รายงาน
ผลการดำเนินงาน

ป้องกันและปราบปราม
การค้ามนุษย์ของประเทศไทย
ประจำปี 2565

รายงาน
ผลการดำเนินงาน

ป้องกันและปราบปราม
การค้ามนุษย์ของประเทศไทย
ประจำปี 2565

สารบัญ

หน้า

ก. บทสรุปผู้บริหาร 5

ข. ผลการดำเนินงานสำคัญ 10

1. ด้านดำเนินคดีและบังคับใช้กฎหมาย 10

1.1 สถิติการดำเนินคดี/ผู้กระทำผิด/ผู้เสียหาย 17

1.2 การดำเนินคดีในแต่ละชั้น 19

1.3 การดำเนินการกับเจ้าหน้าที่รัฐที่เข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์ ปี 2565 37

1.4 การยึดอายัดทรัพย์สินโดยสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน 40

1.5 ผลสัมฤทธิ์จากการประสานความร่วมมือกับผู้รอดจากการค้ามนุษย์ (Survivor) ความร่วมมือระหว่างประเทศ ความร่วมมือหน่วยงานของรัฐ และความร่วมมือกับภาคประชาสังคม 42

1.6 การดำเนินคดีความผิดฐานค้ามนุษย์ที่สำคัญ 53

1.7 คดีถอดบทเรียน ผลความสำเร็จของคดี 61

2. ด้านคุ้มครองช่วยเหลือ 70

2.1 การขับเคลื่อนกลไกการส่งต่อระดับชาติ (National Referral Machanism) และระยะเวลาการฟื้นฟูและไตร่ตรอง (Reflection Period) อย่างต่อเนื่อง 72

2.2 การคุ้มครองช่วยเหลือผู้เสียหายในรูปแบบการคุ้มครองที่หลากหลาย 76

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

2.3 การให้ความสำคัญในการคุ้มครองช่วยเหลือที่คำนึงถึงบาดแผลทางจิตใจของผู้เสียหาย 83

2.4 การให้อิสระในการเดินทางเข้า - ออก และการใช้เครื่องมือสื่อสารสำหรับผู้เสียหายกลุ่มผู้ใหญ่ 84

2.5 การมีส่วนร่วมขององค์กรนอกภาครัฐในการจัดบริการคุ้มครองรวมถึงการช่วยเหลือทางด้านกฎหมาย 86

2.6 การเยียวยาจากรัฐบาล การสร้างรายได้ระหว่างการคุ้มครอง การช่วยเหลือผู้เสียหายในการเรียกร้องเงินชดเชย และค่าสินไหมทดแทนจากผู้กระทำผิด 88

2.7 การพัฒนาระบบการคุ้มครองช่วยเหลือผ่านเทคโนโลยี Mobil Application “PROTECT-U” 91

2.8 ความร่วมมือภายในประเทศและระหว่างประเทศในการพัฒนาประสิทธิภาพการคุ้มครองช่วยเหลือ 91

3. ด้านป้องกัน **94**

3.1 การป้องกันการค้ามนุษย์ในกลุ่มเปราะบาง โดยเฉพาะกลุ่มสตรี เด็ก และขอทาน 97

3.2 การป้องกันการค้ามนุษย์แรงงานไทยที่ไปทำงานต่างประเทศ 106

3.3 การป้องกันการค้ามนุษย์แรงงานต่างด้าวที่ทำงานในประเทศไทย 110

3.4 การป้องกันการค้ามนุษย์ในแรงงานประมง 118

3.5 การตรวจแรงงานกลุ่มเสี่ยง 122

3.6 การพัฒนากลไกการบริหารจัดการเพื่อป้องกันการค้ามนุษย์ 124

3.7 การเพิ่มขีดความสามารถของเจ้าหน้าที่ในการบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์ 134

3.8 การเพิ่มประสิทธิภาพช่องทางการร้องทุกข์ร้องเรียน และประชาสัมพันธ์สร้างการรับรู้ 139

3.9 ความร่วมมือในการป้องกันการค้ามนุษย์เพื่อให้สอดคล้องกับมาตรฐานสากล 142

ค. แผนการดำเนินงานต่อไป **146**

บทสรุป
ผู้บริหาร

ก. บทสรุปผู้บริหาร

ปี 2565 การป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ยังคงเป็นหนึ่งในวาระแห่งชาติ และรัฐบาลยังคงขับเคลื่อนการดำเนินงานเชิงรุกทุกมิติอย่างเต็มที่ เพื่อขจัดปัญหาอาชญากรรมค้ามนุษย์ให้หมดสิ้นไป โดยจัดสรรงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 สำหรับดำเนินการดังกล่าว เป็นเงิน 292.18 ล้านบาท และจัดสรรงบประมาณเฉพาะในการจัดตั้งศูนย์คัดแยกผู้เสียหาย (ดอนเมือง) จำนวน 149.59 ล้านบาท ประกอบด้วย งบประมาณรายจ่ายประจำปี 2565 งบกลาง รายการเงินสำรองจ่ายเพื่อกรณีฉุกเฉินหรือจำเป็น จำนวน 52.84 ล้านบาท สำหรับการปรับปรุงอาคารศูนย์ฝึกอบรมของสำนักงานตรวจคนเข้าเมืองเพื่อเป็นศูนย์คัดแยกฯ และงบประมาณจากกองทุนพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม จำนวน 96.75 ล้านบาท รวมเป็นเงิน 441.77 ล้านบาท รวมยอดสะสมงบประมาณในการต่อต้านการค้ามนุษย์ของรัฐบาลตั้งแต่ปี 2560 - 2565 จำนวน 4,902.31 ล้านบาท โดยตลอดปีมีผลการดำเนินงานและพัฒนาการที่สำคัญใน 3 ด้าน ดังนี้

ด้านดำเนินคดีและบังคับใช้กฎหมาย

หน่วยงานบังคับใช้กฎหมายได้ให้ความสำคัญและจริงจังกับการปราบปรามปัญหาการค้ามนุษย์ โดยมุ่งเน้นการทำงานแบบเชิงรุก ไม่ว่าจะเป็นการทำงานร่วมกับผู้เสียหายและภาคประชาสังคม จนนำไปสู่การขยายผลการจับกุมผู้กระทำความผิด และการดำเนินคดีกับเจ้าหน้าที่รัฐที่เกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์ **โดยมีผลการดำเนินงานสำคัญ ดังนี้**

- สืบสวนสอบสวนดำเนินคดีค้ามนุษย์จำนวนมากขึ้น โดยในปี 2564 จำนวน 188 คดี และปี 2565 จำนวน 253 คดี เพิ่มขึ้นร้อยละ 34.57 เนื่องจากการเพิ่มศักยภาพเจ้าหน้าที่ผู้บังคับใช้กฎหมายให้มีความเชี่ยวชาญในการสืบสวนเก็บพยานหลักฐานทางดิจิทัลมากขึ้น ตามรูปแบบอาชญากรรมที่เปลี่ยนแปลงไป
- จับกุมคดีล่วงละเมิดทางเพศต่อเด็กทางอินเทอร์เน็ต จำนวน 482 คดี ในปี 2565 เพิ่มขึ้นจากปี 2564 ถึง 403 คดี คิดเป็นร้อยละ 510.01 โดยขยายผลเป็นคดีค้ามนุษย์ถึง 41 คดี นับเป็นสถิติที่สูงที่สุดในรอบ 8 ปี
- ดำเนินคดีกับเจ้าหน้าที่รัฐที่เข้าไปเกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์ โดยเน้นดำเนินการสืบสวน ขยายผลเชิงรุกในคดีเดิม จนสามารถดำเนินคดีกับเจ้าหน้าที่รัฐที่เข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องกับการเรียกรับผลประโยชน์หรืออำนวยความสะดวกให้กับผู้ต้องหา โดยในปี 2564 มีการดำเนินคดีกับเจ้าหน้าที่รัฐ จำนวน 17 คน ในปี 2565 จำนวน 35 คน เพิ่มขึ้นกว่าร้อยละ 105.88

● ประธานศาลฎีกาออกข้อกำหนดว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. 2563 และระเบียบราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรมว่าด้วยการดำเนินคดีอาญาในระหว่างการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 เริ่มใช้ตั้งแต่ตุลาคม 2564 โดยศาลยุติธรรมสามารถพิจารณาคดีที่ค้างสะสมในปี 2564 จำนวน 88 คดี จากทั้งหมด 232 คดี รวมกับคดีที่เกิดใหม่ในปี 2565 ที่พิจารณาแล้วเสร็จจำนวน 236 คดี จากทั้งหมด 384 คดี โดยถือว่าในปี 2565 พิจารณาคดีสำเร็จเพิ่มขึ้นกว่าปี 2564 ร้อยละ 168.18

● ทำงานในเชิงรุก เน้นตรวจสอบยึดอายัดทรัพย์สินผู้ต้องหา ในปี 2564 มีคำสั่งยึดอายัด จำนวน 15 คดี เป็นเงิน 4,926,275.05 บาท ปี 2565 จำนวน 84 คดี เป็นเงิน 40,882,661.75 บาท เพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 729.89

● แก้ไขเพิ่มเติมระเบียบคณะกรรมการธุรกรรมว่าด้วยการคุ้มครองสิทธิผู้เสียหายในความผิดมูลฐานตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2559 โดยเพิ่มเติมนิยามผู้เสียหายที่มีสิทธิได้รับความคุ้มครองสิทธิ (ชดใช้เยียวยาความเสียหาย) ให้รวมถึงผู้เสียหายในความผิดฐานค้ามนุษย์หรือฐานบังคับใช้แรงงานหรือบริการ ที่มีสิทธิได้รับค่าสินไหมทดแทนตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ด้วย โดยมีผลใช้บังคับเมื่อวันที่ 27 กรกฎาคม 2565 ภายหลังการออกระเบียบดังกล่าว มีคดีค้ามนุษย์ที่ถูกตรวจสอบทรัพย์สินเพิ่มขึ้น จำนวน 11 คดี สามารถยื่นคุ้มครองสิทธิผู้เสียหายแทนการให้ทรัพย์สินดังกล่าวตกเป็นของแผ่นดินแล้ว จำนวน 2 คดี และได้แก่ คดีค้ามนุษย์ “เรือมนุษย์” ยึดทรัพย์สิน เป็นเงิน 7,720,720.35 บาท และคดีแรงงานกัมพูชา ที่ยึดทรัพย์สิน เป็นเงิน 850,000 บาท

● อยู่ระหว่างการจัดตั้งศูนย์คัดแยกผู้เสียหาย (ดอนเมือง) โดยรัฐบาลจัดสรรงบประมาณรายจ่ายงบกลาง จำนวน 149.59 ล้านบาท เพื่อรองรับผู้เสียหายในพื้นที่กรุงเทพมหานครและใกล้เคียง สำหรับในส่วนภูมิภาค ได้เตรียมความพร้อมปรับปรุงสถานที่สำหรับรองรับการคัดกรองบุคคลที่คาดว่าจะตกเป็นผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ตามแผนปฏิบัติการว่าด้วยกลไกการส่งต่อระดับชาติ การบริหารจัดการคดี และการคุ้มครองผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ และการบังคับใช้แรงงานหรือบริการ พ.ศ. 2565 โดยมีศูนย์คัดแยก 10 จังหวัดนำร่อง โดยเลือกจากจังหวัดที่มีพื้นที่ติดชายแดนและมีสถิติการค้ามนุษย์จำนวนมาก

● ประกาศใช้กลไกการส่งต่อระดับชาติ (National Referral Mechanism: NRM) โดยเริ่มใช้ครั้งแรกในกรณีการคัดกรองบุคคลต่างด้าว ที่มีข้อบ่งชี้หลบหนีเข้ามาในราชอาณาจักรไทยทางทะเล จำนวน 59 ราย โดยจัดหาที่พักพิงชั่วคราวพร้อมอาหารและเครื่องอุปโภคบริโภคที่คำนึงถึงความเหมาะสมทางเพศสภาพ ช่วงวัย และศาสนาของแต่ละบุคคล ผลการคัดกรองพบว่า ไม่เป็นผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ จึงได้ดำเนินการตามกระบวนการทางกฎหมายและการช่วยเหลือทางมนุษยธรรม

● แต่งตั้งคณะอนุกรรมการเฉพาะกิจกำกับและติดตามการดำเนินงานช่วยเหลือและเยียวยาผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ โดยมีผู้รอดจากการค้ามนุษย์ (Survivor) จำนวน 4 คน และตัวแทนภาคประชาสังคมร่วมเป็นคณะอนุกรรมการในระดับนโยบายเป็นครั้งแรก

● การพัฒนาศักยภาพของผู้บังคับใช้กฎหมาย ได้แก่ การฝึกอบรมพนักงานสอบสวนและทีมสหวิชาชีพ จำนวน 4 โครงการ 12 รุ่น ผู้เข้าอบรม จำนวน 1,064 คน การจัดอบรมเพิ่มศักยภาพของพนักงานสอบสวน Forensic Interview จำนวน 3 ครั้ง จำนวน 90 คน และสำนักงานอัยการสูงสุดฝึกอบรมวิทยากรด้าน Forensic Interview และอาชญากรรมต่อเด็ก เพื่อให้วิทยากรอัยการนำความรู้ไปเผยแพร่อบรมให้อัยการผู้ช่วย จำนวน 200 คน อัยการจังหวัด จำนวน 120 คน ทีมสหวิชาชีพ จำนวน 137 คน ตลอดจนในหลักสูตรการสร้างวิทยากรอัยการ (Train the Trainers) จำนวน 30 คน รวมจำนวนทั้งสิ้น 487 คน

ด้านคุ้มครองช่วยเหลือ

รัฐบาลให้ความสำคัญกับการคุ้มครองช่วยเหลือผู้เสียหายตามหลักการยึดผู้เสียหายเป็นศูนย์กลางในการดำเนินการใด ๆ ที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งการคำนึงถึงบาดแผลทางจิตใจของผู้เสียหาย ประโยชน์สูงสุดของเด็ก ความเท่าเทียมระหว่างเพศ และการไม่เลือกปฏิบัติ **โดยมีผลการดำเนินงานที่สำคัญดังนี้**

- คุ้มครองช่วยเหลือผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ และผู้เสียหายจากการบังคับใช้แรงงานหรือบริการในสถานคุ้มครองของรัฐและเอกชน จำนวน 202 คน แบ่งเป็นสถานคุ้มครองของรัฐ จำนวน 170 คน และสถานคุ้มครองเอกชน จำนวน 32 คน แบ่งเป็นเพศหญิง จำนวน 154 คน คิดเป็นร้อยละ 76.23 และเป็นเพศชาย จำนวน 48 คน คิดเป็นร้อยละ 23.76 เป็น ผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ จำนวน 161 คน และเป็นผู้เสียหายจากการบังคับใช้แรงงานหรือบริการ จำนวน 41 คน
- ขับเคลื่อนกลไกการส่งต่อระดับชาติ (National Referral Mechanism) และระยะเวลาการฟื้นฟูและไตร่ตรอง (Reflection Period) อย่างต่อเนื่องครอบคลุมทั่วประเทศ โดยได้จัดทำแนวทางการขับเคลื่อนสำหรับผู้ปฏิบัติงานในพื้นที่ และอบรมให้ความรู้กับผู้ที่มีหน้าที่คัดแยก (Competent Authority) จำนวน 2 รุ่น รวม 200 คน รวมทั้งติดตามการขับเคลื่อนภายใต้คณะกรรมการระดับชาติ ในพื้นที่จังหวัดนำร่อง 10 จังหวัด ซึ่งได้มีการติดตามไปแล้ว 6 จังหวัด และได้มีการเริ่มเปิดใช้ศูนย์บูรณาการการคัดแยกเป็นจังหวัดแรกที่จังหวัดสตูล โดยมีบุคคลที่อาจจะเป็นผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ จำนวน 59 ราย ผลการคัดแยกอย่างเป็นทางการโดยทีมสหวิชาชีพไม่พบว่าเป็นผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์
- พัฒนาแนวทางการให้อิสระแก่ผู้เสียหาย (Freedom of Movement) โดยกำหนดแนวทาง ในการเดินทางเข้า - ออกสถานคุ้มครองฯ และการเข้าถึงเครื่องมือสื่อสาร สำหรับผู้เสียหายกลุ่มผู้ใหญ่ทุกราย เพื่อสร้างความมั่นใจให้ผู้เสียหายได้มีทางเลือกในการรับการคุ้มครองอย่างปลอดภัย
- จัดอบรมหลักสูตรการคำนึงถึงบาดแผลทางจิตใจ (Trauma - Informed Care E-learning) แก่ผู้ปฏิบัติงานในส่วนกลาง จังหวัด และองค์กรภาคประชาสังคม จำนวน 90 คน เพื่อเตรียมความพร้อมในการปฏิบัติงานโดยคำนึงถึงบาดแผลทางจิตใจของผู้เสียหาย ในทุกขั้นตอนภายใต้กลไกการส่งต่อระดับชาติ (National Referral Mechanism) ในช่วงระยะเวลาการฟื้นฟูและไตร่ตรอง (Reflection Period) ทั้งนี้ มีแผนอบรมให้ความรู้แก่ผู้ปฏิบัติงานสนับสนุนอื่น ๆ ในรูปแบบของการให้ความรู้ภายในสถานคุ้มครองฯ เพื่อให้ผู้ปฏิบัติงานมีความรู้ในการปฏิบัติต่อผู้เสียหายโดยคำนึงถึงบาดแผลทางจิตใจให้ครบ ร้อยละ 100 กำหนดดำเนินการแล้วเสร็จภายในเดือนมีนาคม 2566
- ระยะเวลาการคุ้มครองผู้เสียหายในสถานคุ้มครองฯ ในปี 2565 ลดลงจากปี 2561 ร้อยละ 55 เนื่องจากประสิทธิภาพของกระบวนการดำเนินคดีที่รวดเร็ว ประกอบกับการจัดทำแผนพัฒนารายบุคคล (Individual Development Plan) การประเมินร่วมกันระหว่างเจ้าหน้าที่และผู้เสียหายอย่างต่อเนื่อง ทำให้ผู้เสียหายไม่ต้องอยู่ในสถานคุ้มครองฯ นานเกินความจำเป็น

● คุ้มครองพยานในคดีค้ามนุษย์ โดยการจัดทำมาตรฐานในการแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ของหน่วยงานภายในกระทรวงยุติธรรม มีการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองพยานให้คดีค้ามนุษย์อยู่ในมาตรการพิเศษ รวมถึงการจัดตั้งศูนย์ปฏิบัติการคุ้มครองสิทธิคดีค้ามนุษย์ในพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่และอุบลราชธานี

● พัฒนาความร่วมมือในการจ้างงานผู้เสียหายกับภาคเอกชน จำนวน 5 แห่ง ทำให้ผู้เสียหายจำนวน 17 คน มีโอกาสเข้าถึงการจ้างงานมากขึ้น ในปี 2565 ผู้เสียหายกลุ่มผู้ใหญ่ในสถานคุ้มครองฯ ที่ประสงค์ออกไปทำงานภายนอก มีจำนวน 42 คน และมีรายได้จากการออกไปทำงาน รวม 1,251,076 บาท

● จัดตั้งคณะทำงานแก้ไขปรับปรุงประกาศคณะกรรมการบริหารกองทุนเพื่อการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ เรื่อง การอนุมัติการใช้เงินและทรัพย์สินของกองทุนเพื่อการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์สำหรับช่วยเหลือและคุ้มครองผู้เสียหายจากการกระทำความผิดฐานค้ามนุษย์และผู้เสียหายจากการบังคับใช้แรงงานหรือบริการ เพื่อลดความยุ่งยากซับซ้อนในการเข้าถึงเงินกองทุนเพื่อการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ของผู้เสียหาย

ด้านป้องกัน

รัฐบาลพัฒนามาตรการและกลไกในการป้องกันไม่ให้คนไทยและคนต่างด้าวตกเป็นผู้เสียหายของกระบวนการค้ามนุษย์และการบังคับใช้แรงงานหรือบริการทั้งในประเทศและต่างประเทศ และการเพิ่มศักยภาพเจ้าหน้าที่เพื่อให้สามารถตรวจ คัดกรอง คัดแยก และช่วยเหลือคุ้มครองผู้ที่อาจเป็นผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์หรือการบังคับใช้แรงงานหรือบริการ ได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น **โดยมีผลการดำเนินงานที่สำคัญ ดังนี้**

● ออกกฎกระทรวงคุ้มครองแรงงานในงานประมงทะเล พ.ศ. 2565 เพื่อกำหนดให้นายจ้างจัดทำสัญญาจ้างและจัดทำเอกสารการจ่ายค่าจ้างและค่าทำงานในวันหยุดเป็นภาษาไทยและภาษาที่ลูกจ้างเข้าใจ จ่ายค่าจ้างผ่านบัญชีธนาคารเท่านั้น และต้องจัดอาหารและน้ำดื่มที่ถูกสุขลักษณะและเพียงพอต่อการใช้ชีวิตบนเรือประมง

● จัดทำมาตรฐานการปฏิบัติงาน (SOP) เพื่อคัดกรองเบื้องต้นผู้ที่อาจเป็นผู้เสียหายจากการบังคับใช้แรงงานหรือบริการ และการค้ามนุษย์ด้านแรงงาน รวมถึงส่งต่อคดีได้อย่างเป็นรูปธรรม รวมทั้ง นำแบบตรวจคัดกรองเบื้องต้น (รบ.1) ไปใช้ในการตรวจคัดกรองแรงงานฯ จำนวน 1,073 ครั้ง โดยมี แรงงาน 8,399 คน และพบว่ามีผู้ที่อาจเข้าข่ายเป็นผู้เสียหายฯ จำนวน 3 คน

● ส่งเสริมสถานประกอบการนำแนวปฏิบัติการใช้แรงงานที่ดี (Good Labour Practices: GLP) โดยมีสถานประกอบการเข้าร่วม จำนวน 42,016 แห่ง ลูกจ้าง 2.3 ล้านคน เพื่อช่วยยกระดับคุณภาพชีวิตของแรงงานไม่ให้ตกเป็นผู้เสียหายจากการบังคับใช้แรงงานหรือบริการ

- ฝึกอบรมเพิ่มขีดความสามารถของเจ้าหน้าที่ในการบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์ การคัดแยกผู้เสียหายร่วมกับทีมสหวิชาชีพ การดำเนินงานตามมาตรฐานการปฏิบัติงาน (SOP) และแผนปฏิบัติการว่าด้วยการส่งต่อระดับชาติฯ (NRM) จำนวน 12 โครงการ ผู้เข้ารับการอบรมฯทั้งสิ้น 1,020 คน ทำให้เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานเข้าใจข้อบ่งชี้ของการบังคับใช้แรงงานหรือบริการ การคัดแยกผู้เสียหาย เพิ่มความรู้ความเชี่ยวชาญในการปฏิบัติงาน สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

- ตรวจสถานประกอบการกลุ่มเสี่ยงต่อการใช้แรงงานเด็ก จำนวน 941 แห่ง (จากทั้งหมด 30,453 แห่ง) พบการกระทำความผิด จำนวน 857 แห่ง โดยส่วนใหญ่เป็นความผิดฐานจ่ายค่าจ้างไม่ตรงกำหนด ไม่พบการกระทำความผิดฐานใช้แรงงานเด็กหรือการบังคับใช้แรงงานหรือบริการ

- ป้องกันการค้ามนุษย์ในกลุ่มเสี่ยง ได้แก่ การตรวจสถานประกอบการที่เสี่ยงต่อการใช้แรงงานเด็ก จำนวน 941 แห่ง พบการกระทำความผิด จำนวน 857 แห่ง โดยส่วนใหญ่เป็นความผิดฐานจ่ายค่าจ้างไม่ตรงกำหนด ไม่พบการกระทำความผิดฐานใช้แรงงานเด็กหรือการบังคับใช้แรงงานหรือบริการ การลงนามในบันทึกความเข้าใจเพื่อขับเคลื่อนโครงการส่งเสริมธุรกิจท่องเที่ยวที่ปลอดภัยและเป็นมิตรกับเด็ก ระหว่าง 21 หน่วยงาน การอบรมให้ความรู้แก่เยาวชนเรื่องการละเมิดทางเพศ ยาเสพติดในสถานศึกษา ภายใต้โครงการ DARE 2 CARE และการจัดระเบียบขอทานทั่วประเทศ จำนวน 363 ราย

- เฝ้าระวังและป้องกันผู้มีพฤติการณ์จะลักลอบไปทำงานต่างประเทศ ณ ด่านตรวจคนหางาน จำนวน 71,270 คน ระงับการเดินทาง จำนวน 383 คน ดำเนินคดีกับสายนายหน้าเถื่อน จำนวน 173 ราย โดยอยู่ระหว่างจับกุม (หมายจับ 1 คดี) ชั้นพนักงานสอบสวน จำนวน 119 คดี ชั้นอัยการ จำนวน 2 คดี ชั้นศาล จำนวน 1 คดี ส่วนใหญ่ดำเนินข้อหาจัดหางานให้คนหางานเพื่อไปทำงานต่างประเทศโดยไม่ได้รับอนุญาต

- ส่งเสริมสถานประกอบการให้นำเข้าแรงงานต่างด้าวตาม MOU ปัจจุบันมีการนำเข้าแรงงานตาม MOU จำนวน 125,920 คน การตรวจสอบสถานประกอบการ/นายจ้าง จำนวน 29,319 ราย แรงงานต่างด้าว จำนวน 364,578 คน พบนายจ้างกระทำความผิด จำนวน 1,044 ราย (เปรียบเทียบปรับ จำนวน 34 ราย อยู่ในชั้นพนักงานสอบสวน จำนวน 70 ราย) การช่วยเหลือแรงงานต่างด้าวร่วมกับภาคีเครือข่าย ณ ศูนย์ร่วมบริการช่วยเหลือแรงงานต่างด้าว จำนวน 10 แห่ง มีแรงงานต่างด้าวขอรับความช่วยเหลือ รวม 31,600 คน ส่วนใหญ่เป็นการขอแก้ไขข้อมูลทางทะเบียน คัดเอกสารหลักฐาน

ข. ผลการดำเนินงานสำคัญ

สถานการณ์การค้ามนุษย์ในประเทศไทยและแนวโน้มในอนาคต

สถานการณ์การค้ามนุษย์ในประเทศไทยมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องด้วยสภาพปัญหาทางเศรษฐกิจจากการปิดประเทศเพื่อควบคุมการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) และแม้ว่ารัฐบาลไทยประกาศเปิดประเทศอย่างเต็มรูปแบบ เมื่อวันที่ 1 มิถุนายน 2565 ปัญหาการค้ามนุษย์ยังคงทวีความรุนแรงขึ้นเนื่องจากการเคลื่อนย้ายของแรงงานระหว่างประเทศเพื่อนบ้านโดยคาดหวังว่าจะได้รับผลตอบแทนสูง แต่กลับกลายเป็นการหลอกไปบังคับใช้แรงงาน นอกจากนี้ ด้วยสภาพสังคมที่เปลี่ยนไปในลักษณะออนไลน์มากยิ่งขึ้น ส่งผลให้ผู้ค้ามนุษย์ได้ใช้ช่องทางออนไลน์ในการก่ออาชญากรรมมากขึ้น ประเทศไทยจึงเป็นทั้งประเทศต้นทาง ทางผ่านและปลายทางของการค้ามนุษย์และการบังคับใช้แรงงาน ดังนั้นรัฐบาลจึงดำเนินการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์เชิงรุกอย่างต่อเนื่อง ดังนี้

1 ด้านดำเนินคดีและบังคับใช้กฎหมาย

รัฐบาลไทยโดยหน่วยงานบังคับใช้กฎหมายได้ให้ความสำคัญและจริงจังกับการปราบปรามปัญหาการค้ามนุษย์โดยมุ่งเน้นการทำงานแบบเชิงรุก ไม่ว่าจะเป็นการทำงานร่วมกับผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ภาคเอกชนและภาคประชาสังคม จนนำไปสู่การขยายผลการจับกุมผู้กระทำความผิด การดำเนินคดีกับเจ้าหน้าที่รัฐที่เกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์ เห็นได้จากสถิติการจับกุมที่มีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้นอย่างต่อเนื่องจากการจับกุมเพียง 133 คดี ในปี 2563 และ 188 คดี ในปี 2564 เป็น 253 คดี ในปี 2565 โดยส่วนใหญ่เป็นการสืบสวนผ่านช่องทางทางอินเทอร์เน็ตและการแกะรอยจากเส้นทางการเงินและการขยายผลจากพยานหลักฐานทางดิจิทัล นอกจากนี้ หน่วยงานบังคับใช้กฎหมายของประเทศไทย ยังเพิ่มความร่วมมือระหว่างประเทศ เพิ่มการอบรมเพื่อพัฒนาศักยภาพของเจ้าหน้าที่ ร่วมมือและรับฟังความคิดเห็นกับภาคประชาสังคมมากยิ่งขึ้น มีการเพิ่มช่องทางรับแจ้งเหตุให้กับผู้เสียหาย และการพัฒนากลไกการส่งต่อระดับชาติเพื่อคุ้มครองผู้เสียหายและกลุ่มเสี่ยงที่ถูกหลอกไปบังคับใช้แรงงาน รวมไปถึงการบังคับใช้แรงงานในภาคประมง โดยมีผลงานสำคัญดังนี้

ผลการดำเนินงานที่สำคัญในปี 2565

1. **สำนักงานตำรวจแห่งชาติเพิ่มการสืบสวนสอบสวนดำเนินคดีค้ามนุษย์จำนวนมากขึ้น** ในปี 2564 จำนวน 188 คดี และในปี 2565 จำนวน 253 คดี โดยเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 34.57 เนื่องจากมีการเพิ่มศักยภาพของเจ้าหน้าที่ผู้บังคับใช้กฎหมายให้มีความเชี่ยวชาญในการสืบสวนเก็บพยานหลักฐานทางดิจิทัลมากขึ้น ตามรูปแบบอาชญากรรมที่เปลี่ยนแปลงไป

2. **คณะทำงานปราบปรามการล่วงละเมิดทางเพศต่อเด็กทางอินเทอร์เน็ต (Thailand Internet Crimes Against Children: TICAC) มีการจับกุมในคดีล่วงละเมิดทางเพศต่อเด็กทางอินเทอร์เน็ตเพิ่มจำนวนมาก** โดยจับกุม จำนวน 482 คดี ในปี 2565 เพิ่มขึ้นจากปี 2564 ถึง 403 คดี คิดเป็นร้อยละ 510.01 มีการขยายผลเป็นคดีค้ามนุษย์ถึง 41 คดี ถือเป็นสถิติที่สูงที่สุดในรอบ 8 ปี

3. **การดำเนินคดีกับเจ้าหน้าที่รัฐที่เกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์** เน้นการสืบสวนขยายผลเชิงรุกในคดีเดิมจนสามารถดำเนินคดีกับเจ้าหน้าที่รัฐที่เกี่ยวข้องกับการเรียกรับผลประโยชน์หรืออำนวยความสะดวกให้กับผู้ต้องหา โดยในปี 2564 มีการดำเนินคดีกับเจ้าหน้าที่รัฐ จำนวน 17 คน ในปี 2565 จำนวน 35 คน เพิ่มขึ้นกว่าร้อยละ 105.88

4. **สำนักงานตำรวจแห่งชาติจัดตั้งทีมผู้เชี่ยวชาญเฉพาะกิจ ศูนย์พิทักษ์เด็ก สตรี ครอบครัว ป้องกันปราบปรามการค้ามนุษย์และภาคประมง สำนักงานตำรวจแห่งชาติ (ศพดส.ตร.) ชุดปฏิบัติการต่อต้านการค้ามนุษย์และภาคประมงในประเทศไทย สำนักงานตำรวจแห่งชาติ (Thailand Anti Trafficking In Persons: TATIP) ร่วมกับอัยการสำนักงานคดีค้ามนุษย์** ให้คำปรึกษาในด้านการดำเนินคดีค้ามนุษย์ การคัดแยกผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง โดยส่งทีมผู้เชี่ยวชาญให้คำปรึกษาเป็นชุดเคลื่อนที่เร็วตามพื้นที่ ส่งผลให้ในปี 2564 และ 2565 มีความเห็นสั่งฟ้องคดีในชั้นสอบสวนทั้งหมด และการสั่งไม่ฟ้องของพนักงานอัยการ มีเพียงจำนวน 13 คดี คิดเป็นร้อยละ 3.75

5. **ประธานศาลฎีกาออกข้อกำหนดว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. 2563 และระเบียบราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรมว่าด้วยการดำเนินคดีอาญาในระหว่างการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID - 19)** โดยเริ่มใช้ตั้งแต่ตุลาคม 2564 โดยศาลยุติธรรมสามารถพิจารณาคดีที่ค้างสะสมจากในปี 2564 จำนวน 88 คดี จากทั้งหมด 232 คดี รวมกับคดีที่เกิดใหม่ใน ปี 2565 ซึ่งพิจารณาแล้วเสร็จจำนวน 236 คดี จากทั้งหมด 384 คดี โดยถือว่าในปี 2565 พิจารณาคดีสำเร็จเพิ่มขึ้นกว่าปี 2564 ร้อยละ 168.18

6. **ข้อมูลสถิติคดีบ่งชี้ให้เห็นแนวโน้มการตัดสินลงโทษหนักขึ้นและมีคำสั่งให้ชดใช้เงินสินไหมทดแทนให้กับผู้เสียหายมากขึ้น** โดยตัดสินจำคุกจำเลยในความผิดฐานค้ามนุษย์เกิน 10 ปี กว่าร้อยละ 53.73 ซึ่งมากกว่าปี 2564 ที่ตัดสินจำคุกจำเลยเกิน 10 ปี กว่าร้อยละ 48 อันเป็นผลมาจากความร่วมมือของเจ้าหน้าที่ผู้บังคับใช้กฎหมายกับพนักงานอัยการในการรวบรวมพยานหลักฐานทางคดี ตั้งแต่เริ่มต้นกระบวนการสอบสวนและจากการแก้ไขกฎหมายให้ชดใช้เยียวยาความเสียหายกับผู้เสียหายในความผิดฐานค้ามนุษย์หรือฐานบังคับใช้แรงงานหรือบริการ

7. สำนักงานตำรวจแห่งชาติจัดให้มีการพัฒนาศักยภาพของเจ้าหน้าที่ในการคัดแยกผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ โดยเน้นคดีบังคับใช้แรงงาน คดีแรงงานในภาคประมง และคดีตามมาตรา 6/1 ของผู้บังคับใช้กฎหมาย โดยจัดให้มีการฝึกอบรมพนักงานสอบสวน และทีมสหวิชาชีพ จำนวน 4 โครงการ 12 รุ่น ผู้เข้าอบรมรวมจำนวน 1,064 คน ตัวอย่างความสำเร็จจากประสิทธิภาพในการสอบสวนดำเนินคดีโรงงานผลิตถุงมือยาง โดยศาลได้ตัดสินจำคุกและปรับจำเลย และสั่งให้จำเลยร่วมกันชดใช้ค่าสินไหมให้กับผู้เสียหายทั้ง 17 ราย รวม 1,946,200 บาท

8. สำนักงานตำรวจแห่งชาติสนับสนุนให้ใช้การยึดผู้เสียหายเป็นศูนย์กลาง การคำนึงถึงบาดแผลทางจิตใจและความร่วมมือกับภาคประชาสังคม เพิ่มศักยภาพของพนักงานสอบสวน จำนวน 90 คน ผ่านการจัดอบรม Forensic Interview จำนวน 3 ครั้ง โดยมีทีมวิทยากร ผู้เชี่ยวชาญจาก Homeland Security Investigation: HSI ร่วมบรรยายผ่านช่องทางออนไลน์ สำนักงานอัยการสูงสุดเข้าร่วมประชุมและฝึกอบรมวิทยากรด้าน Forensic Interview และอาชญากรรมต่อเด็ก เพื่อให้วิทยากรอัยการนำความรู้มาเผยแพร่อบรมให้อัยการผู้ช่วย จำนวน 200 คน อัยการจังหวัด จำนวน 120 คน ทีมสหวิชาชีพ จำนวน 137 คน ตลอดจนหลักสูตรการสร้างวิทยากรอัยการ (Train the Trainers) จำนวน 30 คน รวมทั้งสิ้น จำนวน 487 คน

9. หน่วยงานบังคับใช้กฎหมายได้รับความร่วมมือจากภาคีเครือข่ายภาครัฐและการประสานงานระหว่างประเทศในด้านการช่วยเหลือแรงงานไทยกลับจากประเทศกัมพูชา ทั้งที่เป็นผู้เสียหายในคดีค้ามนุษย์และเป็นผู้ตกทุกข์ได้ยากจากการแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบ โดยการช่วยเหลือแรงงานไทย จำนวน 35 ครั้ง รวม 1,105 คน เป็นผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ จำนวน 242 คน

10. สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (ปปง.) ร่วมกับสำนักงานตำรวจแห่งชาติและกรมสอบสวนคดีพิเศษ ทำงานในเชิงรุก เน้นตรวจสอบยึดอายัดทรัพย์สินผู้ต้องหา ในปี 2564 มีคำสั่งยึดอายัด จำนวน 15 คดี จำนวน 4,926,275.05 บาท ปี 2565 จำนวน 84 คดี จำนวน 40,882,661.75 บาท เพิ่มขึ้นร้อยละ 729.89

11. สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (ปปง.) ได้แก้ไขเพิ่มเติมระเบียบคณะกรรมการธุรกรรม ว่าด้วยการคุ้มครองสิทธิของผู้เสียหายในความผิดมูลฐานตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2559 โดยเพิ่มเติมนิยามผู้เสียหายที่มีสิทธิได้รับความคุ้มครองสิทธิ (ชดใช้เยียวยาความเสียหาย) ให้รวมถึงผู้เสียหาย ในความผิดฐานค้ามนุษย์หรือฐานบังคับใช้แรงงานหรือบริการที่มีสิทธิได้รับค่าสินไหมทดแทนตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ด้วย โดยมีผลบังคับใช้แล้วตั้งแต่วันที่ 27 กรกฎาคม 2565 หลังจากระเบียบมีผลบังคับใช้ ได้มีคดีค้ามนุษย์ที่ถูกตรวจสอบทรัพย์สินเพิ่มขึ้น จำนวน 11 คดี ซึ่งสามารถยื่นคุ้มครองสิทธิของผู้เสียหายแทนการให้ทรัพย์สินดังกล่าวตกเป็นของแผ่นดินแล้ว จำนวน 2 คดี ได้แก่ คดีค้ามนุษย์ “เรือมนุษย์” ยึดทรัพย์สิน จำนวน 7,720,720.35 บาท และคดีแรงงานกัมพูชา ยึดทรัพย์สิน จำนวน 850,000 บาท

12. ศูนย์คัดแยกผู้เสียหาย (ดอนเมือง) โดยรัฐบาลสนับสนุนงบกลาง จำนวน 149.59 ล้านบาท ในการดำเนินการแและอยู่ระหว่างขั้นตอนปรับปรับปรุงศูนย์คัดแยกผู้เสียหาย ซึ่งจะพร้อมรองรับผู้เสียหายในพื้นที่กรุงเทพมหานครและใกล้เคียง ส่วนการบริหารจัดการคดีได้รับการสนับสนุนงบประมาณ จำนวนเงิน 22,000,000 บาท ส่วนภูมิภาค กระทรวงมหาดไทยเตรียมความพร้อมปรับปรุงสถานที่สำหรับรองรับการคัดกรอง

บุคคลที่คาดว่าจะตกเป็นผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ ตามแผนปฏิบัติการว่าด้วยกลไกการส่งต่อระดับชาติฯ โดยมีศูนย์บูรณาการการคัดแยก 10 จังหวัดนำร่อง ซึ่งเลือกจากจังหวัดที่มีพื้นที่ติดชายแดนและมีสถิติการค้ามนุษย์จำนวนมาก

13. สำนักงานตำรวจแห่งชาติร่วมกับกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ประกาศใช้แผนปฏิบัติการว่าด้วยกลไกการส่งต่อระดับชาติ การบริหารจัดการคดี และการช่วยเหลือคุ้มครองผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ และการบังคับใช้แรงงานหรือบริการ พ.ศ. 2565 วันที่ 8 เมษายน 2565 โดยได้เริ่มนำมาปฏิบัติใช้ **ครั้งแรก** ในกรณีการคัดกรองบุคคลต่างด้าว ที่มีข้อบ่งชี้หลบหนีเข้ามาราชอาณาจักรไทยทางทะเล จำนวน 59 ราย โดยจัดหาที่พักพิงชั่วคราวพร้อมอาหารและเครื่องอุปโภคบริโภคที่คำนึงถึงความเหมาะสมทางเพศ ช่วงวัย และศาสนาของแต่ละบุคคล ในระหว่างการคัดกรองมีผู้แทนจากสำนักงานข้าหลวงใหญ่ผู้ลี้ภัยแห่งสหประชาชาติ (UNHCR) และองค์กรภาคประชาสังคมทั้งในประเทศและต่างประเทศเข้าร่วมสังเกตการณ์ด้วย ผลการคัดกรองพบว่า ไม่เป็นผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ จึงได้ดำเนินการตามกระบวนการทางกฎหมายและการช่วยเหลือทางมนุษยธรรม

14. หน่วยงานที่เป็นองค์ประกอบของทีมสหวิชาชีพและภาคประชาสังคม ร่วมกันนำผู้รอดจากการค้ามนุษย์ (Survivor) เข้ามามีส่วนร่วม ในการจัดทำคู่มือทีมสหวิชาชีพในการคุ้มครองผู้เสียหายจากการถูกแสวงหาประโยชน์ทางเพศ (Exposed#2) โดยในการจัดทำคู่มือได้รับงบประมาณจากองค์กร World Childhood ประเทศสวีเดนร่วมกับองค์กรภาคประชาสังคมและกระทรวงการต่างประเทศสหรัฐอเมริกา (INL) ได้ร่วมสนับสนุนงบประมาณในการจัดทำ และเผยแพร่ให้กับเจ้าหน้าที่ทีมสหวิชาชีพ จำนวน 5,000 เล่ม ทั้งนี้ ทางสำนักงานบริหารนโยบายของนายกรัฐมนตรีได้สนับสนุนงบประมาณร่วมกับสถาบันพระปกเกล้า และชุดปฏิบัติการปราบปรามการล่วงละเมิดทางเพศต่อเด็กทางอินเทอร์เน็ต (TICAC) ในการจัดอบรมให้เจ้าหน้าที่ทีมสหวิชาชีพ จำนวน 273 คน มีผู้รอดจากการค้ามนุษย์เป็นวิทยากรร่วมบรรยายในรูปแบบออนไลน์ โดยเน้นย้ำให้ดำเนินการคุ้มครองผู้ที่แจ้งเบาะแสโดยสุจริต

15. รัฐบาลได้มีการออกคำสั่งแต่งตั้งคณะอนุกรรมการเฉพาะกิจกำกับและติดตามการดำเนินงานช่วยเหลือและเยียวยาผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ เมื่อวันที่ 3 พฤศจิกายน 2565 โดยมีการแต่งตั้งผู้รอดจากการค้ามนุษย์ (Survivor) จำนวน 4 คน และตัวแทนจากภาคประชาสังคมร่วมเป็นคณะกรรมการในระดับนโยบายเป็นครั้งแรก

สถานการณ์การค้ามนุษย์ในปัจจุบันพบผู้กระทำความผิดผ่านช่องทางออนไลน์เพิ่มมากขึ้น เจ้าหน้าที่ของหน่วยงานด้านดำเนินคดีและบังคับใช้กฎหมายมีความมุ่งมั่นที่จะก้าวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี โดยมีการเพิ่มศักยภาพของเจ้าหน้าที่ในการรวบรวมพยานหลักฐานทางดิจิทัล เน้นการการฝึกอบรมเจ้าหน้าที่ มุ่งเน้นการสืบสวนไปที่การกระทำผิดเกี่ยวกับการค้ามนุษย์ทั้งด้านเพศและการหลอกลวงบังคับใช้แรงงานในช่องทางออนไลน์ ทำให้ในปี 2565 สามารถดำเนินคดีค้ามนุษย์ในภาพรวมทั้งหมด ทั้งสิ้นจำนวน 253 คดี เพิ่มขึ้นจากปี 2564 จำนวน 65 คดี

ภาพที่ 1 สถิติคดีในปี 2565 ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551 และที่แก้ไขเพิ่มเติม

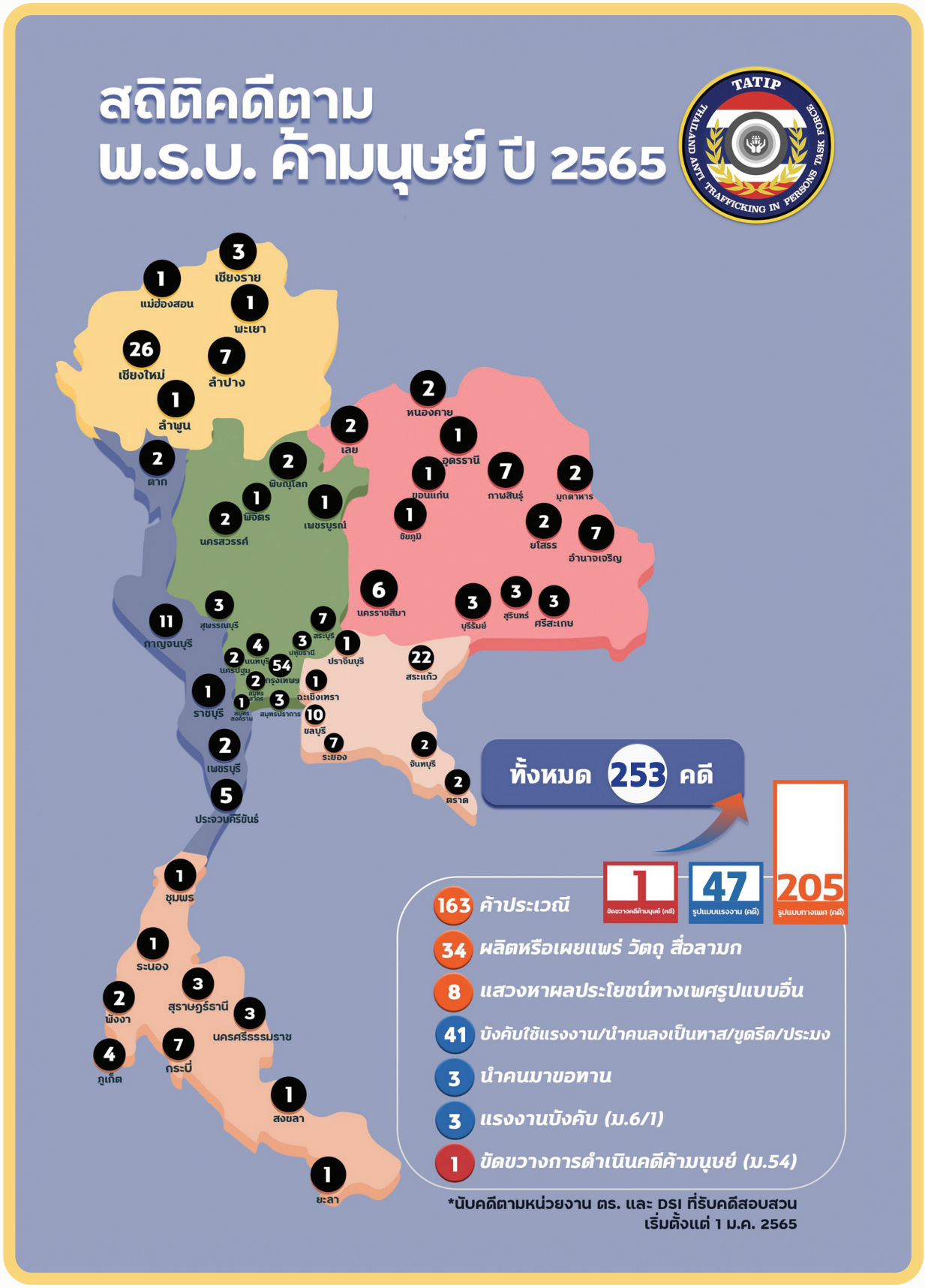

ภาพที่ 2 สถิติการปราบปรามการค้ามนุษย์ จำแนกตามรูปแบบการค้ามนุษย์ ผลการดำเนินคดีในภาพรวม

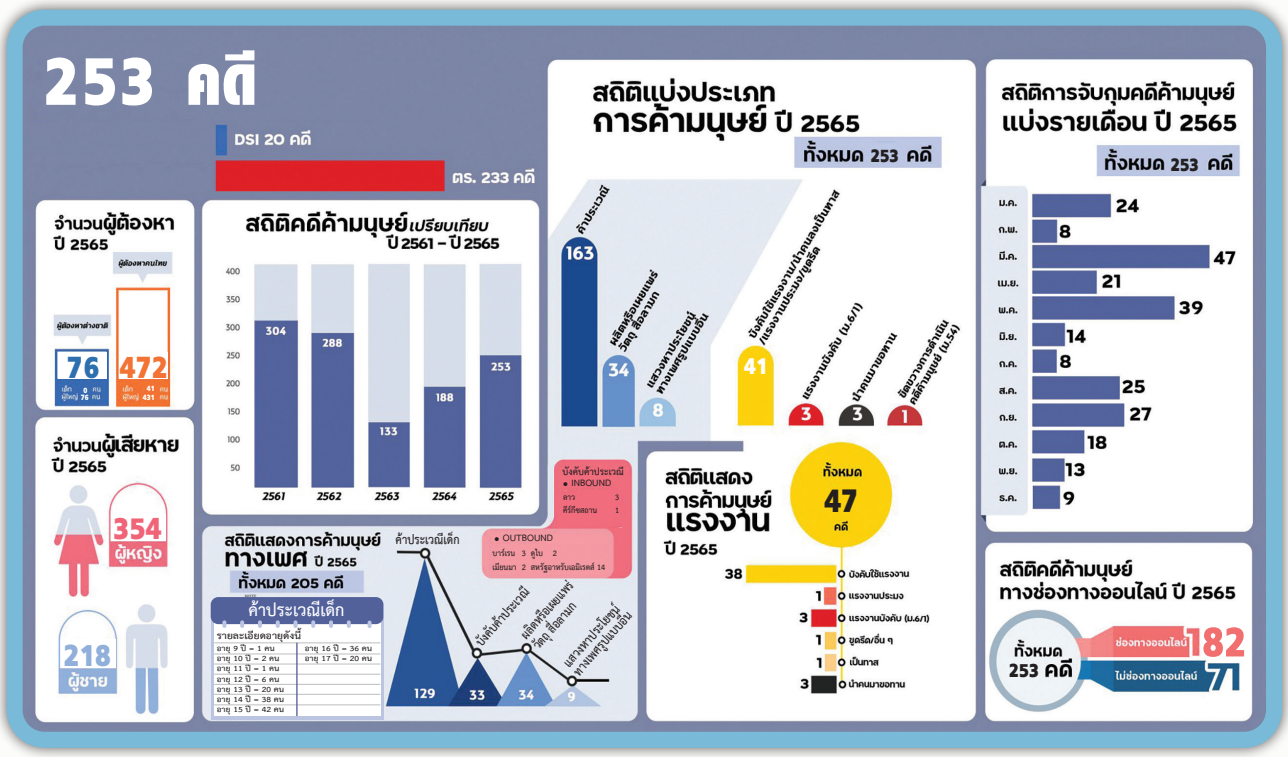

สำนักงานตำรวจแห่งชาติ กรมสอบสวนคดีพิเศษ สำนักงานอัยการสูงสุด และศาลยุติธรรม ทำงานบูรณาการร่วมกันมากขึ้น ส่งผลให้มีการดำเนินคดีผู้กระทำความผิดในคดีค้ามนุษย์ได้มากขึ้น ยิ่งเมื่อได้มีการทำงานร่วมกับองค์กรภาคประชาสังคมในการดูแลผู้เสียหาย ทำให้ผู้เสียหายให้ความร่วมมือในการให้ข้อมูลมากขึ้น ส่งผลให้ระยะเวลาการดำเนินคดีในชั้นสอบสวนรวดเร็วขึ้น และเมื่อการสอบสวนมีประสิทธิภาพก็ส่งผลให้มีจำนวนคดีที่พนักงานอัยการสั่งไม่ฟ้องลดน้อยลง สำหรับคดีที่ขึ้นสู่ศาลก็มีจำนวนคดีที่ศาลลงโทษในอัตราโทษที่หนักเป็นจำนวนมากขึ้น และจำนวนคดีที่ศาลยกฟ้องก็มีจำนวนน้อยลง จึงเป็นที่ประจักษ์ว่าการดำเนินคดี และบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์ในเชิงบูรณาการและองค์รวม (Collaborative & Inclusive) มีการพัฒนาที่ดีขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ

ตารางที่ 1 สถิติการรับแจ้งเบาะแสคดีค้ามนุษย์ ปี 2565

ปี	รวม	การรับแจ้งเบาะแส		
		เจ้าหน้าที่รัฐ	ผู้เสียหาย	ภาคประชาสังคม (NGO)
2565	253	120	79	54

จากประสบการณ์การทำงานด้านการสืบสวนคดีค้ามนุษย์จะเห็นข้อท้าทายได้ว่าผู้เสียหายส่วนใหญ่จะไม่เข้ามาขอความช่วยเหลือโดยตรงจากเจ้าหน้าที่รัฐ โดยในปีนี้หน่วยงานบังคับใช้กฎหมายเน้นเพิ่มกลยุทธ์ในการสืบสวนเชิงรุกและเน้นการทำงานร่วมกับภาคประชาสังคมผ่านการเพิ่มช่องทางการรับแจ้งเหตุ

และการจัดตั้งช่องทางการติดต่อสื่อสารระหว่างสำนักงานตำรวจแห่งชาติและภาคประชาสังคมในการร่วมกันสืบสวนสอบสวนขยายผลของเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการกระทำผิดในคดีค้ามนุษย์ เนื่องจากผู้เสียหายส่วนใหญ่จะไว้ใจในการให้ข้อมูลผ่านหน่วยงานภาคประชาสังคมมากกว่าเจ้าหน้าที่รัฐ จากสถิติด้านบนจะเห็นได้ว่าจากคดีทั้งหมด 253 คดี พบว่า เป็นการสืบสวนโดยเจ้าหน้าที่ของรัฐ จำนวน 120 คดี และเป็นการแจ้งเหตุจากภาคประชาสังคม จำนวน 54 คดี จากตัวเลขสถิติดังกล่าว แสดงให้เห็นถึงความร่วมมือในการทำงานอย่างใกล้ชิดระหว่างภาครัฐและภาคประชาสังคม ทั้งนี้ ตัวเลขคดีในการแจ้งเบาะแสที่มาจากผู้เสียหาย จำนวน 79 คดี คิดเป็นร้อยละ 31.22 ของคดีทั้งหมด เกิดจากการที่ผู้เสียหายเข้ามาแจ้งเหตุด้วยตัวเอง จากการคัดแยกผู้เสียหายและจากการขยายผลคดีจนนำไปสู่ความร่วมมือกับผู้เสียหาย

ตารางที่ 2 สถิติคดีค้ามนุษย์ทางช่องทางออนไลน์

ปี	จำนวนคดี	สถิติคดีค้ามนุษย์ทางช่องทางออนไลน์			
		ผ่านช่องทางออนไลน์	ร้อยละ	ไม่ผ่านช่องทางออนไลน์	ร้อยละ
2562	286	32	11.19	254	88.81
2563	133	37	27.82	96	72.18
2564	188	107	56.91	81	43.09
2565	**253**	**182**	**71.94**	**71**	**28.06**

การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) เพิ่มความท้าทายให้แก่ผู้บังคับใช้กฎหมายโดยอาชญากรใช้ช่องทางออนไลน์ในการกระทำความผิดเพิ่มขึ้น และพัฒนากลวิธีในการกระทำความผิดที่ซับซ้อนขึ้น จากที่ได้กล่าวมาก่อนหน้า รัฐบาลได้มีการเพิ่มมาตรการการสืบสวนเชิงรุกเพื่อให้ทันกับรูปแบบของอาชญากรรมที่กำลังปรับตัวจากตารางที่ 2 ส่งผลให้สถิติจำนวนคดีค้ามนุษย์ในปี 2565 มาจากการสืบสวนสอบสวนผ่านช่องทางออนไลน์ จำนวน 182 คดี ซึ่งเพิ่มขึ้นจากปี 2564 ที่มีจำนวน 107 คดี คิดเป็นร้อยละ 70.09 ของจำนวนคดีค้ามนุษย์ในชั้นสืบสวนทั้งหมด แสดงถึงการเพิ่มขีดระดับความสามารถของเจ้าหน้าที่บังคับใช้กฎหมายในการสืบสวนทางดิจิทัล และการแกะรอยผ่านเส้นทางการเงินของคนร้าย ยกตัวอย่างกรณีผู้เสียหายคนไทยที่ถูกหลอกไปต่างประเทศและภายหลังการคัดแยกพบว่า เป็นผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ จึงได้มอบหมายให้สำนักงานตำรวจแห่งชาติ โดย ศพดส.ตร. ร่วมกับสำนักงานอัยการสูงสุดและกรมการจัดหางาน กระทรวงแรงงาน ช่วยเหลือผู้เสียหายเหล่านั้นจากต่างประเทศให้กลับมายังประเทศไทย **หลังจากนั้นมีการดำเนินคดีกับกลุ่มบุคคลที่แสวงหาประโยชน์จากการบังคับใช้แรงงานโดยมีการโฆษณาชวนเชื่อทางโซเชียลมีเดียชักชวนไปทำงานต่างประเทศ โดยในปี 2565 สามารถดำเนินคดีกับผู้กระทำผิดได้ทั้งสิ้นจำนวน 57 คดี** ซึ่งถือเป็นการตัดวงจรเพื่อป้องกันกลุ่มเสี่ยงและกลุ่มเปราะบางจากการถูกแสวงประโยชน์จากเครือข่ายค้ามนุษย์

1.1 สถิติการดำเนินคดี/ผู้กระทำผิด/ผู้เสียหาย

1.1.1 สถิติการดำเนินคดี

จากตารางที่ 3 ด้านล่างแสดงให้เห็นว่าเมื่อเทียบกับปีที่ผ่านมา ปี 2565 มีการจับกุมและเริ่มการดำเนินคดีอาญาเพิ่มมากขึ้นทั้งในคดีค้ามนุษย์โดยรวม จาก 188 คดี ในปี 2564 เป็น 253 คดี ในปี 2565 คิดเป็นร้อยละ 34.57 และโดยเฉพาะอย่างยิ่งคดีค้ามนุษย์ในรูปแบบบังคับใช้แรงงาน (จากภาพที่ 2 สถิติการปราบปรามการค้ามนุษย์ จำแนกตามรูปแบบการค้ามนุษย์ ผลการดำเนินคดีในภาพรวม) ที่สามารถจับกุมผู้กระทำความผิดได้ จำนวน 47 คดี เพิ่มจากปี 2564 ที่มี 33 คดี เพิ่มขึ้นร้อยละ 42.42 ซึ่งผลการจับกุมและดำเนินคดีที่เพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญเกิดจากการบังคับใช้กฎหมายอย่างจริงจังของเจ้าหน้าที่

ตารางที่ 3 สถิติการปราบปรามการค้ามนุษย์ จำแนกตามรูปแบบการค้ามนุษย์

ปี	รวม	ประเภทของการแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบ							
		ค้าประเวณี	สื่อลามก	ผลประโยชน์ทางเพศในรูปแบบอื่น	เป็นทาส	ขอทาน	แรงงาน	แรงงานประมง	ขูดรีด/อื่น
2561	304	249	4	5	-	8	29	6	3
2562	288	158	15	12	33	9	31	4	26
2563	133	96	17	6	0	2	8(2)*	2	0
2564	188	136	13	6	2	2	15(1)**	2	11
2565	253	163(1)***	34	8	1	3	38(3)****	1	1

หมายเหตุ *จำนวนคดีในวงเล็บเป็นคดีแรงงานบังคับตามมาตรา 6/1 จำนวน 1 คดี และคดีใช้แรงงานเด็กรูปแบบเลวร้ายตามมาตรา 56/1 จำนวน 1 คดี

**จำนวนคดีในวงเล็บเป็นคดีแรงงานบังคับตามมาตรา 6/1 จำนวน 1 คดี

***จำนวนคดีในวงเล็บในช่องประเภทร่วมกันขัดขวางการสืบสวน การสอบสวน การฟ้องร้อง หรือดำเนินคดีความผิดฐานค้ามนุษย์ (กก.5 บก.ปคม. เลขคดี 34/2565 ลงวันที่ 1 พฤศจิกายน 2565)

****จำนวนคดีในวงเล็บเป็นคดีแรงงานบังคับตามมาตรา 6/1 จำนวน 3 คดี (คดีกรมสอบสวนคดีพิเศษเลขคดี 254/2565 ลงวันที่ 12 สิงหาคม 2565 สถานีตำรวจภูธรนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม เลขคดี 862/2565 ลงวันที่ 1 ตุลาคม 2565 และสถานีตำรวจภูธรอัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม เลขคดี 287/2565 ลงวันที่ 29 ตุลาคม 2565)

1.1.2 จำนวนผู้กระทำผิดและผู้เสียหาย

ตารางที่ 4 จำนวนผู้กระทำผิดคดีค้ามนุษย์ จำแนกตามเพศและสัญชาติ

คดีอาญาที่	จำนวนผู้กระทำผิด	เพศ		สัญชาติ				
		ชาย	หญิง	ไทย	เมียนมา	กัมพูชา	ลาว	อื่น ๆ
2561	532	229	303	424	30	15	4	59
2562	555	330	225	402	120	4	6	23
2563	188	87	101	160	2	7	0	18
2564	447	269	178	341	29	4	0	73
2565	548	287	261	472	4	6	4	62

ตารางที่ 5 จำนวนผู้เสียหายคดีค้ามนุษย์นับตามรายคดี จำแนกตามเพศและสัญชาติ

ปี	จำนวนผู้เสียหาย	เพศ		สัญชาติ				
		ชาย	หญิง	ไทย	เมียนมา	กัมพูชา	ลาว	อื่น ๆ
2561	631	282	349	345	205	28	14	39
2562	1,821	1,158	663	251	1,306	96	38	130
2563	231	66	165	162	5	5	46	13
2564	424	154	270	322	94	0	2	6
2565	572	218	354	480	26	4	37	25

จากตารางที่ 4 พบว่า ในปี 2565 จำนวนผู้ต้องหายังคงมีจำนวนเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง แต่ในปี 2565 มีจำนวนผู้ต้องหาเพศชายเพิ่มมากขึ้น และมีจำนวนมากกว่าเพศหญิง เนื่องจากคดีค้าประเวณีออนไลน์ การผลิตสื่อลามกอนาจารส่วนมากจะทำผ่านทางอินเทอร์เน็ต โดยมีผู้หญิงเป็นผู้ชักชวน **จากตาราง 5** ผู้เสียหายส่วนใหญ่ยังคงเป็นคนไทยและมีจำนวนมากขึ้นอย่างมากจากจำนวน 322 คน ในปี 2564 เป็นจำนวน 480 คน ในปี 2565 คิดเป็นร้อยละ 49.07 ในทางตรงกันข้ามพบว่า มีจำนวนผู้เสียหายชาวต่างชาติลดลงอย่างมาก เมื่อเทียบกับในปี 2564 โดยเฉพาะอย่างยิ่งชาวเมียนมา **ซึ่งส่วนหนึ่งเป็นผลมาจากการตรวจตราพื้นที่เสี่ยงต่อการบังคับใช้แรงงานต่างด้าวมากขึ้น** การที่ผู้เสียหายเป็นคนไทยมากขึ้นนั้นสามารถอธิบายได้ว่าคนไทยถูกหลอกลวงไปทำงานนอกราชอาณาจักรไทยผ่านช่องทางธรรมชาติและเป็นกลุ่มที่มีความเสี่ยงสูงที่ถูกหลอกลวงจากขบวนการค้ามนุษย์และถูกบังคับใช้แรงงาน รัฐบาลจึงให้ความสำคัญกับการแสวงความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้าน และการเพิ่มศักยภาพทีมงานสหวิชาชีพในการคัดแยกผู้เสียหายโดยใช้กลไกการส่งต่อระดับชาติ (NRM) ในการคัดกรองมากยิ่งขึ้น

1.2 การดำเนินคดีในแต่ละชั้น

1.2.1 ชั้นพนักงานสอบสวน

1) ความก้าวหน้าการดำเนินคดีชั้นพนักงานสอบสวน

ตารางที่ 6 ความก้าวหน้าการดำเนินคดีชั้นพนักงานสอบสวน

ปี	จำนวนคดี	อยู่ระหว่างสอบสวน	สั่งฟ้อง	สั่งไม่ฟ้อง
2561	304	1 (0.33%)	300 (98.68%)	3 (0.99%)
2562	288	0 (0.00%)	284 (98.61%)	4 (1.39%)
2563	133	2 (1.50%)	128 (96.24%)	3 (2.26%)
2564	188	1 (0.53%)	187 (99.46%)	0 (0.00%)
2565	253	32 (12.65%)	221 (87.35%)	0 (0.00%)

หมายเหตุ ปี 2561 กรมสอบสวนคดีพิเศษ เลขคดี 57/2561 ลงวันที่ 1 มิถุนายน 2561

ปี 2563 กรมสอบสวนคดีพิเศษ เลขคดี 32/2563 ลงวันที่ 23 มีนาคม 2563, กรมสอบสวนคดีพิเศษ เลขคดี 73/2563 ลงวันที่ 25 กันยายน 2563

ปี 2564 กรมสอบสวนคดีพิเศษ 62/2564 ลงวันที่ 5 ตุลาคม 2564 (กรมสอบสวนดีพิเศษ ส่ง ป.ป.ช. พิจารณาตามกฎหมาย และ ป.ป.ช. ส่งกลับให้ กรมสอบสวนคดีพิเศษดำเนินการเป็นคดีพิเศษที่ 241/2565 ขณะนี้อยู่ระหว่างดำเนินการ) กรมสอบสวนคดีพิเศษ เลขคดี 67/2564 ลงวันที่ 21 ธันวาคม 2564

จากตารางที่ 6 ในปี 2565 พนักงานสอบสวนทำการสอบสวน จำนวน 253 คดี อยู่ระหว่างการสอบสวน จำนวน 32 คดี ซึ่งเป็นคดีที่เกิดจากการเร่งรัดตามมาตรการปราบปรามการค้ามนุษย์จาก ศพดส.ตร. โดยส่วนใหญ่เป็นคดีที่ดำเนินการสอบสวนเสร็จสิ้นมีความเห็นควรสั่งฟ้อง จำนวน 221 คดี **และไม่มีการสั่งไม่ฟ้อง ซึ่งเกิดจากความร่วมมือระหว่างพนักงานอัยการและพนักงานสอบสวน ที่มีความเชี่ยวชาญในการรวบรวมพยานหลักฐานนำมาซึ่งสำนวนการสอบสวนที่มีคุณภาพตั้งแต่การเริ่มต้นกระบวนการสอบสวน** ปัจจุบันได้มีการส่งสำนวนการสอบสวนไปยังพนักงานอัยการเรียบร้อยแล้วกว่าร้อยละ 12.65

ระยะเวลาในการดำเนินคดีชั้นพนักงานสอบสวน (ข้อมูล ศพดส.ตร.)

แม้ว่าในปี 2565 จะมีจำนวนคดีมากกว่าปี 2564 ถึง 65 คดี พนักงานสอบสวนยังคงรักษามาตรฐานในการเร่งรัดดำเนินการสอบสวนและสรุปสำนวนการสอบสวนคดีค้ามนุษย์จนแล้วเสร็จ โดยใช้เวลาเฉลี่ย 68 วัน ตามแผนภาพที่ 3 เป็นผลมาจากการสร้างความเชี่ยวชาญในการดำเนินคดีค้ามนุษย์และการพัฒนาศักยภาพเจ้าหน้าที่ตำรวจทั้งด้านสืบสวนและสอบสวนอย่างต่อเนื่อง รวมถึงการส่งต่อข้อมูลระหว่างทีมสืบสวนที่มีความเชี่ยวชาญในการเก็บพยานหลักฐาน ส่งผลให้พนักงานสอบสวนสามารถรวบรวมพยานหลักฐานเพื่อส่งฟ้องได้เร็วขึ้น

ภาพที่ 3 ระยะเวลาที่พนักงานสอบสวนใช้ในการทำสำนวนคดีค้ามนุษย์

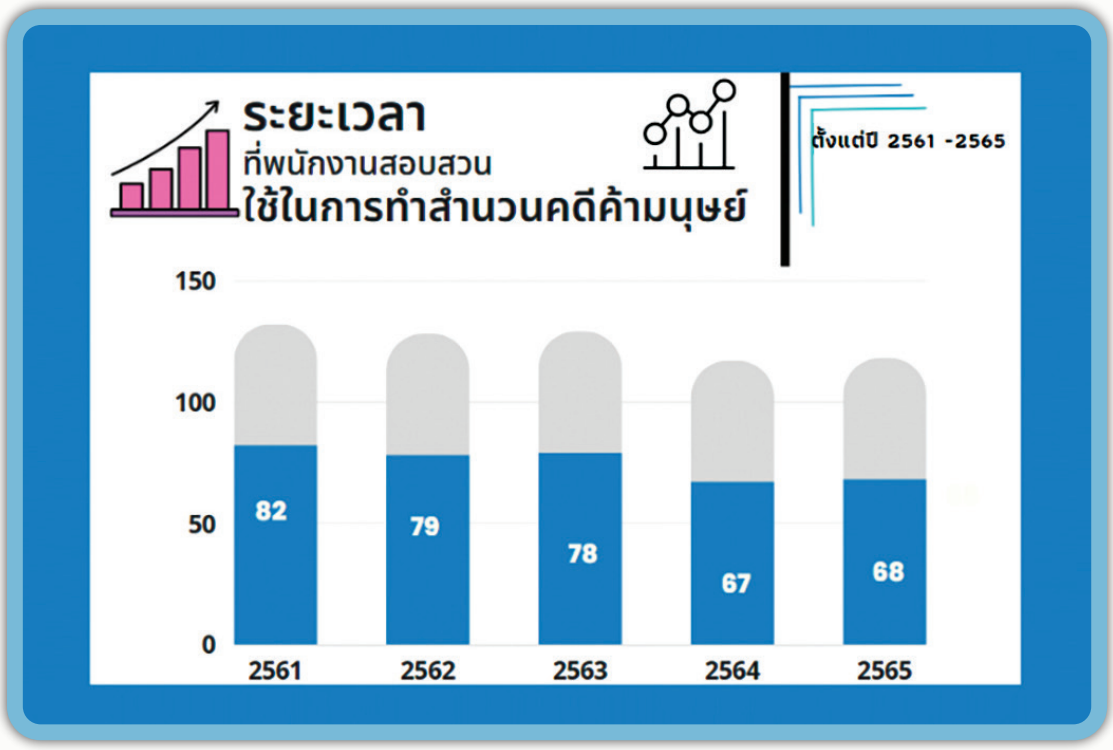

ตารางที่ 7 จำแนกจำนวนผู้ต้องหา

ปี	จำนวนคดี	คดีที่มีผู้ต้องหา 1 คน	คดีที่มีผู้ต้องหาตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป
2561	304	219	85 (27.96%)
2562	288	187	101 (35.07%)
2563	133	103	30 (22.56%)
2564	188	100	88 (46.81%)
2565	253	145	108 (42.69%)

ตารางที่ 7 พบว่า จากการที่เจ้าหน้าที่ตำรวจมีความเชี่ยวชาญเพิ่มมากขึ้นในการสืบสวนสอบสวนและรวบรวมพยานหลักฐานเพื่อดำเนินคดีกับผู้กระทำผิดตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป เมื่อสถานการณ์ของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ได้ผ่านไปแล้ว จำนวนคดีในภาพรวมจึงเพิ่มขึ้น จำนวน 253 คดี และเป็นคดีที่มีผู้กระทำผิดตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป จำนวน 108 คดี คิดเป็นร้อยละ 42.69 ซึ่งเป็นสถิติที่ดีที่สุดตั้งแต่เกิดสถานการณ์โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19)

2) โครงการที่สำคัญและโครงการเพิ่มศักยภาพบุคลากรในสำนักงานตำรวจแห่งชาติ

2.1) ศูนย์พิทักษ์เด็ก สตรี ครอบครัว ป้องกันปราบปรามการค้ามนุษย์และภาคประมง สำนักงานตำรวจแห่งชาติ (ศพดส.ตร.) ร่วมกับผู้แทนหน่วยงานรัฐ ภาคีเครือข่าย และองค์การระหว่างประเทศ ร่วมกัน

จัดทำแนวปฏิบัติที่ชัดเจน สำหรับมาตรา 6/1 ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551 โดยจัดโครงการพัฒนาศักยภาพเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานด้านการสืบสวนสอบสวนคดีค้ามนุษย์ งานด้านการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ระยะเร่งด่วนแบบเข้มข้น เพื่อเป็นพี่เลี้ยงสนับสนุนการปฏิบัติงานส่วนกลาง การพัฒนาทักษะความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านสำหรับเจ้าหน้าที่ทีมสหวิชาชีพ ให้มีความชำนาญ/เชี่ยวชาญ ในการคัดกรองคัดแยกและดำเนินคดีค้ามนุษย์ และการบังคับใช้แรงงานหรือบริการ และการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ในระดับพื้นที่ จำนวน 4 รุ่น รุ่นละ 30 คน รวมทั้งสิ้นจำนวน 120 คน และได้รับการขึ้นบัญชีเป็นผู้มีความเชี่ยวชาญ/ชำนาญการในการเป็นพี่เลี้ยงให้คำปรึกษาและสนับสนุนการทำงานของหน่วยงานและในระดับพื้นที่ ทั้งนี้ได้รับการสนับสนุนงบประมาณในการจัดฝึกอบรมดังกล่าว จากโครงการอาเซียน – ออสเตรเลีย เพื่อต่อต้านการค้ามนุษย์ (ASEAN - ACT) และเครือข่ายภาคประชาสังคม

2.2) โครงการอบรมสัมมนาพนักงานสอบสวนและทีมงานสหวิชาชีพเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพด้านการคุ้มครองแรงงานแก่คนต่างด้าว และการป้องกันการละเมิดสิทธิตามกฎหมายแรงงานอันจะนำไปสู่ปัญหาการค้ามนุษย์ ประจำปีงบประมาณ 2565 สำนักงานตำรวจแห่งชาติ

โดย ศูนย์พิทักษ์เด็ก สตรี ครอบครัว ป้องกันปราบปรามการค้ามนุษย์และภาคประมง สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ประสบปัญหาเกี่ยวกับการบริหารจัดการแรงงานต่างด้าว เนื่องจากมีหลายหน่วยงานที่เกี่ยวข้องรับผิดชอบบริหารจัดการแรงงานต่างด้าวของประเทศ โดยหน่วยงานเหล่านั้นขาดการบูรณาการการดำเนินงานร่วมกัน สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ได้แก้ไขปัญหาดังกล่าว จึงได้จัดการอบรมเจ้าหน้าที่ตำรวจใน**ระยะที่ 1 ระดับผู้บริหาร** ที่มาจากทั้งส่วนกลางและส่วนภูมิภาคทั่วประเทศ จำนวน 5 รุ่น รวมจำนวน 600 คน เจ้าหน้าที่ ผู้บังคับบัญชา วิทยากร จำนวน 30 คน **และระยะที่ 2 ระดับผู้ปฏิบัติการ** จำนวน 3 รุ่น รวม 300 คน เจ้าหน้าที่ ผู้บังคับบัญชาและผู้สังเกตการณ์ วิทยากร จำนวน 30 คน **ผลลัพธ์ที่ได้** เจ้าหน้าที่มีความเข้าใจมากขึ้นเกี่ยวกับการคุ้มครองด้านแรงงานแก่คนต่างด้าว และการสอบสวนคดีค้ามนุษย์ สามารถวิเคราะห์เหตุการณ์และจัดการได้ทันท่วงที เพิ่มประสิทธิภาพด้านการคุ้มครองแรงงานแก่คนต่างด้าว และการป้องกันการละเมิดสิทธิตามกฎหมายแรงงานอันจะนำไปสู่ปัญหาการค้ามนุษย์ และการเพิ่มช่องทางในการประสานงานกับทีมเจ้าหน้าที่สหวิชาชีพ เกิดเครือข่ายความร่วมมือในการทำงาน รู้จักการทำงานอย่างบูรณาการกับหน่วยงานอื่น

2.3) โครงการอบรมการสืบสวนสอบสวนคดีค้ามนุษย์ ในรูปแบบการบังคับใช้แรงงาน ศูนย์พิทักษ์เด็ก สตรี ครอบครัว ป้องกันปราบปรามการค้ามนุษย์และภาคประมง สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ร่วมกับมูลนิธิไอเจเอ็ม และเครือข่ายภาคประชาสังคม จัดอบรมให้แก่ข้าราชการตำรวจในสังกัดกองบัญชาการตำรวจสอบสวนกลาง จำนวน 44 นาย ซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่ระดับปฏิบัติการและข้าราชการตำรวจสายงานป้องกันปราบปรามและสายงานสอบสวน ในสังกัดกองบังคับการปราบปรามการค้ามนุษย์ จำนวน 30 นาย เพื่อพัฒนาศักยภาพข้าราชการตำรวจในสังกัดกองบัญชาการตำรวจสอบสวนกลาง ให้เกิดความรู้ความเข้าใจต่อกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ และกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองแรงงานในประมงทะเล กฎหมายแรงงานที่เกี่ยวกับการค้ามนุษย์และการคุ้มครองผู้เสียหายก่อนการคัดแยก รวมทั้งสร้างพื้นที่ให้แก่พนักงานเจ้าหน้าที่ในการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ในอดีตและถอดบทเรียนประเด็นปัญหาจากการทำงาน เพื่อก่อให้เกิดแนวทางในการบังคับใช้กฎหมายอย่างมีประสิทธิภาพ

2.4) กรมสอบสวนคดีพิเศษอบรมสัมมนาถอดบทเรียนยกระดับแผนปฏิบัติการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ ร่วมกับมูลนิธิอิมมานูเอล (Immanuel Foundation : IMF) และเดสทินี่เรสคิว (Destiny Rescue Foundation) จัดโครงการการแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับกรณีการกระทำความผิดฐานค้ามนุษย์ (TIPNET) ประจำปีงบประมาณ 2565 หัวข้อเรื่อง “การสัมมนาเชิงปฏิบัติการ : พัฒนาศักยภาพบุคลากรด้านป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ 2565” เพื่อขับเคลื่อนนโยบายของรัฐบาลด้านการป้องกัน และปราบปรามการค้ามนุษย์ ซึ่งเป็นวาระแห่งชาติที่กำหนดให้ทุกส่วนราชการที่เกี่ยวข้องบูรณาการขจัดปัญหาการค้ามนุษย์ให้หมดสิ้นไป โดยมีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้าร่วมการสัมมนา ได้แก่ สำนักงานคดีค้ามนุษย์ สำนักงานอัยการสูงสุด กองบังคับการปราบปรามการค้ามนุษย์ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ กรมสอบสวนคดีพิเศษ นอกจากนี้ ยังมีองค์กรพัฒนาเอกชน ตัวแทนองค์กรของรัฐต่างประเทศและเครือข่ายภาคประชาสังคม เข้าร่วมสัมมนา รวมทั้งสิ้นจำนวน 21 หน่วยงาน มีผู้เข้าสัมมนามากกว่า 90 คน วัตถุประสงค์เพื่อเพิ่มศักยภาพบุคลากรของกรมสอบสวนคดีพิเศษและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องด้านการดำเนินคดี ด้านป้องกัน ด้านคุ้มครอง และช่วยเหลือผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ ให้มีเวทีสำหรับการแลกเปลี่ยนข้อมูลเกี่ยวกับการกระทำความผิด เพื่อนำผลการปฏิบัติงานในทุกด้านโดยเฉพาะด้านการดำเนินคดีและช่วยเหลือผู้เสียหายมาวิเคราะห์ ถอดบทเรียน และนำไปจัดทำแผนปฏิบัติการเพื่อขับเคลื่อนการแก้ไขปัญหาการดำเนินคดี ตลอดจนสร้างความสัมพันธ์ด้านเครือข่ายของหน่วยงานของรัฐ เครือข่ายภาคประชาชน ภาคประชาสังคม หน่วยงานหรือตัวแทนองค์กรของรัฐต่างประเทศ หรือองค์กรระหว่างประเทศที่ให้การสนับสนุนการป้องกันและแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ของประเทศไทย

1.2.2 การดำเนินคดีชั้นพนักงานอัยการ

1) ความก้าวหน้าการดำเนินคดีชั้นพนักงานอัยการ

ตารางที่ 8 จำนวนสำนวนคดี จำแนกตามประเภทการแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบ

รูปแบบการแสวงหาประโยชน์	2560	2561	2562	2563	2564	2565	รวม (สำนวน)
(1) การค้าประเวณี ผลิตและเผยแพร่สื่อลามก ทางเพศรูปแบบอื่น	325	286	242	191	163	269	1,476
(2) นำคนมาขอทาน	25	14	7	3	3	3	55
(3) บังคับใช้แรงงานหรือบริการ	68	57	115	47	31	86	404
รวม	418	357	364	241	197	358	1,935

หมายเหตุ รายงานโดยถือว่า 1 สำนวน 1 รูปแบบการแสวงหาประโยชน์ โดยถือรูปแบบหลัก แม้จะมีหลายรูปแบบ

จากตารางที่ 8 จะเห็นได้ว่า ในปี 2565 สำนักงานอัยการสูงสุดได้รับคดีค้ามนุษย์ด้านการแสวงหาประโยชน์จากการค้าประเวณี ผลิตหรือเผยแพร่สื่อลามก หรือในรูปแบบอื่น เพิ่มขึ้นจากปีที่แล้วอย่างมาก และมีแนวโน้มใกล้เคียงกันกับในปี 2561 – 2562 ซึ่งเป็นช่วงก่อนเกิดสถานการณ์แพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) นอกจากนี้ คดีบังคับใช้แรงงานหรือบริการ ก็มีสถิติเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญภายหลังจากที่มีการผ่อนปรนมาตรการควบคุมโรคและมีแรงงานเข้าสู่ตลาดแรงงานมากขึ้น แสดงให้เห็นว่าโครงการอบรมพัฒนาศักยภาพผู้บังคับใช้กฎหมาย เจ้าหน้าที่ด่านหน้า ทีมสหวิชาชีพ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ที่ได้รับการอบรมสัมมนาเกี่ยวกับคดีค้ามนุษย์และคดีบังคับใช้แรงงานทั่วประเทศในช่วงปีที่ผ่านมา โดยคณะวิทยากรร่วมจากสำนักงานอัยการสูงสุด สำนักงานตำรวจแห่งชาติ กรมการปกครอง กระทรวงแรงงาน กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ มีประสิทธิภาพและเกิดผลสัมฤทธิ์ เจ้าหน้าที่จากหน่วยงานต่าง ๆ มีความเชี่ยวชาญสามารถตรวจสอบ และระบุเหตุค้ามนุษย์และบังคับใช้แรงงานได้มากขึ้นจนนำไปสู่แนวทางการดำเนินคดีที่ถูกต้อง

ตารางที่ 9 จำนวนสำนวนคดีที่มีตัวผู้ต้องหา จำแนกตามประเภทการพิจารณาดำเนินการของพนักงานอัยการ

ปี	จำนวนสำนวนที่รับ	การดำเนินการชั้นพนักงานอัยการ		
		สั่งฟ้อง (ร้อยละ)	สั่งไม่ฟ้อง (ร้อยละ)	อยู่ระหว่างพิจารณา (ร้อยละ)
2561	331	294 (88.83%)	33 (9.97%)	-
2562	343	273 (79.59%)	65 (18.95%)	-
2563	225	202 (89.78%)	17 (7.55%)	-
2564	180	162 (90.00%)	11 (6.11%)	-
2565	347	321 (92.50%)	13 (3.75%)	2 (0.58%)

หมายเหตุ ปี 2561 มีสำนวนที่พนักงานอัยการมีความเห็นและคำสั่งอย่างอื่น โดยสั่งคืนสำนวน 4 สำนวน (1.20%)
ปี 2562 มีสำนวนที่พนักงานอัยการมีความเห็นและคำสั่งอย่างอื่น 5 สำนวน (1.46%)
ปี 2563 มีสำนวนที่เป็นกรณีอื่น ๆ 6 สำนวน (2.67%)
ปี 2564 มีสำนวนที่เป็นกรณีอื่น ๆ 7 สำนวน (เป็นคดีพ่วงคดีหลักที่สั่งไม่ฟ้อง ค้ามนุษย์ 4 คดี และคืนให้สอบสวนให้เสร็จ, คืนไปขอ ม.20 และคืนเพราะไม่อยู่ในอำนาจ อย่างละ 1 คดี) (3.89%)
ปี 2565 มีสำนวนที่เป็นกรณีอื่น ๆ 11 สำนวน (3.17%) ** (คืนไปสอบสวน 3 สำนวน, คืนเพราะไม่มีพยานยืนยันความผิด 1 สำนวน คืนเพราะไม่อยู่ในอำนาจสั่ง 1 สำนวน และพ่วงสั่งไม่ฟ้องค้ามนุษย์ 2 สำนวน พ่วงคดีค้ามนุษย์แต่ไม่มีข้อหาค้ามนุษย์ 4 สำนวน)

จากตารางที่ 9 ในปี 2565 สำนักงานอัยการสูงสุดมีอัตราการสั่งฟ้องที่ร้อยละ 92.50 ซึ่งอยู่ในช่วงใกล้เคียงกันกับอัตราการสั่งฟ้องของปี 2563 และ 2564 เป็นผลจากการที่สำนักงานอัยการสูงสุดให้ความสำคัญกับประสิทธิภาพความสำเร็จของคดีค้ามนุษย์และบังคับใช้แรงงาน ด้วยการมีชุดเฉพาะกิจจากสำนักงานคดีค้ามนุษย์ตั้งแต่ปลายปี 2564 ลงพื้นที่เกิดเหตุตามภูมิภาค เพื่อประสานงานให้คำปรึกษากับเจ้าหน้าที่ปฏิบัติการด่านหน้าและเข้าร่วมในการกำหนดทิศทางการสอบสวนกับพนักงานสอบสวนตั้งแต่เริ่มคดี ทำให้การรวบรวมพยานหลักฐานครบถ้วน รัดกุม อัตราการสั่งไม่ฟ้องต่ำ และยังมีการร่วมมือกับองค์กรภาคประชาสังคมที่ทำงานต่อต้านการค้ามนุษย์และบังคับใช้แรงงานทั้งในประเทศและระหว่างประเทศ เพื่อให้การปฏิบัติงาน และดำเนินคดีกระทำได้อย่างราบรื่น นอกจากนี้ การที่สำนักงานอัยการสูงสุดจัดทำ **1) โครงการพัฒนาศักยภาพพนักงานอัยการตามมาตรา 6/1 2) โครงการอบรมเชิงปฏิบัติการเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินคดีแสวงหาประโยชน์ทางเพศจากการผลิตและเผยแพร่สื่อลามกจากเด็กออนไลน์ และ 3) โครงการพัฒนาทักษะพนักงานอัยการในการนำสืบพยานหลักฐานรูปแบบดิจิทัลในคดีค้ามนุษย์** เป็นการตอบสนองต่อทั้งปัญหาการบังคับใช้แรงงานที่เพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญและปัญหาการค้ามนุษย์ในรูปแบบการแสวงหาประโยชน์ทางเพศผ่านช่องทางออนไลน์ที่กำลังมีจำนวนคดีมากขึ้น ทำให้พนักงานอัยการมีทักษะ ความรู้ ความเข้าใจในรูปแบบพยานหลักฐานดิจิทัล เพื่อพิสูจน์ความผิดของผู้กระทำความผิดในชั้นการพิจารณาคดีของศาลได้อย่างมีประสิทธิภาพ เป็นปัจจัยที่ทำให้ศาลยุติธรรมมีอัตราการลงโทษจำเลยในคดีค้ามนุษย์ และบังคับใช้แรงงานที่สูงขึ้น

ตารางที่ 10 จำนวนสำนวนคดีที่ผู้ต้องหาหลบหนี จำแนกตามประเภทการพิจารณาดำเนินการของพนักงานอัยการ

ปี	จำนวนสำนวนที่รับ	การดำเนินการชั้นพนักงานอัยการ		
		สั่งฟ้อง (ร้อยละ)	สั่งไม่ฟ้อง (ร้อยละ)	อยู่ระหว่างพิจารณา (ร้อยละ)
2561	26	23 (88.46%)	1 (3.85%)	-
2562	21	18 (85.71%)	3 (14.29%)	-
2563	16	13 (81.25%)	-	-
2564	17	13 (76.46%)	2 (11.77%)	-
2565	**11**	**6 (54.55%)**	**1 (9.09%)**	**3 (27.27%)**

หมายเหตุ ปี 2560 มีสำนวนที่พนักงานอัยการมีความเห็นและคำสั่งอย่างอื่น โดยสั่งคืนสำนวน 1 สำนวน (4.55%)

ปี 2561 มีสำนวนที่พนักงานอัยการมีความเห็นและคำสั่งอย่างอื่น โดยสั่งคืนสำนวน 2 สำนวน

ปี 2563 มีสำนวนที่พนักงานอัยการมีความเห็นและคำสั่งอย่างอื่น โดยสั่งยุติการดำเนินคดีเพราะตาย และคืนสำนวน 3 สำนวน (18.75%)

ปี 2564 มีสำนวนพนักงานอัยการมีความเห็นและคำสั่งอย่างอื่น 2 สำนวน โดยสั่งยุติการดำเนินคดีเพราะตาย 1 สำนวน และจับตัวได้ก่อน สั่งคดี 1 สำนวน (11.77%)

ปี 2565 มีสำนวนที่เป็นกรณีอื่น ๆ 1 สำนวน (9.09%) ** (คืนไปสอบสวนให้ถูกต้อง 1) สำนวน ส.2 ลดลงจาก 12 เพราะจับตัวได้ภายในปีเดียวกันและไปเป็น ส.1

ภาพที่ 4 ระยะเวลาการดำเนินการชั้นพนักงานอัยการ

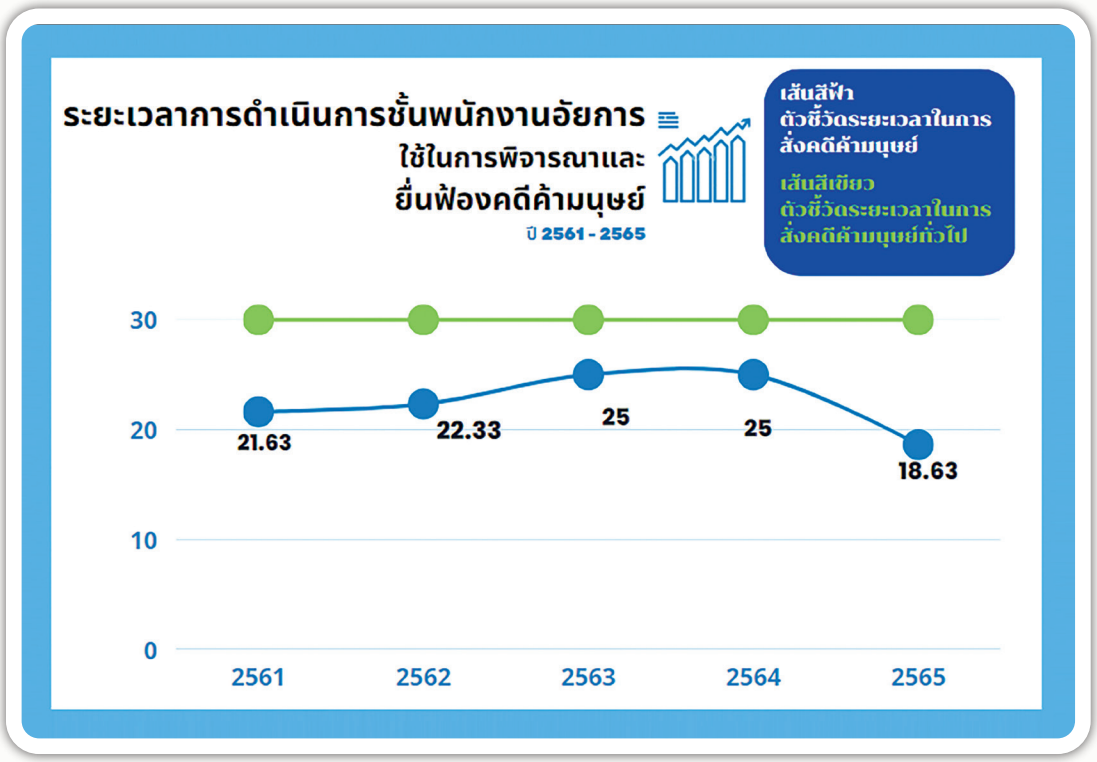

ตามแผนภาพที่ 4 สำนักงานอัยการสูงสุด ได้มีนโยบายให้สำนักงานคดีค้ามนุษย์ที่ส่วนกลางเป็นหน่วยงานที่มีความรับผิดชอบพิจารณาสั่งสำนวนคดีค้ามนุษย์ทั่วทั้งประเทศเพียงหน่วยงานเดียว เพื่อความเป็นเอกภาพในการดำเนินคดี ดังนั้น สำนักงานคดีค้ามนุษย์ที่ส่วนกลางเมื่อได้รับสำนวนแล้ว จะพิจารณามีความเห็นก่อนจะส่งคืนสำนักงานอัยการต้นทางเพื่อส่งฟ้องต่อศาลโดยมาตรฐานระยะเวลาการสั่งสำนวนคดีอาญาทั่วไปตามที่กำหนดในตัวชี้วัด คือ 30 วัน แต่ค่าเฉลี่ยจำนวนวันตั้งแต่สำนักงานคดีค้ามนุษย์ที่ส่วนกลางได้รับสำนวน และพิจารณามีคำสั่งจะอยู่ที่ 18.63 วัน ซึ่งรวดเร็วกว่าระยะเวลาตามตัวชี้วัดกำหนด

2) โครงการที่สำคัญและโครงการเพิ่มศักยภาพบุคลากรในสำนักงานอัยการสูงสุด

2.1) โครงการเพิ่มศักยภาพพนักงานอัยการในกระบวนการยุติธรรมที่เป็นมิตรต่อเด็กผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ การถูกล่วงละเมิดทางเพศ และการกระทำความรุนแรงต่อเด็กในรูปแบบอื่น ๆ

ตามที่สำนักงานอัยการสูงสุดได้มีคำสั่งแต่งตั้งให้มีคณะทำงานโครงการเพิ่มศักยภาพพนักงานอัยการในกระบวนการยุติธรรมที่เป็นมิตรต่อเด็กผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ การถูกล่วงละเมิดทางเพศและการกระทำความรุนแรงต่อเด็กในรูปแบบอื่น ๆ (Child-friendly Justice System Among Public Prosecutors Working with Child Victims of Human Trafficking, Sexual Abuse, and Other Forms of Violence Against Children – CJIT) เมื่อวันที่ 12 พฤษภาคม 2564 ซึ่งมีระยะเวลาดำเนินโครงการต่อเนื่อง 5 ปี และที่ผ่านมาในปี 2565 สมาชิกคณะทำงาน CJIT ได้ทำการเผยแพร่บรรยายองค์ความรู้ที่ได้จากการฝึกอบรมในหัวข้อ

ก. การคุ้มครองสิทธิและช่วยเหลือทางกฎหมายสำหรับผู้ถูกกระทำความรุนแรงในครอบครัว แนวทางการสอบสวน และดำเนินคดี ในช่วงเดือนพฤษภาคม - กันยายน 2565 ให้แก่ เจ้าหน้าที่สหวิชาชีพในจังหวัดชลบุรี ปทุมธานี และกรุงเทพมหานคร รวมจำนวน630 คน และเจ้าหน้าที่ตำรวจระดับสารวัตร และรองผู้กำกับการ รวมจำนวน 605 คน

ข. กฎหมายคุ้มครองเด็ก และการทำงานกับเด็กและครอบครัว ในช่วงเดือนพฤษภาคม – กันยายน 2565 ให้แก่ พนักงานอัยการ จำนวน 130 คน และเจ้าหน้าที่ตำรวจ จำนวน 400 คน และบรรยายผ่านระบบออนไลน์ให้แก่ เจ้าหน้าที่สหวิชาชีพ จำนวน 650 คน เจ้าหน้าที่ตำรวจ จำนวน 607 คน และเมื่อวันที่ 23 – 25 พฤษภาคม 2565 คณะทำงานโครงการ CJIT ร่วมกับ Bureau of International Narcotics and Law Enforcement Affairs (INL) และสำนักงานอัยการเขตลอสแองเจลิส จัดอบรมพนักงานอัยการและทีมสหวิชาชีพเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติงานในการดำเนินคดีอาชญากรรมต่อเด็ก โดยเน้นในหัวข้อการล่วงละเมิดและความรุนแรงในครอบครัว

2.2) การอบรมเชิงปฏิบัติการในการสืบสวนสอบสวนและการดำเนินคดีแสวงหาประโยชน์ทางเพศจากเด็กออนไลน์ โครงการ CJIT ภายใต้สำนักงานอัยการสูงสุด ร่วมกับ Department of Foreign Affairs and Trade และ Department of Home Affairs ประเทศออสเตรเลียจัดอบรมเชิงปฏิบัติการ เมื่อวันที่ 14 – 16 มิถุนายน 2565 ณ โรงแรมแลนด์มาร์ค กรุงเทพมหานคร แก่พนักงานอัยการทั้งในส่วนกลางและภูมิภาค เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจถึงหลักการคำนึงถึงบาดแผลทางจิตใจ และเพิ่มประสิทธิภาพในการสืบสวนสอบสวนและการดำเนินคดีแสวงหาประโยชน์ทางเพศจากการผลิตและเผยแพร่สื่อลามกจากเด็กออนไลน์ เพื่อเป็นการตอบสนองต่อสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID - 19) เด็กและเยาวชนถูกแสวงหาประโยชน์ทางเพศผ่านทางช่องทางออนไลน์มากขึ้น

2.3) การประชุมหารือปัญหาการดำเนินคดีแรงงานที่มีผลกระทบต่อการดำเนินคดีค้ามนุษย์ภาคแรงงานบังคับ สำนักงานคดีค้ามนุษย์ สำนักงานอัยการสูงสุดร่วมกับเครือข่ายภาคประชาสังคม จัดการประชุมหารือปัญหาการดำเนินคดีแรงงานที่มีผลกระทบต่อการดำเนินคดีค้ามนุษย์ภาคแรงงานบังคับ เมื่อวันที่ 30 มิถุนายน 2565 โดยการประชุมดังกล่าวมีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนแสดงความคิดเห็น ประเด็นปัญหากรณีแรงงานบังคับ ซึ่งมีการดำเนินคดีทั้งในศาลแรงงาน และศาลอาญา โดยแต่ละหน่วยงาน ได้แก่ สำนักงานศาลยุติธรรม สำนักงานอัยการสูงสุด สำนักงานตำรวจแห่งชาติ กรมสอบสวนคดีพิเศษ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ศูนย์อำนวยการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล (ศรชล.) กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ เพื่อหารือแนวทางที่เหมาะสมในการแก้ไขปัญหาให้แรงงานได้รับค่าชดเชยที่ครบถ้วน และมีการส่งต่อคดีระหว่างพนักงานตรวจแรงงาน และพนักงานสอบสวน

2.4) โครงการพัฒนาทักษะพนักงานอัยการในการนำสืบพยานหลักฐานรูปแบบดิจิทัลในคดีค้ามนุษย์ สำนักงานคดีค้ามนุษย์ สำนักงานอัยการสูงสุด จัดโครงการพัฒนาทักษะพนักงานอัยการในการนำสืบพยานหลักฐานรูปแบบดิจิทัลในคดีค้ามนุษย์ เมื่อวันที่ 4 - 5 สิงหาคม 2565 ณ โรงแรมมิราเคิลแกรนด์ คอนเวนชั่น กรุงเทพมหานคร โดยมีพนักงานอัยการตั้งแต่ชั้น 4 ขึ้นไป จำนวน 53 คน จากสำนักงานคดีค้ามนุษย์ สำนักงานคดีอาญา สำนักงานคดีพิเศษ สำนักงานต่างประเทศ และสำนักงานอัยการภาค 1 - 9 เข้าร่วม เพื่อให้พนักงานอัยการมีทักษะ ความรู้ความเข้าใจในรูปแบบพยานหลักฐานดิจิทัล สามารถตรวจสอบและวิธีพิสูจน์ทราบพยานหลักฐานดิจิทัลในคดีค้ามนุษย์เพื่อพิสูจน์ความผิดของผู้กระทำความผิดในชั้นการพิจารณาคดีของศาลได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2.5) โครงการเผยแพร่บทวิเคราะห์ข้อมูลจากฐานข้อมูลคดีค้ามนุษย์เพื่อให้หน่วยงานหรือองค์กรที่เกี่ยวข้องนำไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงาน สำนักงานคดีค้ามนุษย์ สำนักงานอัยการสูงสุด จัดโครงการเผยแพร่บทวิเคราะห์ข้อมูลจากฐานข้อมูลคดีค้ามนุษย์ เพื่อให้หน่วยงานหรือองค์กรที่เกี่ยวข้องนำไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงาน เมื่อวันที่ 23 สิงหาคม 2565 ณ โรงแรมทีเค พาเลซ แอนด์ คอนเวนชั่น กรุงเทพมหานคร โดยมีผู้แทนจากหน่วยงานภาครัฐและเอกชนที่มีภารกิจเกี่ยวข้องกับการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ รวม 42 คน เข้าร่วมโครงการ เนื่องจากสำนักงานคดีค้ามนุษย์เล็งเห็นถึงความสำคัญของจำนวนข้อมูลสถิติคดีค้ามนุษย์จากการแสวงหาประโยชน์ทางเพศจากเด็กออนไลน์ รวมถึงประเด็นที่มีการวิพากษ์วิจารณ์ของ TIP Report ในเรื่องการบังคับใช้กฎหมายระหว่างความผิดฐานค้ามนุษย์ที่เป็นการบังคับใช้แรงงาน ตามมาตรา 6 และความผิดฐานแรงงานบังคับตามมาตรา 6/1 โดยมีจุดประสงค์เพื่อให้หน่วยงานหรือองค์กรที่เกี่ยวข้องนำบทวิเคราะห์ไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานและต่อยอดการปฏิบัติการป้องกันปราบปรามและดำเนินคดีค้ามนุษย์

2.6) โครงการเพิ่มศักยภาพข้าราชการฝ่ายอัยการในการดำเนินคดีค้ามนุษย์และคดีลักลอบขนผู้โยกย้ายถิ่นฐาน สำนักงานคดีค้ามนุษย์ สำนักงานอัยการสูงสุด ร่วมกับโครงการอาเซียน – ออสเตรเลีย เพื่อต่อต้านการค้ามนุษย์จัดโครงการเพิ่มศักยภาพข้าราชการฝ่ายอัยการในการดำเนินคดีค้ามนุษย์ และคดีลักลอบขนผู้โยกย้ายถิ่นฐาน เมื่อวันที่ 16 – 18 กันยายน 2565 ณ โรงแรมเคนซิงตัน อิงลิชการ์เดนรีสอร์ท จังหวัดนครราชสีมา ให้แก่ บุคลากรสำนักงานคดีค้ามนุษย์ รวมทั้งสิ้น 65 คน เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจในการตีความและบังคับใช้พระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ. 2522 และพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551 โดยเหตุที่ประเทศไทยเป็นทั้งรัฐปลายทาง และถูกใช้เป็นรัฐทางผ่านเพื่อลักลอบขนผู้โยกย้ายถิ่นฐานเข้าสู่รัฐอื่น ๆ เนื่องจากการค้ามนุษย์และการลักลอบขนผู้โยกย้ายถิ่นฐานมีพฤติการณ์ การกระทำผิดที่ใกล้เคียงกัน และบ่อยครั้ง แยกออกจากกันได้ยาก การจัดโครงการเพิ่มศักยภาพ ดังกล่าว ทำให้การบังคับใช้กฎหมาย และดำเนินคดีเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

2.7) โครงการเพิ่มศักยภาพข้าราชการอัยการในการดำเนินคดีค้ามนุษย์ สถาบันพัฒนาข้าราชการฝ่ายอัยการ สำนักงานอัยการสูงสุด ให้ความสำคัญอย่างยิ่งในการฝึกอบรมพนักงานอัยการในคดีค้ามนุษย์ โดยการฝึกอบรมพื้นฐานการดำเนินคดีค้ามนุษย์ และฝึกปฏิบัติในการสั่งสำนวนคดีค้ามนุษย์ให้แก่ อัยการผู้ช่วย รุ่น 62 จำนวน 126 คน ในปีที่ผ่านมา และในวันที่ 14 – 15 พฤศจิกายน 2565 มีการอบรมอัยการผู้ช่วย รุ่น 63 จำนวน 80 คน ในการฝึกปฏิบัติตรวจสั่งสำนวน และการฝึกว่าความในคดีค้ามนุษย์ในระบบไต่สวน ในส่วนของระดับอัยการจังหวัด สถาบันพัฒนาข้าราชการฝ่ายอัยการ จัดอบรมอัยการจังหวัด รุ่น 43 จำนวนกว่า 100 คน โดยเน้นเรื่องการบริหารจัดการคดี โดยมีอธิบดีอัยการ สำนักงานคดีค้ามนุษย์ ได้บรรยายเกี่ยวกับแนวปฏิบัติในการสั่งสำนวนคดีค้ามนุษย์ ตลอดจนการประสานงาน และทำงานร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐ และองค์กรนอกภาครัฐอย่างมีประสิทธิภาพ

2.8) โครงการอบรมแนวทางปฏิบัติต่อผู้เสียหายโดยคำนึงถึงบาดแผลทางจิตใจ

สำนักงานคดีค้ามนุษย์ ร่วมกับเครือข่ายภาคประชาสังคม จัดการอบรมแนวทางปฏิบัติต่อผู้เสียหายโดยคำนึงถึงบาดแผลทางจิตใจสำหรับพนักงานอัยการ เจ้าพนักงานคดี และนิติกร ในสำนักงานคดีค้ามนุษย์ที่ยังไม่เคยผ่านการอบรม หรือผู้ที่ต้องการทบทวนความรู้และแนวปฏิบัติที่ดี ในวันที่ 22 – 23 พฤศจิกายน 2565 ณ โรงแรมอัศวิน แกรนด์ คอนเวนชั่น เพื่อช่วยลดผลกระทบจากบาดแผลทางใจที่อาจเกิดขึ้นต่อผู้เสียหาย และส่งเสริมกระบวนการยุติธรรมให้มีความปลอดภัยและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ผลสัมฤทธิ์จากการประสานความร่วมมือระหว่างประเทศ และความร่วมมือกับภาคประชาสังคม

2.9) การประชุมโต๊ะกลมระหว่างพนักงานอัยการ และผู้พิพากษาที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินคดีค้ามนุษย์ สำนักงานคดีค้ามนุษย์ สำนักงานอัยการสูงสุดร่วมกับเครือข่ายภาคประชาสังคมจัดการประชุมโต๊ะกลมกับผู้พิพากษาในทุกชั้นศาล เมื่อวันที่ 24 พฤศจิกายน 2565 เพื่อแลกเปลี่ยนหารือปัญหาและร่วมกันหาแนวทางแก้ไข

การดำเนินคดีค้ามนุษย์ในเรื่องบาดแผลทางจิตใจของผู้เสียหาย ค่าสินไหมทดแทน โดยเฉพาะในประเด็นเรื่องคดีแรงงานที่มีผลกระทบต่อการดำเนินคดีค้ามนุษย์ภาคแรงงานบังคับ ด้วยวิธีการใช้การสืบพยานล่วงหน้าก่อนกระบวนการไกล่เกลี่ยในศาลแรงงาน เพื่อให้นายจ้างผู้กระทำผิดได้รับโทษทางอาญาในคดีค้ามนุษย์ และชดใช้เยียวยาค่าสินไหมทดแทนให้ผู้เสียหายได้รับค่าเสียหาย และค่าจ้างค้างจ่ายครบถ้วน

การดำเนินงานของสำนักงานคดีค้ามนุษย์ สำนักงานอัยการสูงสุด ในช่วงปีที่ผ่านมาในหลาย ๆ คดี ได้มีการประชุมกำหนดแนวทางการดำเนินคดีร่วมกันระหว่างคณะพนักงานอัยการ และคณะพนักงานสอบสวน ก่อนที่จะส่งสำนวนมายังพนักงานอัยการทำให้เกิดความเชื่อมโยงของพยานหลักฐานในภาพรวมทั้งหมด และได้พยานหลักฐานที่ครบถ้วนสมบูรณ์ การสั่งคดีเป็นไปในทิศทางเดียวกัน อีกทั้งขั้นตอนการติดตามพยานมาเตรียมความพร้อม และการไปเบิกความที่ศาล ก็ได้รับความร่วมมือจากพนักงานสอบสวน องค์กรภาคประชาสังคมต่าง ๆ นอกจากนี้พนักงานอัยการมีทัศนคติ และพัฒนาการทำงานให้เป็นไปในเชิงรุกมากขึ้น เน้นการสื่อสาร เพิ่มการประสานความร่วมมือระหว่างหน่วยงาน พูดคุยทำความคุ้นเคย และเข้าใจผู้เสียหายแต่ละคนให้มากขึ้นในหลาย ๆ คดี มีทั้งพยานที่เป็นเด็ก พยานชาวต่างชาติ และพยานที่เป็นผู้พิการการเรียนรู้ การดำเนินคดีจึงจะต้องใช้ความระมัดระวัง และทำความเข้าใจผู้เสียหายมากเป็นพิเศษ ดังนั้นคดีที่มีการพูดคุยปรึกษาคดีร่วมกันระหว่างพนักงานอัยการ และพนักงานสอบสวนตั้งแต่ต้น ก่อนที่จะส่งสำนวน มีการเตรียมความพร้อมพยานก่อนเบิกความ และได้รับความร่วมมือช่วยเหลือจากเจ้าหน้าที่ภาคประชาสังคม และเจ้าหน้าที่รัฐที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ ย่อมจะสามารถทำให้สำนวนคดี มีแนวโน้มประสบความสำเร็จมากยิ่งขึ้น เช่น คดี เอ สปา คดีเรือจีน ที่ผ่านมา

และในปีนี้ **คดีแม่ปุ๊กซึ่งเป็นการแสวงหาประโยชน์ฯ จากการนำคนมาขอทานฯ** ด้วยการที่ผู้กระทำผิดอุปการะเด็ก และประสบปัญหาทางการเงินจึงทำร้ายร่างกายเด็ก โดยให้กลืนอาหารที่มีการผสมสารมีฤทธิ์กัดกร่อนต่อเนื่องกัน จนต้องเข้ารักษาในโรงพยาบาลหลายครั้ง แล้วนำภาพของเด็กขณะที่เจ็บป่วย ไปโพสต์บน Facebook ส่วนตัว เชิญชวนประชาชนให้เกิดความสงสาร มาร่วมช่วยเหลือซื้อสินค้าต่าง ๆ และขอรับบริจาคเงินค่ารักษาพยาบาล จนเป็นเหตุให้ท้ายที่สุดเด็กในอุปการะเสียชีวิต และยังได้กระทำการในลักษณะเช่นเดียวกันกับลูกของตนเอง จนมีอาการบาดเจ็บทางเดินอาหาร ความดันโลหิตสูงรุนแรง อาเจียนเป็นเลือด ซึ่งคดีนี้สำนวนไม่มีประจักษ์พยานที่พบขณะผู้ต้องหากระทำความผิด ประกอบกับผู้ต้องหาได้ก่อเหตุมีระยะเวลาย้อนกลับขึ้นไปหลายปี พนักงานสอบสวนจึงต้องอาศัยความร่วมมือของพยาน ผู้เชี่ยวชาญ พยานแวดล้อม และพยานเอกสารจำนวนมาก ในการพิสูจน์ถึงการกระทำความผิดของผู้กระทำผิดตั้งแต่เริ่มก่อเหตุ จนถึงวันที่พบการกระทำความผิด ซึ่งพยานแต่ละปากจะรู้เห็นเฉพาะข้อเท็จจริงและเฉพาะความเชี่ยวชาญในส่วนของตน การดำเนินการในคดีนี้ได้รับความร่วมมือจากพยานทุกปากในสำนวน แพทย์ พยาบาล เจ้าพนักงานผู้ตรวจพิสูจน์ เจ้าหน้าที่ตำรวจชุดสืบสวนสอบสวน รวมถึงพยานแวดล้อมอื่น ๆ ต่างให้ความร่วมมือกับพนักงานอัยการในการให้ข้อเท็จจริงเพื่อพิสูจน์การกระทำความผิด จนกระทั่งศาลตัดสินประหารชีวิตผู้กระทำผิด เมื่อเดือน กันยายน 2565 ที่ผ่านมา

1.2.3 ชั้นศาล (ข้อมูลเฉพาะกลุ่มศาลชั้นต้นทั่วราชอาณาจักร)

1) ความก้าวหน้าการพิจารณาพิพากษาคดี

ในปี 2564 มีคดีค้ามนุษย์ (ทั้งที่ค้างอยู่เดิมในปี 2563 จำนวน 105 คดี และคดีใหม่ 12 คดี) เข้าสู่กระบวนการพิจารณาของศาลชั้นต้นทั่วราชอาณาจักร จำนวน 232 คดี โดยเป็นคดีที่ค้างอยู่เดิมในปี 2563 จำนวน 105 คดี และคดีใหม่ จำนวน 127 คดี ซึ่งกระบวนการพิจารณาในศาลชั้นต้นได้พิพากษาเสร็จสิ้นแล้ว จำนวน 88 คดี (ร้อยละ 37.93 ของคดีที่เข้าสู่การพิจารณาทั้งหมด) โดยศาลพิพากษาลงโทษในคดีค้ามนุษย์ จำนวน 66 คดี (ร้อยละ 75) พิพากษายกฟ้อง จำนวน 8 คดี (ร้อยละ 9.09) พิพากษาให้จำหน่ายคดี จำนวน 14 คดี (ร้อยละ 15.91) และยังคงเหลือคดีที่อยู่ระหว่างการพิจารณา ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2564 จำนวน 144 คดี

ในปี 2565 มีคดีค้ามนุษย์ เข้าสู่กระบวนการพิจารณาของศาลชั้นต้น ทั่วราชอาณาจักร จำนวน 384 คดี ซึ่งเป็นคดีที่ค้างอยู่เดิมในปี 2564 จำนวน 144 คดี และรับใหม่ 240 คดี ซึ่งกระบวนพิจารณาในศาลชั้นต้น ได้พิจารณาพิพากษาเสร็จสิ้นแล้ว จำนวน 236 คดี (ร้อยละ 61.45 ของคดีที่เข้าสู่การพิจารณาทั้งหมด) โดยศาลพิพากษาลงโทษในคดีค้ามนุษย์ จำนวน 193 คดี (ร้อยละ 81.78) พิพากษายกฟ้อง จำนวน 24 คดี (ร้อยละ 10.17) พิพากษาให้จำหน่ายคดี จำนวน 19 คดี (ร้อยละ 8.05) และยังคงเหลือคดีที่อยู่ระหว่างการพิจารณา ณ วันที่ 30 พฤศจิกายน 2565 จำนวน 148 คดี จากตารางที่ 11

เนื่องด้วยในปี 2565 มีคดีที่เข้าสู่การพิจารณาคดีของศาลชั้นต้นเพิ่มมากขึ้น เนื่องจากมีคดีที่คงค้างอยู่จากปี 2564 ที่ไม่สามารถดำเนินกระบวนพิจารณาได้ เนื่องจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID - 19) ประกอบกับคดีค้ามนุษย์เป็นคดีสามัญพิเศษ ที่ต้องพิจารณาให้แล้วเสร็จภายในระยะเวลา 6 เดือน แต่ไม่เกิน 1 ปี ดังนั้น ในปี 2565 จึงปรากฏจำนวนคดีที่ศาล

มีคำพิพากษาเพิ่มมากขึ้น ทั้งในส่วนคำพิพากษาลงโทษและคำพิพากษายกฟ้อง ซึ่งการพิจารณาพิพากษายกฟ้องในคดีใดนั้น เป็นการใช้ดุลพินิจอิสระของศาล ในการรับฟังและชั่งน้ำหนักพยานหลักฐานในการพิจารณาคดีภายใต้กรอบของกฎหมายสารบัญญัติและวิธีสบัญญัติ (Judicial Independence) ภายใต้ข้อสันนิษฐานตามกฎหมายว่าจำเลยเป็นผู้บริสุทธิ์ เนื่องจากศาลยังมีหน้าที่สำคัญในการคุ้มครองสิทธิของจำเลยและผู้เสียหาย รวมถึงคู่ความที่เกี่ยวข้องให้ได้รับความเป็นธรรม บทบาทของศาลจึงมิได้จำกัดที่การพิพากษาลงโทษผู้กระทำความผิดเท่านั้น โดยเหตุผลแห่งคำวินิจฉัยของศาลในประเด็นแห่งคดีจะระบุไว้แล้วในคำพิพากษาของทุกคดี

ตารางที่ 11 ผลการพิจารณาพิพากษาคดีค้ามนุษย์ในชั้นศาล

ปี	คดีที่เข้าสู่การพิจารณา			คดีที่พิพากษาเสร็จ				คดีที่อยู่ระหว่างพิจารณา*
	คดีค้างจากปีก่อน	คดีรับใหม่ในปีนี้	รวมคดีที่เข้าสู่การพิจารณา	พิพากษาลงโทษจำเลย	พิพากษายกฟ้องจำเลย	จำหน่ายคดี	รวมคดีที่พิพากษาเสร็จสิ้น	
2559	136	468	604	298 (79.05%)	37 (9.81%)	42 (11.14%)	377	227
2560	227	330	557	319 (81.59%)	54 (13.81%)	18 (4.60%)	391	166
2561	166	279	445	235 (77.05%)	24 (7.87%)	46 (15.08%)	305	140
2562	140	256	396	217 (76.68%)	26 (9.19%)	40 (14.13%)	283	113
2563	113	191	304	157 (78.89%)	22 (11.06%)	20 (10.05%)	199	105
2564	105	127	232	66 (75%)	8 (9.09%)	14 (15.91%)	88	144
2565	144	240	384	193 (81.78%)	24 (10.17%)	19 (8.05%)	236	148

* คดีที่อยู่ระหว่างพิจารณาเป็นคดีที่อยู่รอการพิจารณา ณ สิ้นปีนั้น ๆ

ในเดือนมกราคม 2565 ยังคงมีสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ส่งผลกระทบต่อการบริหารจัดการคดีของศาลยุติธรรม ศาลยุติธรรมจึงได้แต่งตั้งคณะอนุกรรมการศึกษาติดตามและแก้ไขปัญหาการบริหารจัดการคดีภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) เพื่อจัดทำแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการบริหารจัดการคดีภายใต้สถานการณ์ดังกล่าว โดยในส่วนของการบริหารจัดการคดีอาญา สำนักงานศาลยุติธรรมได้นำวิธีพิจารณาคดีทางอิเล็กทรอนิกส์มาปรับใช้กับกระบวนการพิจารณาต่าง ๆ ในคดีอาญาให้สามารถดำเนินการต่อไปได้ เพื่อมิให้เกิดความล่าช้า ตามข้อกำหนดของประธานศาลฎีกาว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. 2563 และระเบียบราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรมว่าด้วยการดำเนินคดีอาญาในระหว่างที่มีสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ปี 2564 ตั้งแต่เดือนตุลาคม 2564 เป็นต้นมา ศาลยุติธรรมได้กลับมาดำเนินกระบวนการพิจารณาคดีตามปกติ โดยมีมาตรการเข้มงวดในการป้องกันสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) อย่างเคร่งครัด เพื่อความปลอดภัยแก่ผู้มาติดต่อราชการศาล และบุคลากรในหน่วยงานสังกัดสำนักงานศาลยุติธรรม และด้วยความพยายามในการเร่งรัดคดี

ประกอบกับการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้สนับสนุนการพิจารณาคดีให้สามารถดำเนินต่อไปได้ ท่ามกลางวิกฤตการณ์ทางสาธารณสุข ทำให้สถิติการพิจารณาคดีค้ามนุษย์ของศาลยุติธรรมในปี 2565 เพิ่มขึ้นจากในปี 2564 อย่างชัดเจน กล่าวคือ ในรอบปี 2564 มีคดีค้ามนุษย์รวมเข้าสู่การพิจารณา จำนวน 232 คดี พิจารณาคดีเสร็จไปเพียง จำนวน 88 คดี คิดเป็นร้อยละ 37.93 แต่ในรอบปี 2565 มีคดีค้ามนุษย์รวมเข้าสู่การพิจารณา จำนวน 384 คดี พิจารณาคดีเสร็จไปถึง จำนวน 236 คดี คิดเป็นร้อยละ 61.46 ทำให้คดีค้ามนุษย์ที่ค้างพิจารณาสะสมในชั้นศาลมีแนวโน้มเสร็จสิ้นไปได้มากขึ้น

ในปี 2564 มีจำเลยที่ถูกฟ้องต่อศาลในคดีค้ามนุษย์ ทั้งสิ้นจำนวน 125 คน จำแนกตามสัญชาติเป็นคนไทย จำนวน 117 คน คนต่างชาติ จำนวน 8 คน และจำแนกตามเพศ เป็นเพศชาย จำนวน 60 คน เพศหญิง จำนวน 65 คน โดยศาลได้มีคำพิพากษาลงโทษ จำนวน 82 คน (ร้อยละ 65.60) ยกฟ้อง จำนวน 25 คน (ร้อยละ 20) แบ่งออกเป็น 11 คดี จากคดีที่พิพากษาเสร็จสิ้น และจำหน่ายคดี จำนวน 18 คน (ร้อยละ 14.40)

ในปี 2565 มีจำเลยที่ถูกฟ้องต่อศาลในคดีค้ามนุษย์ ทั้งสิ้นจำนวน 308 คน จำแนกตามสัญชาติเป็นคนไทย จำนวน 300 คน คนต่างชาติ จำนวน 8 คน และจำแนกตามเพศ เป็นเพศชาย จำนวน 146 คน เพศหญิง จำนวน 162 คน โดยศาลได้มีคำพิพากษาลงโทษทั้ง จำนวน 249 คน (ร้อยละ 80.84) ยกฟ้อง จำนวน 35 คน (ร้อยละ 11.36) แบ่งออกเป็น จำนวน 24 คดี จากคดีที่พิพากษาเสร็จสิ้น และจำหน่ายคดี จำนวน 24 คน (ร้อยละ 7.79) ตามตารางที่ 12

ตารางที่ 12 จำนวนจำเลยคดีค้ามนุษย์ที่เข้าสู่การพิจารณาของศาล

ปี	จำเลยที่เข้าสู่การพิจารณาของศาล			
	จำนวน (คน)	พิพากษาลงโทษ	พิพากษายกฟ้อง	จำหน่ายคดี
2559	493	366 (74.24%)	69 (14%)	58 (11.76%)
2560	638	466 (73.04%)	154 (24.14%)	18 (2.82%)
2561	438*	316 (72.15%)	57 (13.01%)	65 (14.84%)
2562	386**	304 (78.76%)	27 (6.99%)	55 (14.25%)
2563	302***	233 (77.15%)	41 (13.58%)	28 (9.27%)
2564	125****	82 (65.60%)	25 (20%)	18 (14.40%)
2565	308	249 (80.84%)	35 (11.36%)	24 (7.79%)

ตามตารางที่ 12 จากการรวบรวมสถิติผลของคำพิพากษาศาลยุติธรรมคดีค้ามนุษย์ในรอบปี 2565 พบข้อมูลที่น่าสนใจ กล่าวคือ ในรอบปี 2565 มีสถิติคดีที่ศาลมีคำพิพากษาลงโทษจำเลย (Conviction Rate) สูงขึ้นกว่าหลายปีก่อนหน้าอย่างมีนัยสำคัญ กล่าวคือ ในรอบปี 2565 มีจำเลยเข้าสู่การพิจารณาคดีของศาล จำนวน 308 คน ศาลมีคำพิพากษาลงโทษถึง 249 คน คิดเป็นร้อยละ 80.84 ในขณะที่รอบปี 2564 มีจำเลยเข้าสู่การพิจารณาคดีของศาล จำนวน 125 คน ศาลมีคำพิพากษาลงโทษเพียง 82 คน คิดเป็นร้อยละ 65.50 เท่านั้น ส่วนรอบปีอื่น ๆ ก่อนหน้านั้น ศาลไม่เคยมีสถิติการพิพากษาลงโทษจำเลยคดีค้ามนุษย์เกินกว่าร้อยละ 79 แต่อย่างใด ทั้งนี้ การที่ศาลจะพิพากษาลงโทษจำเลย

หรือไม่ ขึ้นอยู่กับพยานหลักฐานที่นำเสนอเข้าสู่สำนวนคดี ซึ่งผลของการพิพากษาลงโทษจำเลยที่เพิ่มสูงขึ้นในปี 2565 อาจเป็นผลจากการรวบรวมพยานหลักฐานในชั้นตำรวจ และอัยการที่มีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น รวมถึงอาจเป็นผลมาจากการเพิ่มประสิทธิภาพในการพิจารณาพิพากษาคดี จากการจัดสัมมนาเพิ่มพูนความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการรับฟังพยานหลักฐานในคดีค้ามนุษย์และการเพิ่มพูนความรู้ความเข้าใจในการคุ้มครอง และปฏิบัติต่อผู้เสียหายตามมาตรฐานสากลของผู้พิพากษาประกอบด้วย

ในปี 2564 มีจำเลยที่ได้รับโทษจำคุก จำนวน 75 คน พบว่า มีจำเลยที่ได้รับโทษจำคุกไม่เกิน 1 ปี จำนวน 1 คน (ร้อยละ 1.33) จำคุก 1 ปี ไม่เกิน 2 ปี จำนวน 1 คน (ร้อยละ 1.33) จำคุก 2 ปี ไม่เกิน 5 ปี จำนวน 11 คน (ร้อยละ 14.67) จำคุก 5 ปีไม่เกิน 10 ปี จำนวน 26 คน (ร้อยละ 34.67) และจำคุกเกิน 10 ปีขึ้นไป จำนวน 36 คน (ร้อยละ 48) ของจำเลยที่ได้รับโทษจำคุก

ในปี 2565 มีจำเลยที่ได้รับโทษจำคุก จำนวน 201 คน พบว่า มีจำเลยที่ได้รับโทษจำคุกไม่เกิน 1 ปี จำนวน 1 คน (คิดเป็นร้อยละ 0.50) จำคุก 1 ปี ไม่เกิน 2 ปี จำนวน 1 คน (ร้อยละ 0.50) จำคุก 2 ปี ไม่เกิน 5 ปี จำนวน 25 คน (ร้อยละ 12.44) จำคุก 5 ปี ไม่เกิน 10 ปี จำนวน 66 คน (ร้อยละ 32.84) และจำคุกเกิน 10 ปีขึ้นไป จำนวน 108 คน (ร้อยละ 53.73) ของจำเลยที่ได้รับโทษจำคุกทั้งหมดตามตารางที่ 13 ซึ่งจะเห็นได้ว่าศาลมีการพิพากษาลงโทษจำเลยในอัตราโทษที่สูง เป็นไปตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551 และที่แก้ไขเพิ่มเติม และพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีค้ามนุษย์ พ.ศ. 2559

ตารางที่ 13 ความรุนแรงของอัตราโทษที่ศาลพิพากษาโทษจำคุกแก่จำเลย

ปี	จำนวนจำเลยที่ศาลพิพากษาจำคุก (คน)	จำคุกไม่เกิน 1 ปี	จำคุกเกิน1 ปี ไม่เกิน 2 ปี	จำคุกเกิน2 ปี ไม่เกิน 5 ปี	จำคุกเกิน5 ปี ไม่เกิน 10 ปี	จำคุกเกิน 10 ปี
2559	310	18 (5.81%)	8 (2.58%)	100 (32.26%)	117 (37.74%)	67 (21.61%)
2560	377	9 (2.39%)	10 (2.65%)	109 (28.91%)	118 (31.30%)	131 (34.75%)
2561	236	1 (0.42%)	4 (1.69%)	47 (19.92%)	60 (25.42%)	124 (52.54%)
2562	276	6 (2.17%)	8 (2.90%)	38 (13.77%)	124 (44.93%)	100 (36.23%)
2563	199	8 (4.02%)	15 (7.54%)	41 (20.60%)	53 (26.63%)	82 (41.21%)
2564	75	1 (1.33%)	1 (1.33%)	11 (14.67%)	26 (34.67%)	36 (48%)
2565	201	1 (0.50%)	1 (0.50%)	25 (12.44%)	66 (32.84%)	108 (53.73%)

จากการรวบรวมสถิติความรุนแรงของโทษตามคำพิพากษาในคดีค้ามนุษย์ในรอบปี 2565 พบข้อมูลที่น่าสนใจ กล่าวคือ ในรอบปี 2565 ศาลมีคำพิพากษาลงโทษจำคุกจำเลยในระดับที่ร้ายแรง (จำคุกเกิน 10 ปี) มากขึ้น จากเดิมในรอบปี 2564 มีจำเลยที่ศาลพิพากษาลงโทษจำคุกเกิน 10 ปี คิดเป็นร้อยละ 48 ของจำเลยที่ศาลพิพากษาจำคุกทั้งหมด เพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 53.73 ในรอบปี 2565 ทั้งนี้ ระดับความร้ายแรงในการลงโทษของศาลขึ้นอยู่กับองค์ประกอบหลายประการ เช่น พฤติการณ์แห่งคดี ระดับความเสียหายที่เกิดขึ้น การเยียวยาผู้เสียหาย การกระทำความผิดซ้ำ เป็นต้น

ทั้งนี้ ประธานศาลฎีกามีคำสั่งแต่งตั้งคณะทำงานกำหนดแนวทางการบริหารจัดการคดีภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID - 19) เมื่อวันที่ 7 ธันวาคม 2564 โดยมีอำนาจหน้าที่ในการกำหนดแนวทางการบริหารจัดการคดีภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID - 19) และกำหนดแนวทางการบริหารจัดการคดี เพื่อให้คดีที่ค้างอยู่และที่จะมีการเสนอเข้ามาใหม่สามารถพิจารณาเสร็จภายในระยะเวลาที่เหมาะสม รวมทั้งขับเคลื่อนให้มีการใช้วิธีพิจารณาคดีทางอิเล็กทรอนิกส์ในการดำเนินคดีทุกขั้นตอนอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งตลอดเดือนมกราคม – กุมภาพันธ์ 2565 คณะทำงานฯ ได้นัดประชุมศาลชั้นต้นเกี่ยวกับการบริหารจัดการคดี และการขับเคลื่อนวิธีพิจารณาคดีทางอิเล็กทรอนิกส์ ผ่านระบบ Zoom Meeting ทุกศาลทั่วประเทศ เพื่อติดตามการบริหารจัดการคดีให้เป็นไปตามคำแนะนำของประธานศาลฎีกา เรื่อง แนวทางการบริหารจัดการคดีตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ซึ่งทุกคดีมีความคืบหน้า และมีการกำหนดวันนัดพิจารณาคดีไว้ล่วงหน้าแล้ว

2) โครงการที่สำคัญและโครงการเพิ่มศักยภาพบุคลากรในศาลยุติธรรม

2.1) การสัมมนาแนวทางปฏิบัติสำหรับผู้พิพากษา เรื่อง “การปฏิบัติต่อผู้เสียหายคดีค้ามนุษย์โดยคำนึงถึงบาดแผลทางจิตใจ” การสัมมนาในครั้งนี้จัดขึ้นโดยสำนักงานศาลยุติธรรม ร่วมกับโครงการอาเซียน – ออสเตรเลีย เพื่อต่อต้านการค้ามนุษย์ (ASEAN - ACT) และเครือข่ายภาคประชาสังคม (International Justice Mission: IJM) มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้พิพากษาสามารถนำแนวทางการปฏิบัติต่อผู้เสียหายโดยคำนึงถึงบาดแผลทางจิตใจไปปรับใช้ เมื่อต้องซักถามกับผู้เสียหาย และพยานในกระบวนการพิจารณาคดีของศาล อันเป็นการลดการซ้ำเติมทางจิตใจของผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ สนับสนุนการเยียวยาฟื้นฟูและช่วยสนับสนุนการพิพากษาคดี ซึ่งกิจกรรมนี้ได้ถูกเลื่อนมาตั้งแต่ เดือนพฤษภาคม 2564 เนื่องจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID - 19) และมีกำหนดการจัดการประชุมใหม่ในวันที่ 17 – 18 กุมภาพันธ์ 2565 ณ โรงแรมคาร์ลตัน โฮเทล แบงคอก สุขุมวิท กรุงเทพมหานคร โดยมีผู้พิพากษาศาลฎีกา ศาลอุทธรณ์ ผู้พิพากษาในเขตกรุงเทพมหานคร และในเขตอำนาจสำนักงานอธิบดีผู้พิพากษา ภาค 1 ภาค 2 และภาค 7 เข้าร่วมการสัมมนาฯ จำนวน 39 คน

และเพื่อสานต่อกิจกรรมการสัมมนาดังกล่าว เครือข่ายภาคประชาสังคม ได้มีจัดสัมมนาแนวทางปฏิบัติสำหรับผู้พิพากษา เรื่อง “การปฏิบัติต่อผู้เสียหายคดีค้ามนุษย์โดยคำนึงถึงบาดแผลทางจิตใจ” (Trauma Informed Care) ครั้งที่ 2 เมื่อวันที่ 10 – 11 กันยายน 2565 ณ โรงแรมสวิสโฮเต็ล กรุงเทพฯ รัชดา โดยมีผู้พิพากษาแผนกคดีค้ามนุษย์ในศาลอาญา จำนวน 18 ท่าน เข้าร่วมการสัมมนาฯ

2.2) การจัดทำคู่มือปฏิบัติราชการของตุลาการส่วนวิธีพิจารณาคดีค้ามนุษย์

สำนักงานศาลยุติธรรมได้แต่งตั้งคณะทำงานจัดทำคู่มือปฏิบัติราชการของตุลาการส่วนวิธีพิจารณาคดีค้ามนุษย์ เพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติงานของข้าราชการตุลาการศาลยุติธรรม เสริมสร้างให้การพิจารณาพิพากษาคดีเป็นไปด้วยความสะดวก รวดเร็ว และถูกต้องตามเจตนารมณ์ของกฎหมาย ซึ่งคณะทำงานฯ ได้ดำเนินการจัดทำคู่มือดังกล่าวแล้วเสร็จ เมื่อเดือนมิถุนายน 2565 และโครงการ ASEAN - ACT ได้สนับสนุนการจัดพิมพ์คู่มือฯ จำนวน 5,700 เล่ม และได้ดำเนินการจัดส่งให้ผู้พิพากษาทั่วประเทศในเดือนกันยายน 2565 เรียบร้อยแล้ว ซึ่งผลจากการจัดทำคู่มือ ดังกล่าว ถือเป็นการปรับปรุงแนวปฏิบัติให้มีความทันสมัยและสอดคล้องกับบทบัญญัติของกฎหมายที่มีการเปลี่ยนแปลง

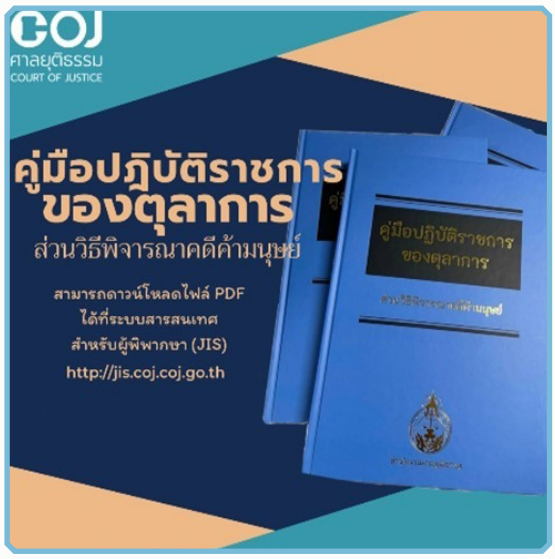

2.3) โครงการสัมมนาผู้พิพากษาในหัวข้อปัญหาเกี่ยวกับพยานหลักฐานในคดีค้ามนุษย์ (ครั้งที่ 5 กรุงเทพฯ) สำนักงานศาลยุติธรรมร่วมกับสำนักงานว่าด้วยยาเสพติดและอาชญากรรมแห่งสหประชาชาติภาคพื้นเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ และแปซิฟิก (UNODC Regional Office for Southeast Asia and the Pacific) จัดสัมมนาผู้พิพากษาในหัวข้อปัญหาเกี่ยวกับพยานหลักฐานในคดีค้ามนุษย์ ระหว่างวันที่ 28 – 29 เมษายน 2565 ณ ห้องประชุมสุริยันจันทรา โรงแรมอนันตรา สยาม กรุงเทพมหานคร โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นการเพิ่มพูนความรู้ทักษะ และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในประเด็นเกี่ยวกับพยานหลักฐานในคดีค้ามนุษย์แก่ผู้พิพากษาในแต่ละภูมิภาคของประเทศไทย โดยในการสัมมนามีผู้พิพากษาเขตในกรุงเทพมหานคร สำนักงานอธิบดี ผู้พิพากษาภาค 1 ภาค 2 และภาค 7 และผู้เชี่ยวชาญจากสำนักงานว่าด้วยยาเสพติด และอาชญากรรมแห่งสหประชาชาติเข้าร่วมการสัมมนา

2.4) โครงการพัฒนาแนวปฏิบัติของข้อกฎหมายว่าด้วยแรงงานบังคับและการค้ามนุษย์ด้านแรงงานสำหรับสำนักงานศาลยุติธรรม : การศึกษาคดีพิพากษาของประเทศอื่น สำนักงานศาลยุติธรรม ร่วมกับโครงการ ASEAN - ACT ได้จัดทำโครงการพัฒนาแนวปฏิบัติของข้อกฎหมายว่าด้วยแรงงานบังคับ และการค้ามนุษย์ด้านแรงงานสำหรับสำนักงานศาลยุติธรรม โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการพิจารณาพิพากษาคดีที่เกี่ยวข้องกับแรงงานบังคับและการค้ามนุษย์ด้านแรงงาน โดยเป็นการจัดจ้างนักวิจัยในการศึกษาแนวคำพิพากษาของศาลต่างประเทศในการตีความและบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำข้อมูลมาจัดทำคู่มือในการปฏิบัติราชการให้กับผู้พิพากษา รวมทั้งเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจในกฎหมายว่าด้วยแรงงานบังคับและการค้ามนุษย์ด้านแรงงาน โดยเมื่อวันที่ 21 กันยายน 2565 Ms. Archana Kotecha ที่ปรึกษาจาก The Remedy Project ได้เข้าพบ

นายสิทธิพงศ์ ตัญญูพงศ์ปรัชญ์ เลขาธิการประธานศาลฎีกา เพื่อรับฟังคำแนะนำในแนวทางการดำเนินการพัฒนาแนวปฏิบัติของข้อกฎหมายว่าด้วยแรงงานบังคับและการค้ามนุษย์ด้านแรงงานสำหรับสำนักงานศาลยุติธรรม โดยเริ่มต้นศึกษาคำพิพากษาของประเทศอื่น ๆ และรายงานความก้าวหน้าต่อสำนักงานศาลยุติธรรมเป็นระยะต่อไป

2.5) การจัดทำคู่มือล่ามศาลในคดีค้ามนุษย์ (ภาษาอังกฤษ กัมพูชา ลาว เมียนมา) สำนักงานศาลยุติธรรมร่วมกับโครงการ ASEAN - ACT จัดทำคู่มือสำหรับล่ามศาลในคดีค้ามนุษย์ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินกระบวนพิจารณาคดีค้ามนุษย์ที่ต้องมีการใช้ล่าม โดยจัดทำคู่มือฉบับภาษาไทยแล้วเสร็จไปเมื่อปี 2563 และเมื่อเดือน มกราคม 2565 ได้จัดทำคำแปลคู่มือฉบับดังกล่าว เป็นภาษาอังกฤษแล้วเสร็จ และจะดำเนินการแปลคู่มือเป็นภาษากัมพูชา ลาว และเมียนมา เพื่อเผยแพร่ต่อไป

2.6) โครงการสัมมนาเชิงปฏิบัติการ หัวข้อ “การปฏิบัติตามคำแนะนำของประธานศาลฎีกาเกี่ยวกับแนวทางการปฏิบัติต่อผู้เสียหายในคดีค้ามนุษย์ 2565” สำนักประธานศาลฎีกาได้จัดโครงการสัมมนาเชิงปฏิบัติการ หัวข้อ “การปฏิบัติตามคำแนะนำของประธานศาลฎีกาเกี่ยวกับแนวทางการปฏิบัติต่อผู้เสียหายในคดีค้ามนุษย์ 2565” ในวันที่ 28 มีนาคม 2565 ผ่านระบบสื่อสารทางไกลผ่านจอภาพ (COJ Live Streaming) ให้แก่ผู้บริหารศาลยุติธรรม ผู้พิพากษา บุคลากรของศาลยุติธรรม และผู้ที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้การปฏิบัติตามคำแนะนำของประธานศาลฎีกาเกี่ยวกับแนวทางการปฏิบัติต่อผู้เสียหายในคดีค้ามนุษย์ พ.ศ. 2565 เป็นไปด้วยความเรียบร้อย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรมได้รับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการปฏิบัติต่อผู้เสียหายในคดีค้ามนุษย์อย่างเหมาะสมในการพิจารณา และพิพากษาคดี และสอดคล้องกับหลักการตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยและมาตรฐานขององค์การสหประชาชาติ

1.3 การดำเนินการกับเจ้าหน้าที่รัฐที่เข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์ ปี 2565

1.3.1 กำหนดมาตรการดำเนินการกับเจ้าหน้าที่ของรัฐที่เข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องเพิ่มเติมให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น และดำเนินการเชิงรุกโดยสืบสวนขยายผลดำเนินคดีกับเจ้าหน้าที่ของรัฐที่ได้รับประโยชน์หรือกระทำผิดค้ามนุษย์ได้เพิ่มขึ้น

1) ปรับแก้ไขนิยาม ข้อ 3 ของระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยมาตรการทางบริหารในการป้องกันเจ้าหน้าที่ของรัฐมิให้เกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์ คำว่า “เกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์ “หมายความว่า พฤติการณ์ซึ่งพิจารณาจากข้อมูลข่าวสารหรือพยานหลักฐานใด ๆ แล้วมีเหตุอันควรสงสัยว่ามีการกระทำใด ๆ เช่น การนำพาบุคคลเข้ามาในราชอาณาจักรโดยไม่ได้รับอนุญาตตามกฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมืองที่อาจมีผลเกี่ยวข้องหรือนำไปสู่การค้ามนุษย์” เพื่อให้ผู้ปฏิบัติงานที่อยู่ในท้องถิ่นมีความเข้าใจในการปฏิบัติงานได้ง่ายยิ่งขึ้น

2) สืบสวนเชิงรุกขยายผลดำเนินคดีกับเจ้าหน้าที่รัฐที่เข้าไปเกี่ยวข้องโดยปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่ไม่ดำเนินคดีค้ามนุษย์กับผู้ต้องหาทั้งในคดีใหม่ และคดีเดิมในปีก่อน และดำเนินคดีกับเจ้าหน้าที่รัฐที่กระทำผิดฐานค้ามนุษย์ รวมจำนวน 35 คน ดังนี้

(1) คดีการจัดให้มีการถ่ายทอดสดการมีเพศสัมพันธ์ผ่านแอปพลิเคชันของประเทศจีน ที่รีสอร์ท ในจังหวัดเชียงราย ข้าราชการตำรวจฝ่ายสืบสวน จำนวน 4 คน นำหมายค้นของศาลเข้าตรวจค้นพบการกระทำผิดแต่ละเว้นไม่จับกุมดำเนินคดีกลุ่มคนจีน กลุ่มนักแสดง และผู้เกี่ยวข้อง คนสัญชาติจีน และคนสัญชาติลาวดังกล่าว ซึ่งไม่มีเอกสารหลักฐานการเข้าเมือง และในช่วงเวลาที่มีการเข้าพักที่รีสอร์ทได้ถูกข้าราชการตำรวจสายตรวจจำนวน 8 คน ซึ่งตั้งจุดตรวจจุดสกัดในเขต อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย จับกุมแต่ละเว้นไม่ดำเนินคดี โดยได้เรียกรับเงินจำนวน 70,000 บาท แลกกับการปล่อยตัว

(2) คดีเรียกรับสินบนแลกกับการปล่อยตัวหญิงลักลอบเดินทางออกนอกราชอาณาจักร ข้าราชการตำรวจ จำนวน 2 คน เรียกรับเงิน 60,000 บาท แลกกับการปล่อยตัวหญิงไทย จำนวน 6 คน ลักลอบเดินทางออกนอกราชอาณาจักร โดยใช้ช่องทางธรรมชาติ อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย ไปทำงานเป็นประชาสัมพันธ์ที่ประเทศเมียนมา แต่เมื่อเดินทางไปแล้วกลับถูกบังคับให้ค้าประเวณี และได้ร้องขอความช่วยเหลือกลับประเทศไทย

(3) การขยายผลคดีหญิงไทยถูกหลอกลวงค้าประเวณีที่นครดูไบ ประเทศสหรัฐอาหรับเอมิเรส ปี 2559 ต่อมาในปี 2565 สามารถขยายผลจับกุมดำเนินคดีข้าราชการตำรวจ จำนวน 1 คน มีพฤติการณ์ช่วยรับตัวผู้เสียหายผ่านด่านตรวจของเจ้าหน้าที่ด่านตรวจคนหางาน และดำเนินคดีกับเจ้าหน้าที่ด่านตรวจคนหางานท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ จำนวน 5 คน โดยหลีกเลี่ยงการตรวจสอบ และซักถามข้อมูลอย่างละเอียดของผู้เสียหายที่ถูกหลอกโดยได้รับผลประโยชน์ตอบแทน แต่จะตรวจสอบ และซักถามข้อมูลอย่างละเอียดกับผู้เสียหายหรือผู้ลักลอบเดินทางที่ไม่จ่ายค่าตอบแทนนำไปสู่การระงับการเดินทาง

(4) การขยายผลคดีส่วยร้านชมดาวคาราโอเกะ จังหวัดกาญจนบุรี จากในปี 2560 มีการจับกุมเจ้าของร้านซึ่งเป็นข้าราชการทหาร จำนวน 1 คนดำเนินคดีฐานค้ามนุษย์ ได้มีการดำเนินคดีกับข้าราชการตำรวจ จำนวน 3 คน ซึ่งเป็นพนักงานสอบสวนที่ช่วยเหลือผู้ต้องหาในคดี และในปี 2564 ได้ขยายผลดำเนินคดีกับ

ข้าราชการตำรวจ จำนวน 7 คน ที่มีส่วนเรียกรับผลประโยชน์จากเจ้าของร้าน และในปี 2565 ยังได้สอบสวนขยายผลดำเนินคดีเพิ่มเติมกับข้าราชการตำรวจอีก จำนวน 6 คน ที่มีส่วนเรียกรับผลประโยชน์จากเจ้าของร้าน อยู่ระหว่างพนักงานอัยการพิจารณา และเจ้าหน้าที่อาสารักษาดินแดน จังหวัดกาญจนบุรี จำนวน 1 คน อยู่ระหว่างสอบสวน

(5) การขยายผลคดีร้านเดอะเบส คาราโอเกะ ปี 2559 ซึ่งมีการดำเนินคดีกับผู้ดูแลร้าน ได้มีการรื้อฟื้นคดี จนในปี 2565 สามารถดำเนินคดีกับเจ้าของร้านตัวจริง และดำเนินคดีกับข้าราชการตำรวจ ซึ่งเป็นพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบ จำนวน 3 คน เข้าไปมีส่วนช่วยเหลือเจ้าของร้านตัวจริงมิให้ถูกดำเนินคดี

(6) คดีการขัดขวางการดำเนินคดีค้าประเวณีเด็ก จังหวัดสุราษฎร์ธานี ซึ่งมีการดำเนินคดีบุตรชายอดีตนักการเมืองมีข้าราชการพลเรือน จำนวน 2 คน ซึ่งมีหน้าที่ดูแลช่วยเหลือเด็กที่เป็นผู้เสียหาย ขัดขวางการดำเนินคดีของพนักงานสอบสวน ถูกดำเนินคดี

(7) คดีบังคับใช้แรงงานประเทศกัมพูชา นักการเมืองท้องถิ่น จำนวน 1 คน ในจังหวัดสระแก้ว ร่วมขบวนการหลอกลวงคนไทยบังคับใช้แรงงานที่ประเทศกัมพูชาถูกดำเนินคดี

(8) คดีบังคับใช้แรงงาน จังหวัดราชบุรี ข้าราชการตำรวจหญิง จำนวน 1 คน บังคับใช้แรงงานทหารหญิงรับใช้ถูกดำเนินคดี

(9) คดีบังคับใช้แรงงานในสวนปาล์ม จังหวัดพังงา ข้าราชการตำรวจ จำนวน 1 คน ร่วมกับครอบครัวบังคับใช้แรงงานชาวเมียนมา ถูกดำเนินคดี

จากสถิติในตารางที่ 14 แสดงให้เห็นว่า การดำเนินการทางคดีอาญากับเจ้าหน้าที่ของรัฐมิให้เกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์ ได้มีการติดตามการดำเนินคดีอาญากับเจ้าหน้าที่ของรัฐทุกประเภทอย่างจริงจังและต่อเนื่อง โดยในปี 2565 สามารถดำเนินคดีอาญากับเจ้าหน้าที่ของรัฐได้เพิ่มขึ้น จำนวน 18 คน หรือร้อยละ 105.88 การดำเนินการทางอาญากับเจ้าหน้าที่ของรัฐที่เข้าไปเกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์

ตารางที่ 14 ตารางการดำเนินการทางอาญากับเจ้าหน้าที่ของรัฐที่เข้าไปเกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์

ปี	จำนวน (คน)	จำคุก	พิพากษายกฟ้อง	ระหว่างศาลพิจารณา	ระหว่างอัยการพิจารณา	ระหว่างสอบสวน/ไต่สวน			ป.ป.ท. ไม่ชี้มูล	หลบหนี/ตาย
						DSI/ตร.	ป.ป.ท.	ป.ป.ช.		
2556 - 2559	44	30	3	5	-	-	-	-	3	3
2560	11	9		2	-		-	-	-	-
2561	2	1	-	1		-	-	-	-	-
2562	2	1	-	-	-	-	-	-	-	1
2563	3	1		1		-	-	-	-	1(ตาย)
2564	17	-	1	1	13	2	-	-	-	-
2565	35	-	-	2	9	17	-	7		
รวม	114	42	4	12	22	19	-	7	3	5

1.3.2 ความคืบหน้าในการดำเนินคดีอาญากับเจ้าหน้าที่รัฐ ในปี 2565

1. คดีส่วยนาตารี ปี 2559 ข้าราชการตำรวจ จำนวน 4 คน เรียกรับประโยชน์จากสถานบริการ นาตารี เอ็นเตอร์เทนเมนท์ อาบอบนวด ซึ่งในปี 2564 อัยการยื่นฟ้องต่อศาลทั้งหมดแล้ว อยู่ระหว่างการพิจารณาของศาล จำนวน 3 คน และหลบหนี จำนวน 1 คน ในปี 2565 ศาลชั้นต้นมีคำพิพากษาแล้ว จำนวน 2 คน โดยตัดสินจำคุก 325 ปี และ 85 ปี อีกจำนวน 1 คน อยู่ระหว่างพิจารณาของศาล และอีกจำนวน 1 คน ที่หลบหนีได้ออกหมายจับไว้แล้ว

2. คดีส่วยภูเรือ ปี 2560 ข้าราชการตำรวจ จำนวน 4 คน เรียกรับประโยชน์จากเจ้าของร้าน ศาลชั้นต้นตัดสินจำคุก จำนวน 3 คน ยกฟ้อง จำนวน 1 คน ปี 2565 ศาลอุทธรณ์พิพากษากลับคำพิพากษาศาลชั้นต้น จากยกฟ้อง จำนวน 1 คน เป็นพิพากษาจำคุก 100 ปี

3. คดีพนักงานสอบสวนคดีชมดาว จำนวน 3 คน กรณีบิดเบือนสำนวนช่วยเหลือผู้ต้องหา เมื่อปี 2560 ต่อมา ในปี 2565 ศาลอาญาคดีทุจริตฯ ตัดสินจำคุก จำนวน 1 คน รวม 15 ปี และยกฟ้อง จำนวน 2 คน

4. คดีส่วยชัยภูมิ ปี 2561 ข้าราชการตำรวจ จำนวน 1 คน เรียกรับประโยชน์จากเจ้าของร้าน คณะกรรมการ ป.ป.ท. ชี้มูลความผิด และถูกลงโทษไล่ออกจากราชการแล้ว ในปี 2565 พนักงานอัยการสั่งฟ้อง อยู่ระหว่างพิจารณาของศาล

5. คดีขยายผลเพิ่มเติม ส่วยร้านชมดาวคาราโอเกะ จังหวัดกาญจนบุรี ปี 2564 กรมสอบสวนคดีพิเศษ สืบสวนขยายผลจนสามารถดำเนินคดีกับข้าราชการตำรวจ จำนวน 7 คน เรียกรับประโยชน์จากเจ้าของร้าน โดยได้สั่งฟ้อง ส่งสำนวนให้อัยการแล้ว จำนวน 2 คน อยู่ระหว่างสรุปสำนวนการสอบสวนส่งพนักงานอัยการ จำนวน 4 คน และอยู่ระหว่าง สอบสวน จำนวน 1 คน ต่อมาในปี 2565 กรมสอบสวนคดีพิเศษสั่งฟ้องข้าราชการตำรวจทั้ง 7 คน และส่งสำนวน พนักงานอัยการพิจารณาแล้ว

6. คดีส่วยร้านวาเลนไทน์คาราโอเกะ จังหวัดสระบุรี ปี 2563 ข้าราชการตำรวจ จำนวน 1 คน เรียกรับ ประโยชน์จากเจ้าของร้าน กองบังคับการป้องกันปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ อยู่ระหว่างดำเนินคดี และในปี 2564 กองบังคับการป้องกันปราบปรามการทุจริตสามารถสอบสวนขยายผลดำเนินคดี กับข้าราชการตำรวจที่มีพฤติการณ์เรียกรับประโยชน์เพิ่มเติมอีกจำนวน 4 คน

ในปี 2565 ระหว่างการดำเนินคดี ข้าราชการตำรวจ จำนวน 1 คน ซึ่งถูกดำเนินคดีในปี 2563 ได้เสียชีวิต และสำหรับข้าราชการตำรวจ จำนวน 4 คน ซึ่งถูกดำเนินคดีในปี 2564 พนักงานสอบสวนได้เรียกมาพบ และแจ้งข้อหาแล้ว เบื้องต้นให้การปฏิเสธ

7. คดีข้าราชการครู โรงเรียนอนุบาลบุญฑริก นำพาเด็กต่ำกว่า 18 ปี ขายบริการ ปี 2563 ต่อมา ในปี 2565 ศาลชั้นต้นพิพากษายกฟ้อง คดีอยู่ระหว่างอุทธรณ์

1.3.3 การดำเนินการทางวินัย

ในปี 2565 ได้จัดการฝึกอบรมเจ้าหน้าที่ตำรวจหลายโครงการ 1) โครงการฝึกอบรมพัฒนา ประสิทธิภาพเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานด้านวินัย จำนวน 3 รุ่น รวมจำนวน 287 คน 2) โครงการฝึกอบรม พัฒนาประสิทธิภาพผู้บังคับบัญชาผู้มีอำนาจในการดำเนินการทางวินัย จำนวน 3 รุ่น รวมจำนวน 287 คน 3) โครงการฝึกอบรมพัฒนาประสิทธิภาพเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานด้านวินัย จำนวน 3 รุ่น

จากสถิติในตารางที่ 15 แสดงให้เห็นว่า การดำเนินการทางวินัยกับเจ้าหน้าที่ของรัฐมิให้เกี่ยวข้อง กับการค้ามนุษย์ ได้มีการติดตามการดำเนินการวินัยกับเจ้าหน้าที่ของรัฐทุกประเภทอย่างจริงจังและต่อเนื่อง ในปี 2564 สามารถดำเนินการทางวินัยกับเจ้าหน้าที่ของรัฐได้ จำนวน 15 คน และในปี 2565 สามารถดำเนินการทางวินัย กับเจ้าหน้าที่ของรัฐ จำนวน 34 คน เพิ่มขึ้นกว่าร้อยละ 126

ตารางที่ 15 ตารางการดำเนินการทางวินัยกับเจ้าหน้าที่ของรัฐที่เข้าไปเกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์

ปี	ดำเนินการทางวินัย	พ้นจากราชการ	ยุติเรื่อง	อยู่ระหว่างพิจารณาของต้นสังกัด			
				ทหาร	ตำรวจ	พลเรือน	องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
2556 - 2559	44	32	7	4	-	1	-
2560	10	7	-	-	3	-	-
2561	2	2	-	-	-	-	-
2562	2	2	-	-	-	-	-
2563	3	1(ตาย)	-	-	-	2	-
2564	15	1	1	-	13	-	-
2565	34	-	-	-	25	8	1
รวม	110	45	8	4	41	11	1

หมายเหตุ เจ้าหน้าที่รัฐ 4 คน (ปี 2560 1 คน ปี 2564 2 คน และปี 2565 1 คน) พ้นจากการเป็นเจ้าหน้าที่รัฐก่อนการดำเนินคดีอาญา จึงไม่สามารถดำเนินการทางวินัยได้

1.4 การยึดอายัดทรัพย์สินโดยสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

1.4.1 สถิติการยึด/อายัดทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดมูลฐานเกี่ยวกับการค้ามนุษย์และการค้าประเวณี ตามมาตรา 3 (2) แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ในปี 2565 พบว่า สำนักงาน ปปง. ได้ดำเนินการตรวจสอบทรัพย์สินคดีความผิดฐานค้ามนุษย์และที่เกี่ยวข้อง จำนวน 84 คดี สามารถยึด/อายัดทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดได้ จำนวน 40,882,661.75 บาท นำส่งให้พนักงานอัยการแล้ว จำนวน 43,565,378.48 บาท คดีที่ศาลมีคำสั่งให้ตกเป็นของแผ่นดิน จำนวน 80,135,451.10 บาท ตามตารางที่ 16

ตารางที่ 16 สถิติการยึด/อายัดทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดมูลฐานเกี่ยวกับการค้ามนุษย์และการค้าประเวณี

	รายละเอียด	ปี 2564	ปี 2565
1	จำนวนคดีค้ามนุษย์ มาตรา 3 (2)	15	84
2	จำนวนผู้ถูกตรวจสอบ	46	282
3	มูลค่าทรัพย์สินที่มีคำสั่งยึด/อายัด	4,926,275.05	40,882,661.75
4	มูลค่าทรัพย์สินที่ส่งอัยการ	4,926,275.05	43,565,378.48
5	มูลค่าทรัพย์สินที่ศาลมีคำสั่งตกเป็นของแผ่นดิน	304,335.12	80,135,451.10
6	จำนวนผู้เสียหายที่ยื่นขอรับการคุ้มครองสิทธิ	-	9
7	มูลค่าทรัพย์สินที่มีคำสั่งยึด/อายัด (เฉพาะคดีที่มีการขอคุ้มครองสิทธิ)	-	8,570,720.35

ตัวเลขการยึดทรัพย์ที่เพิ่มขึ้นเป็นผลมาจากการที่สำนักงานตำรวจแห่งชาติ โดย ศพดส.ตร. ได้เพิ่มแนวการสืบสวนสอบสวน รวบรวมพยานหลักฐานในคดีค้ามนุษย์เพื่อนำไปสู่การยึดและอายัดทรัพย์สิน และส่งเรื่องให้ สำนักงาน ปปง. ดำเนินการตามความผิดฐานฟอกเงิน โดยเป็นไปตามมาตรฐานขั้นต่ำของแผนการปฏิบัติงานและแผนการใช้จ่ายงบประมาณที่ได้รับการสนับสนุนมาจากกองทุนป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน โดยคณะกรรมการกองทุนป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

1.4.2 ประเด็นการแก้ไขกฎหมาย เพื่อคุ้มครองสิทธิผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์

พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (ฉบับที่ 6) พ.ศ. 2565 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมในประเด็นการคุ้มครองสิทธิผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ โดยให้ผู้เสียหายที่ศาลพิพากษาให้ได้รับชดใช้ค่าสินไหมทดแทน มีสิทธิที่จะได้รับค่าสินไหมทดแทนจากทรัพย์สินที่สำนักงาน ปปง. มีคำสั่งยึดอายัดไว้แทนการให้ทรัพย์สินดังกล่าวตกเป็นของแผ่นดิน ซึ่งรัฐสภาได้มีมติเห็นชอบในพระราชบัญญัติดังกล่าวแล้ว และได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เมื่อวันที่ 25 ตุลาคม 2565 โดยมีผลบังคับใช้ในวันที่ 24 ธันวาคม 2565 อีกทั้ง สำนักงาน ปปง. ได้แก้ไขเพิ่มเติมระเบียบคณะกรรมการธุรกรรมว่าด้วยการคุ้มครองสิทธิผู้เสียหายในความผิดมูลฐานตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2559 โดยเพิ่มเติมนิยามผู้เสียหายที่มีสิทธิได้รับความคุ้มครองสิทธิ (ชดใช้เยียวยาความเสียหาย) ให้รวมถึง **ผู้เสียหาย ในความผิดฐานค้ามนุษย์หรือฐานบังคับใช้แรงงานหรือบริการ ที่มีสิทธิได้รับค่าสินไหมทดแทนตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ด้วย** โดยมีผลใช้บังคับแล้วตั้งแต่วันที่ 27 กรกฎาคม 2565 เป็นต้นมา

ทั้งนี้ ระเบียบฯ ได้กำหนดว่า เมื่อมีคำสั่งยึดอายัดทรัพย์สินแล้วให้พนักงานเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบมีหนังสือสอบถามไปยังกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เพื่อขอทราบรายละเอียดเกี่ยวกับความเสียหาย ค่าสินไหมทดแทน ผู้มีสิทธิได้รับ และสถานะของการดำเนินคดีแล้วรวบรวมข้อมูลส่งให้พนักงานอัยการยื่นคำร้องต่อศาล ขอให้มีคำสั่งให้นำทรัพย์สินที่ยึดอายัดไปชดใช้เยียวยาแก่ผู้เสียหายต่อไป

หลังจากที่ระเบียบมีผลใช้บังคับ สำนักงาน ปปง. ได้ยื่นคำร้องขอให้คุ้มครองสิทธิผู้เสียหายแล้ว จำนวน 2 คดี ได้แก่

1) กรณีบังคับใช้แรงงานชาวกัมพูชาบนเรือประมงในน่านน้ำประเทศมาเลเซีย มีผู้เสียหายยื่นขอรับการคุ้มครองสิทธิ จำนวน 6 คน จากทรัพย์สินที่ยึดอายัดไว้ มูลค่า 850,000 บาท

2) กรณีหลอกลวงผู้เสียหายจากสถานีรถไฟหัวลำโพงไปทำงานบนเรือประมงเป็นเวลากว่า 3 ปี โดยมีการบังคับข่มขู่ ทำร้ายร่างกายให้ทำงาน ผู้เสียหายได้นอนเพียงวันละ 4 ชั่วโมง มีผู้เสียหายยื่นขอรับการคุ้มครองสิทธิ จำนวน 3 คน จากทรัพย์สินที่ยึดอายัดไว้ มูลค่า 7,720,720.35 บาท โดยทั้งสองกรณีอยู่ในระหว่างการพิจารณาของศาล

1.5 ผลสัมฤทธิ์จากการประสานความร่วมมือกับผู้รอดจากการค้ามนุษย์ (Survivor) ความร่วมมือระหว่างประเทศ ความร่วมมือหน่วยงานของรัฐ และความร่วมมือกับภาคประชาสังคม

1.5.1 สำนักงานตำรวจแห่งชาติ จัดเวทีรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากภาคประชาสังคม (NGOs) ในการปรับปรุงการทำงานของภาครัฐ ภายใต้ชื่องาน "Let's Talk TIP: ขับเคลื่อนด้วยใจ ประเทศไทยไร้ค้ามนุษย์" ในวันที่ 28 ธันวาคม 2565 โดยมีผู้บริหารระดับสูงเข้าร่วมจากกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงแรงงาน กระทรวงมหาดไทย กรมสอบสวนคดีพิเศษ สำนักงานอัยการสูงสุด สถานทูตสหรัฐอเมริกาประจำประเทศไทย สมาคมรัฐศาสตร์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ และหน่วยงานภาคประชาสังคม จำนวน 25 องค์กร ที่ทำงานด้านการแสวงหาประโยชน์ทางเพศและการบังคับใช้แรงงาน ผู้เข้าร่วมได้ให้ข้อเสนอแนะภายใต้ 13 หัวข้อใหญ่ ได้แก่ 1) การดำเนินคดีและบังคับใช้กฎหมาย 2) การป้องกัน 3) การช่วยเหลือและคุ้มครอง 4) การกำหนดนโยบาย 5) การแสวงหาความร่วมมือ 6) กลไกการส่งต่อระดับชาติและการดำเนินคดีระหว่างประเทศ 7) กลไกการกำกับดูแลแรงงานในภาคประมง 8) การบังคับคดีและติดตามผลการดำเนินคดี 9) การกำกับและติดตามการช่วยเหลือเยียวยา 10) ธุรกิจและสิทธิมนุษยชน 11) ด้านการสิทธิแรงงานของคนไร้ที่พึ่ง 12) หลักการใช้ผู้เสียหายเป็นศูนย์กลางหรือกลไกการทำงานที่เป็นมิตรกับเด็ก และการดูแลเด็ก และ 13) การพัฒนาศักยภาพเจ้าหน้าที่ระดับผู้ปฏิบัติและการสนับสนุนงบประมาณให้เพียงพอ โดยข้อเสนอแนะที่ได้รับถูกนำไปปรับใช้ในการวางแผนการดำเนินงานแก้ปัญหาค้ามนุษย์ในปีถัดไป

1.5.2 ความร่วมมือด้านการดำเนินคดีกับประเทศเพื่อนบ้าน กรมสอบสวนคดีพิเศษ ดำเนินการการสืบสวน การดำเนินคดี และการช่วยเหลือ คนไทยและชาวต่างประเทศที่เข้าข่ายถูกชักชวนหรือหลอกลวงไปทำงานในต่างประเทศ อาทิ ประเทศเมียนมา ลาว กัมพูชา ฟิลิปปินส์ โดยมีกลุ่มขบวนการ (สแกมเมอร์) ทั้งชาวไทย และชาวต่างประเทศเป็นนายหน้าผู้ชักชวน นำพา แสวงหาประโยชน์จากการบังคับใช้แรงงาน การอื่นใดที่เป็นลักษณะการขูดรีด ซึ่งกองคดีการค้ามนุษย์ กรมสอบสวนคดีพิเศษ ได้ประสานความร่วมมือระหว่างประเทศ ภาคประชาสังคม องค์กรพัฒนาเอกชน และเครือข่ายภาคประชาชนให้ความช่วยเหลือคนไทยรอดพ้นจากการตกเป็นเครื่องมือแสวงหาประโยชน์จากการกระทำผิดกฎหมาย และเข้าสู่กระบวนการกลไกการส่งต่อระดับชาติ ซึ่งผลการปฏิบัติในพื้นที่ จังหวัดเชียงราย พื้นที่ชายแดนด้านประเทศลาว จังหวัดตาก พื้นที่ชายแดนด้านประเทศเมียนมา จังหวัดสระแก้ว จังหวัดตราด พื้นที่ชายแดนด้านประเทศกัมพูชา และการประสานงานหน่วยงานระหว่างประเทศ อาทิ หน่วยงานรัฐของประเทศกัมพูชา ฟิลิปปินส์ สหรัฐอเมริกา อินเดีย และหน่วยงานของไต้หวัน ทั้งนี้ ผลการจากดำเนินการดังกล่าว กรมสอบสวนคดีพิเศษได้รับเรื่องดังกล่าวเป็นคดีพิเศษ จำนวน 3 คดี และอยู่ระหว่างสืบสวน จำนวน 6 เรื่อง

1.5.3 ประชุมทวิภาคีหน่วยงานบังคับใช้กฎหมายของประเทศไทยและฟิลิปปินส์ (Bilateral Meeting on Counter Trafficking in Persons between Thailand and the Philippines 2022) เมื่อวันที่ 25 กรกฎาคม 2565 กรมสอบสวนคดีพิเศษ ได้จัดประชุมหัวข้อ "การประชุมทวิภาคีระหว่างประเทศไทย - ฟิลิปปินส์ ว่าด้วยความร่วมมือ

ในการสืบสวนสอบสวนอาชญากรรมข้ามชาติคดีค้ามนุษย์” ณ ห้องประชุมกระทรวงยุติธรรม โดยร่วมหารือและแลกเปลี่ยนในประเด็นสถานการณ์การค้ามนุษย์ ขั้นตอนการสอบสวน การดำเนินคดี กลไกการส่งต่อระดับชาติ การแลกเปลี่ยนข้อมูล วิธีการ ระเบียบวิธี การแสวงหาข้อเท็จจริงด้านพฤติการณ์แห่งคดี ปฏิบัติการการให้ความช่วยเหลือและส่งกลับบุคคลสัญชาติไทย แนวทางสำหรับบุคคลสัญชาติอื่น กลไกการแลกเปลี่ยนข้อมูล และการระบุผู้ประสานงานหลัก เป็นต้น

1.5.4 สำนักงานตำรวจแห่งชาติ และ กรมสอบสวนคดีพิเศษ ประชุมทวิภาคีหน่วยงานบังคับใช้กฎหมายของประเทศไทยและกัมพูชา (Bilateral Meeting on Counter Trafficking In Persons between Department of Special Investigation and Cambodian National Police 2022) เมื่อวันที่ 2 - 4 พฤศจิกายน 2565 สำหรับหน่วยงานบังคับใช้กฎหมายของประเทศไทยได้จัดการประชุม หัวข้อ “การประชุมทวิภาคีด้านความร่วมมือระหว่างประเทศ ในการสืบสวนสอบสวนคดีค้ามนุษย์ระหว่างกรมสอบสวนคดีพิเศษกับสำนักงานตำรวจแห่งชาติกัมพูชา” และรายงานสถานการณ์ค้ามนุษย์อาชญากรรมอุบัติใหม่ โดยร่วมหารือการส่งเสริมความร่วมมือด้านการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ มุ่งเน้นการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารและส่งเสริมศักยภาพระหว่างหน่วยงานให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น ซึ่งทั้งสองหน่วยงานได้แลกเปลี่ยนข้อมูลเกี่ยวกับสถานการณ์การค้ามนุษย์และแนวทางในการดำเนินคดี

1.5.5 การจัดตั้งศูนย์ความเป็นเลิศเพื่อต่อต้านการค้ามนุษย์ (Counter Trafficking In Persons Centre of Excellence) รัฐบาลแห่งราชอาณาจักรไทยและรัฐบาลแห่งเครือรัฐออสเตรเลียได้ดำเนินความร่วมมือด้านการต่อต้านการค้ามนุษย์ร่วมกัน ผ่านโครงการความร่วมมืออาเซียน - ออสเตรเลีย เพื่อต่อต้านการค้ามนุษย์ (ASEAN - Australia Counter Trafficking: ASEAN-ACT Program) นับตั้งแต่ปี 2562 โดยเมื่อวันที่ 2 พฤศจิกายน 2565 รัฐบาลของทั้งสองประเทศได้ร่วมลงนามในบันทึกความเข้าใจว่าด้วยความร่วมมือระหว่างรัฐบาลแห่งราชอาณาจักรไทยและรัฐบาลแห่งเครือรัฐออสเตรเลียในการจัดตั้งศูนย์ความเป็นเลิศเพื่อต่อต้านการค้ามนุษย์ ซึ่งเป็นกรอบความร่วมมือที่จะมีส่วนสำคัญในการเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินการด้านการต่อต้านการค้ามนุษย์และอาชญากรรมที่เกี่ยวข้อง ผ่านการดำเนินงานภายใต้ศูนย์ความเป็นเลิศเพื่อต่อต้านการค้ามนุษย์ที่จัดตั้งขึ้นในประเทศไทย เพื่อมุ่งเน้นการเสริมสร้างขีดความสามารถของเจ้าหน้าที่ในการป้องกัน การตรวจสอบ และดำเนินคดีค้ามนุษย์ รวมถึงการให้ความช่วยเหลือทางกฎหมายแก่ผู้เสียหาย การสร้างความร่วมมือในด้านการสืบสวนข้ามชาติ และการแบ่งปันข่าวกรอง ตลอดจนการแลกเปลี่ยนความรู้และความเชี่ยวชาญทางวิชาชีพในการต่อต้านการค้ามนุษย์และอาชญากรรมที่เกี่ยวข้องระหว่างคู่ภาคี และประเทศภายในภูมิภาคอาเซียน อันจะเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพการบังคับใช้กฎหมายของประเทศไทย ให้ก้าวทันต่อการแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ในอนาคต และถือเป็นการยกระดับความร่วมมือระหว่างประเทศในการต่อต้านการค้ามนุษย์ร่วมกัน

1.5.6 รัฐบาลไทยให้การสนับสนุนงบประมาณในการจัดตั้งศูนย์คัดกรอง ส่วนกลางและส่วนภูมิภาค ส่วนกลาง โดยศูนย์คัดแยกผู้เสียหายดอนเมืองยังอยู่ระหว่างดำเนินการ ซึ่งได้รับสนับสนุนงบประมาณจำนวน 150 ล้านบาท และได้รับสนับสนุนในการบริหารจัดการคดี จำนวน 22 ล้านบาท เพื่อเตรียมพร้อมดำเนินการคัดกรองผู้เสียหาย

ส่วนภูมิภาค กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย ได้เสนอขออนุมัติโครงการยกระดับศูนย์บูรณาการการคัดแยก 10 จังหวัดนำร่อง ตามแผนปฏิบัติการว่าด้วยกลไกการส่งต่อระดับชาติ การบริหารจัดการคดีและการช่วยเหลือคุ้มครองผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ และการบังคับใช้แรงงานหรือบริการ พ.ศ. 2565 โดยได้ประสานจังหวัดเป้าหมายตามพื้นที่ที่สถิติคดีค้ามนุษย์เกิดขึ้นจำนวนมาก และมีชายแดนติดประเทศเพื่อนบ้าน ได้แก่ จังหวัดกาญจนบุรี ตาก สงขลา ระนอง สระแก้ว สมุทรสาคร เชียงใหม่ หนองคาย และอุบลราชธานี และมีการตรวจติดตามเพื่อจัดเตรียมสถานที่ที่เหมาะสม และสำรวจความพร้อมของสถานที่ดังกล่าว สำหรับให้ความช่วยเหลือคุ้มครองปลอดภัยเบื้องต้น และสำหรับใช้เป็นสถานที่เพื่อการคัดแยก โดยให้ดำเนินการ ตามแนวทางจัดสถานที่ของคณะอนุกรรมการขับเคลื่อนกลไกการส่งต่อระดับชาติ

(National Referral Mechanism: NRM) ประกอบด้วย มีลักษณะอาคารพร้อมใช้งาน มีอากาศถ่ายเทสะดวก มีระบบไฟฟ้า ประปาที่พร้อมใช้งาน มีที่พัก พร้อมจัดหาเครื่องนอน ห้องอาบน้ำพร้อมอุปกรณ์เครื่องใช้ในห้องน้ำและสุขา โดยแยกเป็นสัดส่วนพื้นที่ชาย - หญิง มีพื้นที่สำหรับรับประทานอาหารมีพื้นที่สำหรับซักล้าง และระบบรักษาความปลอดภัย เช่น กล้องวงจรปิด อุปกรณ์ดับเพลิง มีพื้นที่สำหรับเป็นห้องให้คำปรึกษาแก่ผู้ที่เข้ารับบริการ รวมถึงมีห้องประชุมสำหรับทีมสหวิชาชีพ รวมถึงเป็นรูปแบบมาตรฐานให้กับจังหวัดอื่น ๆ ให้มีความพร้อมครบทั้ง 76 จังหวัด ต่อไป

โดยกระทรวงมหาดไทย เตรียมความพร้อมปรับปรุงสถานที่สำหรับรองรับการคัดกรองบุคคลที่คาดว่าจะตกเป็นผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ ตามกลไกการส่งต่อระดับชาติ โดยได้เสนอขออนุมัติโครงการยกระดับศูนย์บูรณาการการคัดแยก 10 จังหวัดนำร่อง

กระทรวงมหาดไทย (กรมการปกครอง) ตรวจติดตามสถานที่สำหรับการดำเนินการตามกลไกการส่งต่อระดับชาติ การบริหารจัดการคดีและการช่วยเหลือคุ้มครองผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ และการบังคับใช้แรงงานหรือบริการ พ.ศ. 2565 กองร้อยกองอาสารักษาดินแดนจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ กองร้อยกองอาสารักษาดินแดนจังหวัดตาก กองร้อยกองอาสารักษาดินแดนจังหวัดชุมพร และกองร้อยกองอาสารักษาดินแดน จังหวัดเชียงราย

1.5.7 คดีสิชล กรมสอบสวนคดีพิเศษได้รับการประสานงานจากเครือข่ายภาคประชาสังคม ในการช่วยเหลือลูกจ้างในภาคประมง ที่ถูกบังคับใช้แรงงานที่ อำเภอสิชล จังหวัดนครศรีธรรมราช ซึ่งลูกจ้างถูกยึดหนังสือเดินทาง เอกสารประจำตัว ได้รับค่าจ้างต่ำกว่าความเป็นจริงและได้รับไม่ครบตามที่แจ้ง มีการใช้ภาระหนี้ผูกมัด อีกทั้งลูกจ้าง

ยังถูกขู่เข็ญ และบางส่วนถูกทำร้ายร่างกาย นอกจากนี้นายจ้างยังมีการซักซ้อมให้ลูกจ้างให้ข้อมูลกับทางการถึงสภาพการจ้างที่ไม่ตรงตามความเป็นจริง ซึ่งคดีนี้ในขณะเริ่มคดีได้มีการเริ่มต้นการดำเนินคดีเรียกค่าจ้างจากนายจ้างที่ค้างจ่ายที่ศาลแรงงานก่อน และในภายหลังได้มีการดำเนินคดีนายจ้างเป็นคดีอาญาในแผนกคดีค้ามนุษย์ โดยหลักในการดำเนินคดีแรงงานทั่วไปนั้น ในชั้นผู้ตรวจแรงงานจะมีกำหนดเวลาที่รวดเร็วเพื่อคุ้มครองสิทธิของลูกจ้าง แต่การดำเนินคดีค้ามนุษย์นั้น ผู้เสียหายในคดีค้ามนุษย์ภาคบังคับใช้แรงงานหรือคดีแรงงานบังคับ ผู้เสียหายจะต้องมีความพร้อมและระยะเวลาพอสมควรที่จะเต็มใจให้ความร่วมมือในการดำเนินคดีค้ามนุษย์ ดังนั้นการเร่งรัดการสอบปากคำลูกจ้างหรือแรงงานภายในเวลาที่กฎหมายกำหนด **จึงทำให้ผู้เสียหายในคดีค้ามนุษย์เป็นจำนวนมากยังไม่มีความพร้อมที่จะให้ข้อเท็จจริงทั้งหมดได้ อีกทั้งคดีแรงงานมุ่งหมายในการไกล่เกลี่ยค่าจ้างที่ค้างจ่ายหรือค่าจ้างที่ไม่เป็นธรรม** ทำให้เมื่อมีการเจรจาตกลงกันได้ แรงงานหรือลูกจ้างในคดีแรงงานไม่ประสงค์ที่จะดำเนินคดีอื่น ๆ อีกต่อไป โดยเฉพาะอย่างยิ่งคดีค้ามนุษย์และคดีบังคับใช้แรงงาน ทำให้ที่ผ่านมาคดีค้ามนุษย์และคดีบังคับใช้แรงงานที่ดำเนินคดีในภายหลังประสบปัญหาล้มเหลวในการดำเนินคดี ไม่ว่าจะเกิดจากการไม่สามารถติดตามผู้เสียหายมาดำเนินคดีได้ หรือติดตามมาได้แต่ผู้เสียหายกลับคำให้การเพราะไม่ประสงค์จะดำเนินคดีกับนายจ้างอีกต่อไป หรือเกรงว่านายจ้างจะไม่จ่ายค่าจ้างที่เคยตกลงกันได้ จากการที่**สำนักงานอัยการสูงสุดได้มีการประชุมโต๊ะกลมกับสำนักงานศาลยุติธรรมและผู้พิพากษาแผนกคดีค้ามนุษย์ เพื่อหารือถึงความร่วมมือในการคุ้มครองสิทธิของแรงงานที่เป็นผู้เสียหายในคดีค้ามนุษย์ภาคบังคับใช้แรงงานหรือคดีแรงงานบังคับ และแก้ข้อขัดข้องในวิธีพิจารณาคดีแรงงาน ทำให้ศาลแรงงานในคดีสิชลมีการเลื่อนคดีออกไปก่อน** เพื่อให้ศาลอาญาแผนกคดีค้ามนุษย์มีการไต่สวนสืบพยานล่วงหน้าแรงงานที่เป็นผู้เสียหายอันเป็นการคุ้มครองสิทธิของผู้เสียหายในคดีค้ามนุษย์ ก่อนที่จะเข้าสู่กระบวนการประนีประนอมหรือไกล่เกลี่ยในคดีแรงงานต่อไป ทำให้มีการดำเนินคดีค้ามนุษย์ภาคบังคับใช้แรงงานหรือคดีแรงงานบังคับเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

1.5.8 เปิดปฏิบัติการตัดลิ้นจิ้งจอก ศูนย์พิทักษ์เด็ก สตรี ครอบครัว ป้องกันปราบปรามการค้ามนุษย์และภาคประมง สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ความร่วมมือระหว่างสำนักงานอัยการสูงสุดและกองบังคับการปราบปรามการค้ามนุษย์ การดำเนินคดีค้ามนุษย์ให้ประสบความสำเร็จจำเป็นต้องได้รับความร่วมมือจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในทุกฝ่าย ไม่ว่าจะเป็นหน่วยงานภาครัฐ องค์กรภาคประชาสังคม ผู้เสียหายที่พร้อมให้การ และพยานที่ให้การถูกต้องตามข้อเท็จจริง ซึ่งในปี 2565 สำนักงานอัยการสูงสุดได้ร่วมกับกองบังคับการปราบปรามการค้ามนุษย์ในการบังคับใช้ พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551 และที่แก้ไขเพิ่มเติม มาตรา 54 อย่างจริงจังกับผู้ที่ขัดขวางกระบวนการยุติธรรมในคดีค้ามนุษย์ โดยได้มีการแสวงหาพยานหลักฐานทำให้สามารถแจ้งความเอาผิดดำเนินคดีกับจำเลยที่ได้ขัดขวางการดำเนินคดีค้ามนุษย์ โดยมีการให้ทรัพย์สินแก่พยานเพื่อให้พยานกลับคำให้การ และไม่ให้ยืนยันการกระทำผิดของจำเลย ความร่วมมือดังกล่าว เป็นความร่วมมือในการดำเนินการเชิงรุก เพื่อมุ่งขจัดการแทรกแซงการดำเนินคดีค้ามนุษย์ รักษาความศักดิ์สิทธิ์ของการบังคับใช้กฎหมายและทำให้คดีค้ามนุษย์ประสบความสำเร็จ

1.5.9 การติดตามผลการดำเนินงาน ตามที่สำนักงานตรวจคนเข้าเมืองจังหวัดสตูลได้ร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องช่วยเหลือคนต่างด้าวสัญชาติเมียนมา จำนวน 59 คน ที่เกาะดง ในเขตอุทยานแห่งชาติตะรุเตา จังหวัดสตูล โดยสถานีตำรวจภูธรเกาะหลีเป๊ะ เป็นพื้นที่รับผิดชอบ ตม.จว.สตูล ได้รายงานความคืบหน้าให้ ศพดส.ตร. ทราบเบื้องต้น และผู้บังคับบัญชาให้ความสนใจเหตุดังกล่าว เนื่องจากคนต่างด้าว จำนวน 59 ราย ได้เข้ามาในประเทศโดยผิดกฎหมาย บุคคลกลุ่มดังกล่าว จะต้องถูกดำเนินการตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551 และที่แก้ไขเพิ่มเติม และพระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ. 2522 แต่ตามประกาศคณะกรรมการประสานและกำกับการดำเนินงานป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ เรื่อง แผนปฏิบัติการว่าด้วยการส่งต่อระดับชาติการบริหารจัดการคดี และการช่วยเหลือคุ้มครองผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ และการบังคับใช้แรงงานหรือบริการ พ.ศ. 2565 ซึ่งพลเอก ประวิตร วงษ์สุวรรณ รองนายกรัฐมนตรี ประธานกรรมการประสานและกำกับการดำเนินป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ ได้ประกาศใช้ เมื่อวันที่ 8 เมษายน 2565 คนต่างด้าว จำนวน 59 ราย จึงเข้าสู่ระบบการคัดกรองผู้เสียหาย ซึ่งจากการแสวงหาข้อเท็จจริงของเจ้าหน้าที่เผชิญเหตุ (Front Line) และมีองค์กรภาคประชาสังคม (NGOs) ได้เข้าร่วมสังเกตการณ์ ผลการคัดแยกไม่พบเป็นผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์

1.5.10 โครงการชุดปฏิบัติการพิเศษเรืออำพรางเป็นการดำเนินการรวมกันระหว่างเจ้าหน้าที่รัฐและภาคประชาสังคม (NGOs) เพื่อตรวจเรือประมงในทะเล (Undercover Team)

ศูนย์พิทักษ์เด็ก สตรี ครอบครัว ป้องกันปราบปรามการค้ามนุษย์และภาคประมง สำนักงานตำรวจแห่งชาติ (ศพดส.ตร.) ร่วมกับมูลนิธิยุติธรรมเชิงสิ่งแวดล้อม (EJF) จัดชุดปฏิบัติการจากเจ้าหน้าที่ตำรวจ เจ้าหน้าที่ประมง เจ้าหน้าที่สวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน พร้อมด้วยเจ้าหน้าที่ EJF ลงเรืออำพรางเพื่อตรวจสอบเรือประมงกลางทะเล ทั้งด้านการทำประมงผิดกฎหมาย ด้านแรงงาน และด้านการค้ามนุษย์

ชุดปฏิบัติการฯ ได้เริ่มปฏิบัติการครั้งแรก ระหว่างวันที่ 18 ตุลาคม – 7 พฤศจิกายน 2565 เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการตรวจเรือประมงกลางทะเล เรียนรู้ เข้าถึงพฤติการณ์เรือประมง และการทำงานบนเรือประมง ผลการฝึกครั้งนี้ เนื่องจากมีอุปสรรคจากสภาพอากาศอันเนื่องจากลมพายุจึงทำให้เรือประมงไทยส่วนมากมิได้ออกทำการประมงในช่วงเวลาดังกล่าว อย่างไรก็ตามได้มีการตรวจจับกุมดำเนินคดีเรือประมงสัญชาติเวียดนาม จำนวน 1 ลำ ลักลอบทำประมงผิดกฎหมาย บริเวณเกาะกระ ห่างจากชายฝั่งจังหวัดสงขลา 69 ไมล์ทะเล และได้ออกปฏิบัติการครั้งที่สอง ระหว่างวันที่ 6 - 15 ธันวาคม 2565 ในพื้นที่ทำประมงฝั่งอ่าวไทย ทั้งนี้ เมื่อปฏิบัติการพิเศษเรืออำพรางตรวจเรือประมงกลางทะเลครั้งนี้เสร็จสิ้นลง ศพดส.ตร. จะร่วมกับมูลนิธิยุติธรรมเชิงสิ่งแวดล้อม (EJF) และหน่วยงานร่วมปฏิบัติ ประเมินผลการทำงาน เพื่อกำหนดแผนและพัฒนาการทำงานร่วมกันในอนาคตต่อไป

โครงการชุดปฏิบัติการพิเศษเรืออำพรางข้างต้น เป็นการทำงานร่วมกับภาคประชาสังคม โดยมีเป้าหมายเพิ่มประสิทธิภาพในการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ในภาคประมง นอกจากนั้นยังเป็นการสร้างความโปร่งใส ตรวจสอบได้ให้กับเจ้าหน้าที่ ทำให้ลดการทุจริตคอร์รัปชั่น สร้างความเชื่อมั่นให้กับแรงงานประมงในการทำงานอย่างมีสวัสดิภาพ มีความปลอดภัย และมีการคุ้มครองจากรัฐอย่างเข้มแข็ง

1.5.11 ผลการดำเนินงานของคณะอนุกรรมการร่วมว่าด้วยการต่อต้านการค้ามนุษย์ ไทย - สหรัฐอเมริกา (ฝ่ายไทย) ILEA Bangkok ได้ร่วมกับกองการต่างประเทศ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ จัดการฝึกอบรมหลักสูตร IDC และได้

คัดเลือกผู้เข้ารับการฝึกอบรมในหลักสูตรฯ ประมาณจำนวน 30 คน ประกอบด้วย เจ้าหน้าที่จากสำนักงานตำรวจแห่งชาติ สำนักงานอัยการสูงสุด กรมการปกครอง กรมสอบสวนคดีพิเศษ กระทรวงแรงงาน และกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ สำหรับเนื้อหาหลักสูตรฯ ประกอบด้วย การจัดทำแผนการเรียนการสอน และแนวทางการจัดฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ (Workshop) ทั้งนี้ เนื่องจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID - 19) จึงเลื่อนการฝึกอบรมฯ ดำเนินการในเดือนตุลาคม 2565 โดยได้อบรม ระหว่าง วันที่ 10 - 21 ตุลาคม 2565 ผู้รับการอบรม จำนวน 32 คน ประกอบด้วย สำนักงานตำรวจแห่งชาติ จำนวน 22 คน สำนักงานอัยการสูงสุด จำนวน 2 คน กระทรวงแรงงาน จำนวน 2 คน กรมสอบสวนคดีพิเศษ จำนวน 1 คน และกรมการปกครอง จำนวน 2 คน

1.5.12 ศูนย์พิทักษ์เด็ก สตรี ครอบครัว ป้องกันปราบปรามการค้ามนุษย์และภาคประมง สำนักงานตำรวจแห่งชาติ (ศพดส.ตร.) โดยชุดปฏิบัติการต่อต้านการค้ามนุษย์และภาคประมงในประเทศไทย สำนักงานตำรวจแห่งชาติ (TATIP)

ในปี 2565 TATIP มีการดำเนินการเข้าช่วยเหลือในการให้คำปรึกษาคดีกับสถานีตำรวจต่าง ๆ กรณีความเห็นในสำนวนสอบสวน เป็นชุดเคลื่อนที่เร็วกรณีมีเหตุการณ์มีข้อบ่งชี้ว่าอาจจะเป็นความผิดเกี่ยวกับการค้ามนุษย์โดยมีการช่วยเหลือผู้เสียหายจำนวนมาก เจ้าหน้าที่ตำรวจในพื้นที่อาจจะขาดความเชี่ยวชาญกฎหมาย

ค้ามนุษย์ ในการคัดกรองผู้เสียหายที่มีข้อบ่อชี้ว่าเป็นผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ โดยมีผลงานที่สำคัญหลายกรณีด้วย เช่น ได้ไปร่วมสังเกตการณ์ร่วมกับพนักงานอัยการจังหวัดกำแพงเพชร โดยสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ร่วมกับกระทรวงการพัฒนาสังคมฯ ได้นำกลไกการส่งต่อระดับชาติ (NRM) มาใช้ในพื้นที่จังหวัดสตูล ทำการช่วยเหลือคนต่างด้าว จำนวน 59 ราย ที่ถูกนำมาทิ้งไว้ที่เกาะดง ในเขตอุทยานแห่งชาติ ตะรุเตา จังหวัดสตูล

1.5.13 แนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพของผู้ปฏิบัติงานด้านดำเนินคดีและบังคับใช้กฎหมาย ดังนี้

1) การประชุมโต๊ะกลมระหว่างหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมเพื่อหารือแนวทางเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินงานคดีค้ามนุษย์ สำนักงานศาลยุติธรรม ร่วมกับเครือข่ายภาคประชาสังคม จัดการประชุมโต๊ะกลมระหว่างหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมเพื่อหารือแนวทางเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินคดีค้ามนุษย์ ณ โรงแรมพูลแมน คิงเพาเวอร์ กรุงเทพมหานคร เมื่อ 24 กุมภาพันธ์ 2565 การประชุมดังกล่าวมีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นพื้นที่ในการอภิปรายประเด็นปัญหาหรือข้อขัดข้องต่าง ๆ ของหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม (สำนักงานศาลยุติธรรม สำนักงานอัยการสูงสุด สำนักงานตำรวจแห่งชาติ กรมสอบสวนคดีพิเศษ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กรมราชทัณฑ์ กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ) เพื่อหารือแนวทางที่เหมาะสมในการแก้ไขปัญหาหรือข้อขัดข้องที่เกิดขึ้นในระหว่างการดำเนินคดีค้ามนุษย์ ผลการประชุมปรากฏว่าหน่วยงานที่เข้าร่วมการประชุมตกลงร่วมกันจะดำเนินการตามอำนาจหน้าที่เพื่อเร่งรัด และเพิ่มประสิทธิภาพการพิจารณาคดีค้ามนุษย์ โดยศาลยุติธรรมได้มีการประชุมเพื่อติดตามการบริหารจัดการคดีของศาลชั้นต้นในเขตอำนาจสำนักงานอธิบดีผู้พิพากษาภาค 1 ถึงภาค 9 และได้มีการกำหนดวันนัดพิจารณาคดีค้ามนุษย์ที่ยังอยู่ระหว่างการพิจารณาทุกคดีแล้ว ในการนี้ สำนักงานอัยการสูงสุด ตกลงจะมีหนังสือกำชับพนักงานอัยการมิให้มีการเลื่อนคดี สำนักงานตำรวจแห่งชาติ กรมสอบสวนคดีพิเศษ และกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ตกลงจะเร่งรัดและติดตามพยานมาดำเนินคดีตามกำหนดนัดของศาล ส่วนกรมราชทัณฑ์ตกลงจะให้ความร่วมมือในการเบิกตัวผู้ต้องหาหรือจำเลยเพื่อมาศาล ทั้งนี้ ยังคงมีมาตรการในการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID - 19) และการนำระบบการประชุมทางจอภาพมาปรับใช้

2) โครงการอบรม “การสัมภาษณ์เชิงนิติเวช” ศูนย์พิทักษ์เด็ก สตรี ครอบครัว ป้องกันปราบปรามการค้ามนุษย์และภาคประมง สำนักงานตำรวจแห่งชาติ (ศพดส.ตร.) อบรมการสัมภาษณ์เชิงนิติเวช ร่วมกับ มูลนิธิเอ – ทเวนตี้วัน ผ่านระบบประชุมทางไกล (Zoom) แก่ข้าราชการตำรวจสายงานป้องกันปราบปรามและสายงานสอบสวน ในสังกัดกองบังคับการปราบปรามการค้ามนุษย์ ทั้งสิ้นจำนวน 30 นาย เพื่อเสริมสร้างและพัฒนาความรู้ เกี่ยวกับกระบวนการสืบสวนและวิธีการสัมภาษณ์เชิงนิติเวช โดยมีเด็กเป็นผู้เสียหายในคดีค้ามนุษย์ พร้อมทั้งแลกเปลี่ยนความรู้และสามารถนำไปใช้ในการปฏิบัติงานในการสัมภาษณ์ผู้เสียหายได้อย่างถูกต้อง และเหมาะสม

3) โครงการฝึกอบรมการใช้ระบบปฏิบัติการเพื่อสืบสวนสอบสวนคดีค้ามนุษย์ทางออนไลน์และรวบรวมพยานหลักฐานทางดิจิทัล ศูนย์พิทักษ์เด็ก สตรี ครอบครัว ป้องกันปราบปรามการค้ามนุษย์และภาคประมง สำนักงานตำรวจแห่งชาติ (ศพดส.ตร.) โดยกองบังคับการปราบปรามการค้ามนุษย์ โครงการฝึกอบรมการใช้ระบบปฏิบัติการเพื่อสืบสวน

สอบสวนคดีค้ามนุษย์ทางออนไลน์และรวบรวมพยานหลักฐานทางดิจิทัลแก่ข้าราชการตำรวจในสังกัดกองบังคับการปราบปรามการค้ามนุษย์ ระดับรองสารวัตรขึ้นไป (ทำหน้าที่งานสืบสวน) จำนวน 24 นาย และข้าราชการตำรวจชุดปฏิบัติการปราบปรามการล่วงละเมิดทางเพศต่อเด็กทางอินเทอร์เน็ต สำนักงานตำรวจแห่งชาติ (Thailand Internet Crimes Against Children : TICAC) จำนวน 20 นาย เพื่อให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีความรู้ ความสามารถใช้ระบบปฏิบัติการในการวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อสืบสวนสอบสวนคดีค้ามนุษย์ทางออนไลน์ การรวบรวมพยานหลักฐานทางดิจิทัล และใช้เครือใช้แบบ Peer - to – Peer ตรวจจับเนื้อหาที่ผิดกฎหมายทางออนไลน์ได้

4) กรมสอบสวนคดีพิเศษ ร่วมกับองค์การ IOM จัดโครงการฝึกอบรมเรื่อง การคัดกรองและคัดแยกผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ในภาคประมงสำหรับหน่วยงานบังคับใช้กฎหมาย

กองคดีการค้ามนุษย์ กรมสอบสวนคดีพิเศษ ร่วมกับองค์การระหว่างประเทศเพื่อการโยกย้ายถิ่นฐาน หรือไอโอเอ็ม (International Organization for Migration – IOM) จัดโครงการฝึกอบรมเรื่อง การคัดกรองและคัดแยกผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ในภาคประมงสำหรับหน่วยงานบังคับใช้กฎหมาย โดยจัดทั้งหมด 4 รุ่น รุ่นละ 30 คน รวมผู้เข้ารับการฝึกอบรม ทั้งสิ้นจำนวน 120 คน ประกอบด้วย เจ้าหน้าที่จากหน่วยงานบังคับใช้กฎหมายและเจ้าหน้าที่ด่านหน้า อาทิ กรมสอบสวนคดีพิเศษ กองบังคับการปราบปรามการค้ามนุษย์ สำนักงานตรวจคนเข้าเมือง สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ศูนย์อำนวยการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล (ศรชล.) กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน ศูนย์ควบคุมการแจ้งเรือเข้า - ออก (PIPO) กรมประมง กรมเจ้าท่า กองต่อต้านการค้ามนุษย์ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กรมการปกครอง เป็นต้น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเพิ่มศักยภาพให้แก่ผู้ปฏิบัติงานในการคัดกรองและคัดแยกผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ในภาคประมงและเป็นการสร้างความสัมพันธ์สร้างเครือข่ายกับเจ้าหน้าที่หน่วยงานต่าง ๆ เพื่อให้การทำงานแบบบูรณาการมีประสิทธิภาพ ผู้เสียหายได้รับการช่วยเหลือและเข้าถึงการคุ้มครองได้มากขึ้นส่งผลต่อภาพลักษณ์ที่ดีในการแก้ปัญหาสถานการณ์ค้ามนุษย์ในประเทศไทย ทั้งนี้ การฝึกอบรมทั้ง 4 รุ่น ได้รับการสนับสนุนการจัดโครงการฝึกอบรมและงบประมาณจากองค์การระหว่างประเทศเพื่อการโยกย้ายถิ่นฐาน (IOM)

5) กรมสอบสวนคดีพิเศษ จัดตั้งศูนย์คดีละเมิดทางเพศเด็ก (Child Sexual Exploitation Crime Center – CSECC) เมื่อวันที่ 13 กันยายน 2565 คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติหลักการร่างกฎกระทรวงว่าด้วยการกำหนดคดีพิเศษเพิ่มเติมตามกฎหมายว่าด้วยการสอบสวนคดีพิเศษ พ.ศ..... “คดีความผิดตามประมวลกฎหมายอาญาเกี่ยวกับสื่อลามกอนาจารเด็ก” เพราะอาชญากรรมต่อเด็กรูปแบบใหม่นั้นมีแน้วโน้มเพิ่มขึ้นและเทคโนโลยีดิจิทัลต่าง ๆ ทำให้เด็กสามารถรับรู้ เข้าถึง และเผยแพร่สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ได้อย่างสะดวกและรวดเร็ว อันอาจส่งผลกระทบต่อเด็กโดยตรง ทำให้เด็กถูกล่อลวงหรือชักจูงให้ตกเป็นผู้เสียหายของการล่วงละเมิดทางเพศ และการแสวงหาประโยชน์ทางเพศจากเด็กในรูปแบบอื่น อาทิ การกระทำชำเรา การกระทำอนาจาร ต่อมาเมื่อวันที่ 12 ตุลาคม 2565 อธิบดีกรมสอบสวนคดีพิเศษ มีคำสั่งจัดตั้งศูนย์คดีละเมิดทางเพศเด็ก เพื่อรองรับเป็นการภายในหน่วยงาน โดยให้มีอำนาจหน้าที่ในการปฏิบัติงานด้านการป้องกันการปราบปรามการสืบสวนและการสอบสวนคดีพิเศษเพื่อดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับสื่อลามกอนาจารเด็กตามกฎหมายอาญา และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง อาทิ การกระทำผ่านสื่อออนไลน์ รวมถึงสื่อดิจิทัลประเภทต่าง ๆ เชื่อมโยงระหว่างประเทศ ทั้งนี้ ศูนย์คดีละเมิดทางเพศเด็ก

ได้ดำเนินการตามแผนปฏิบัติการระดับภูมิภาคอาเซียนว่าด้วยการปกป้องคุ้มครองเด็กจากการแสวงประโยชน์ในรูปแบบออนไลน์ทุกรูปแบบ (ASEAN Regional Plan of Action for the Protection of Children from All Forms of Online Exploitation and Abuse) โดยการเสนอกองกฎหมายเพื่อเพิ่มเติมความผิดเกี่ยวกับสื่อลามกอนาจารเด็กตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 287/1 และมาตรา 287/2 ให้เป็นความผิดที่เป็นคดีพิเศษตามพระราชบัญญัติการสอบสวนคดีพิเศษ พ.ศ. 2547 (ที่แก้ไขเพิ่มเติม) นอกจากนี้ยังได้เสนอให้เพิ่มเติมความผิดเกี่ยวกับสื่อลามกอนาจารเด็ก ให้เป็นความผิดมูลฐานตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ทั้งนี้ เมื่อวันที่ 6 - 7 พฤศจิกายน 2565 กรมสอบสวนคดีพิเศษ เข้าตรวจค้นจับกุมผู้ต้องหาตามหมายจับศาลจังหวัดนนทบุรี จำนวน 1 คน โดยบูรณาการร่วมกันระหว่างสถานีตำรวจภูธรบางบัวทอง สถาบันนิติวิทยาศาสตร์ และองค์การโอเปอร์เรชั่น อันเดอร์กราวด์เรลโรด (Operation Underground Railroad : O.U.R.) ซึ่งสนับสนุนการตรวจเก็บวัตถุพยานอิเล็กทรอนิกส์ และพยานหลักฐานทางชีวภาพโดยนิติวิทยาศาสตร์ และลงพื้นที่ร่วมกันเพื่อนำหมายศาลเข้าตรวจค้นบ้านผู้ต้องหา เพื่อหาหลักฐานเพิ่มเติมโดยมีผู้เชี่ยวชาญร่วมตรวจสอบพยานหลักฐานทางอิเล็กทรอนิกส์ต่อไป

6) โครงการครู D.A.R.E. 2 C.A.R.E. เพื่อต่อต้านการล่วงละเมิดทางเพศต่อเด็กในกลุ่มนักเรียน ประจำปีงบประมาณ 2565 ศูนย์พิทักษ์เด็ก สตรี ครอบครัว ป้องกันปราบปรามการค้ามนุษย์และภาคประมง สำนักงานตำรวจแห่งชาติ (ศพดส.ตร.) ได้จัด “โครงการครู D.A.R.E. 2 C.A.R.E. เพื่อต่อต้านการล่วงละเมิดทางเพศต่อเด็กในกลุ่มนักเรียน” ขึ้น โดยมุ่งเน้นไปในเชิงป้องกันปัญหาตั้งแต่ต้นทาง เสริมสร้างภูมิคุ้มกันการค้าประเวณีในเด็กนักเรียน ด้วยการให้ความรู้ การสร้างทักษะการตัดสินใจ และวิธีการปฏิเสธเมื่อถูกชักชวนให้เข้าสู่กระบวนการค้าประเวณี โดยการนำโครงการการศึกษา เพื่อต่อต้านการค้าประเวณีเด็กในกลุ่มนักเรียน (Child Abuse Resistance Education : C.A.R.E.) ของ บก.ปคม. มาปรับกระบวนการขับเคลื่อน ให้เข้าถึงในทุกพื้นที่ได้อย่างรวดเร็ว ต่อเนื่องและยั่งยืน โดยใช้ครูตำรวจ D.A.R.E. ซึ่งมีอยู่ทั่วประเทศมาเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนการสร้างภูมิคุ้มกันให้แก่เด็กตามสถานศึกษาในทุกพื้นที่ทั่วประเทศไทย โดยมีผู้เข้ารับการอบรมสัมมนาฯ ได้แก่ ข้าราชการตำรวจสังกัด บช.น. ภ.1 – 9 และ บช.ตชด. จำนวน 7,740 นาย

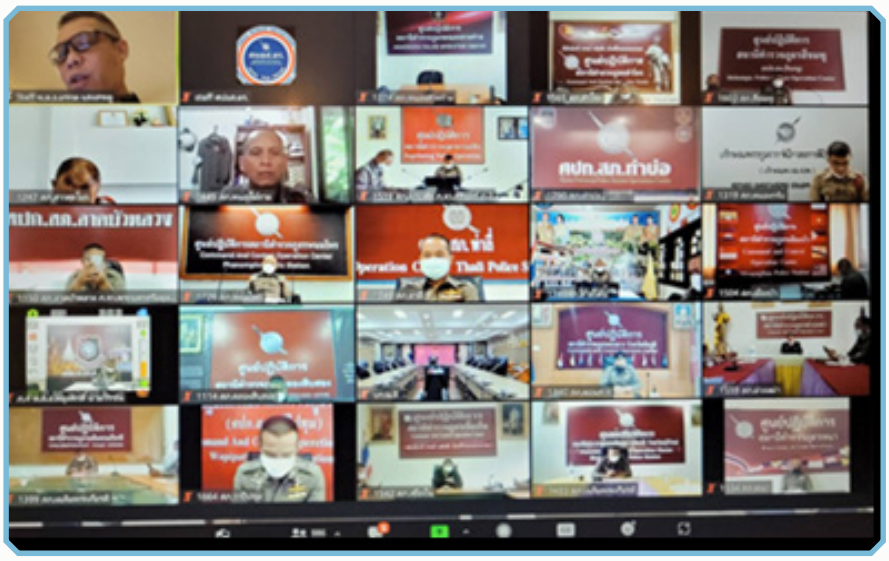

มีผลสัมฤทธิ์ คือ เด็กและเยาวชนได้รับความรู้ มีภูมิคุ้มกัน สามารถป้องกันการเข้าสู่กระบวนการค้าประเวณีเด็กในกลุ่มนักเรียน และมีกลุ่มเครือข่ายในการเฝ้าระวังปัญหา และป้องกันการล่วงละเมิดทางเพศต่อเด็กในกลุ่มนักเรียน

7) ศูนย์พิทักษ์เด็ก สตรี ครอบครัว ป้องกันปราบปรามการค้ามนุษย์และภาคประมง สำนักงานตำรวจแห่งชาติ (ศพดส.ตร.) ได้จัดทำสื่อวีดิทัศน์ในรูปแบบแอนิเมชั่น โดยมีผู้รอดชีวิตจากการค้ามนุษย์มาร่วม

ในกระบวนให้ความเห็นและพัฒนา เพื่อแนะนำขั้นตอน วิธีการในการติดต่อและช่องทางขอความช่วยเหลือของ ศพดส.ตร. และวิธีการป้องกันตนเองไม่ให้ตกเป็นผู้เสียหายเกี่ยวกับการล่วงละเมิดทางเพศต่อเด็ก ทั้งหมด 4 ตอน เสียงพากย์ภาษาไทย พร้อมคำบรรยายทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยมีการประชาสัมพันธ์ผ่านช่องทาง Line Official: @humantraffick, Facebook Page : ศพดส.ตร/SafeDek /Ticac, Twitter : SafeDek จากนั้นจะมอบภารกิจนี้ให้เจ้าหน้าที่ตำรวจทั้ง 1,484 สถานีทั่วประเทศเข้าประชาสัมพันธ์ตามโรงเรียน

(See Link: https://youtube.com/playlist?list=PLveAAtsR83rcq5-o82RPRKg5As7DNJCc8)

ตอนที่ 1 โดนลวนลามทำไงดี | TICACช่วยได้นะ
(https://youtu.be/3RsYxpiZTqA)
ตอนที่ 2 โดนลวนลามทำไงดี | รู้ไว้ปลอดภัยกว่า
(https://youtu.be/2Sb03ci5Yv4)
ตอนที่ 3 โดนลวนลามทำไงดี | เจอแล้วบล็อกเลยดีไหม
(https://youtu.be/0lCGXLeioaw)
ตอนที่ 4 โดนลวนลามทำไงดี | จะบอกใครได้นะ
(https://youtu.be/IuZpKzVjMow)

8) ศูนย์พิทักษ์เด็ก สตรี ครอบครัว ป้องกันปราบปรามการค้ามนุษย์และภาคประมง สำนักงานตำรวจแห่งชาติ (ศพดส.ตร.) ได้ร่วมมือระหว่างภาครัฐ เช่น กระทรวงการพัฒนาสังคมฯ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ สำนักงานอัยการ ศาลยุติธรรม ภาคประชาสังคม โดยนำผู้รอดจากการค้ามนุษย์ เข้ามามีส่วนร่วมในการเสนอแนะ ให้ข้อมูลเพื่อพัฒนากระบวนการของเจ้าหน้าที่ให้สอดคล้องเหมาะสมและคำนึงถึงผู้เสียหายมากขึ้น (Survivor Engagement) โดยได้รับงบประมาณสนับสนุนจากกระทรวงการต่างประเทศสหรัฐอเมริกา (INL) จัดทำและเผยแพร่คู่มือทีม สหวิชาชีพในการคุ้มครองผู้เสียหายจากการถูกแสวงหาประโยชน์ทางเพศโดยมิชอบ (Exposed#2) จำนวน 5,000 เล่ม เป็นครั้งแรกที่ได้มีการแต่งตั้งคณะอนุกรรมการระดับชาติโดยมอบหมายระดับรองผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติขึ้นมาขับเคลื่อนการเยียวยาผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ อีกทั้งยังมีการแต่งตั้งผู้เสียหายผู้รอดชีวิตจากการค้ามนุษย์ร่วมเป็นคณะอนุกรรมการชุดนี้ด้วย จำนวน 4 คน

ทั้งนี้ สำนักงานบริหารนโยบายนายกรัฐมนตรีได้มีการสนับสนุนงบประมาณร่วมกับสถาบันพระปกเกล้า และ TICAC ในการจัดอบรมให้เจ้าหน้าที่ทีมสหวิชาชีพจากทั่วประเทศ จำนวน 273 คน โดยมีผู้รอดจากการค้ามนุษย์ในรูปแบบออนไลน์เป็นวิทยากรร่วมบรรยาย ซึ่งผู้เข้าร่วมได้ให้ความเห็นหลังจากการประชุมถึงความสำคัญในการปฏิบัติต่อผู้เสียหายอย่างอ่อนโยน และคำนึงถึงบาดแผลทางจิตใจที่อาจเกิดขึ้นต่อผู้เสียหายในระหว่างที่เข้าสู่กระบวนการยุติธรรม ด้วยคำแนะนำจาก Survivor รัฐบาลโดยการสนับสนุนจากสำนักงานนโยบายนายกรัฐมนตรี ได้มีการเปิดตัวเว็บไซต์ www.คลิปหลุดทำไง.com หรือ www.help.ticac.org เมื่อวันที่ 16 สิงหาคม 2565 เพื่อช่วยเหลือผู้เสียหายจากคดีละเมิดและแสวงประโยชน์ทางเพศในรูปแบบออนไลน์ และสามารถช่วยผู้เสียหายคนอื่น ให้กล้าที่จะเข้ามาขอความช่วยเหลือมากยิ่งขึ้น

9) โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการตรวจเรือประมงและตรวจแรงงานที่ท่าเทียบเรือ

ศูนย์พิทักษ์เด็ก สตรี ครอบครัว ป้องกันปราบปรามการค้ามนุษย์และภาคประมง สำนักงานตำรวจแห่งชาติ (ศพดส.ตร.) ร่วมกับศูนย์รักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล (ศรชล.) กรมเจ้าท่า กรมประมง กรมการจัดหางาน กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน และองค์กรภาคประชาสังคม จัดทำโครงการเพิ่มประสิทธิภาพการตรวจเรือ โดยทำการปรับปรุงคู่มือการปฏิบัติงานศูนย์ควบคุมการแจ้งเรือเข้า - ออก ซึ่งนำข้อห่วงกังวลจาก TIP Report เป็นประเด็นหลักในการพัฒนา ยกระดับ ตลอดจนกำหนดมาตรการตรวจเพิ่มเติม การปรับปรุงคู่มือดังกล่าวได้ดำเนินการเรียบร้อยแล้ว อยู่ระหว่างกระบวนการประกาศใช้โดย ศรชล. ภายในเดือนธันวาคม 2565 นี้ ซึ่งมาตรการสำคัญที่มีการเพิ่มเติม เพื่อยกระดับการตรวจแรงงานประมง ได้แก่

1. เพิ่มแนวทางปฏิบัติกรณีได้รับแจ้งเหตุลูกเรือพลัดตกน้ำหรือเหตุอื่น
2. จัดทำรายละเอียดวิธีการตรวจหนังสือคนประจำเรือของแรงงานประมง
3. จัดทำรายละเอียดวิธีการตรวจแรงงานประมงในส่วนที่เกี่ยวกับการคุ้มครองแรงงาน
4. เพิ่มเติมการตรวจการติดประกาศสัญลักษณ์เตือนอันตรายและเครื่องหมายต่าง ๆ ในเรือประมง ให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงาน

ทั้งนี้ เมื่อมีการประกาศใช้คู่มือการปฏิบัติงานศูนย์ควบคุมการแจ้งเรือเข้า - ออก ฉบับใหม่แล้ว ภายในเดือนกุมภาพันธ์ 2566 ศพดส.ตร. จะเป็นผู้ประสานงานหลักให้มีโครงการฝึกอบรมเจ้าหน้าที่ศูนย์ PIPO ทุกแห่งทุกคน รวมถึงหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ตามคู่มือการปฏิบัติงานฉบับใหม่ มุ่งเน้นการเพิ่มศักยภาพเจ้าหน้าที่โดยฝึกปฏิบัติจากผู้เชี่ยวชาญทั้งภายในและต่างประเทศ ในการตรวจตรา สืบสวน เก็บพยานหลักฐาน ตลอดจนการเขียนรายงาน และขั้นตอนการบังคับใช้กฎหมายต่างๆ ที่สามารถนำมาเป็นประโยชน์ต่อความผิดด้านการค้ามนุษย์ได้ และหลังจากเสร็จสิ้นการฝึกอบรม จะมีการจัดชุดปฏิบัติการร่วมระหว่างสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ศรชล. และภาคประชาสังคม ไปประเมินผลการปฏิบัติในแต่ละศูนย์ PIPO เพื่อนำมาเป็นข้อมูลในการพัฒนาการทำงานให้ดียิ่งขึ้น

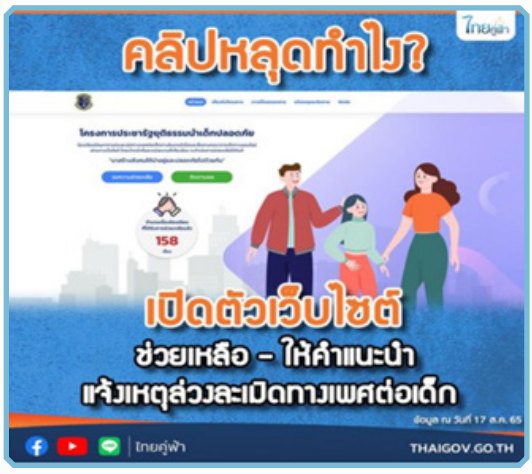

1.6 การดำเนินคดีความผิดฐานค้ามนุษย์ที่สำคัญ

1.6.1 คดีกลุ่มแสวงหาผลประโยชน์ทางเพศจากการค้าประเวณี

การดำเนินคดีค้ามนุษย์จากการค้าประเวณี มีการสืบสวนขยายผลไปยังผู้ใช้บริการ โดยมีคดีที่สำคัญ ดังนี้

1) เปิดปฏิบัติการ "ภายใต้ยุทธการเด็กเลี้ยงแกะ" ดำเนินคดีแม่เล้าและผู้ใช้บริการ กลุ่มผู้ต้องหาชักชวนเด็กหญิงอายุ 12 – 16 ปี ค้าประเวณี ในพื้นที่ตำรวจภูธรภาค 5 สภ.ฝาง จังหวัดเชียงใหม่ สภ.เขลางค์นคร จังหวัดลำปาง ในพื้นที่ตำรวจภูธรภาค 8 จังหวัดสุราษฎร์ธานี

ศูนย์พิทักษ์เด็ก สตรี ครอบครัว ป้องกันปราบปรามการค้ามนุษย์และภาคประมง สำนักงานตำรวจแห่งชาติ (ศพดส.ตร.) ตำรวจภูธรภาค 5 กองบังคับการปราบปรามการค้ามนุษย์ ตำรวจภูธรจังหวัดเชียงใหม่ ร่วมกับกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย และเครือข่ายภาคประชาสังคม พบว่า มีกลุ่มผู้เสียหาย จำนวน 9 ราย ให้บริการทางเพศโดยการค้าประเวณีในพื้นที่ อำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่ และเชื่อว่าตกเป็นผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ โดยได้เดินทางไปร่วมสัมภาษณ์ตามขั้นตอนการคัดแยกผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ร่วมกับทีมสหวิชาชีพจังหวัดเชียงใหม่ ผลการคัดแยกผู้เสียหายพบว่า ผู้เสียหายทั้ง 9 ราย เป็นผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ในรูปแบบการค้าประเวณี จึงได้นำตัวเด็กทั้งหมดเข้ารับการช่วยเหลือและคุ้มครองสวัสดิภาพที่สถานคุ้มครองฯ มูลนิธิโซเอ อินเตอร์เนชั่นแนล และมูลนิธิราฟา จังหวัดเชียงใหม่ ทั้งนี้ได้ขยายผลคดีค้ามนุษย์เพิ่มเติมอีกจำนวน 18 คดี โดยมีผู้ต้องหา รวมจำนวน 7 ราย (จับกุมตัวและมอบได้ทั้งหมดแล้ว) ซึ่งมีพฤติการณ์ทางคดีลักษณะเดียวกัน รวมคดีค้ามนุษย์ในเขตพื้นที่ สภ.ฝาง จังหวัดเชียงใหม่จากการสืบสวนขยายผลได้ออกหมายจับผู้ต้องหาที่ซื้อบริการทางเพศเด็กผู้เสียหาย ได้รับคำร้องทุกข์ไว้เป็นคดีค้ามนุษย์รูปแบบเป็นธุรจัดหา เพื่อการค้าประเวณี จำนวน 19 คดี ผู้ต้องหาจำนวน 7 ราย (จับกุมได้ทั้งหมด) ผู้เสียหายจำนวน 11 ราย (ผู้เสียหายอายุ 12 ปี จำนวน 3 ราย อายุ 14 ปี จำนวน 7 ราย 15 ปี จำนวน 1 ราย) ได้ขยายผลผู้ซื้อบริการค้าประเวณี จำนวน 9 คดี ผู้ต้องหา จำนวน 9 ราย จับกุมผู้ต้องหาและมอบตัวทั้งหมดแล้วคดีอยู่ระหว่างการพิจารณาชั้นศาล

ศูนย์พิทักษ์เด็ก สตรี ครอบครัว ป้องกันปราบปรามการค้ามนุษย์และภาคประมง สำนักงานตำรวจแห่งชาติ (ศพดส.ตร.) ตำรวจภูธรภาค 5 ตำรวจภูธรจังหวัดลำปาง ชุดปฏิบัติการปราบปรามการล่วงละเมิดทางเพศต่อเด็กทางอินเทอร์เน็ต สำนักงานตำรวจแห่งชาติ (TICAC) ได้รับการประสานงานจากเครือข่ายภาคประชาสังคมว่า ผู้ใช้บัญชี Twitter "Worajak Siriwan" มีการทวีตหรือโพสต์ รับงานบริการทางเพศจริง โดยให้ผู้สนใจแอดไลน์สอบถามพร้อมทวีตหรือโพสต์ ภาพคิวอาร์โค้ดไลน์ และภาพหญิงที่ขายบริการทางเพศ ผู้เสียหายจำนวน 2 ราย ได้แจ้งให้บ้านพักเด็กและครอบครัวจังหวัดลำปาง เป็นผู้ดำเนินการคัดแยกผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ ได้รับคำร้องทุกข์ไว้ โดยจับกุมตัวผู้ต้องหาในคดีนี้ได้แล้ว เมื่อวันที่ 14 ธันวาคม 2564 ต่อมาเจ้าหน้าที่ตำรวจได้ขยายผลการจับกุมคดีค้ามนุษย์ในเขตพื้นที่ โดยรับคำร้องทุกข์ไว้เป็นคดีค้ามนุษย์ รูปแบบเป็นธุระจัดหาเพื่อการค้าประเวณีเด็กเพิ่มอีกจำนวน 4 คดี สภ.เมืองลำปาง คดีค้ามนุษย์ จำนวน 3 คดี ผู้ต้องหา จำนวน 1 ราย (จับกุมแล้ว) ผู้เสียหาย จำนวน 2 ราย (เด็กหญิงอายุ 14 ปี จำนวน 2 ราย) ได้ขยายผลผู้ซื้อบริการค้าประเวณี จำนวน 9 คดี ผู้ต้องหา จำนวน 9 ราย (จับกุมได้ทั้งหมด) สภ.เขลางค์นคร คดีค้ามนุษย์ จำนวน 1 คดี (จับกุมผู้ต้องหาได้แล้ว) ขยายผลผู้ซื้อบริการค้าประเวณีได้จำนวน 3 คดี ผู้ต้องหา จำนวน 3 ราย (จับกุมได้ทั้งหมด) คดีอยู่ระหว่างการพิจารณาชั้นศาล

ศูนย์พิทักษ์เด็ก สตรี ครอบครัว ป้องกันปราบปรามการค้ามนุษย์และภาคประมง สำนักงานตำรวจแห่งชาติ (ศพดส.ตร.) ตำรวจภูธรภาค 8 ตำรวจภูธรจังหวัดสุราษฎร์ธานี ชุดปฏิบัติการปราบปรามการล่วงละเมิดทางเพศต่อเด็กทางอินเทอร์เน็ต สำนักงานตำรวจแห่งชาติ (TICAC) และเจ้าหน้าที่กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดสุราษฎร์ธานี ได้เข้าช่วยเหลือเด็กหญิงอายุ 13 - 18 ปี ที่ถูกกลุ่มผู้ต้องหาชักชวนไปค้าประเวณี เป็นการแสวงหาประโยชน์จากการค้ามนุษย์ ซึ่งจากการคัดแยกผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ พบกลุ่มผู้ต้องหา จำนวน 4 ราย รับสารภาพพาเด็กหญิงไปขายประเวณีจริง โดยกลุ่มผู้ต้องหาได้รับ - ส่งเด็ก ไปส่งให้ลูกค้าตามสถานที่ต่าง ๆ และได้รับผลประโยชน์ตอบแทน จึงได้ดำเนินคดีกับกลุ่มผู้ต้องหา จากการสืบสวนขยายผลได้ออกหมายจับ ผู้ต้องหาที่ซื้อบริการทางเพศเด็กผู้เสียหาย จำนวน 7 ราย และพบผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์เพิ่มอีก จำนวน 5 ราย คดีอยู่ระหว่างการพิจารณาชั้นศาล

2) **ยุทธการ “SAVE ผ้าขาว” ศูนย์พิทักษ์เด็ก สตรี ครอบครัว ป้องกันปราบปรามการค้ามนุษย์และภาคประมง สำนักงานตำรวจแห่งชาติ (ศพดส.ตร.) ร่วมกับ กองบังคับการปราบปรามการค้ามนุษย์กองบัญชาการตำรวจสอบสวนกลาง** ได้ช่วยเหลือผู้เสียหายอายุ 13 ปี ซึ่งถูกหลอกลวงไปขายบริการทางเพศที่ประเทศมาเลเซีย หลังจากรับแจ้งเหตุกองบังคับการปราบปรามการค้ามนุษย์จึงประสาน ความร่วมมือกับกองคุ้มครอง และดูแลผลประโยชน์คนไทยในต่างประเทศ กรมการกงสุล กระทรวงการต่างประเทศ เข้าช่วยเหลือผู้เสียหาย และส่งตัวเดินทางกลับประเทศไทย โดยใช้เวลาเพียง 3 วัน และเมื่อเดินทางกลับประเทศไทยผู้เสียหายได้เข้ารับการคุ้มครองสวัสดิภาพผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ คดีนี้มีผู้ต้องหา จำนวน 5 คน (ผู้ต้องหาที่ 1 - 5) ร่วมกระทำความผิดแบ่งหน้าที่กันทำ โดยคดีนี้เริ่มจากผู้เสียหายได้โพสต์หางานในกลุ่มหางานบนสื่อสังคมออนไลน์ Facebook แล้วผู้ต้องหาที่ 3 ได้ส่งข้อความติดต่อเข้ามาชักชวนผู้เสียหายไปทำงานที่ประเทศมาเลเซีย โดยอ้างว่าจะให้ไปทำงานดูแลร้านนวด เมื่อพูดคุยรายละเอียดการทำงานกันได้แล้ว ได้มีการนัดหมายให้ผู้เสียหายเดินทางมาพักอาศัยที่บ้านพักในพื้นที่จังหวัดฉะเชิงเทราก่อน เพื่อรอส่งตัวไปยังประเทศมาเลเซีย โดยมีผู้ต้องหาที่ 5 เป็นผู้มารับตัวไปยังบ้านพัก เมื่อถึงบ้านพักแล้วมีผู้ต้องหาที่ 4 คอยทำหน้าที่ควบคุมตัวผู้เสียหายไว้จนกระทั่งส่งไปยังอำเภอสุไหงโก-ลก จังหวัดนราธิวาส เพื่อเข้าไปยังประเทศมาเลเซีย โดยใช้เส้นทางธรรมชาติ เมื่อถึงประเทศมาเลเซียแล้ว ผู้เสียหายกลับถูก ผู้ต้องหาที่ 1 - 3 บังคับขู่เข็ญให้ขายบริการทางเพศ ถึงแม้ว่าผู้เสียหายจะไม่ยินยอม บอกปวดท้องไม่สบาย ก็ไม่ให้หยุดงาน และข่มขู่ว่าหากทำงานไม่ได้จะถูกส่งไปขายให้บุคคลอื่น

กองบังคับการปราบปรามการค้ามนุษย์ จึงได้เปิดปฏิบัติการ”Save ผ้าขาว” และสามารถจับกุมผู้ต้องหาที่ 4 และ 5 ได้ในประเทศไทยในส่วนของผู้ต้องหาที่ 1 - 3 ซึ่งอยู่ที่ประเทศมาเลเซียนั้น ได้มีการประสานความร่วมมือระหว่างประเทศหน่วยงานบังคับใช้กฎหมายของประเทศมาเลเซีย (CID) จนกระทั่งสามารถจับกุมตัวผู้ต้องหา

ทั้ง 3 รายได้ และในวันที่ 7 พฤศจิกายน 2565 พล.ต.อ.สุรเชษฐ์ หักพาล รอง ผบ.ตร. และผอ.ศพดส.ตร พร้อมคณะได้เดินทางไปประเทศมาเลเซียเพื่อรับตัวผู้ต้องหา และประสานส่งตัวผู้ต้องหาทั้ง 3 รายกลับประเทศไทยดำเนินคดีตามกฎหมาย ในชั้นสอบสวนผู้ต้องหาที่ 1 และ 2 ให้การปฏิเสธตลอดข้อกล่าวหา ส่วนผู้ต้องหาที่ 3 ให้การรับสารภาพตลอดข้อกล่าวหา

3) กรณีจับกุมร้านอาหารมีพฤติการณ์ให้พนักงานขายบริการทางเพศแอบแฝง ปี 2565 กรมสอบสวนคดีพิเศษ ได้รับหนังสือร้องขอจากกองต่อต้านการค้ามนุษย์ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ขอให้ตรวจสอบกรณีร้านอาหารมีพฤติการณ์ให้พนักงานขายบริการทางเพศแอบแฝง ผลการสืบสวนพบว่ามีพฤติการณ์คือ เป็นร้านอาหารคาราโอเกะจำนวนหลายห้องแบบนั่งดื่มกิน โดยมีหญิงสาวคอยให้บริการปรนนิบัติลูกค้าชงเครื่องดื่ม ซึ่งลูกค้าสามารถกอด จูบ ลูบ คลำตามร่างกาย และจองพนักงานหญิงบริการได้ โดยพบว่า มีการลักลอบค้าประเวณีเด็กอายุต่ำกว่า 18 ปี อันเป็นการแสวงหาผลประโยชน์ทางเพศในรูปแบบอื่น จึงรวบรวมพยานหลักฐานและประสานงานร่วมกับกรมการปกครอง และตำรวจสถานีตำรวจภูธรลาดยาว จังหวัดนครสวรรค์ ในการเข้าตรวจค้นจับกุมผู้กระทำความผิดซึ่งเป็นผู้ประกอบการร้านคาราโอเกะในพื้นที่จังหวัดนครสวรรค์ จำนวน 1 ราย มีผู้เสียหายซึ่งมีอายุต่ำกว่า 18 ปี จำนวน 3 ราย และกรมสอบสวนคดีพิเศษรับเป็นคดีพิเศษที่ 293/2565 ขณะนี้อยู่ระหว่างการสืบสวนสอบสวนรวบรวมพยานหลักฐาน

1.6.2 กลุ่มคดีการแสวงหาประโยชน์จากการผลิตสื่อลามกอนาจารเด็ก

1) คดีมารดาได้นำบุตรสาวมาค้าประเวณี ศูนย์พิทักษ์เด็ก สตรี ครอบครัว ป้องกันปราบปรามการค้ามนุษย์และภาคประมง สำนักงานตำรวจแห่งชาติ (ศพดส.ตร.) โดยกองบังคับการปราบปรามการค้ามนุษย์

กองบัญชาการสอบสวนกลาง ได้รับแจ้งจากสื่อสังคมออนไลน์ว่ามีมารดาได้นำบุตรสาวอายุประมาณ 9 ปี มาค้าประเวณี และมีการอัดคลิปขณะที่บุตรสาวกำลังมีเพศสัมพันธ์กับลูกค้าเพื่อนำมาจำหน่ายให้ผู้อื่นอีกทอดหนึ่ง จากการสืบสวนทราบว่าคลิปวีดีโอขณะร่วมเพศสัมพันธ์ถูกถ่ายโดยผู้เป็นมารดามาแล้ว 5 ครั้ง เจ้าหน้าที่ตำรวจได้ร่วมกับเจ้าหน้าที่จากกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ และเจ้าหน้าที่บ้านพักเด็กและครอบครัวจังหวัดสระบุรี เข้าทำการช่วยเหลือและคุ้มครองเด็กสาวรายดังกล่าว พบว่า มีการถ่ายคลิปภาพอนาจารของบุตรสาวอีกราย อายุ 7 ปี เพื่อนำมาจำหน่ายให้กับผู้อื่นเช่นกัน จึงได้เข้าช่วยเหลือและสัมภาษณ์คัดแยกผู้เสียหายพบว่า เป็นผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์โดยคดี ดังกล่าวปรากฏเป็นข่าวใหญ่ในสื่อสังคม เนื่องจากเป็นที่สลดใจที่มารดาเป็นผู้นำบุตรสาว มาค้าประเวณีและถ่ายคลิปขณะมีเพศสัมพันธ์กับลูกค้าด้วยตนเองจากคดีดังกล่าว สามารถช่วยเหลือผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ ได้จำนวน 2 ราย เป็นเด็กอายุ 9 ปี และ 7 ปี ซึ่งอยู่ในความดูแลของเจ้าหน้าที่พัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ และจับกุมผู้ต้องคดีค้ามนุษย์ จำนวน 1 ราย มี 2 คดี และจับกุมผู้ซื้อบริการทางเพศ จำนวน 2 ราย จำนวน 2 คดี คดีนี้อยู่ระหว่างพิจารณาคดีในชั้นศาล

2) คดีไลฟ์สด สถานีตำรวจภูธรหางดง จังหวัดเชียงใหม่ และสถานีตำรวจภูธรเมืองเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่ ศูนย์พิทักษ์เด็ก สตรี ครอบครัว ป้องกันปราบปรามการค้ามนุษย์และภาคประมง สำนักงานตำรวจแห่งชาติ (ศพดส.ตร.) ร่วมกับตำรวจภูธรภาค 5 พบการนำเยาวชนชายและหญิงไปพักอาศัย และมีการถ่ายทำการผลิตสื่อลามก อนาจารเผยแพร่ลงในสื่อสังคมออนไลน์ผ่านแอปพลิเคชันจีนชื่อ "TATA Live" ไปยังประเทศจีนในพื้นที่รับผิดชอบของ สถานีตำรวจภูธรหางดง จังหวัดเชียงใหม่ ทำการจับกุมผู้ต้องหา จำนวน 2 ราย เป็นคนไทย จำนวน 1 ราย และคนจีน จำนวน 1 ราย มีผู้เสียหาย จำนวน 10 ราย เป็นผู้ใหญ่ จำนวน 5 ราย เป็นเยาวชนอายุไม่ถึง 18 ปี จำนวน 5 ราย ซึ่งทั้ง 5 ราย ได้เข้าสู่กระบวนการคัดแยกผู้เสียหายร่วมกับทีมสหวิชาชีพ พบเป็นผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ สำหรับผู้ต้องหา จำนวน 2 ราย ถูกดำเนินคดี

การขยายผลการจับกุมในพื้นที่ สถานีตำรวจภูธรเมืองเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งเป็นกลุ่มผู้กระทำผิดเครือข่ายเดียวกัน พบว่า มีการนำเยาวชนชายหญิงไปพักอาศัยด้วย รวมจำนวน 9 ราย เป็นผู้ใหญ่ จำนวน 4 ราย และเยาวชน จำนวน 5 ราย ซึ่งเป็นผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์เช่นเดียวกัน และสามารถจับกุมผู้ต้องหา จำนวน 3 ราย เป็นคนจีน จำนวน 1 ราย และคนไทย จำนวน 2 ราย ผู้ต้องหา จำนวน 3 ราย ถูกดำเนินคดี

ความสำเร็จของคดี คดีนี้เป็นการทำงานร่วมกันระหว่างทีมสหวิชาชีพ หน่วยงานภาคประชาสังคม สถานคุ้มครองสวัสดิภาพผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ภาคเอกชน (สถานคุ้มครองบ้านโซเอห์ สถานคุ้มครองราฟา) สถานคุ้มครองภาครัฐ (สถานคุ้มครองสวัสดิภาพผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ จังหวัดเชียงราย) กรมคุ้มครองสิทธิเสรีภาพ สำนักงานอัยการคดีค้ามนุษย์ สำนักงานอัยการสูงสุด สำนักงานตำรวจแห่งชาติ กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงยุติธรรม และสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน โดยผู้เสียหายทั้ง 5 ราย ที่เป็นเด็กและเยาวชน ได้รับการช่วยเหลือทางการแพทย์และการรักษาพยาบาลในกรณีที่ตรวจพบโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ และได้ยื่นขอรับเงินเยียวยาจากกองทุนค้ามนุษย์ฯ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ และขอรับเงินค่าตอบแทนจากยุติธรรมจังหวัด ซึ่งได้รับการอนุมัติเรียบร้อยแล้ว

ในคดีมีพยานที่มีอายุเกิน 18 ปี จำนวน 9 คน ได้ขอรับการคุ้มครองพยานจากกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ เนื่องจากมีความใกล้ชิดกันกับกลุ่มผู้ต้องหาซึ่งเกรงว่าจะไปยุ่งเหยิงกับพยานหลักฐานทำให้เสียรูปคดี จึงได้ทำการนัดหมายสืบพยานล่วงหน้า ระหว่างนี้ได้มีภาคประชาสังคมโดยมูลนิธิเพื่ออิสรภาพ (มูลนิธิเอ็กโซดัส) เข้าช่วยเหลือในการให้คำปรึกษาทางด้านกฎหมายและด้านสุขภาพ ได้นำพยานไปตรวจร่างกาย ติดตามการรักษาโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์อย่างต่อเนื่องเพื่อมิให้มีการแพร่เชื้อต่อไป และนำพยานไปฉีดวัคซีนเพื่อสร้างภูมิคุ้มกันในร่างกายเพื่อดำรงชีวิตต่อไป นอกจากนี้ได้ร่วมมือกับสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินทำการอายัดทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำผิดไว้แล้ว

3) คดีไลฟ์สด สภ.แม่ยาว จังหวัดเชียงราย ศูนย์พิทักษ์เด็ก สตรี ครอบครัว ป้องกันปราบปรามการค้ามนุษย์และภาคประมง สำนักงานตำรวจแห่งชาติ (ศพดส.ตร.) ร่วมกับเจ้าหน้าที่ตำรวจกองบังคับการสืบสวนสอบสวนอาชญากรรมทางเทคโนโลยี ได้รับแจ้งจากญาติของเด็กหญิงชาวลาวว่าถูกคนจีนหลอกให้มาทำงานในประเทศไทย โดยมาเช่าพักอาศัยที่รีสอร์ทในจังหวัดเชียงราย และมีข้อมูลว่าคนจีนได้ว่าจ้างให้ชายและหญิงชาวลาวและจีนร่วมเพศกันและถ่ายทอดสด (ไลฟ์สด) ผ่านทางแอปพลิเคชัน "จู้โส่ว" ไปยังประเทศจีน จนกระทั่งวันที่ 26 พฤษภาคม 2565 ทางเจ้าหน้าที่ตำรวจชุดจับกุม ได้เข้าตรวจสอบพบชายและหญิง สัญชาติลาว จีน และไทย จำนวน 40 ราย และได้ตรวจพบอุปกรณ์เกี่ยวกับการร่วมเพศและถ่ายทอดสดฯ โดยมีผู้ต้องหาชาวจีน จำนวน 6 ราย และผู้ต้องหาคนไทยร่วมด้วย รวมทั้งหมดจำนวน 17 ราย จากการคัดแยกเหยื่อร่วมกันกับทีมสหวิชาชีพพบเป็นผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ จำนวน 31 ราย เป็นคนไทย จำนวน 4 ราย คนลาว จำนวน 27 ราย

ความสำเร็จของคดี คดีนี้เป็นการทำงานร่วมกับระหว่างทีมสหวิชาชีพ หน่วยงานภาคประชาสังคม สถานคุ้มครองสวัสดิภาพผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ภาคเอกชน สถานคุ้มครอง สวัสดิภาพผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ภาครัฐ สำนักงานอัยการคดีค้ามนุษย์สำนักงานอัยการสูงสุดและสำนักงานตำรวจแห่งชาติ มีการใช้ข้อมูลทางการแพทย์ในการตรวจสอบอายุที่แท้จริงของผู้เสียหาย ทางทีมสอบสวนได้จัดให้มีการสืบพยานล่วงหน้าไปแล้ว จำนวน 31 ราย ทั้งนี้ทางผู้เสียหายเด็กสัญชาติลาวจำนวน 7 ราย ที่อยู่กับสถานคุ้มครอง สวัสดิภาพ ผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ภาคเอกชน ได้รับการสนับสนุนค่าทนายโจทก์ร่วม จาก “Free A Girl” และโครงการฮัก (Hug Project) จนกว่ากระบวนการในชั้นศาลจะแล้วเสร็จ ปัจจุบันผู้เสียหายคนลาว จำนวน 27 รายนั้น ถูกส่งกลับประเทศลาวแล้ว จำนวน 22 ราย รอส่งกลับประเทศ จำนวน 4 ราย ส่วนผู้เสียหายชาวลาวเพศชาย จำนวน 1 ราย ไม่ขอกลับประเทศ และขอทำงานต่อที่ประเทศไทย

การขยายผลการจับกุมในพื้นที่จังหวัดชลบุรี ต่อมาสืบทราบว่ายังมีกลุ่มผู้กระทำความผิดในลักษณะเดียวกันภายในคอนโดอาคาเดีย บีช คอนติเนนทอล อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี จึงยื่นคำร้องขอต่อศาลเพื่อพิจารณาอนุมัติหมายค้น และเมื่อวันที่ 11 ธันวาคม 2565 เจ้าหน้าที่ กก.สส.บก.ตม.3 พร้อมหน่วยร่วมปฏิบัติจับกุมผู้กระทำความผิดได้ จำนวน 8 ราย เป็นคนจีน จำนวน 1 ราย และคนไทย จำนวน 7 ราย และขยายผลในทุกมิติรวมถึงเส้นทางการเงินจนทราบได้ว่ามีคนจีนอีกจำนวน 2 ราย เป็นผู้จัดหาอุปกรณ์และมีหน้าที่จ่ายเงินค่าตอบแทนแก่นักแสดง และสืบทราบถึงนักแสดงอีกจำนวน 17 ราย รวมจำนวน 19 ราย เป็นผู้ใหญ่ทั้งหมด และไม่มีการถูกบังคับซึ่งเข้าลักษณะการค้ามนุษย์ จึงรวบรวมพยานหลักฐานเพื่อขอให้ศาลอนุมัติหมายจับผู้ร่วมกระทำความผิดดังกล่าวรวมจำนวน 19 ราย

ต่อมาสืบสวนขยายผลพบกลุ่มผู้กระทำความผิดในลักษณะเดียวกันอีกคดีใน อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี จึงรวบรวมพยานหลักฐานยื่นคำร้องขอต่อศาลและศาลได้อนุมัติหมายค้น ผลการตรวจค้นพบอุปกรณ์ที่ใช้ในการกระทำความผิดหลายรายการ และจับกุมผู้กระทำความผิดได้ จำนวน 4 ราย เป็นบุคคลไม่มีสัญชาติ จำนวน 2 ราย และสัญชาติลาว จำนวน 1 ราย และสัญชาติเมียนมา จำนวน 1 ราย

ความสำเร็จของคดี ความร่วมมือของภาคประชาสังคมในกระบวนการคัดแยกผู้เสียหายและการเยียวยาผู้เสียหายและการสืบสวนขยายผลจากเส้นทางการเงินของกลุ่มผู้กระทำความผิด นำไปสู่การจับกุมกลุ่มผู้ต้องหาในหลายพื้นที่

1.6.3 คดีกลุ่มบังคับใช้แรงงาน ม.6/1 ขอทาน เอาคนลงเป็นทาส ขูดรีด

1) คดีกลุ่มแสวงหาผลประโยชน์หลอกลวงบนโลกออนไลน์ (สแกมเมอร์) ประเทศกัมพูชา ศูนย์พิทักษ์เด็ก สตรี ครอบครัว ป้องกันปราบปรามการค้ามนุษย์และภาคประมง สำนักงานตำรวจแห่งชาติ (ศพดส.ตร.) กองบังคับการปราบปรามการค้ามนุษย์ ชุดปฏิบัติการปราบปรามการล่วงละเมิดทางเพศต่อเด็กทางอินเทอร์เน็ต สำนักงานตำรวจแห่งชาติ กรณีมีผู้เสียหายได้ร้องขอความช่วยเหลือผ่านกรมการกงสุล กระทรวงการต่างประเทศว่าได้มีการชักชวนผ่านสื่อโซเชียล ชักชวนให้ไปทำงานพนักงานบริการลูกค้าทำหน้าที่ล่ามแปลภาษาอังกฤษประจำศูนย์คอลเซ็นเตอร์ ที่ประเทศกัมพูชา แต่เมื่อข้ามฝั่งไปประเทศกัมพูชาแล้ว กลับถูกบังคับให้ทำงานเป็นสแกมเมอร์ หลอกลวงทางอินเทอร์เน็ตให้คนมาร่วมลงทุน มีการข่มขู่ว่าหากใครทำยอดไม่ถึงจะถูกทำร้ายร่างกาย หากใครต้องการกลับประเทศไทยจะต้องนำเงินมาให้กับกลุ่มผู้ต้องหาถึงจะเดินทางกลับประเทศไทยได้ โดยมีการหลอกลวงเป็นขบวนการ วันที่ 29 ตุลาคม 2564 - 12 มกราคม 2565 ได้ช่วยเหลือการดำเนินคดีคนไทยเดินทางกลับจากประเทศกัมพูชา ได้ จำนวน 35 กลุ่ม ช่วยเหลือคนไทย จำนวน 1,105 ราย **สรุปผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ จำนวน 242 ราย รวมเป็นจำนวน 13 คดี**

2) กรณีชาวอินเดียถูกบังคับใช้แรงงานในประเทศเมียนมา กรมสอบสวนคดีพิเศษ ได้รับการร้องขอให้ช่วยเหลือกรณีชาวอินเดียถูกบังคับใช้แรงงานในเมียนมา โดยมีพฤติการณ์ คือ ผู้เสียหายชาวอินเดีย จำนวน 8 ราย ซึ่งเชี่ยวชาญด้านไอที และมีความรู้ภาษาอังกฤษ ถูกกลุ่มนายหน้าและกลุ่มธุรกิจฉ้อโกงทางออนไลน์ (Online Scams) หลอกลวงจากนครดูไบ อ้างว่าให้ไปทำงานด้านการตลาดออนไลน์ (Digital Marketing) ที่ประเทศไทย โดยที่นายหน้าเป็นผู้จัดการเรื่องการเดินทางและค่าใช้จ่ายทั้งหมด แต่เมื่อมาถึงแล้วได้ถูกพาข้ามไปทำงานที่คาสิโนฝั่งจังหวัดเมียวดี ประเทศเมียนมา แล้วให้ทำงานโดยการสร้างโปรไฟล์ปลอมในโซเชียลมีเดียต่าง ๆ และหลอกลวงประชาชนซึ่งมีเป้าหมายในประเทศยุโรป เพื่อลงทุนเงินดิจิตอล (Cryptocurrency) โดยไม่สามารถออกจากที่ทำงานได้โดยอิสระ เมื่อหลอกลวงลูกค้าไม่ถึงยอดขั้นต่ำจะถูกลงโทษ ด้วยการวิดพื้น ลุกนั่ง วิ่ง มีการทำร้ายร่างกาย โดยการตบ เตะ ต่อย ช็อตด้วยไฟฟ้า หากต้องการที่จะออกจากงานต้องนำเงินมาไถ่ตัวคนละ 4,000 เหรียญสหรัฐ ต่อมาผู้เสียหายได้ร้องขอความช่วยเหลือไปยังสถานทูตอินเดีย และได้จ่ายเงินค่าไถ่จึงได้รับการปล่อยตัว เมื่อเดินทางมาประเทศไทยได้ถูกเจ้าหน้าที่ตำรวจจับกุมตัวตามกฎหมายคนเข้าเมือง กองคดีการค้ามนุษย์ กรมสอบสวนคดีพิเศษ ได้เร่งให้การช่วยเหลือโดยการแจ้งให้สถานีตำรวจภูธรแม่สอดทราบถึงเหตุอันควรสงสัยว่าจะเป็นผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ และนำเข้าสู่กระบวนการคัดกรองตามกลไกการส่งต่อระดับชาติ (NRM) โดยการนำตัวผู้เสียหายทั้งหมดจากห้องควบคุม ไปคุ้มครองยังศูนย์คัดแยกและคุ้มครองผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ของกองบังคับการตำรวจภูธรจังหวัดตากให้การเข้าถึงสวัสดิการของรัฐ ได้แก่ อาหาร ที่พัก การตรวจร่างกายเมื่อประเมินความพร้อมของผู้เสียหายแล้ว ได้ร่วมกับทีมสหวิชาชีพในการคัดแยกผู้เสียหาย และส่งตัวผู้เสียหายเข้าสถานคุ้มครองสวัสดิภาพผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ (Victim Identification) ดำเนินการสืบพยานล่วงหน้า และส่งตัวผู้เสียหายกลับภูมิลำเนาตามที่ร้องขอ

3) คดีค้ามนุษย์ในรูปแบบขูดรีดบังคับใช้แรงงานบนเรือประมงในน่านน้ำประเทศมาเลเซีย ภายใต้ยุทธการ "ปราบเรือมนุษย์ 2" ศูนย์พิทักษ์เด็ก สตรี ครอบครัว ป้องกันปราบปรามการค้ามนุษย์และภาคประมง สำนักงานตำรวจแห่งชาติ (ศพดส.ตร.) โดยกองบังคับการปราบปรามการค้ามนุษย์ ได้ช่วยเหลือผู้เสียหาย เมื่อวันที่ 3 กันยายน 2564 ประเทศมาเลเซียได้ส่งกลับแรงงานไทย แบ่งเป็นแรงงานประมง จำนวน 40 คน และแรงงานอื่น จำนวน 4 คน จากการตรวจสอบเบื้องต้นพบมีผู้เสียหายเข้าข่ายการค้ามนุษย์ จึงได้ทำการสืบสวนขยายผลจนกระทั่งพบกลุ่มขบวนการค้ามนุษย์ มีการแบ่งหน้าที่กันทำดังนี้ กลุ่มนายหน้า ทำหน้าที่เป็นธุระจัดหาหลอกลวงผู้เสียหาย โดยเลือกผู้เสียหายที่เดินทางจากต่างจังหวัดเข้ามาหางานทำในกรุงเทพมหานคร จากนั้นจะใช้วิธีเข้าไปตีสนิทผู้เสียหายหว่านล้อม ชักชวนให้ไปทำงานบนเรือประมง โดยหลอกว่าจะได้รับค่าตอบแทนเป็นรายเดือนในอัตราสูง เมื่อกลุ่มผู้เสียหายหลงเชื่อ กลุ่มนายหน้าก็จะนำพาผู้เสียหายไปพักอาศัยที่บ้านเช่าหลังหนึ่งที่ได้จัดเตรียมไว้ในพื้นที่ จังหวัดนนทบุรี เป็นการชั่วคราวเพื่อรอเวลา จากนั้นกลุ่มนายหน้าได้พาผู้เสียหายไปส่งมอบให้กับเจ้าของเรือประมง ที่ท่าเรือแห่งหนึ่งในจังหวัดสมุทรสาคร กลุ่มนายหน้าจะได้รับเงินค่าตอบแทนจากเจ้าของเรือตามจำนวนผู้เสียหายที่นำมาส่ง รายละประมาณ 50,000 บาท จากนั้นเจ้าของเรือประมง

ได้ให้ผู้เสียหายลงเรือประมงแล้ว แอบลักลอบเดินทางออกนอกราชอาณาจักรโดยผิดกฎหมาย เพื่อไปทำประมงในเขตน่านน้ำประเทศมาเลเซีย เพราะเจ้าของเรือประมงและไต๋ก๋งเรือไม่ได้จัดทำเอกสารคนประจำเรือ (Seaman's Book) เอกสารการเดินทาง เข้า - ออก ของเรือประมงลำเกิดเหตุ และไม่ได้แจ้งหน่วยที่เกี่ยวข้อง ด้วยมีเจตนาปกปิดข้อมูลของลูกเรือ และเรือลำที่ใช้ในการกระทำความผิด ส่วน ไต้ก๋งเรือ จะเป็นผู้ควบคุมการทำงานต่าง ๆ บนเรือประมงขณะอยู่ในเขตน่านน้ำประเทศมาเลเซีย ซึ่งสภาพการทำงานบนเรือเป็นไปด้วยความลำบากยากแค้น ผู้เสียหายถูกบังคับใช้แรงงานโดยให้ทำงานอย่างหนักเป็นเวลาต่อเนื่องติดต่อกัน ในบางเวลาผู้เสียหายลุกตื่นขึ้นมาทำงานไม่ไหวก็จะถูกไต๋ก๋งเรือทำร้ายร่างกายให้ได้รับบาดเจ็บทั้งร่างกายและจิตใจ ซ้ำยังไม่เคยได้รับเงินค่าจ้างแต่อย่างใด ซึ่งผู้เสียหายพยายามร้องขอให้พากลับประเทศไทย แต่ก็ไม่เป็นผลซ้ำยังบังคับให้ทำงานต่อไปอีก ต่อมาเรือประมงลำดังกล่าวถูกเจ้าหน้าที่ทางการประเทศมาเลเซียจับกุมและผู้เสียหายถูกดำเนินคดี ภายหลังจากพ้นโทษ ทางการประเทศมาเลเซียผลักดันผู้เสียหายกลับสู่ประเทศไทยและได้รับการช่วยเหลือจากรัฐบาลไทยนำเข้าสู่ขบวนการตามกฎหมาย โดยสามารถแบ่งกลุ่มคนร้าย ได้เป็น 3 กลุ่ม คือ 1) กลุ่มนายหน้า 2) เจ้าของเรือประมง และ 3) ไต้ก๋งเรือ จากนั้นจึงได้รวบรวมพยานหลักฐานยื่นคำร้องขอศาลอาญาออกหมายจับผู้ต้องหารวม 6 ราย จำนวน 6 หมายจับ และจับกุมผู้ต้องหาตามหมายจับที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการกระทำผิดในคดีข้างต้น พร้อมทั้งตรวจยึดทรัพย์สินที่อาจเกี่ยวข้องหรือได้มาจากการกระทำความผิดได้จำนวนหลายรายการเพื่อดำเนินการยึดทรัพย์ เนื่องจากเป็นหนึ่งในความผิดมูลฐานตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน คดีนี้อยู่ระหว่างพิจารณาคดีในชั้นศาล

ความสำเร็จของคดี เป็นความร่วมมือระหว่างหน่วยงานภาครัฐและเครือข่ายประชาสังคม โดยเฉพาะความร่วมมือกับผู้เสียหาย และความร่วมมือกับประเทศมาเลเซียในการประสานขอข้อมูลเกี่ยวกับเรือและข้อมูลผู้เสียหาย จนสามารถขยายผลการจับกุมและพบผู้เสียหายเพิ่มขึ้นอีก จำนวน 1 ราย โดยศาลได้มีคำพิพากษาจำคุกผู้ต้องหา จำนวน 2 ราย รายละ 12 ปี ยึดทรัพย์ จำนวน 7,720,720.35 บาท และพนักงานอัยการยื่นขอเฉลี่ยทรัพย์ให้กับผู้เสียหายจำนวนเงิน 2,272,820 บาท โดยทั้งกระบวนการดำเนินคดีจนถึงพิพากษาใช้ระยะเวลาเพียง 272 วัน

4) คดีแรงงานบนเรือประมงตกน้ำ จำนวน 5 คดี ศูนย์พิทักษ์เด็ก สตรี ครอบครัว ป้องกันปราบปรามการค้ามนุษย์และภาคประมง สำนักงานตำรวจแห่งชาติ (ศพดส.ตร.) ได้รับแจ้งข้อมูลเหตุลูกเรือเสียชีวิตสูญหาย และประสบอุบัติเหตุพลัดตกน้ำ ขณะออกทำการประมง ในห้วงเวลาปี 2563 – 2564 จำนวน 229 ราย ซึ่งเป็นจำนวนที่สูงผิดปกติ แต่ไม่มีการดำเนินคดีการบังคับใช้แรงงานหรือการค้ามนุษย์แต่อย่างใด ศพดส.ตร. จึงมอบหมายให้ชุดปฏิบัติการตรวจสอบและเพิ่มประสิทธิภาพศูนย์แจ้งเข้า - ออกเรือประมง ภายใต้คณะทำงานฯ เข้าตรวจสอบกรณีดังกล่าวโดยละเอียด พบว่ามีกรณีที่เข้าข่ายการกระทำความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองแรงงาน คือ นายจ้างไม่จัดให้ลูกจ้างมีเวลาพักตามที่กฎหมายกำหนด ทำให้ลูกเรือทนทำงานไม่ไหว และตัดสินใจกระโดดลงทะเล หรือพลัดตกลงทะเล เจ้าหน้าที่ตำรวจจึงทำการร้องทุกข์เพื่อดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิดในข้อหา "นายจ้างฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรา 22 พระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2541 ประกอบกฎกระทรวงคุ้มครองแรงงานในงานประมง พ.ศ. 2557 ข้อ 5 ซึ่งกำหนดให้นายจ้างจัดให้ลูกจ้างมีเวลาพักไม่น้อยกว่า 10 ชั่วโมง ในระยะเวลาการทำงาน 24 ชั่วโมง และไม่น้อยกว่า 77 ชั่วโมง ในระยะเวลาทำงาน 7 วัน" ซึ่งคณะกรรมการแรงงานจังหวัดที่เกี่ยวข้องได้มีมติลงโทษเจ้าของเรือ และไต้ก๋งเรือตามกฎหมายแรงงานไปบางส่วน

นอกจากสาเหตุการตกน้ำของลูกเรือที่เกิดจากการทำงานหนักพักผ่อนไม่เพียงพอแล้วจากการตรวจสอบยังพบอีกว่ามีสาเหตุหนึ่งที่สำคัญ คือ การตกน้ำระหว่างปลดทุกข์บริเวณท้ายเรือซึ่งเป็นสาเหตุหลัก เนื่องจากเรือประมงไม่มีห้องส้วม รัฐบาลไทยได้มีการแก้ไขปัญหาดังกล่าวโดยออกกฎกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เรื่องระบบความปลอดภัย สุขอนามัย และสวัสดิภาพในการทำงานของคนประจำเรือ พ.ศ. 2559 ข้อ 14 ได้กำหนดให้เรือประมงต้องจัดให้มีห้องส้วมอย่างน้อยจำนวนหนึ่งห้อง และกฎกระทรวงคุ้มครองแรงงานในงานประมงทะเล พ.ศ. 2565 ข้อ 18 วรรค 3 ได้กำหนดให้เรือประมงต้องจัดให้มีห้องส้วมตามกฎหมายว่าด้วยการประมง รวมถึงมีสาเหตุประกอบอื่น ๆ ได้แก่ ลูกเรือไม่สวมเสื้อชูชีพขณะทำประมงเนื่องจากมีขนาดใหญ่ ทำให้ไม่สะดวกที่จะสวมใส่ในขณะทำงานบนเรือ รวมถึงลูกเรือขาดความรู้ระบบความปลอดภัย สุขอนามัย และสวัสดิภาพในการทำงานบนเรือ โดยการดำเนินการข้างต้นเป็นการเริ่มดำเนินการค้นหาความจริงกรณีลูกเรือประมงตกน้ำ ซึ่งหากพบว่า มีการกระทำความผิดก็จะนำตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษต่อไป ซึ่งในอดีตที่ผ่านมาประเทศไทยไม่เคยดำเนินการตรวจสอบค้นหาความจริงในเรื่องนี้มาก่อน

5) คดีนำทรัพย์สินที่ได้จากการค้ามนุษย์ไปฟอกเงินในรูปแบบของเรือประมงและกิจการแพปลา

จากการสืบสวนสอบสวนของศูนย์พิทักษ์เด็ก สตรี ครอบครัว ป้องกันปราบปรามการค้ามนุษย์และภาคประมง สำนักงานตำรวจแห่งชาติ (ศพดส.ตร.) ร่วมกับสำนักงาน ปปง. พบว่า กลุ่มผู้ต้องหาในคดีความผิดค้ามนุษย์ของ สภ.ทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช มีเส้นทางการเงินที่เชื่อมโยงกับกลุ่มผู้ต้องหาที่ถูกจับกุมในคดีขนแรงงานต่างด้าวที่ถูกจับในพื้นที่ สภ.มาบอำมฤต จังหวัดชุมพร และ สภ.เขานิพันธ์ จังหวัดสุราษฎร์ธานี และพบว่ากลุ่มผู้ต้องหามีการฟอกเงินจากขบวนการค้ามนุษย์ในหลายรูปแบบ เช่น พอร์ตทองคำ เรือประมง กิจการแพปลา

คณะเจ้าหน้าที่จึงร่วมตรวจสอบข้อมูลพบว่า หนึ่งในผู้ต้องหาคดีค้ามนุษย์ดังกล่าวมีกิจการแพปลาท่าเทียบเรือประมง ชื่อ ปลาทูทอง จดทะเบียนกับกรมประมงเป็นท่าเทียบเรือประมงที่ใช้สำหรับจอดพักเรือประมง และเป็นเจ้าของเรือประมง จำนวน 12 ลำ เจ้าหน้าที่ตำรวจจึงเข้าจับกุมและยึดอายัดทรัพย์ผู้ต้องหาในพื้นที่ 4 จังหวัด 60 เป้าหมาย จับกุมผู้ต้องหาได้จำนวน 7 ราย หลบหนี จำนวน 3 ราย (เป็นชาวเมียนมา ได้ออกหมาย Red Notice) เรียบร้อยแล้ว สามารถยึดทรัพย์สมุดบัญชี จำนวน 53 บัญชี วงเงินหมุนเวียน 1,630 ล้านบาท ยึดเรือประมง จำนวน 12 ลำ พอร์ตทองคำ 46.4 ล้านบาท มูลค่าทรัพย์สินอื่น ๆ รวมเป็นเงิน 196.4 ล้านบาท นำส่งพนักงานสอบสวน สภ.มาบอำมฤต จังหวัดชุมพร ดำเนินคดีตามกฎหมายต่อไป

1.7 คดีถอดบทเรียน ผลความสำเร็จของคดี

1.7.1 ศูนย์พิทักษ์เด็ก สตรี ครอบครัว ป้องกันปราบปรามการค้ามนุษย์และภาคประมง สำนักงานตำรวจแห่งชาติ (ศพดส.ตร.) ตำรวจภูธรภาค 8 กองบังคับการปราบปรามการค้ามนุษย์ ตำรวจภูธรจังหวัดสุราษฎร์ธานี

ชุดปฏิบัติการปราบปรามการล่วงละเมิดทางเพศต่อเด็กทางอินเทอร์เน็ต สำนักงานตำรวจแห่งชาติ และเจ้าหน้าที่กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดสุราษฎร์ธานี ได้เข้าช่วยเหลือเด็กหญิงอายุ 13 - 18 ปี ทั้งหมดจำนวน 10 ราย ที่ถูกกลุ่มผู้ต้องหา จำนวน 8 ราย โดยแบ่งเป็นตัวการค้ามนุษย์จำนวน 7 ราย และผู้ชักชวนไปค้าประเวณีที่เป็นผู้สนับสนุนอีกจำนวน 1 ราย โดยกลุ่มผู้ต้องหาได้รับ - ส่งเด็ก ไปให้ลูกค้าตามสถานที่ต่าง ๆ และได้รับผลประโยชน์ตอบแทน จากการสืบสวนขยายผลได้ออกหมายจับผู้ต้องหาที่ซื้อบริการทางเพศซึ่งเป็นกลุ่มข้าราชการและนักธุรกิจในจังหวัดสุราษฎร์ธานี จำนวน 23 ราย

ความสำเร็จของคดี ศาลจังหวัดสุราษฎร์ธานี พิจารณาคดีค้ามนุษย์กลุ่มแม่เล้าค้าประเวณีเด็กอายุตั้งแต่ 13 ถึง 18 ปี ศาลพิพากษาจำคุกจำเลยคนละ 314 ปี จำเลยให้การรับสารภาพลดโทษให้กึ่งหนึ่งคงจำคุกคนละ 157 ปี แต่ให้ลดโทษสูดสุด 50 ปี

1.7.2 คดีทารุณ น้องฟ้า โดยนายจ้างโหดทำร้าย ตำรวจภูธรภาค 1 ตำรวจภูธรจังหวัดสิงห์บุรี ได้เข้าคลี่คลาย สืบเนื่องจากผู้เสียหายเป็นเด็กกำพร้าและมีความบกพร่องทางสติปัญญา กลุ่มผู้ต้องหาซึ่งเป็นญาติได้รับอุปการะเลี้ยงดูผู้เสียหายโดยให้ทำงานเป็นคนงานที่ร้านเกษตรทวีทรัพย์โดยไม่ได้รับเงินเดือนใช้ให้ทำงานและถูกทำร้ายร่างกายโดยวิธีต่าง ๆ เรื่อยมา จนเป็นเหตุให้ผู้เสียหายได้รับบาดเจ็บใบหน้าผิดรูป แขนขาผิดรูปมีบาดแผลฉกรรจ์ที่อวัยวะเพศ จากการถูกขวดพลาสติกจุดไฟแล้วหยดตามเนื้อตัวร่างกาย ผู้ต้องหาไม่เคยนำผู้เสียหายไปรักษาพยาบาลและยังคอยข่มขู่ผู้เสียหายว่าจะดำเนินคดีผู้เสียหายในเรื่องลักขโมยสิ่งของ เพื่อไม่ให้ผู้เสียหายหลบหนีและยอมทำงานให้กับผู้ต้องหา ต่อมาผู้เสียหายทนการถูกทำร้ายไม่ไหวจึงได้หลบหนีและเข้าแจ้งความกับเจ้าหน้าที่ตำรวจให้ดำเนินคดีกับผู้ต้องหาทั้ง 3 ราย เจ้าหน้าที่ตำรวจร่วมกับเจ้าหน้าที่พัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ นำผู้เสียหายไปตรวจร่างกาย พนักงานสอบสวนได้มีการประสานงานจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องรวบรวมพยานหลักฐานจนพบว่าผู้เสียหายเป็นผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ พนักงานอัยการมีความเห็นสั่งฟ้องผู้ต้องหาทั้ง 3 ราย แม้ในเบื้องต้นจำเลยบางคนจะปฏิเสธในชั้นศาลแต่เนื่องจากการประสานการทำงานและความร่วมมือระหว่างหน่วยงานทีมสหวิชาชีพ และพนักงานสอบสวน ทำให้พยานหลักฐานแน่นหนาเพียงพอที่จะพิสูจน์ความผิด จนกระทั่งจำเลยจำนวน 3 ราย รับสารภาพ ศาลจังหวัดสิงห์บุรี พิพากษาจำคุกจำเลย คนละ 14 ปี 6 เดือน ปรับเป็นเงินคนละ 1,200,000 บาท และให้ชดใช้ค่าสินไหมทดแทน เป็นเงิน 6,000,000 บาท

1.7.3 การบังคับใช้แรงงานในเรือประมง ยุทธการเรือมนุษย์ 1 ศูนย์พิทักษ์เด็ก สตรี ครอบครัว ป้องกันปราบปรามการค้ามนุษย์และภาคประมง สำนักงานตำรวจแห่งชาติ (ศพดส.ตร.) โดยกองบังคับการปราบปรามการค้ามนุษย์ ได้รับแจ้งจากศูนย์ร่วมบริการช่วยเหลือแรงงานต่างด้าว ว่ามีลูกเรือประมง จำนวน 2 ราย ถูกบังคับใช้แรงงานในเรือประมง และพร้อมที่จะให้ปากคำต่อเจ้าหน้าที่ จึงได้ทำการสอบสวนพบว่า เป็นผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ จำนวน 2 ราย ซึ่งถูกกลุ่มนายหน้า เจตนาหลอกลวงให้ไปทำงานในเรือประมง จำนวน 3 ลำ ซึ่งการเดินทางไปทำงานในเรือประมงของผู้เสียหาย กลุ่มผู้ต้องหาได้ดำเนินการ ให้ผู้เสียหายลักลอบขึ้นเรือประมง

โดยไม่ผ่านการตรวจตราของเจ้าหน้าที่ ไม่มีการจัดทำหนังสือคนประจำเรือ (Seaman's Book) แต่อย่างใด โดยไปทำประมงในเขตน่านน้ำประเทศมาเลเซีย ตั้งแต่เมื่อประมาณเดือนกันยายน 2561 และต้นเดือนมกราคม 2562 ผู้เสียหาย จำนวน 2 ราย ถูกบังคับใช้แรงงาน ระหว่างที่ทำงานได้ถูกทำร้าย และไม่ได้รับเงินค่าแรงค่าจ้างตามที่ตกลงไว้ ผู้เสียหายพยายามจะหลบหนีระหว่างที่เรือเทียบท่าที่ประเทศมาเลเซีย แต่ไต้ก๋งเรือได้ติดตามให้มาทำงานบนเรือประมงอีกครั้ง จนมาถูกทางการประเทศมาเลเซียจับกุม ถูกดำเนินคดี และถูกจำคุกที่ประเทศมาเลเซีย ต่อมาถูกส่งตัวกลับมาประเทศไทย จึงได้มาร้องทุกข์ดำเนินคดี กับกลุ่มผู้ต้องหาที่หลอกลวงและบังคับใช้แรงงานในเรือประมง กองบัญชาการตำรวจสอบสวนกลางจึงมีคำสั่งที่ 245/2564 แต่งตั้งคณะพนักงานสืบสวนสอบสวนเพื่อทำการสอบสวนในเรื่องนี้ อีกทั้งกองบังคับการปราบปรามการค้ามนุษย์ได้นำพระราชบัญญัติความร่วมมือระหว่างประเทศในเรื่องทางอาญา พ.ศ. 2535 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (MLAT) มาบังคับใช้ในการรวบรวมพยานหลักฐานกับประเทศมาเลเซีย

ความสำเร็จของคดี เป็นความร่วมมือระหว่างหน่วยงานภาครัฐและเครือข่ายภาคประชาสังคม และความร่วมมือกับประเทศมาเลเซียในการประสานข้อมูลเกี่ยวกับเรือและข้อมูลผู้เสียหาย โดยศาลมีคำพิพากษาจำคุก 12 ปี ผู้ต้องหาที่ 1 ชดใช้เงินให้กับผู้เสียหาย เป็นเงิน 356,575 บาท ทรัพย์ที่ถูกยึด เป็นเงิน 7,720,720.35 บาท

1.7.4 คดีบังคับใช้แรงงานในสวนปาล์ม กรมสอบสวนคดีพิเศษ ได้รับแจ้งจากมูลนิธิ IJM ขอให้ช่วยเหลือผู้เสียหายกลุ่มแรงงานสวนปาล์มชาวเมียนมา ซึ่งถูกนายจ้างชาวไทยบังคับใช้แรงงานกลั่นแกล้งให้ต้องรับโทษทางอาญา จากการสืบสวนพบว่ามีการรับตัวไว้ซึ่งบุคคลและบริหารจัดการตัวบุคคลที่เป็นแรงงานชาวเมียนมา (ผู้เสียหาย) โดยมีวัตถุประสงค์นำผู้เสียหายไปก่อให้เกิดผลกำไรหรือลดต้นทุนค่าใช้จ่ายและใช้วิธีการต่าง ๆ เพื่อควบคุมผู้เสียหายด้วยวิธีการข่มขู่ทำให้เกิดความกลัว หรือข่มขู่ว่าจะใช้กำลัง หรือจะนำเจ้าหน้าที่ตำรวจมาจับ รวมถึงนำกระบวนการทางกฎหมายมาใช้บังคับเพื่อไม่ให้ผู้เสียหายหลบหนี จนกระทั่งผู้เสียหายกลัว และยอมกลับมาทำงานให้ ซึ่งการกระทำดังกล่าวอาจเข้าข่ายเป็นการค้ามนุษย์ในรูปแบบของการบังคับใช้แรงงาน ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ต่อมากรมสอบสวนคดีพิเศษร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้เข้าช่วยเหลือแรงงานดังกล่าวในจังหวัดพังงา พบผู้เสียหาย จำนวน 4 ราย จึงได้รับเรื่องไว้เป็นคดีพิเศษที่ 62/2564 และดำเนินคดีกับผู้ต้องหา จำนวน 1 ราย ขณะนี้ อยู่ระหว่างการรวบรวมพยานหลักฐานเพิ่มเติม เพื่อทำการจับกุมผู้กระทำผิดอีกจำนวน 2 ราย และหนึ่งในนั้นเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ จึงส่งเรื่องให้คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติดำเนินการ ต่อมาในปี 2565 คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติพิจารณาแล้ว มอบหมายให้กรมสอบสวนคดีพิเศษดำเนินการสอบสวนเป็นคดีพิเศษที่ 241/2565 โดยคณะพนักงานสอบสวนได้สอบปากคำผู้กล่าวหาและผู้เสียหาย ซึ่งเป็นแรงงานชาวเมียนมาแล้ว จำนวน 5 ราย

1.7.5 คดีบังคับใช้แรงงานต่างด้าวในโรงงานทำขนม กรมสอบสวนคดีพิเศษ ได้รับการประสานจากผู้ช่วยทูตฝ่ายแรงงาน สถานเอกอัครราชทูตเมียนมาประจำประเทศไทย ขอให้ช่วยเหลือแรงงานชาวเมียนมาที่ถูกบังคับใช้แรงงานในโรงงานทำขนมแยลลี่ ตั้งอยู่ในเขตลาดพร้าว กรุงเทพมหานครโดยกรมสอบสวนคดีพิเศษได้รับเรื่องดังกล่าวเป็นคดีพิเศษที่ 24/2564 เมื่อวันที่ 16 กุมภาพันธ์ 2564 และสามารถช่วยเหลือแรงงานชาวเมียนมาได้ จำนวน 18 ราย และพบว่า เป็นผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ จำนวน 13 ราย (ชาย 7 ราย และหญิง 6 ราย) ต่อมาได้ส่งตัวผู้เสียหายทั้งหมดไปอยู่ในความคุ้มครองของสถานคุ้มครองสวัสดิภาพผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ ซึ่งคดีดังกล่าวได้ทำการสอบสวนเสร็จสิ้นแล้ว และเมื่อวันที่ 26 มกราคม 2565 พนักงานอัยการมีความเห็นสั่งฟ้องผู้ต้องหา จำนวน 5 ราย (นิติบุคคล 2 ราย บุคคลธรรมดา 3 ราย)ในข้อหาสมคบกันกระทำความผิดฐานค้ามนุษย์ด้วยการแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบจากการบังคับใช้แรงงาน ร่วมกันหน่วงเหนี่ยวกักขังผู้อื่น เป็นนายจ้างไม่จัดให้มีวันหยุดประจำสัปดาห์ ไม่แจ้งการจ้างลูกจ้างซึ่งเป็นเด็กต่อพนักงานตรวจแรงงาน จ่ายค่าจ้างต่ำกว่าอัตราค่าจ้างขั้นต่ำตามที่กำหนด และอยู่ระหว่างการพิจารณาของศาล

1.7.6 ศูนย์พิทักษ์เด็ก สตรี ครอบครัว ป้องกันปราบปรามการค้ามนุษย์และภาคประมง สำนักงานตำรวจแห่งชาติ (ศพดส.ตร.) โดยกองบังคับการปราบปรามการค้ามนุษย์ กองบัญชาการสอบสวนกลาง ได้รับการแจ้งเหตุร้องเรียนจากเครือข่ายภาคประชาสังคม เกี่ยวกับผู้เสียหายถูกคุกคามทางเพศและค้ามนุษย์ คดีนี้ผู้ต้องหาเป็นภรรยาของเจ้าหน้าที่ตำรวจในจังหวัดภูเก็ตได้รับอุปการะเลี้ยงดูผู้เสียหายและได้แสวงหาประโยชน์จากผู้เสียหายโดยบังคับให้ไปร่วมประเวณีกับสามีที่เป็นเจ้าหน้าที่ตำรวจ เพื่อที่จะใช้เด็กไปขอเงินจากสามีซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่ตำรวจ ผู้ต้องหาข้าราชการตำรวจและเป็นผู้มีอิทธิพลในพื้นที่ เมื่อนำผู้เสียหายเข้าคุ้มครองที่บ้านพักเด็กและครอบครัวจังหวัดภูเก็ต ผู้ต้องหากับพวก ได้มีพฤติกรรมเข้ามายุ่งเหยิง กดดัน ข่มขู่ คุกคาม ผู้เสียหายและมารดา เนื่องจากหากอยู่ในพื้นที่อาจเกิดความไม่ปลอดภัยจึงขอรับความคุ้มครองที่สำนักงานคุ้มครองพยานเป็นการเร่งด่วน คดีนี้มีการกระทำความผิดต่อเนื่องเป็นเวลาถึง 4 ปี ผู้เสียหายถูกล่วงละเมิดทางเพศไม่ต่ำกว่า 50 ครั้ง อายุผู้เสียหายในห้วงเวลาที่เกิดเหตุอายุ 11 - 14 ปี พยานหลักฐานหลายอย่างไม่สามารถหาได้เนื่องจากเวลาได้ล่วงเลยมานาน พนักงานสอบสวนต้องอาศัยความพยายามและความอดทนในการทำความเข้าใจ และสร้างความไว้ใจให้กับผู้เสียหาย เพื่อให้ผู้เสียหายที่ยังคงอยู่ในความหวาดกลัว ได้ลำดับความคิดด้วยการร้อยเรียงเรื่องราว พฤติการณ์ วัน เวลา และสถานที่เกิดเหตุให้ได้ข้อเท็จจริงให้มากที่สุด หลังจากรวบรวมพยานหลักฐานและข้อเท็จจริงในคดีนี้ได้แล้ว พนักงานสอบสวนต้องพิจารณาในการปรับใช้ข้อกฎหมายเพื่อดำเนินคดีกับผู้ต้องหาอย่างละเอียดรอบคอบ เนื่องจากข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานในคดีนี้มีความยุ่งยากสลับซับซ้อน ในชั้นสอบสวนผู้ต้องหาทั้ง 3 ราย ให้การปฏิเสธ พนักงานสอบสวนจึงได้นำตัวไปขออำนาจศาลฝากขังผู้ต้องหาทั้ง 3 ราย ชั้นสอบสวน พนักงานสอบสวนได้มีความเห็นควรสั่งฟ้อง ผู้ต้องหาทั้ง 3 ราย และในชั้นศาลได้พิพากษาลงโทษจำเลย ดังนี้ จำเลยที่ 1 จำคุก 43 ปีโทษจำคุกไม่รอลงอาญา จำเลยที่ 2 จำคุก 50 ปี โทษจำคุกไม่รอลงอาญา ส่วนบุตรชายผู้ต้องหา ถูกดำเนินคดีอาญาที่ 2/2564 ศาลอาญาลงโทษจำคุก 8 ปี

ความสำเร็จของคดี กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพได้ประสานความร่วมมือกับกองบังคับการปราบปรามการค้ามนุษย์เพื่อให้ความช่วยเหลือแก่ผู้ที่เป็นผู้เสียหายและพยาน โดยได้อนุมัติใช้มาตรการทั่วไปในการคุ้มครองพยานเป็นการเร่งด่วน เพื่อนำตัวพยานออกจากพื้นที่เกิดเหตุและจัดเจ้าหน้าที่คุ้มครองความปลอดภัยตลอด 24 ชั่วโมง

ทั้งนี้ ด้วยเข้าใจดีว่าพยานผู้เสียหาย เป็นผู้ได้รับความบอบช้ำและมีความเปราะบางด้านจิตใจจึงได้จัดเจ้าหน้าที่ดูแลอย่างใกล้ชิดภายใต้หลักการปฏิบัติที่เหมาะสม อาทิ การจัดเจ้าหน้าที่ผู้หญิงดูแล พูดคุย ให้คำปรึกษาเสมือนพี่และเพื่อน มีการจัดกิจกรรมนันทนาการระหว่างวันเพื่อผ่อนคลายความเครียดมีการพูดคุยเพื่อวางเป้าหมาย

และเรียนรู้หลักการบริหารทางการเงิน รวมถึงส่งเสริมให้พยานได้รับการศึกษาตามกฎหมายกำหนด โดยได้ช่วยเหลือพยานให้เข้ารับการศึกษาต่อในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ซึ่งในระยะเวลาที่อยู่ในความคุ้มครอง พยานมีผลการเรียนในเทอมแรก 4.00 และในเทอมต่อมาก็ยังอยู่ในชั้นดีเยี่ยมในทุกเทอม นอกจากนี้ยังดูแลให้พยานได้รับสิทธิต่าง ๆ เช่น การประสานเพื่อให้ได้รับค่าตอบแทนและค่าใช้จ่ายที่จำเป็นจากการมาเป็นพยานตามกฎหมาย

อย่างไรก็ดี เมื่อพยานได้ให้การจนเสร็จสิ้น และเจ้าหน้าที่ได้ประเมินถึงพฤติการณ์ความไม่ปลอดภัยว่ามีเหตุเปลี่ยนแปลงไป อันส่งผลให้พยานสามารถสิ้นสุดกระบวนการคุ้มครองได้แล้ว เจ้าหน้าที่ได้ดำเนินการเตรียมความพร้อมหลังสิ้นสุดการคุ้มครอง โดยได้ประสานงานร่วมกับกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์และหน่วยงานเครือข่ายภาคประชาสังคม ในการจัดหาสถานศึกษาให้พยานเรียนต่อ ให้การช่วยเหลือค่าครองชีพ อุปกรณ์การเรียน รวมถึงการวางแผนติดตามการดูแลและการใช้ชีวิตประจำวัน เพื่อมุ่งหวังให้พยานสามารถกลับไปใช้ชีวิตได้อย่างปกติ

1.7.7 คดีค้ามนุษย์ในรูปแบบขอทานออนไลน์ ศูนย์พิทักษ์เด็ก สตรี ครอบครัว ป้องกันปราบปรามการค้ามนุษย์และภาคประมง สำนักงานตำรวจแห่งชาติ (ศพดส.ตร.) โดย กองบังคับการปราบปราม กองบัญชาการสอบสวนกลาง ได้รับการแจ้งเหตุร้องเรียนจากเครือข่ายภาคประชาสังคม ประสบความสำเร็จในการดำเนินคดีค้ามนุษย์จากการแสวงหาประโยชน์ในรูปแบบขอทานออนไลน์เป็นครั้งแรก โดยผู้ต้องหาเป็นหญิง มีพฤติการณ์ ใช้น้ำยาล้างห้องน้ำผสมนมให้บุตรและบุตรบุญธรรมที่ขอมาเลี้ยง จำนวน 2 ราย เพื่อทำให้เด็กป่วยหวังเงินจากผู้มีจิตสงสาร และมีการขอบริจาคผ่านช่องทางออนไลน์เป็นประเด็นวางยาลูกเพื่อหวังเงินบริจาค ทำให้คนสงสัยนำไปสู่การร้องเรียนไปยังกับกองปราบปรามเพื่อสืบสวนหาข้อเท็จจริง จนพบความผิดปกติในคดีหลายอย่าง นอกจากนี้พบว่าผู้เสียหายเป็นเพียงลูกบุญธรรม แต่ผู้ต้องหาให้ผู้ใจบุญโอนเงินเข้ามาในบัญชีแม่แท้ ๆ แต่จากการสืบสวนภายหลังพบว่าแม่แท้ ๆ ก็ถูกลวงให้เปิดบัญชี เพราะผู้ต้องหาอ้างว่าต้องทำประกันสุขภาพให้กับผู้เสียหายก่อนหน้านั้น นอกจากนี้มารดาของผู้เสียหายยังถูกผู้ต้องหาอ้างว่าเป็นเภสัชกร มีฐานะดี จึงยินยอมให้รับอุปการะเลี้ยงดูผู้เสียหาย และในงานศพลูกตัวเองยังถูกห้ามไม่ให้ไปงานศพ เพราะอ้างว่าหน้าเหมือนผู้เสียหายหากเห็นแล้วจะคิดถึง จึงหลงเชื่อไม่ไปร่วมงานศพ จนสุดท้ายความจริงได้ปรากฏว่าผู้ต้องหากระทำไปเพื่อแสวงหาประโยชน์จากเด็กในการรับเงินบริจาค จนมีเงินหมุนเวียนในบัญชีกว่า 20 ล้านบาท แต่ภายหลังตำรวจได้อายัดบัญชีกลับพบมียอดคงเหลืออยู่ในบัญชีเพียงหลักร้อยบาทเท่านั้น

ความสำเร็จของคดี ศาลอาญาได้มีคำพิพากษาประหารชีวิตสถานเดียว ซึ่งเป็นผลมาจากการทำงานร่วมกันอย่างใกล้ชิดกับบุคลากรทางการแพทย์ผู้เชี่ยวชาญด้านการคุ้มครองเด็ก ทีมสหวิชาชีพและหน่วยงานภาคประชาสังคม

1.7.8 คดีโรงงานผลิตถุงมือยาง ศูนย์พิทักษ์เด็ก สตรี ครอบครัว ป้องกันปราบปรามการค้ามนุษย์และภาคประมง ของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ (ศพดส.ตร.) โดยกองบังคับการปราบปราม กองบัญชาการสอบสวนกลาง คดีบังคับใช้แรงงาน ตามมาตรา 6/1 ของผู้บังคับใช้กฎหมาย และความร่วมมือของกองบังคับการปราบปรามการค้ามนุษย์ อัยการกองคดีค้ามนุษย์ ภาคประชาสังคม โดยมูลนิธิ IJM ที่ได้ตั้งทนายโจทย์ร่วมฟ้องให้กับผู้เสียหายทั้ง 17 ราย

ความสำเร็จของคดี เมื่อวันที่ 27 ธันวาคม 2565 **ศาลพิพากษาลงโทษ** บริษัท ซีซีเมดิคอล ดีไวน์ จำกัด โดย นายอธิป ชุมพล กับพวกรวมจำนวน 2 ราย ลงโทษปรับจำเลยที่ 1 ในฐานะนิติบุคคล เป็นเงิน 947,000 บาท และจำคุกจำเลยที่ 2 จำนวน 2 ปี 24 เดือน และปรับ 27,000 บาท และให้จำเลยทั้งสองร่วมกันชดใช้ค่าสินไหมทดแทให้กับผู้เสียหายทุกราย เป็นเงินทั้งสิ้น 1,946,200 บาท

1.7.9 ผลงานการปราบปรามการล่วงละเมิดทางเพศต่อเด็กทางอินเทอร์เน็ต ในปี 2565 TICAC มีการดำเนินการเข้าตรวจค้น 578 เป้าหมาย สามารถจับกุมตัวผู้กระทำความผิดได้ 482 คดี โดยขยายผลเป็นคดีค้ามนุษย์ (การผลิตสื่อลามกเด็ก และอื่น ๆ) จำนวน 41 คดี มีการดำเนินการตรวจสอบเบาะแส (Cyber Tipline: CT) จาก NCMEC ได้ 581 เรื่อง นับเป็น CT ที่เกี่ยวข้อง 9,669 CT ช่วยเหลือเยียวยาเด็กผู้เสียหายได้ จำนวน 431 คน จำแนกเป็นเด็กผู้เสียหายเพศชาย จำนวน 152 คน และเด็กผู้เสียหายเพศหญิง จำนวน 279 คน

TICAC มีการจัดโครงการ “D.A.R.E. 2 C.A.R.E.” เพื่อต่อต้านการล่วงละเมิดทางเพศต่อเด็กในกลุ่มนักเรียนและนักศึกษา ผ่านระบบออนไลน์ ในวันที่ 2 - 6 พฤษภาคม 2565 จำนวน 5 วัน ให้แก่ชุดปฏิบัติการ TICAC และครูตำรวจ D.A.R.E. ทุกสถานีตำรวจทั่วประเทศ จำนวน 6,000 คน และโครงการอบรมเชิงปฏิบัติการสืบสวนเชิงนิติวิทยาศาสตร์ทางคอมพิวเตอร์ ที่โรงแรมรามา การ์เด้น กรุงเทพฯ ในวันที่ 24 – 26 สิงหาคม 2565 จำนวน 3 วัน ให้แก่ชุดปฏิบัติการ TICAC และตัวแทนเจ้าหน้าที่ตำรวจสายงานสืบสวนทุกจังหวัด จำนวน 220 คน เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการจัดเก็บพยานหลักฐานเชิงนิติวิทยาศาสตร์ให้เป็นไปตามหลักสากลที่ถูกต้อง

ภาพที่ 5 ผลการปราบปรามการล่วงละเมิดทางเพศต่อเด็กทางอินเทอร์เน็ต

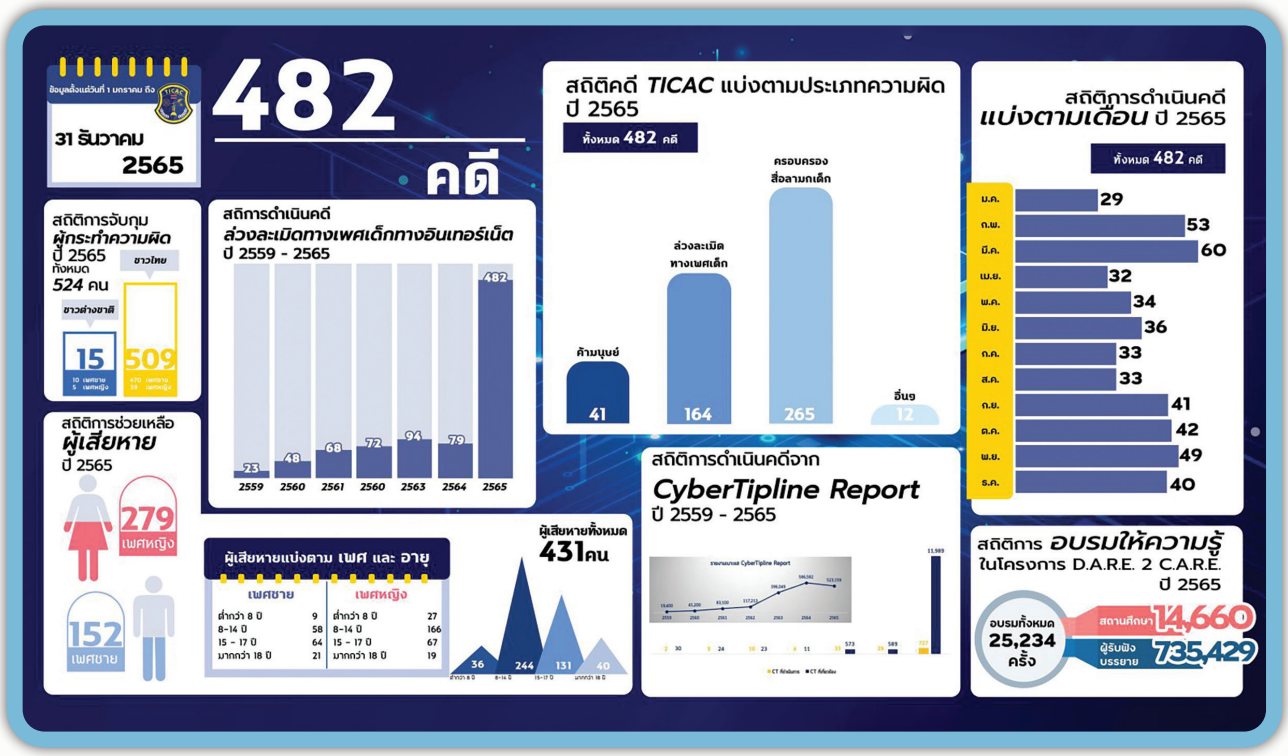

หลังจากนั้น ชุดปฏิบัติการ TICAC และครูตำรวจ D.A.R.E. ทุกสถานีตำรวจทั่วประเทศ ได้ออกไปอบรมเรื่องเกี่ยวกับการป้องกันการล่วงละเมิดทางเพศต่อเด็กทางอินเทอร์เน็ต จำนวน 25,234 ครั้ง ให้แก่เด็กนักเรียนและนักศึกษา จำนวน 735,429 คน ในโรงเรียนและสถานศึกษาต่าง ๆ ทั่วประเทศ จำนวน 14,660 แห่ง เพื่อเป็นการกระตุ้นเตือนระวังภัยบนสื่อสังคมออนไลน์และช่วยเสริมสร้างภูมิคุ้มกันในการป้องกันภัยบนโลกออนไลน์แก่เด็กนักเรียน

จากข้อมูลในรายงานด้านการดำเนินคดีสามารถสรุปได้ว่า รัฐบาลได้มีแนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพของผู้ปฏิบัติงานด้านดำเนินคดี และบังคับใช้กฎหมายแก้ไขในจุดอ่อน ตามข้อเสนอแนะสำคัญของประเทศสหรัฐอเมริกา

1. เพิ่มการดำเนินคดีการตัดสินลงโทษที่เกี่ยวกับการค้ามนุษย์ โดยเฉพาะด้านการบังคับใช้แรงงาน

รัฐบาลโดยหน่วยงานบังคับใช้กฎหมายได้มีผลสถิติด้านการสืบสวนสอบสวนดำเนินคดีค้ามนุษย์ จำนวน 253 คดี ซึ่งเป็นการดำเนินคดีที่สูงมากขึ้นกว่าปี 2563 และ 2564 และมีการจับกุมผู้กระทำความผิดในคดีค้ามนุษย์ในรูปแบบบังคับใช้แรงงาน สามารถจับกุมผู้กระทำความผิดได้ รวมจำนวน 47 คดี เพิ่มขึ้นในอัตราร้อยละ 42.42 จากปีที่ผ่านมา และสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (ปปง.) ร่วมกับสำนักงานตำรวจแห่งชาติ และกรมสอบสวนคดีพิเศษ ทำงานในเชิงรุก เน้นตรวจสอบยึดอายัดทรัพย์สินผู้ต้องหา ในปี 2564 มีคำสั่งยึดอายัด จำนวน 15 คดี เป็นเงิน 4,926,275.05 บาท ปี 2565 จำนวน 84 คดี เป็นเงิน 40,882,661.75 บาท ซึ่งเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 729.89

2. ฝึกอบรมเจ้าหน้าที่และดำเนินการเพื่อให้แน่ใจว่า มีการปฏิบัติตามแนวทางใหม่ในการดำเนินงานตามมาตรา 6/1 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551 และที่แก้ไขเพิ่มเติม และการคัดแยกผู้เสียหายด้านแรงงาน เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

ในปีนี้หน่วยงานด้านดำเนินคดีทั้งตำรวจ อัยการ และกรมสอบสวนคดีพิเศษได้มีการฝึกอบรมเจ้าหน้าที่เพื่อให้การดำเนินการตามคู่มือแนวทางสำหรับการดำเนินการตามมาตรา 6/1 และการระบุผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ด้านแรงงาน ทั้งในระดับผู้บริหารและระดับปฏิบัติการ ทั้งจากส่วนกลางและส่วนภูมิภาคทั่วประเทศ จำนวน 4 โครงการ 12 รุ่น ผู้เข้าอบรม รวมจำนวน 1,064 คน โดยมีตัวอย่างความสำเร็จการสอบสวนดำเนินคดีโรงงานผลิตถุงมือยาง โดยศาลได้ตัดสินจำคุกและปรับจำเลยทั้งสองและสั่งให้ชดใช้ค่าสินไหมให้กับผู้เสียหายทั้ง 16 ราย เป็นเงิน 1,946,200 บาท พร้อมทั้งมีการจัดทำโครงการต่าง ๆ หลายโครงการ เช่น

- การประชุมโต๊ะกลมระหว่างพนักงานอัยการและผู้พิพากษาที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินคดีค้ามนุษย์ โดยสำนักงานคดีค้ามนุษย์ สำนักงานอัยการสูงสุดร่วมกับเครือข่ายภาคประชาสังคม
- โครงการจัดทำแนวปฏิบัติในการคัดแยกผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ตามมาตรา 6/1 โดยสำนักงานตำรวจแห่งชาติ
- โครงการเผยแพร่บทวิเคราะห์ข้อมูลจากฐานข้อมูลคดีค้ามนุษย์เพื่อให้หน่วยงานหรือองค์กรที่เกี่ยวข้องนำไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงาน โดยสำนักงานคดีค้ามนุษย์ภายใต้สำนักงานอัยการสูงสุด
- โครงการพัฒนาศักยภาพพนักงานอัยการตามมาตรา 6/1
- การดำเนินคดีแรงงานบังคับตามมาตรา 6/1 โดยกรมสอบสวนคดีพิเศษ (คดีอยู่ในชั้นสอบสวน)

3. ดำเนินการเพื่อให้แน่ใจว่าทีมสหวิชาชีพ ประกอบด้วย เจ้าหน้าที่ที่ได้รับการฝึกอบรมและมีประสบการณ์ในคดีค้ามนุษย์อย่างเพียงพอ เพื่อปรับปรุงประสิทธิภาพในการคัดแยกผู้เสียหาย

จากสถิติผลการดำเนินงานในภาพรวมของประเทศและผลสำเร็จจากโครงการฝึกอบรมต่าง ๆ ส่งผลให้ภาพรวมการดำเนินคดีของประเทศไทยเป็นไปในทิศทางที่ดีขึ้น ซึ่งผลสำเร็จหลังเกิดจากความร่วมมือแบบสหวิชาชีพในหลายหน่วยงาน ดังนี้

- ความร่วมมือกับผู้รอดจากการค้ามนุษย์ร่วมเป็นวิทยากรส่งผลให้ตัวแทนทีมสหวิชาชีพได้เห็นความสำคัญของการคำนึงถึงบาดแผลทางจิตใจและเกิดการเปลี่ยนแปลงจากภายใน
- ความร่วมมือระหว่างหน่วยงานบังคับใช้กฎหมายและภาคประชาสังคมซึ่งส่งผลให้มีการแจ้งเหตุจนนำไปสู่การดำเนินคดีและการทำงานร่วมกับภาคประชาสังคมมากขึ้นในรูปแบบทีมสหวิชาชีพ
- ความเชี่ยวชาญระหว่างหน่วยงานสืบสวนสอบสวนซึ่งส่งผลให้ระยะเวลาในการสอบสวนเร็วขึ้นภายใน 68 วัน
- ความร่วมมือระหว่างตำรวจและอัยการในการรวมสอบสวนและเก็บพยานหลักฐานตั้งแต่เริ่มต้นการดำเนินคดี ส่งผลให้ในชั้นสอบสวนไม่มีคดีที่สั่งไม่ฟ้องและในชั้นอัยการสั่งไม่ฟ้องเพียง 13 คดี หรือร้อยละ 3.75
- สถิติคดีที่ศาลมีคำพิพากษาลงโทษจำเลย (Conviction Rate) สูงขึ้นกว่าหลายปีก่อนหน้าอย่างมีนัยสำคัญ โดยเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 81 มากกว่าปี 2564 ที่พิพากษาลงโทษร้อยละ 65 ซึ่งเป็นบทสะท้อนจากการทำสำนวนที่มีประสิทธิภาพจากเจ้าหน้าที่ที่มีความเชี่ยวชาญมากขึ้น

4. สืบสวนและดำเนินคดีเชิงรุกกับเจ้าหน้าที่รัฐที่ถูกกล่าวหาว่าเกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์ และลงโทษผู้กระทำผิดด้วยบทลงโทษที่เหมาะสม

เน้นดำเนินการสืบสวนขยายผลเชิงรุกในคดีเดิมจนสามารถดำเนินคดีกับเจ้าหน้าที่รัฐเข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องกับการเรียกรับผลประโยชน์หรือเอื้ออำนวยความสะดวกให้กับผู้ต้องหา โดยในปี 2564 มีการดำเนินคดีเจ้าหน้าที่รัฐจำนวน 17 คน ในปี 2565 จำนวน 35 คน เพิ่มขึ้นกว่าร้อยละ 105.88 โดยในการดำเนินคดีส่วนใหญ่ในปีนี้เน้นการทำงานรูปแบบทีมงานสหวิชาชีพ เพื่อเพิ่มความโปร่งใส และทำให้ยากที่จะแทรกแซง อีกทั้งผู้บริหารระดับสูงในสำนักงานตำรวจแห่งชาติให้ความเอาจริงเอาจังกับการปราบปรามเจ้าหน้าที่รัฐ หรือนักการเมืองที่เกี่ยวข้องทำให้เกิดผลสัมฤทธิ์ที่เป็นรูปธรรมโดยมีสถิติการดำเนินคดีกับเจ้าหน้าที่รัฐที่เพิ่มมากขึ้นในปีนี้เป็นตัวชี้วัด

5. ดำเนินการเพื่อให้แน่ใจว่า เจ้าหน้าที่รัฐใช้กระบวนการที่คำนึงถึงบาดแผลทางจิตใจในระหว่างการสัมภาษณ์ผู้ที่อาจจะเป็นผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ รวมถึงในระหว่างการตรวจแรงงาน

หน่วยงานบังคับใช้กฎหมายไทยทุกหน่วยได้มีการจัดอบรมทั้งภายในและร่วมกับภาคประชาสังคมในการฝึกอบรมหัวข้อที่เกี่ยวข้องกับการทำงานที่คำนึงถึงบาดแผลทางจิตใจของผู้เสียหาย ในด้านการสอบสวนหน่วยงานบังคับใช้กฎหมายจะมีการจัดให้มีทีมสหวิชาชีพเข้าร่วมสอบสวนในทุกคดีที่มีเด็กเป็นผู้เกี่ยวข้องและทุกคดีที่มีผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ นอกจากนี้หน่วยงานด้านการดำเนินคดีได้มีการทำงานร่วมกับภาคประชาสังคม

ตั้งแต่ชั้นสืบสวนจนถึงกระบวนการในชั้นศาลมากขึ้น เพื่อเพิ่มความเชื่อมั่นในให้กับผู้เสียหายในการให้ความร่วมมือกับผู้บังคับใช้กฎหมาย โดยมีภาคประชาสังคมเป็นสะพานเชื่อม ในปีนี้มีผู้เสียหายกว่า 572 คน ที่เป็นผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ผ่านการทำงานร่วมกับภาคประชาสังคม โดยหลีกเลี่ยงการสอบสวนหลายครั้งอันเป็นการซ้ำเติมและสร้างบาดแผลทางจิตใจให้กับผู้เสียหาย

หน่วยงานบังคับใช้กฎหมายยังให้ความสำคัญกับการสัมภาษณ์ผู้เสียหายเพื่อลดบาดแผลทางจิตใจ โดยได้มีการจัดอบรมแนวทางการสัมภาษณ์เชิงนิติวิทยาศาสตร์ (Forensic Interview) โดยมีการเชิญวิทยากรจากต่างประเทศเช่น หน่วยงาน FBI และ Homeland Security Investigation (HSI) มีการจัดอบรมจำนวนหลายครั้งให้กับผู้เข้าร่วมทั้งจากเจ้าหน้าที่ตำรวจและพนักงานอัยการกว่า 577 คน โดยปัจจุบันตัวแทนผู้บังคับใช้กฎหมายไทยจากตำรวจและพนักงานอัยการสามารถเป็นวิทยากรในหัวข้อนี้ได้ด้วยตนเอง

ในการดำเนินคดีในชั้นศาล ผู้เสียหายอาจขอให้มีทนายความของผู้เสียหายเข้ามาเป็นโจทก์ร่วมกับพนักงานอัยการได้ โดยขอรับการสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการแต่งตั้งทนายความเข้ามาเป็นโจทก์ร่วมจากองค์กรภาคประชาสังคมที่เกี่ยวข้องกับการทำงานการค้ามนุษย์ หรือจากกองทุนคดีค้ามนุษย์ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เพื่อปกป้องผลประโยชน์ของผู้เสียหาย และช่วยเหลือผู้เสียหายในการเตรียมความพร้อมเข้าสู่กระบวนการพิจารณาในชั้นศาล ตลอดจนชี้แจงรายละเอียดเรื่องค่าสินไหมทดแทนของผู้เสียหายแต่ละรายทำให้ผู้เสียหายเกิดความเข้าใจ ไว้วางใจในกระบวนการ จนทำให้ยินยอมให้ความร่วมมือในการดำเนินคดียิ่งขึ้น

6. ดำเนินการเพื่อให้แน่ใจว่า การดำเนินการของกลไกการส่งต่อระดับชาติ (NRM) และการขยายระยะเวลาฟื้นฟูและไตร่ตรองสำหรับผู้เสียหายเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

สำนักงานตำรวจแห่งชาติร่วมกับกระทรวงการพัฒนาสังคมฯ ประกาศใช้แผนปฏิบัติการว่าด้วยกลไกการส่งต่อระดับชาติ การบริหารจัดการคดี และการช่วยเหลือคุ้มครองผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ และการบังคับใช้แรงงานหรือบริการ พ.ศ. 2565 วันที่ 8 เมษายน 2565 โดยได้เริ่มนำมาปฏิบัติใช้ครั้งแรก ในกรณีการคักรองบุคคลต่างด้าวที่มีข้อบ่งชี้หลบหนีเข้ามาราชอาณาจักรไทยทางทะเล จำนวน 59 ราย การติดตามผลการดำเนินงาน ตามที่ สำนักงานตรวจเข้าเมืองจังหวัดสตูล ได้ร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้นำแผนปฏิบัตการฯ มาทดลองใช้เป็นครั้งแรก โดยมีการเปิดศูนย์คัดกรองผู้เสียหาย ที่จังหวัดสตูล ในระหว่างการคัดกรองมีผู้แทนจากสำนักงานข้าหลวงใหญ่ผู้ลี้ภัยแห่งสหประชาชาติ (UNHCR) และองค์กรภาคประชาสังคมทั้งในประเทศ และต่างประเทศเข้าร่วมสังเกตการณ์ด้วย ผลการคัดกรองพบว่า ไม่เป็นผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ ปัจจุบันอยู่ในระหว่างการจัดสรรและอนุมัติงบประมาณเพื่อนำมาจัดการพัฒนาศักยภาพผู้ปฏิบัติงานจากหน่วยงานบังคับใช้กฎหมายไทยเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด

7. ไม่ควรกำหนดให้การคัดแยกผู้เสียหายอย่างเป็นทางการ และการเข้าถึงบริการต่าง ๆ ขึ้นอยู่กับความเต็มใจของผู้เสียหายที่จะมีส่วนร่วมในการสืบสวนสอบสวนคดีค้ามนุษย์ที่กระทำผิดต่อตนเท่านั้น

ในคดีความผิดค้ามนุษย์ที่เป็นความผิดต่อรัฐ เจ้าหน้าที่รัฐได้มีการดำเนินคดี โดยมีเจ้าหน้าที่รัฐเป็นผู้กล่าวหาและมีผู้เสียหายเป็นพยาน ซึ่งให้ขึ้นอยู่กับความเต็มใจของผู้เสียหาย โดยดำเนินคดีไปแล้วกว่า 177 คดี จากคดีที่ได้รับแจ้งเบาะแสจากเจ้าหน้าที่รัฐ

8. ควรส่งเสริมสภาพแวดล้อมที่เอื้อให้ผู้เสียหายและกลุ่มสนับสนุนผู้เสียหายรายงานอาชญากรรมการค้ามนุษย์ได้ โดยไม่ต้องเกรงกลัวว่าจะถูกนายจ้างฟ้องเพื่อแก้แค้น รวมไปถึงการใช้กฎหมายที่มีการแก้ไขเพิ่มเติมเพื่อยกฟ้องคดีที่มีการยื่นคำร้องโดยมีเจตนาไม่สุจริตหรือเพื่อข่มขู่จำเลย

- เจ้าหน้าที่ตำรวจได้เพิ่มช่องทางการรับแจ้งเบาะแสออนไลน์ และเปิดช่องทางรับแจ้งเหตุจากภาคสังคมเพิ่มขึ้นส่งผลให้มีการรับแจ้งเหตุทั้งจากผู้เสียหายและภาคประชาสังคมมากขึ้นในปีนี้
- จัดให้มีการสืบพยานล่วงหน้าในคดีที่มีผู้ต้องหาเป็นผู้มีอิทธิพลในพื้นที่ที่เกิดเหตุ ยกตัวอย่าง **คดีการบังคับใช้แรงงานในเรือประมง "ยุทธการเรือมนุษย์ 1" คดีการซื้อบริการทางเพศเด็กจัดหาให้แก่ กลุ่มข้าราชการและนักธุรกิจในจังหวัดสุราษฎร์ธานี และคดีการนำเด็กสัญชาติลาวมาไลฟ์สดในจังหวัดเชียงราย**
- ไม่ดำเนินคดีกับผู้เสียหายตามกฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมือง หรือความผิดที่เกี่ยวข้องตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551 และที่แก้ไขเพิ่มเติม มาตรา 41 คดีตัวอย่างโปรแกรมเมอร์ชายอินเดีย จำนวน 8 ราย ถูกบังคับใช้แรงงานในประเทศเมียนมาได้รับการงดเว้นความผิดตามพระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ. 2522
- การคัดแยกผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ผ่านระบบออนไลน์ โดยสำนักงานตำรวจแห่งชาติได้ออกนโยบาย ว่าด้วยการสอบปากคำพยานบุคคลผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ในลักษะการประชุมจอภาพ พ.ศ.2565 โดยเริ่มใช้ 1 ตุลาคม 2565
- ประธานศาลฎีกาได้ออกข้อกำหนดว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. 2563 และระเบียบราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรมว่าด้วยการดำเนินคดีอาญา โดยเริ่มใช้ตั้งแต่เดือนตุลาคม 2654 เป็นต้นมา ส่งผลให้ศาลยุติธรรมพิพากษาคดีค้ามนุษย์เพิ่มขึ้น ในปี 2565

2 ด้านคุ้มครองช่วยเหลือ

ผลการดำเนินงานที่สำคัญในปี 2565

1. การขับเคลื่อนกลไกการส่งต่อระดับชาติ (National Referral Mechanism) และระยะเวลาการฟื้นฟูและไตร่ตรอง (Reflection Period) อย่างต่อเนื่องครอบคลุมทั่วประเทศ โดยได้จัดทำแนวทางการขับเคลื่อนสำหรับผู้ปฏิบัติงานในพื้นที่ และอบรมให้ความรู้กับผู้มีหน้าที่คัดแยก (Competent Authority) จำนวน 2 รุ่น รวม 200 คน รวมทั้งติดตามการขับเคลื่อนภายใต้คณะกรรมการระดับชาติ ในพื้นที่จังหวัดนำร่อง 10 จังหวัด ซึ่งได้มีการติดตามไปแล้ว 6 จังหวัด และได้มีการเริ่มเปิดใช้ศูนย์บูรณาการการคัดแยกเป็นจังหวัดแรกที่จังหวัดสตูล มีบุคคลที่อาจจะเป็นผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ จำนวน 59 ราย ผลการคัดแยกอย่างเป็นทางการโดยทีมสหวิชาชีพไม่พบว่าเป็นผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์

2. การพัฒนาแนวทางการให้อิสระแก่ผู้เสียหาย (Freedom of Movement) โดยกำหนดแนวทางในการเดินทางเข้า - ออกสถานคุ้มครองฯ และการเข้าถึงเครื่องมือสื่อสาร สำหรับผู้เสียหายกลุ่มผู้ใหญ่ทุกราย เพื่อสร้างความมั่นใจให้ผู้เสียหายได้มีทางเลือกในการรับการคุ้มครองอย่างปลอดภัย

3. การจัดอบรมหลักสูตรการคำนึงถึงบาดแผลทางจิตใจ (Trauma-Informed Care E-learning) แก่ผู้ปฏิบัติงานในส่วนกลาง จังหวัด และองค์กรภาคประชาสังคม จำนวน 90 คน เพื่อเตรียมความพร้อมการปฏิบัติงานโดยคำนึงถึงบาดแผลทางจิตใจของผู้เสียหาย ในทุกขั้นตอนภายใต้กลไกการส่งต่อระดับชาติ (National Referral Mechanism) ในช่วงระยะเวลาการฟื้นฟูและไตร่ตรอง (Reflection Period) ทั้งนี้มีแผนการอบรมให้ความรู้แก่ผู้ปฏิบัติงานสนับสนุนอื่น ๆ ในรูปแบบของการให้ความรู้ภายในสถานคุ้มครอง เพื่อให้ผู้ปฏิบัติงานมีความรู้ในการปฏิบัติต่อผู้เสียหายโดยคำนึงถึงบาดแผลทางจิตใจให้ครบ 100 เปอร์เซ็นต์ กำหนดดำเนินการแล้วเสร็จ ภายในเดือนมีนาคม 2566

4. ระยะเวลาการคุ้มครองผู้เสียหายในสถานคุ้มครองฯ ในปี 2565 ลดลงจากปี 2561 ร้อยละ 55 เนื่องจากประสิทธิภาพของกระบวนการดำเนินคดีที่รวดเร็ว ประกอบกับการจัดทำแผนพัฒนารายบุคคล (Individual Development Plan) การประเมินร่วมกันระหว่างเจ้าหน้าที่และผู้เสียหายอย่างต่อเนื่อง ทำให้ผู้เสียหายไม่ต้องอยู่ในสถานคุ้มครองฯ นานเกินความจำเป็น

5. การคุ้มครองพยานในคดีค้ามนุษย์ โดยการจัดทำมาตรฐานในการแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ของหน่วยงานภายในกระทรวงยุติธรรม มีการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองพยานให้คดีค้ามนุษย์อยู่ในมาตรการพิเศษ รวมถึงการจัดตั้งศูนย์ปฏิบัติการคุ้มครองสิทธิคดีค้ามนุษย์ในพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่และอุบลราชธานี

6. การพัฒนาความร่วมมือในการจ้างงานผู้เสียหายกับภาคเอกชน จำนวน 5 แห่ง ทำให้ผู้เสียหายจำนวน 17 คน มีโอกาสเข้าถึงการจ้างงานมากขึ้น ในปี 2565 ผู้เสียหายกลุ่มผู้ใหญ่ในสถานคุ้มครองที่ประสงค์ออกไปทำงานภายนอก รวมจำนวน 42 คน มีรายได้จากการออกไปทำงาน รวมเป็นเงิน 1,251,076 บาท

7. จัดตั้งคณะทำงานแก้ไขปรับปรุงประกาศคณะกรรมการบริหารกองทุนเพื่อการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ เรื่อง การอนุมัติการใช้เงินและทรัพย์สินของกองทุนเพื่อการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์สำหรับช่วยเหลือและคุ้มครองผู้เสียหายจากการกระทำความผิดฐานค้ามนุษย์และผู้เสียหายจากการบังคับใช้แรงงานหรือบริการ เพื่อลดความยุ่งยากซับซ้อนในการเข้าถึงเงินกองทุนเพื่อการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ของผู้เสียหาย

ภาพรวมการคุ้มครองช่วยเหลือของประเทศไทย

ประเทศไทยให้ความสำคัญกับการคุ้มครองช่วยเหลือผู้เสียหาย ภายใต้หลักการยึดผู้เสียหายเป็นศูนย์กลาง (Victim Centered Approach) ในการตัดสินใจในการดำเนินการใด ๆ ที่เกี่ยวข้อง และยังคงพิจารณาถึงความสำคัญกับการดำเนินการที่คำนึงถึงบาดแผลทางจิตใจของผู้เสียหาย (Trauma Informed Care) การคำนึงถึงประโยชน์สูงสุดของเด็ก (Best Interest Determination) หลักการคำนึงถึงความเท่าเทียมระหว่างเพศ (Gender Equality) และการคุ้มครองช่วยเหลือที่ไม่เลือกปฏิบัติไม่ว่าจะเป็นเชื้อชาติ ศาสนา และวัฒนธรรม หากเป็นผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ หรือผู้เสียหายจากการบังคับใช้แรงงานหรือบริการ ทุกคนจะได้รับการคุ้มครองช่วยเหลืออย่างเท่าเทียม

ในปี 2565 รัฐบาลโดยกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (พม.) ในฐานะหน่วยงานที่ให้การคุ้มครองช่วยเหลือ นอกเหนือจากการทำงานที่ยึดแนวทางภายใต้ **"หลักการให้บริการที่เป็นมิตรกับผู้เสียหาย (Victim – Friendly Approach)"** โดยเน้นการคุ้มครองช่วยเหลือที่เป็นมิตรกับผู้เสียหายตั้งแต่กระบวนการคัดแยกจนถึงการส่งกลับคืนสู่สังคมอย่างเป็นมิตร ควบคู่ไปทั้งมิติด้านการดำเนินคดีและกระบวนการยุติธรรม และมิติด้านสังคมและการฟื้นฟูเยียวยา เพื่อลดผลกระทบที่ผู้เสียหายได้รับมาก่อนเข้าสู่กระบวนการคุ้มครอง และผลกระทบที่จะเกิดขึ้นภายหลังการส่งกลับคืนสู่สังคม นอกจากนี้ ภายใต้การบริการคุ้มครองช่วยเหลือในสถานคุ้มครอง กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ให้ความสำคัญกับ**การรับฟังเสียงของผู้เสียหาย (Voice of Victim)** โดยในช่วงปี 2565 กระทรวง พม. ได้จัดกิจกรรมรับฟังเสียงของผู้เสียหาย (Voice of Victim) เพื่อพัฒนากระบวนการคุ้มครองช่วยเหลือผู้เสียหายของสถานคุ้มครองสวัสดิภาพผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ โดยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (นายจุติ ไกรฤกษ์) พร้อมด้วยผู้บริหารกระทรวง ได้ร่วมกิจกรรม และรับฟังข้อเสนอแนะจากตัวแทนผู้เสียหาย **โดยสิ่งที่ผู้เสียหายต้องการ คือ "ได้รับการคุ้มครองอย่างปลอดภัย และได้รับการสนับสนุนให้เริ่มต้นชีวิตใหม่อีกครั้ง" สำหรับผลลัพธ์ที่ได้จากการรับฟังเสียงของผู้เสียหายดังกล่าว กระทรวง พม. ได้กำหนดหลักการดำเนินงานตามมาตรฐานสากลในสถานคุ้มครองฯ ทุกแห่ง** คือ

"1) เคารพในศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ **(Rights-Based Approach)** ของผู้เสียหายทุกคน 2) ผู้เสียหายทุกคนจะไม่ถูกเลือกปฏิบัติจากเจ้าหน้าที่ **(Non-Discrimination)** ไม่ว่าจะด้วยเหตุผลใดก็ตาม 3) การปฏิบัติงานจะยึดผู้เสียหายเป็นศูนย์กลาง **(Victim-Centered Approach)** และยึดประโยชน์สูงสุดที่ผู้เสียหายจะได้รับ **(Best Interest Determination)** 4) การคุ้มครองช่วยเหลือจะคำนึงถึงบาดแผลทางจิตใจของผู้เสียหาย **(Trauma Informed Care)** และจะไม่กระทำการใดที่ถือว่าเป็นการกระทำซ้ำต่อผู้เสียหาย 5) ให้ความสำคัญกับความละเอียดอ่อนในเพศสภาพ **(Gender Sensitivity)** ที่จะไม่ส่งผลกระทบต่อความแตกต่างทางเพศของผู้เสียหาย 6) คำนึงถึงความแตกต่างทางวัฒนธรรม **(Cultural Diversity)** ขนบธรรมเนียม วัฒนธรรมและประเพณีที่มีความแตกต่างออกไป 7) การปฏิบัติงานที่เป็นมิตรกับผู้เสียหาย **(Victim Friendly Approach)** ในทุกกระบวนการตั้งแต่กระบวนการคัดแยกจนถึงส่งกลับคืนสู่สังคม 8) ไม่ทำให้เกิดอันตราย **(Do No Harm)** และไม่ลงโทษผู้เสียหาย **(Non Punishment)** ไม่ว่าจะโดยเจตนาหรือไม่ก็ตาม รวมถึงนโยบายการปกป้องคุ้มครองผู้เสียหาย **(Victims Safeguarding)** ให้ได้รับความปลอดภัย 9) มุ่งเน้นการเสริมพลังของผู้เสียหาย **(Empowerment)** เพื่อให้ผู้เสียหายสามารถกลับคืนสู่สังคมได้อย่างยั่งยืน และ 10) การคำนึงถึงข้อมูลส่วนบุคคลของผู้เสียหาย และการรักษาความลับของผู้เสียหาย **(Confidentiality)** โดยไม่เปิดเผยให้บุคคลที่ไม่เกี่ยวข้อง"

ภาพที่ 6 การจัดกิจกรรมรับฟังเสียงของผู้เสียหาย VOICE of VICTIM

2.1 การขับเคลื่อนกลไกการส่งต่อระดับชาติ (National Referral Mechanism) และระยะเวลาการฟื้นฟูไตร่ตรอง (Reflection Period) อย่างต่อเนื่อง

ภายหลังจากประเทศไทย โดยคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ ได้เห็นชอบกลไกการส่งต่อระดับชาติ (National Referral Mechanism : NRM) และให้เป็นแนวทางในการปฏิบัติงานสำหรับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการคุ้มครองช่วยเหลือบุคคลที่อาจจะเป็นผู้เสียหาย (Presumed/Potential Victims) ตั้งแต่กระบวนการคัดกรองคัดแยก จนกว่าผู้เสียหายจะมีความพร้อมในการบอกเล่าประสบการณ์เกี่ยวกับการค้ามนุษย์ของตนเอง โดยการนำระยะเวลาฟื้นฟูและไตร่ตรอง (Reflection Period : RP) มาเป็นแนวทางเพื่อการจัดบริการที่เหมาะสมกับความต้องการก่อนที่จะมีการคัดแยกอย่างเป็นทางการ โดยผู้มีหน้าที่คัดแยก (Competent Authority : CA) เพื่อให้บุคคลที่อาจจะเป็นผู้เสียหายมีความพร้อมและสมัครใจในการให้ข้อมูลแก่เจ้าหน้าที่ ภายใต้การได้รับบริการการช่วยเหลือและข้อมูลที่จำเป็นอย่างเหมาะสมเพียงพอ ภายหลังที่คณะกรรมการระดับชาติเห็นชอบกลไก NRM แล้ว ได้มีการแต่งตั้งคณะอนุกรรมการขึ้นมา ซึ่งมีผู้แทนจากส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง และผู้แทนจากภาคประชาสังคม เพื่อทำหน้าที่ขับเคลื่อนการดำเนินงานตามกลไก NRM โดยในช่วงปีที่ผ่านมาคณะอนุกรรมการขับเคลื่อนกลไกการส่งต่อระดับชาติ (NRM) ได้มีการดำเนินการขับเคลื่อนเพื่อให้เกิดการบังคับใช้กลไก NRM อย่างเป็นรูปธรรม ดังนี้

1) การจัดทำแนวทางการขับเคลื่อนกลไกการส่งต่อระดับชาติ (NRM) และการประชุมชี้แจงหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง คณะอนุกรรมการ ได้มีการพัฒนาและจัดทำแนวทางการขับเคลื่อนกลไกการส่งต่อระดับชาติ เพื่อเป็นคู่มือการปฏิบัติงานสำหรับเจ้าหน้าที่ทุกขั้นตอน ตั้งแต่ขั้นตอนการแจ้งเหตุ (Front Line) ขั้นตอนการคัดกรอง (Screening Process) ขั้นตอนการคัดแยก (Identification Process) และขั้นตอนการคุ้มครอง (Protection Process) โดยในแนวทางดังกล่าวจะแสดงรายละเอียดการดำเนินงานของเจ้าหน้าที่แต่ละหน่วยที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้สามารถขับเคลื่อนการดำเนินงานภายใต้กลไกได้ รวมถึงการสนับสนุนข้อมูลสำหรับผู้ปฏิบัติงานอื่น ๆ เช่น หลักการสากลในการคุ้มครองช่วยเหลือ ข้อบ่งชี้สำคัญของการค้ามนุษย์และแรงงานบังคับ ตัวอย่างคำถามและแนวทางการสัมภาษณ์ตาม PEACE Model ซึ่งในการจัดทำแนวทางดังกล่าว ได้มีการประชุมหารือกลุ่มย่อยร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง การประชุมรับฟังความคิดเห็นจากหน่วยงานระดับจังหวัด หน่วยงานส่วนกลาง และองค์กรภาคประชาสังคม เพื่อนำเสนอแนวทางและรับฟังข้อคิดเห็นเพิ่มเติมให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้นและคณะอนุกรรมการฯ ได้นำเสนอแนวทางที่ผ่านการรับฟังความคิดเห็นเสนอคณะกรรมการระดับชาติพิจารณาให้ความเห็นชอบ และได้สั่งการให้ทุกหน่วยงานนำแนวทางการขับเคลื่อนกลไก NRM ไปดำเนินการขับเคลื่อนให้เห็นผลลัพธ์อย่างเป็นรูปธรรม ซึ่งคณะอนุกรรมการ ได้จัดประชุมชี้แจงแนวทางการขับเคลื่อนกลไกการส่งต่อระดับชาติ ให้ผู้ปฏิบัติงานในส่วนกลาง และในระดับพื้นที่จังหวัดทุกจังหวัดผ่านระบบออนไลน์เพื่อชี้แจงและทำความเข้าใจเกี่ยวกับแนวทางการขับเคลื่อนกลไก NRM ในแต่ละขั้นตอน โดยมีผู้เข้าร่วมรับฟังการประชุมชี้แจงมากกว่า 1,000 คน

ภาพที่ 7 การประชุมรับฟังความคิดเห็น และการประชุมชี้แจงแนวทางการขับเคลื่อนกลไก NRM

2) การประชุมเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจแก่ผู้มีหน้าที่คัดแยก (Competent Authority : CA) คณะอนุกรรมการขับเคลื่อนกลไก NRM ได้เห็นความสำคัญของผู้มีหน้าที่คัดแยกหรือ CA จึงได้หารือร่วมกับองค์การระหว่างประเทศเพื่อการโยกย้ายถิ่นฐาน (IOM) ซึ่งสนับสนุนการขับเคลื่อนกลไก NRM ในการจัดประชุมให้ความรู้เกี่ยวกับกลไก NRM และแนวทางการขับเคลื่อนกลไก NRM ให้แก่ CA เป็นกลุ่มแรก ซึ่งประกอบด้วยหัวหน้าส่วนราชการที่เกี่ยวข้องระดับจังหวัดซึ่งได้รับมอบหมายให้ทำหน้าที่ CA ได้แก่ กระทรวงมหาดไทย สำนักงานตำรวจแห่งชาติ (ผู้บังคับการตำรวจภูธรจังหวัดและตรวจคนเข้าเมือง) กระทรวงแรงงาน และกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ โดยการจัดประชุมดังกล่าว ได้เริ่มดำเนินการไปแล้ว 2 รุ่น ในพื้นที่จังหวัดชายแดนและชายทะเล จำนวน 29 จังหวัด รวม 200 คน ผลลัพธ์จากการดำเนินงาน ทำให้ผู้มีหน้าที่คัดแยก หรือ CA เข้าใจแนวทางการขับเคลื่อนกลไก NRM และสามารถนำไปปฏิบัติเป็นแนวทางในระดับพื้นที่ต่อไปได้

ภาพที่ 8 การประชุมเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจแก่ผู้มีหน้าที่คัดแยก

3) การติดตามการดำเนินงานขับเคลื่อนกลไกการส่งต่อระดับชาติ คณะอนุกรรมการขับเคลื่อนกลไกการส่งต่อระดับชาติ ได้แต่งตั้งคณะทำงานเพื่อติดตามประเมินผลการดำเนินงานขับเคลื่อนกลไกการส่งต่อระดับชาติ เพื่อทำหน้าที่ติดตามการขับเคลื่อนการดำเนินงานทั่วประเทศ โดยกำหนดจังหวัดนำร่องในการติดตาม จำนวน 10 จังหวัด ซึ่งเป็นจังหวัดชายแดน และจังหวัดชายทะเล โดยได้ดำเนินการติดตามแล้ว จำนวน 6 จังหวัด สำหรับกระบวนการติดตาม จะเน้นการบริหารจัดการในขั้นตอนของศูนย์บูรณาการการคัดแยก (Identification Center) การเตรียมความพร้อมด้านสถานที่ บุคลากร การจัดบริการ งบประมาณ ข้อจำกัด และข้อเสนอแนะสำหรับการขับเคลื่อน ผลลัพธ์จากการติดตามพบว่า **จังหวัดมีความพร้อมในการขับเคลื่อนกลไกการส่งต่อระดับชาติ (NRM) มีการแต่งตั้งคณะอนุกรรมการระดับจังหวัดในการขับเคลื่อนกลไก NRM มีการเตรียมความพร้อมด้านสถานที่ และมีการวางแผนระยะยาวในการจัดบริการสำหรับกลุ่มบุคคลที่อาจจะเป็นผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์**

ภาพที่ 9 การติดตามการดำเนินงานการขับเคลื่อนกลไกการส่งต่อระดับชาติ

4) การขับเคลื่อนแนวทางการจัดกิจกรรมในช่วงระยะเวลาฟื้นฟูและไตร่ตรอง (Reflection Period) คณะอนุกรรมการขับเคลื่อนกลไกการส่งต่อระดับชาติ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ได้มีความร่วมมือกับโครงการอาเซียน - ออสเตรเลีย จัดการประชุมเชิงปฏิบัติการ เรื่องแนวปฏิบัติในช่วงระยะเวลาฟื้นฟูและไตร่ตรองภายใต้กลไกการส่งต่อระดับชาติ เพื่อพัฒนาแนวปฏิบัติในการจัดบริการช่วงระยะเวลาฟื้นฟูและไตร่ตรองของสถานคุ้มครองฯ รวมถึงการกำหนดกิจกรรมการให้บริการให้สอดคล้องกับหลักการสากล โดยมีผู้บริหารและเจ้าหน้าที่จากสถานคุ้มครองฯ เจ้าหน้าที่ส่วนกลาง และผู้แทนจากองค์กรภาคประชาสังคมเข้าร่วมการประชุม จำนวน 40 คน ปัจจุบันสถานคุ้มครองฯ ทุกแห่ง ได้ดำเนินการตามกิจกรรมในช่วงระยะเวลาฟื้นฟูและไตร่ตรองแล้ว

ภาพที่ 10 การขับเคลื่อนแนวทางการจัดกิจกรรมในช่วงระยะเวลาฟื้นฟูและไตร่ตรอง

2.2 การคุ้มครองช่วยเหลือผู้เสียหายในรูปแบบการคุ้มครองที่หลากหลาย

2.2.1 การคัดกรอง/คัดแยกกลุ่มบุคคลที่อาจจะเป็นผู้เสียหาย

ในปี 2565 ภายหลังจากประเทศไทยได้ประกาศใช้กลไกการส่งต่อระดับชาติ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้เริ่มมีการดำเนินการคัดกรองบุคคลที่เดินทางระหว่างประเทศ และภายในประเทศ จำนวน 6,519 คน เป็นเพศชาย จำนวน 5,123 คน เพศหญิง จำนวน 1,396 คน โดยเป็นกลุ่มเด็กที่อายุต่ำกว่า 18 ปี จำนวน 499 คน และเป็นบุคคลที่อายุเกิน 18 ปี จำนวน 6,020 คน โดยเป็นคนไทย 517 คน คนต่างชาติ 6,002 คน โดยสูงสุดเป็นบุคคลสัญชาติเมียนมา จำนวนถึง 5,588 คน ทั้งนี้ ภายหลังจากการคัดกรองคัดแยกแล้ว พบผู้เสียหายเพียง 444 คน แต่ผลลัพธ์ที่ได้คือ เจ้าหน้าที่สามารถช่วยเหลือกลุ่มคนที่มีการเดินทางไม่ถูกกฎหมายและเป็นการป้องกันไม่ให้เกิดการค้ามนุษย์ได้

ตารางที่ 17 จำนวนบุคคลที่ได้รับการสัมภาษณ์เพื่อทำการคัดกรองคัดแยกเบื้องต้น

ลำดับ	สัญชาติ	จำนวนผู้ได้รับการสัมภาษณ์	เพศ		อายุ		ผลการคัดแยก	
			ชาย	หญิง	ต่ำกว่า 18 ปี	18 ปี ขึ้นไป	เป็นผู้เสียหาย	ไม่เป็นผู้เสียหายฯ
1	เมียนมา	5,588	4,563	1,025	288	5,300	20	5,568
2	โรฮีนจา	133	70	63	42	91	-	133
3	ไทย	517	319	198	101	416	372	145
4	กัมพูชา	12	9	3	6	6	3	9
5	ลาว	190	101	89	57	133	29	161
6	อินเดีย	23	15	8	-	23	8	15
7	อินโดนีเซีย	27	22	5	-	27	7	20
8	อื่น ๆ	29	24	5	5	24	5	24
รวมทั้งหมด		6,519	5,123	1,396	499	6,020	444	6,075

ข้อมูล โดยศูนย์ปฏิบัติการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์จังหวัด

2.2.2 การช่วยเหลือคุ้มครองผู้เสียหายในคดีค้ามนุษย์

ในปี 2565 ประเทศไทยได้ให้การช่วยเหลือผู้เสียหายในคดีค้ามนุษย์ จำนวน 444 คน เพิ่มขึ้น 90 คน จากปี 2564 ซึ่งมีผู้เสียหาย 354 คน โดยผู้เสียหายที่ได้รับการช่วยเหลือและได้รับการแจ้งสิทธิตามกฎหมายแล้ว ผู้เสียหายจำนวน 202 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 45.5 เข้ารับการคุ้มครองในสถานคุ้มครองของรัฐและเอกชน ส่วนผู้เสียหายจำนวน 242 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 54.5 ไม่ประสงค์ที่จะเข้ารับการคุ้มครองในสถานคุ้มครอง สำหรับผู้เสียหายที่อยู่นอกสถานคุ้มครองส่วนใหญ่จะกลับไปอยู่กับครอบครัว หรืออาศัยอยู่ลำพัง กระทรวง พม. ก็จะมีเจ้าหน้าที่ซึ่งอยู่ในพื้นที่ภูมิลำเนาของผู้เสียหายประสานและติดตามให้การช่วยเหลือเพื่อให้ผู้เสียหายเข้าถึงสิทธิตามกฎหมายที่ตนเองจะได้รับ

เพื่อสร้างความมั่นใจให้ผู้เสียหายว่า แม้ผู้เสียหายจะไม่เข้ารับการคุ้มครองในสถานคุ้มครองฯ ก็ตาม แต่ผู้เสียหายจะได้รับการคุ้มครองช่วยเหลือเยียวยาตามสิทธิในฐานะผู้เสียหายครอบคลุมทุกพื้นที่อย่างเท่าเทียม เช่น การประสานการช่วยเหลือจากกองทุนเพื่อการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ การเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนหรือค่าตอบแทนส่วนอื่น การประสานงานและการติดตามด้านคดีเป็นระยะ ตลอดจนการช่วยเหลือตามสภาพปัญหาความเดือดร้อนอื่น ๆ ที่ผู้เสียหายร้องขอ ทั้งนี้ เป็นไปตามความสมัครใจของผู้เสียหาย โดยเน้นการรักษาความลับของผู้เสียหายที่ไม่ต้องการเปิดเผยเรื่องราวของตนเองให้บุคคลอื่นทราบ

ตารางที่ 18 จำนวนผู้เสียหายในคดีค้ามนุษย์

จำนวนผู้เสียหายทั้งหมด	ผู้เสียหายภายนอกสถานคุ้มครอง	ผู้เสียหายภายในสถานคุ้มครอง	
		สถานคุ้มครองของรัฐ	สถานคุ้มครองเอกชน
444	242	170	32

หมายเหตุ : จำนวนผู้เสียหาย นับตามรายคน

ตารางที่ 19 จำนวนผู้เสียหายที่อยู่ภายนอกสถานคุ้มครอง

สัญชาติ	ถูกแสวงหาประโยชน์จากการค้าประเวณี			ถูกแสวงหาประโยชน์จากการผลิตและเผยแพร่สื่อลามก			ถูกแสวงหาประโยชน์จากการบังคับใช้แรงงานหรือบริการ			รวมทั้งหมด		
	ช	ญ	รวม	ช	ญ	รวม	ช	ญ	รวม	ช	ญ	รวม
ไทย	5	18	23	7	26	33	101	75	176	113	119	232
เมียนมา	-	-	-	-	-	-	2	3	5	2	3	5
ลาว	-	-	-	-	-	-	-	2	2	-	2	2
อื่น ๆ	-	1	1	-	-	-	2	-	2	2	1	3
รวม	5	19	24	7	26	33	105	80	185	117	125	242

หมายเหตุ : จำนวนผู้เสียหาย นับตามรายคน

2.2.3 การช่วยเหลือคุ้มครองผู้เสียหายในสถานคุ้มครองของรัฐ/เอกชน

กระทรวง พม. ได้ร่วมกับองค์กรภาคประชาสังคม ที่จดทะเบียนเป็นสถานคุ้มครองฯ เอกชน ในฐานะหน่วยงานรับผิดชอบด้านการคุ้มครองช่วยเหลือผู้เสียหายตามกฎหมาย ได้ให้การคุ้มครองช่วยเหลือทั้งผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ ตามมาตรา 6 และผู้เสียหายจากการบังคับใช้แรงงานหรือบริการตามมาตรา 6/1 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ตามความประสงค์ของผู้เสียหายอย่างเท่าเทียมกัน และคำนึงถึงสิทธิต่าง ๆ ของผู้เสียหายทั้งการดูแลบาดแผลทางจิตใจ การคำนึงถึงประโยชน์สูงสุดของเด็ก ความแตกต่างทางเพศสภาพ ความแตกต่างทางวัฒนธรรม และความต้องการเฉพาะบุคคล เพื่อให้ผู้เสียหายที่เลือกเข้ารับการคุ้มครองในสถานคุ้มครองได้รับการคุ้มครองด้วยความปลอดภัย และยึดผู้เสียหายเป็นศูนย์กลาง

1) สถิติผู้เสียหายในสถานคุ้มครองของรัฐ

				สัญชาติ										
		อายุ	เพศ	ไทย	ลาว	เมียนมา	อินเดีย	อินโดนีเซีย	กัมพูชา	จีน	ไม่มีสัญชาติ	รวมเพศ	รวมอายุ	รวมรูปแบบ
รูปแบบการถูกแสวงประโยชน์	การค้าประเวณี	เด็ก	ชาย	4	-	-	-	-	-	-	-	4	88	92
			หญิง	79	3	-	-	-	1	-	1	84		
		ผู้ใหญ่	ชาย	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4	
			หญิง	-	4	-	-	-	-	-	-	4		
	ผลิตและเผยแพร่สื่อลามก	เด็ก	ชาย	8	5	-	-	-	-	-	-	13	20	33
			หญิง	4	3	-	-	-	-	-	-	7		
		ผู้ใหญ่	ชาย	1	7	-	-	-	-	-	-	8	13	
			หญิง	-	5	-	-	-	-	-	-	5		
	แสวงประโยชน์ทางเพศรูปแบบอื่น	เด็ก	ชาย	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3	3
			หญิง	2	-	-	-	-	-	-	1	3		
		ผู้ใหญ่	ชาย	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
			หญิง	-	-	-	-	-	-	-	-	-		
	นำคนมาขอทาน	เด็ก	ชาย	-	-	-	-	-	2	-	-	2	2	2
			หญิง	-	-	-	-	-	-	-	-	-		
		ผู้ใหญ่	ชาย	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
			หญิง	-	-	-	-	-	-	-	-	-		
	บังคับใช้แรงงานหรือบริการ	เด็ก	ชาย	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	39
			หญิง	-	2	-	-	-	-	-	-	2		
		ผู้ใหญ่	ชาย	-	-	6	6	6	-	2	-	20	37	
			หญิง	-	-	14	2	1	-	-	-	17		
	แรงงานประมง	เด็ก	ชาย	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
			หญิง	-	-	-	-	-	-	-	-	-		
		ผู้ใหญ่	ชาย	1	-	-	-	-	-	-	-	1	1	
			หญิง	-	-	-	-	-	-	-	-	-		
	รวมทั้งสิ้น	เด็ก	ชาย	12	5	-	-	-	2	-	-	19	115	170
			หญิง	85	8	-	-	-	1	-	2	96		
		ผู้ใหญ่	ชาย	2	7	6	6	6	-	2	-	29	55	
			หญิง	-	9	14	2	1	-	-	-	26		
	รวมสัญชาติ			99	29	20	8	7	3	2	2			

หมายเหตุ : จำนวนผู้เสียหาย นับตามรายคน

2) สถิติผู้เสียหายในสถานคุ้มครองของเอกชน

				สัญชาติ										
		อายุ	เพศ	ไทย	ลาว	ยูกันดา	เมียนมา	อุซเบกิสถาน	อินเดีย	เคนยา	ไม่มีสัญชาติ	รวมเพศ	รวมอายุ	รวมรูปแบบ
รูปแบบการถูกแสวงประโยชน์	การค้าประเวณี	เด็ก	ชาย	-	-	-	-	-	-	-	-	-	14	20
			หญิง	12	1	-	-	-	-	-	1	14		
		ผู้ใหญ่	ชาย	-	-	-	-	-	-	-	-	-	6	
			หญิง	-	-	1	1	3	-	1	-	6		
	ผลิตและเผยแพร่สื่อลามก	เด็ก	ชาย	-	-	-	-	-	-	-	-	-	10	10
			หญิง	1	9	-	-	-	-	-	-	10		
		ผู้ใหญ่	ชาย	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
			หญิง	-	-	-	-	-	-	-	-	-		
	บังคับใช้แรงงานหรือบริการ	เด็ก	ชาย	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2
			หญิง	-	-	-	-	-	-	-	-	-		
		ผู้ใหญ่	ชาย	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	
			หญิง	-	-	-	-	-	2	-	-	2		
	รวมทั้งสิ้น	เด็ก	ชาย	-	-	-	-	-	-	-	-	-	24	32
			หญิง	13	10	-	-	-	-	-	1	24		
		ผู้ใหญ่	ชาย	-	-	-	-	-	-	-	-	-	8	
			หญิง	-	-	1	1	3	2	1	-	8		
	รวมสัญชาติ			13	10	1	1	3	2	1	1			

หมายเหตุ : จำนวนผู้เสียหาย นับตามรายคน

3) ระยะเวลาโดยเฉลี่ยของผู้เสียหายในสถานคุ้มครอง

ภายหลังจากการเข้ารับการคุ้มครองในสถานคุ้มครองฯ แล้ว ผู้เสียหายจะได้รับบริการด้านสังคมสงเคราะห์ เพื่อบำบัดฟื้นฟูทางด้านร่างกาย จิตใจ การฝึกทักษะอาชีพเพื่อปรับทัศนคติในการเลือกประกอบอาชีพและเพิ่มทางเลือกที่เหมาะสม ควบคู่กับการให้ความช่วยเหลือในกระบวนการยุติธรรม ได้แก่การสอบปากคำเพิ่มเติมเมื่อผู้เสียหายมีความพร้อม การประชุมกำหนดค่าสินไหมทดแทน การติดตามเร่งรัดการสืบพยานล่วงหน้า รวมถึงการช่วยติดตามเรียกร้องสิทธิต่าง ๆ ตามกฎหมาย สำหรับระยะเวลาโดยเฉลี่ยในการคุ้มครองผู้เสียหายในปี 2565 คิดเป็น 129 วัน ระยะเวลาลดลงจากปี 2564 ซึ่งใช้เวลาโดยเฉลี่ย 143 วัน และเมื่อเทียบกับปี 2561 ที่มีระยะเวลาการคุ้มครองโดยเฉลี่ย สูงถึง 288 วัน ในปี 2565 ระยะเวลา

การคุ้มครองผู้เสียหายโดยเฉลี่ยลดลงจากปี 2561 กว่าร้อยละ 55 (159 วัน) ระยะเวลาที่ลดลงดังกล่าวสอดคล้องกับกระบวนการยุติธรรมที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น รวมทั้งการเตรียมความพร้อมของผู้เสียหายก่อนขึ้นสืบพยาน และการจัดทำแผนพัฒนารายบุคคล (Individual Development Plan) ส่งผลให้ผู้เสียหายสามารถกลับคืนสู่ครอบครัวและสังคมได้เร็วขึ้น

ภาพที่ 11 ระยะเวลาโดยเฉลี่ยของผู้เสียหายในสถานคุ้มครอง

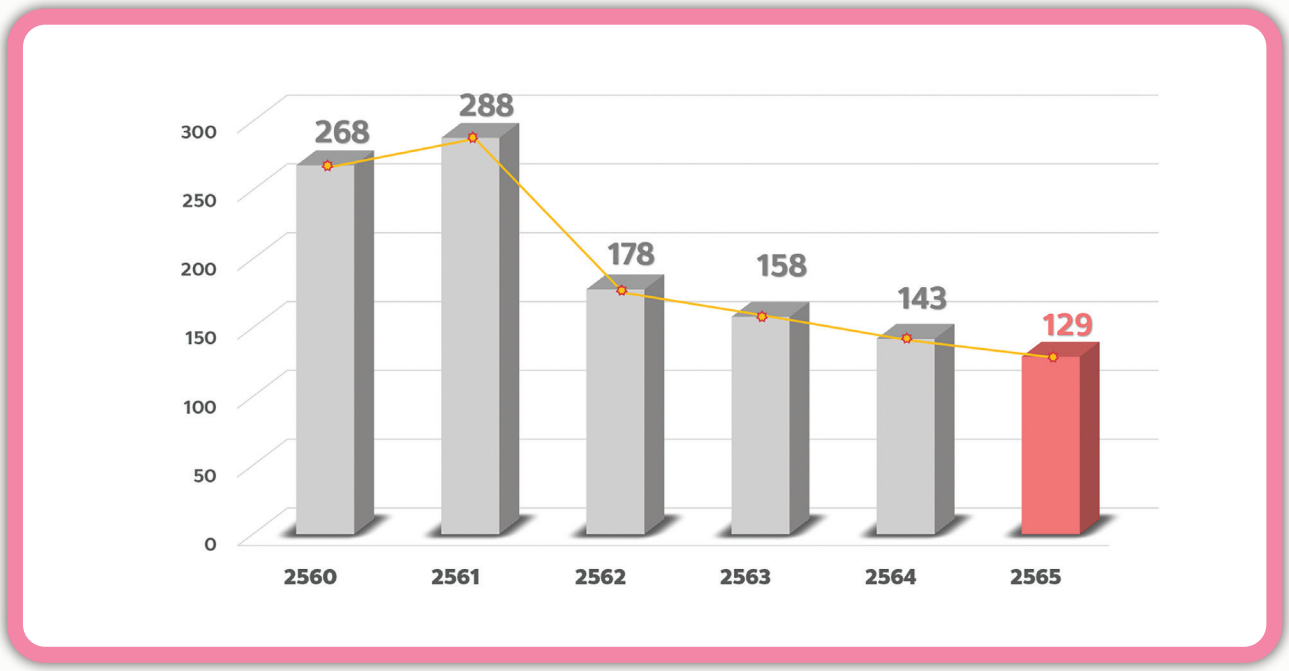

4) กลไกการบริหารจัดการระบบข้อมูลการคุ้มครองผู้เสียหายก่อนส่งกลับคืนสู่สังคม

ภายหลังสถานคุ้มครองฯ ได้ให้บริการแก่ผู้เสียหายตามกระบวนการที่เหมาะสมภายใต้หลักการผู้เสียหายมีส่วนร่วมในการวางแผนการดำเนินการในทุกขั้นตอน ผ่านการใช้เครื่องมือแบบบันทึกการช่วยเหลือผู้เสียหายรายบุคคล หรือ Individual Development Plan (IDP) อย่างเป็นระบบ เพื่อให้ผู้เสียหายอยู่ในสถานคุ้มครองฯ ด้วยระยะเวลาที่สั้นที่สุด สถานคุ้มครองฯ และผู้เสียหายจะมีการประเมินการส่งกลับคืนสู่สังคมร่วมกัน ภายใต้หลักการ **“มีความปลอดภัย มีหน่วยงานพื้นที่ต้นทางรองรับประคับประคอง และไม่กลับมาเป็นผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ซ้ำ”** มีผู้เสียหายในสถานคุ้มครองฯ ที่สามารถกลับคืนสู่ครอบครัวและสังคม จำนวน 136 คน โดยเป็นการกลับคืนสู่ครอบครัวและประเทศต้นทาง จำนวน 123 คน ได้รับการพิจารณาอนุมัติไปตั้งถิ่นฐานใหม่ จำนวน 4 คน และออกจากระบบการคุ้มครองแต่ประสงค์จะทำงานต่อในประเทศไทย จำนวน 9 คน

ตารางที่ 19 จำนวนผู้เสียหายที่ได้รับการส่งกลับคืนสู่สังคม

สัญชาติ	จำนวนผู้เสียหายที่กลับคืนสู่สังคม	สถานคุ้มครองของรัฐ	สถานคุ้มครองเอกชน	หมายเหตุ
ไทย	88	87	1	
เมียนมา	10	10	-	- กลับคืนครอบครัว 1 คน - ทำงานต่อ 9 คน
ลาว	20	17	3	
อินเดีย	8	8	-	
โรฮีนจา	4	4	-	เดินทางไปตั้งถิ่นฐานใหม่
อุซเบกิสถาน	3	-	3	
ยูกันดา	1	-	1	
เคนยา	1	-	1	
ไม่มีสัญชาติ	1	1	-	
รวม	136	127	9	

2.2.4 การช่วยเหลือคุ้มครองพยานในคดีค้ามนุษย์

กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ กระทรวงยุติธรรม ได้จัดทำมาตรฐานการปฏิบัติงานแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ของหน่วยงานในกระทรวงยุติธรรม (SOP) โดยมุ่งเน้นให้พยานซึ่งเป็นผู้เสียหายในคดีค้ามนุษย์ได้รับการคุ้มครองช่วยเหลือทางกฎหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ ครบทุกมิติ โดยยึดหลักให้ผู้เสียหายเป็นศูนย์กลาง ตั้งแต่การคุ้มครองความปลอดภัยแก่พยานเป็นการเร่งด่วน การนำพยานออกจากพื้นที่เกิดเหตุและจัดเจ้าหน้าที่ดูแลอย่างใกล้ชิดภายใต้หลักการปฏิบัติที่เหมาะสม นอกจากมาตรการด้านรักษาความปลอดภัยแล้ว ยังเพิ่มมาตรการคุ้มครองตามหลักสิทธิมนุษยชนในด้านต่าง ๆ เช่น การจัดกิจกรรมนันทนาการระหว่างอยู่ในโครงการคุ้มครองพยาน เพื่อให้พยานได้ผ่อนคลาย คลายเครียด การส่งเสริมให้พยานที่เป็นเด็กและเยาวชนให้ได้รับการศึกษาตามปกติ การพาพยานเข้าพบนักจิต การจัดทำกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและภาคประชาสังคม และการส่งพยานคืนสู่ครอบครัว หรือส่งกลับประเทศต้นทางในกรณีพยานต่างชาติ รวมทั้งการติดตามพยานภายหลังออกจากโครงการคุ้มครองพยาน เพื่อป้องกันมิให้พยานกลับเข้าสู่การค้ามนุษย์อีกในอนาคต โดยพยานในคดีค้ามนุษย์ที่เข้าโครงการคุ้มครองพยานจะสามารถติดต่อกับบุคคลภายนอกที่มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับพยานได้ตามสมควร และพยานสามารถเข้าถึงเครื่องมือสื่อสารได้เท่าที่จำเป็น เหมาะสม ตามมาตรการรักษาความปลอดภัย

นอกจากนี้ ได้แก้ไขกฎหมายคุ้มครองพยานให้ครอบคลุมถึงผู้แจ้งเบาะแสในคดีค้ามนุษย์ให้สามารถได้รับการคุ้มครองความปลอดภัยได้ และการยกระดับให้คดีความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์สามารถได้รับการคุ้มครองพยานตามมาตรการพิเศษ ซึ่งมีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมเป็นผู้พิจารณาอนุมัติ

รวมทั้งบัญญัติรับรองสิทธิของพยานให้ได้รับการช่วยเหลือในด้านการศึกษา การรักษาพยาบาล การฝึกอาชีพ การจัดหางาน และการจ่ายเงินดำรงชีพที่เหมาะสมให้แก่พยานภายหลังสิ้นสุดการคุ้มครองพยาน เพื่อให้พยานสามารถมีทุนในการประกอบอาชีพเลี้ยงดูตนเองและครอบครัวได้ตามปกติ

ตารางที่ 20 แสดงจำนวนพยานและจำนวนเงินที่ใช้สำหรับการคุ้มครองพยานในคดีค้ามนุษย์

ปี พ.ศ.	จำนวนพยานที่ได้รับการช่วยเหลือเยียวยา	จำนวนเงิน
2564	16	5,236,312.74
2565	35	5,053,591.63

หมายเหตุ *เป็นพยานที่คุ้มครองต่อเนื่องจากปี 2564 จำนวน 11 ราย

2.2.5 การช่วยเหลือคุ้มครองบุคคลที่อาจเป็นผู้เสียหายในบ้านพักเด็กและครอบครัว

นอกจากการคุ้มครองผู้เสียหายและการคุ้มครองพยานแล้ว การคุ้มครองช่วยเหลือบุคคลกลุ่มเสี่ยง โดยเฉพาะกลุ่มเด็กและเยาวชนถือได้ว่าเป็นการคุ้มครองเชิงป้องกันที่จะไม่ให้เกิดการค้ามนุษย์กับกลุ่มเด็กได้ กระทรวง พม. โดยกรมกิจการเด็กและเยาวชน ซึ่งรับผิดชอบการดูแลคุ้มครองเด็กโดยการจัดบริการคุ้มครองเด็กในบ้านพักเด็กและครอบครัว ซึ่งมีอยู่ครอบคลุมทุกจังหวัดในประเทศไทย ยังได้ให้การคุ้มครองช่วยเหลือเด็กที่อาจถูกแสวงประโยชน์ในรูปแบบต่าง ๆ ซึ่งอาจนำไปสู่การค้ามนุษย์ในอนาคตและบุคคลกลุ่มเสี่ยงต่อการเป็นผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ โดยในปี 2565 บ้านพักเด็กและครอบครัว มีสถิติการให้ความช่วยเหลือคุ้มครองเด็กและบุคคลกลุ่มเสี่ยงที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

ตารางที่ 21 การคุ้มครองช่วยเหลือเด็กและบุคคลที่อาจเป็นกลุ่มเสี่ยงเข้าสู่ขบวนการค้ามนุษย์

ประเภทกลุ่มเสี่ยง	เพศชาย		เพศหญิง		รวม (ราย)
	เด็ก	ผู้ใหญ่	เด็ก	ผู้ใหญ่	
เร่ร่อน	9	5	4	4	22
มีพฤติกรรม/ประกอบอาชีพไม่เหมาะสม	37	3	24	9	73
ได้รับการเลี้ยงดูโดยมิชอบ	1	-	12	1	14
ถูกทารุณกรรมทางร่างกาย	30	5	29	4	68
ถูกทารุณกรรมทางจิตใจ	3	2	7	-	12
ถูกทารุณกรรมทางเพศ	8	1	61	25	95
ลักลอบเข้าเมือง	3	2	6	14	25
การใช้แรงงานเด็ก	-	1	1	-	2
ได้รับผลกระทบจากสื่อออนไลน์	2	-	1	-	3

แหล่งที่มาของข้อมูล : กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

2.3 การให้ความสำคัญในการคุ้มครองช่วยเหลือที่คำนึงถึงบาดแผลทางจิตใจของผู้เสียหาย

ในปี 2565 ในกระบวนการคุ้มครองช่วยเหลือ ได้ให้ความสำคัญกับการคุ้มครองช่วยเหลือที่คำนึงถึงบาดแผลทางจิตใจของผู้เสียหายเพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสถานคุ้มครองของกระทรวง พม. ทั้ง 9 แห่ง และสถานคุ้มครองเอกชน 3 แห่ง ที่เป็นหนึ่งในนโยบายสำคัญในการคุ้มครองช่วยเหลือที่คำนึงถึงบาดแผลทางจิตใจของผู้เสียหายทั้งในกระบวนการคุ้มครองช่วยเหลือ และกระบวนการดำเนินคดีที่ผู้เสียหายจะต้องเข้าสู่กระบวนการพิจารณาคดีในชั้นศาล นอกจากนี้ ยังเพิ่มเติมการให้ความรู้สำหรับเจ้าหน้าที่ในกระบวนการภายใต้กลไกการส่งต่อระดับชาติ ดังนี้

2.3.1 การนำหลักการคุ้มครองช่วยเหลือที่คำนึงถึงบาดแผลทางจิตใจ (Trauma Informed Care) มาใช้ในการปฏิบัติงานสำหรับผู้ปฏิบัติงานภายใต้แนวทางการขับเคลื่อนกลไกการส่งต่อระดับชาติ (National Referral Mechanism) โดยเป็นหนึ่งในหลักการที่เน้นให้ผู้ปฏิบัติงานภายใต้กลไก NRM ให้ความสำคัญเป็นอันดับแรก โดยเฉพาะในขั้นตอนของการคัดแยก ที่มีระยะเวลาของการฟื้นฟูและไตร่ตรอง (Reflection Period) จำนวน 15 วัน การคำนึงถึงบาดแผลทางจิตใจเป็นหนึ่งในกิจกรรมสำคัญที่ผู้จัดการรายกรณี (Case Manager) จะต้องดำเนินการในช่วงเวลาดังกล่าว เพื่อให้บุคคลที่อาจจะเป็นผู้เสียหายได้รับบริการที่เหมาะสมจนกว่าจะมีความพร้อมในการให้ข้อมูลกับเจ้าหน้าที่เพื่อการคัดแยกอย่างเป็นทางการต่อไป

2.3.2 การอบรมเรื่องการดูแลบาดแผลทางจิตใจผ่านระบบ e-learning กระทรวง พม. ได้ร่วมกับมูลนิธิ ไอเจเอ็ม พัฒนาระบบอบรมแบบ e-learning โดยมีหลักสูตรการอบรมสำหรับผู้ปฏิบัติงาน ผ่านระบบ e-learning ได้เริ่มใช้แล้วตั้งแต่เดือนกันยายน 2565 โดยให้ผู้ปฏิบัติงานของกระทรวง พม. ในสถานคุ้มครองฯ และเจ้าหน้าที่ที่ทำหน้าที่สัมภาษณ์คัดแยกในส่วนกลางและระดับจังหวัด เข้าอบรม จำนวน 90 คน เพื่อให้ผู้ปฏิบัติงานให้ความสำคัญกับการทำงานโดยคำนึงถึงบาดแผลทางจิตใจ

2.3.3 การจัดการอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการคุ้มครองผู้เสียหายที่คำนึงถึงบาดแผลทางจิตใจ ให้กับผู้ปฏิบัติงานของสถานคุ้มครองของกระทรวง พม. และสถานคุ้มครองเอกชนทุกแห่ง ให้มีความรู้เกี่ยวกับการดูแลผู้เสียหายที่คำนึงถึงบาดแผลทางจิตใจ ในช่วง 2 – 3 ปีที่ผ่านมา กระทรวง พม. มีการอบรมให้ความรู้แก่ผู้ปฏิบัติงานที่เป็นวิชาชีพหลัก เช่น นักสังคมสงเคราะห์ นักจิตวิทยา นักกฎหมาย ในปี 2565 ได้จัดทำแผนการอบรมให้ความรู้แก่ผู้ปฏิบัติงานสนับสนุนอื่น ๆ โดยจะเป็นในรูปแบบของการให้ความรู้ภายในสถานคุ้มครอง เพื่อให้ผู้ปฏิบัติงานมีความรู้ในการปฏิบัติต่อผู้เสียหายโดยคำนึงถึงบาดแผลทางจิตใจให้ครบ 100 % โดยกำหนดดำเนินการแล้วเสร็จภายในเดือนมีนาคม 2566

2.3.4 กระบวนการช่วยเหลือทางกฎหมายในสถานคุ้มครอง

กระทรวง พม. ให้ความสำคัญกับบาดแผลทางจิตใจของผู้เสียหาย จึงได้นำการเขียนถ้อยแถลงผลกระทบของผู้เสียหาย (Victim Impact Statement) เป็นทางเลือกสำหรับผู้เสียหายที่ได้รับผลกระทบจากขบวนการค้ามนุษย์ และไม่พร้อมที่จะเข้าร่วมในกระบวนการยุติธรรม เป็นถ้อยแถลงต่อศาลในการเบิกความ หรือประกอบการพิจารณาของศาล ในการพิพากษาให้ผู้ต้องหาชดใช้ค่าสินไหมทดแทนให้กับผู้เสียหาย โดยในระยะแรก กระทรวง พม. ร่วมกับโครงการ อาเซียน-ออสเตรเลีย เพื่อต่อต้านการค้ามนุษย์ จัดการประชุมเชิงปฏิบัติการให้กับเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานในสถานคุ้มครองฯ ของรัฐ ในเดือนมกราคม 2566

2.4 การให้อิสระในการเดินทางเข้า - ออก และการใช้เครื่องมือสื่อสารสำหรับผู้เสียหายกลุ่มผู้ใหญ่

2.4.1 การพัฒนาแนวทางการให้อิสระแก่ผู้เสียหาย Freedom of Movement ในการเดินทางเข้า - ออก และการใช้เครื่องมือสื่อสาร สำหรับผู้เสียหายกลุ่มผู้ใหญ่

1) การจัดประชุมเพื่อสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับแนวทางการให้อิสระแก่ผู้เสียหายสำหรับผู้บริหารและผู้ปฏิบัติงานในสถานคุ้มครอง ได้มีการจัดประชุมร่วมกันเพื่อสร้างความเข้าใจร่วมกันเกี่ยวกับแนวทางการให้อิสระสำหรับผู้เสียหาย Freedom of Movement เพื่อให้ผู้บริหารและผู้ปฏิบัติงานของสถานคุ้มครองฯ จำนวน 35 คน เมื่อเดือนมีนาคม 2565 ให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับแนวทางนี้ให้ไปในทิศทางเดียวกัน

2) การประชุมแลกเปลี่ยนประสบการณ์ สำหรับแนวทางการให้อิสระแก่ผู้เสียหาย Freedom of movement ระหว่างหน่วยงานภาคประชาสังคม ประเทศสิงคโปร์ และสถานคุ้มครองประเทศไทย เมื่อเดือนพฤษภาคม 2565 โดยกระทรวง พม. ร่วมมือกับโครงการ อาเซียน-ออสเตรเลีย เพื่อต่อต้านการค้ามนุษย์ (ASEAN-ACT) ในการดำเนินงานดังกล่าว เพื่อแลกเปลี่ยนบทเรียนการดำเนินงานและนำไปกำหนดแนวทาง Freedom of Movement ที่เหมาะสมกับประเทศไทย ซึ่งภายหลังจากการประชุม สถานคุ้มครองได้มีการทบทวนกระบวนงานและได้ออกแบบประเมินความพร้อมสำหรับผู้เสียหายกลุ่มผู้ใหญ่ที่มีความต้องการออกนอกระบบการคุ้มครองของสถานคุ้มครอง

3) การประชุมพิจารณากรอบแนวทาง Freedom of Movement ให้กับผู้ปฏิบัติงานในสถานคุ้มครองทุกแห่ง จำนวน 40 คน เมื่อเดือนตุลาคม 2565 เพื่อพิจารณาหลักเกณฑ์ที่เหมาะสมกับบริบทพื้นที่และช่วงวัยของผู้เสียหายโดยคำนึงถึงประโยชน์สูงสุดตามหลักการสากล **ทั้งนี้ กระทรวง พม. กำหนดแผนการดำเนินงานในขั้นตอนต่อไป** โดยจะมีการประชุมเพื่อสรุปแนวทาง Freedom of Movement ที่เหมาะสมสำหรับผู้เสียหาย

กลุ่มผู้ใหญ่ในสถานคุ้มครองของประเทศไทย ซึ่งจะดำเนินการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการ (Workshop) ในช่วงเดือนมกราคม 2566 เพื่อนำไปสู่มาตรฐานของผู้ปฏิบัติงานคุ้มครองช่วยเหลือผู้เสียหาย Standard of Practice (SOP) ให้เป็นมาตรฐานเดียวกัน

ภาพที่ 12 กรอบการพิจารณาความปลอดภัย Freedom of Movement สำหรับผู้เสียหายกลุ่มผู้ใหญ่

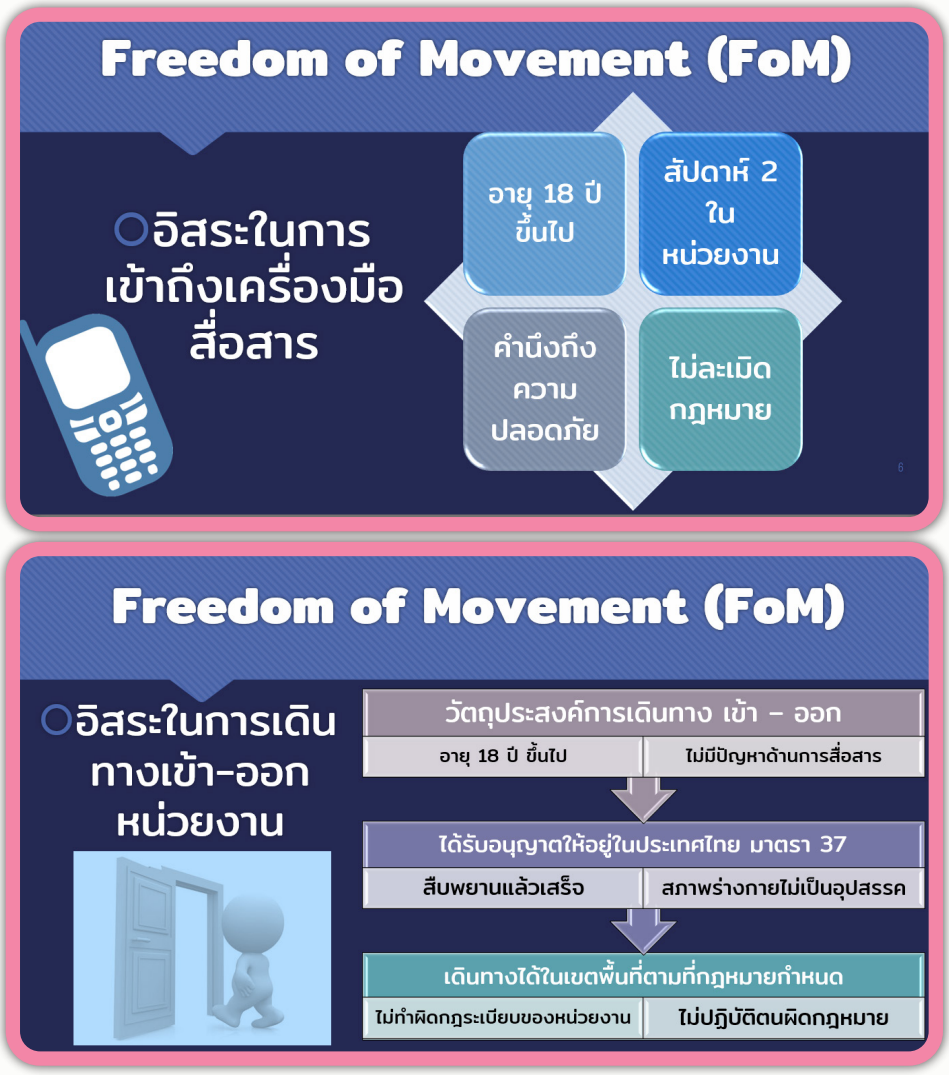

2.4.2 การให้ความช่วยเหลือเกี่ยวกับสถานะของผู้เสียหาย เพื่อการเตรียมความพร้อมในการเดินทางออกนอกสถานคุ้มครองฯ เช่น การหางานและการทำกิจกรรมตามความต้องการของผู้เสียหายภายใต้กฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ของประเทศไทย ให้ความสำคัญกับการไม่ลงโทษผู้เสียหาย (Non-Punishment) แม้ว่าผู้เสียหายจะมีความผิดฐานหลบหนีเข้าเมืองก็ตาม ทั้งนี้ สำหรับบุคคลที่เข้าเมืองผิดกฎหมาย กระทรวง พม. จะได้ประสานกระทรวงมหาดไทย ดำเนินการขอผ่อนผันการอยู่ในราชอาณาจักรเป็นการชั่วคราว เพื่อใช้เป็นเอกสารในการเดินทางออกนอกสถานคุ้มครองเพื่อไปทำงาน หรือทำกิจกรรมอื่น ๆ ตามความประสงค์ของผู้เสียหายโดยเฉพาะกลุ่มผู้ใหญ่ ในปี 2565 มีผู้เสียหายในสถานคุ้มครองของรัฐและเอกชนที่ได้รับอนุญาตให้อยู่ในราชอาณาจักรเป็นการชั่วคราว จำนวน 79 คน โดยเป็นผู้เสียหายในสถานคุ้มครองของรัฐ 72 คน และเป็นผู้เสียหายในสถานคุ้มครองเอกชน 7 คน

ตารางที่ 22 จำนวนผู้เสียหายต่างชาติที่ได้รับสถานะจากรัฐบาลในการเดินทางเข้าออกสถานคุ้มครอง

สถานคุ้มครองฯ	สัญชาติ						รวม
	เมียนมา	กัมพูชา	ลาว	อินเดีย	อินโดนีเซีย	จีน	
สถานคุ้มครองของรัฐ	27	1	27	8	7	2	72
สถานคุ้มครองเอกชน	-	-	7	-	-	-	7
รวม	27	1	34	8	7	2	79

ข้อมูล โดย กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

2.5 การมีส่วนร่วมขององค์กรนอกภาครัฐในการจัดบริการคุ้มครองรวมถึงการช่วยเหลือทางด้านกฎหมาย

2.5.1 การพัฒนาความร่วมมือกับภาคเอกชน เพื่อเป็นทางเลือกในการทำงานสำหรับผู้เสียหายกลุ่มผู้ใหญ่ที่พร้อมจะออกนอกระบบการคุ้มครอง โดยสถานคุ้มครองฯ ได้มีการหารือร่วมกับภาคเอกชนที่มีความพร้อมในการรับผู้เสียหายกลุ่มผู้ใหญ่ออกไปทำงาน ซึ่งส่วนใหญ่เป็นสถานประกอบการที่ได้มีการรับกลุ่มผู้เสียหายกลุ่มผู้ใหญ่ออกไปทำงานอย่างต่อเนื่อง โดยได้มีการจัดทำบันทึกความเข้าใจว่าด้วยความร่วมมือด้านการจ้างงานผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์กับภาคเอกชน จำนวน 5 แห่ง (Memorandum of Understanding : MOU) เริ่มนำร่องในสถานคุ้มครองสวัสดิภาพผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ จังหวัดปทุมธานี และได้มีการลงนามร่วมกันในเดือนธันวาคม 2565

ภาพที่ 13 การลงนามความร่วมมือกับสถานประกอบการในการจ้างงานผู้เสียหาย

2.5.2 ความร่วมมือกับองค์กรนอกภาครัฐ

กระทรวง พม. เปิดโอกาสให้องค์กรนอกภาครัฐเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมให้กับผู้เสียหายในสถานคุ้มครองฯ เพื่อสนับสนุนบริการทางเลือกที่มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น โดยคำนึงถึงประโยชน์สูงสุดของผู้เสียหายเป็นสำคัญ

ตารางที่ 23 จำนวนครั้งที่หน่วยงาน/องค์กรเข้าไปทำกิจกรรมในสถานคุ้มครอง

ลำดับ	หน่วยงาน	กิจกรรม	จำนวนครั้ง
1	IOM	การเสริมสร้างศักยภาพให้แก่เจ้าหน้าที่ รวมทั้งประเมินผลด้านสุขภาพและกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพจิตของผู้เสียหาย	11
		การสนับสนุนการตั้งถิ่นฐานใหม่ของผู้เสียหาย โดยการสัมภาษณ์เบื้องต้นและพิมพ์ลายนิ้วมือผู้โยกย้ายถิ่นฐาน	5
		การตรวจคัดกรองทางการแพทย์แก่ผู้โยกย้ายถิ่นฐานที่จะไปตั้งถิ่นฐานใหม่	2
2	UNHCR	การให้คำปรึกษาด้านการคุ้มครอง รวมทั้งสัมภาษณ์เก็บข้อมูลพื้นฐานรายบุคคลสำหรับผู้ที่มาใหม่ และนำสิ่งของสำหรับความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรม	4
3	AAT	การเข้าเยี่ยมและเข้าร่วมทำกิจกรรมเตรียมความพร้อมในกระบวนการยุติธรรมกับผู้เสียหายฯ	6
4	OUR	การเข้าเยี่ยมและเข้าร่วมทำกิจกรรมกับผู้เสียหายฯ	5
รวมทั้งหมด			33

ข้อมูลจากกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

นอกจากการจัดกิจกรรมทั่วไปแล้ว กระทรวง พม. ได้ร่วมกับองค์การ โอ.ยู.อาร์. (Operation Underground Railroad) ในการพัฒนาห้องเตรียมความพร้อมในการขึ้นสืบพยานของผู้เสียหาย (ศาลจำลอง หรือ Mock Court) โดยจัดสร้างใหม่ให้กับสถานคุ้มครองฯ 4 แห่ง และปรับปรุง 4 แห่ง ซึ่งอยู่ระหว่างดำเนินการ โดยคาดว่าจะแล้วเสร็จในช่วงเดือนกุมภาพันธ์ 2566

2.6 การเยียวยาจากรัฐบาล การสร้างรายได้ระหว่างการคุ้มครอง การช่วยเหลือผู้เสียหายในการเรียกร้องเงินชดเชย และค่าสินไหมทดแทนจากผู้กระทำผิด

2.6.1 การช่วยเหลือเยียวยาผู้เสียหายจากกองทุนเพื่อการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ โดยผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ทุกรายไม่ว่าจะประสงค์มีส่วนร่วมในการดำเนินคดีหรือไม่ สามารถขอรับการช่วยเหลือเยียวยาจากกองทุนเพื่อการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ได้ นอกจากนี้ เพื่อลดความยุ่งยากซับซ้อนในการเข้าถึงเงินกองทุนเพื่อการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ของผู้เสียหาย จึงได้จัดตั้งคณะทำงานแก้ไขปรับปรุงประกาศคณะกรรมการบริหารกองทุนเพื่อการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ เรื่อง การอนุมัติการใช้เงินและทรัพย์สินของกองทุนเพื่อการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ สำหรับช่วยเหลือและคุ้มครองผู้เสียหายจากการกระทำความผิดฐานค้ามนุษย์และผู้เสียหายจากการบังคับใช้แรงงานหรือบริการ

2.6.2 การเยียวยาผู้เสียหายจากกองทุนเพื่อการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์

ในปี 2565 ผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ ได้รับการเยียวยาเบื้องต้นจากเงินกองทุนเพื่อการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ เป็นจำนวน 4.95 ล้านบาท โดยเป็นผู้เสียหายที่อยู่ในสถานคุ้มครองของรัฐ คิดเป็นร้อยละ 58 สถานคุ้มครองของเอกชน ร้อยละ 12 และผู้เสียหายที่อยู่ภายนอก คิดเป็นร้อยละ 30 สำหรับเงินช่วยเหลือเยียวยาเป็นค่าใช้จ่ายเป็นค่าครองชีพ จำนวน 2.18 ล้านบาท รองลงมาเป็นค่าตอบแทนในการทำงานในสถานคุ้มครองของผู้เสียหาย จำนวน 1.21 ล้านบาท ค่าใช้จ่ายในการศึกษาและฝึกอบรม จำนวน 0.37 ล้านบาท ค่าใช้จ่ายในการส่งกลับไปยังประเทศเดิม จำนวน 0.28 ล้านบาท ค่าใช้จ่ายในการรักษาพยาบาล จำนวน 0.22 ล้านบาท ค่าขาดรายได้จากการทำงาน จำนวน 0.21 ล้านบาท ค่าเครื่องอุโภคบริโภค จำนวน 0.16 ล้านบาท นอกนั้น เป็นเงินทุนเริ่มต้นชีวิตใหม่ ค่าใช้จ่ายในการช่วยเหลือผู้เสียหายในต่างประเทศให้เดินทางกลับประเทศไทย เงินช่วยเหลือทางกฎหมาย ค่าใช้จ่ายในการบำบัดฟื้นฟูทางร่างกายและจิตใจ และค่าใช้จ่ายอื่น ๆ เป็นต้น

ภาพที่ 14 จำนวนเงินช่วยเหลือเยียวยาจากกองทุนเพื่อการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์

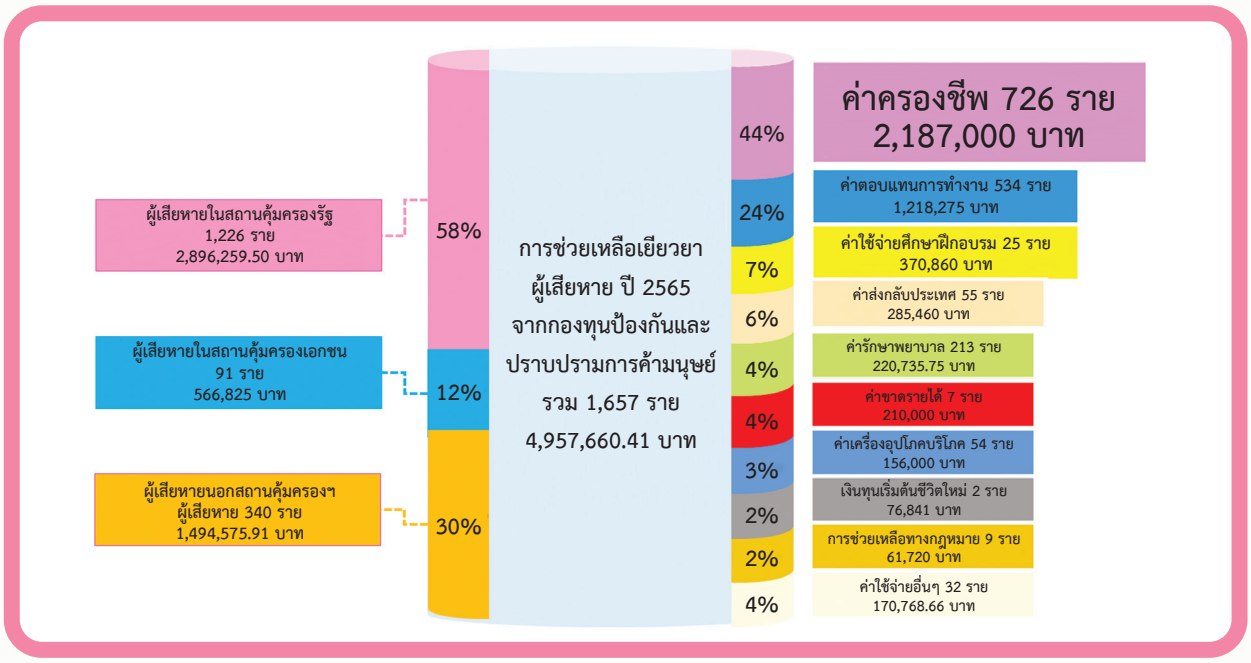

2.6.3 การเพิ่มโอกาสในการสร้างรายได้สำหรับผู้เสียหายที่อยู่ในสถานคุ้มครองฯ

ผู้เสียหายที่เข้ารับการคุ้มครองในสถานคุ้มครองฯ จำนวน 170 คน เป็นผู้ใหญ่ จำนวน 55 คน เด็ก จำนวน 115 คน

ผู้เสียหายกลุ่มผู้ใหญ่ในสถานคุ้มครองฯ มีจำนวน 55 คน ประสงค์ออกไปทำงานภายนอก จำนวน 42 คน สถานคุ้มครองฯ ได้สอบถามความต้องการและเตรียมความพร้อมให้กับผู้เสียหายในด้านต่าง ๆ อาทิ ด้านการสื่อสาร ทักษะอาชีพ โดยมีผู้เสียหายออกไปทำงานภายนอก มีรายได้รวมทั้งสิ้น 1,251,076 บาท

ผู้เสียหายที่ประสงค์ทำงานภายในสถานคุ้มครองฯ มีจำนวน 122 คน สถานคุ้มครองฯ จัดให้มีการทำงานภายใน อาทิ พนักงานบริการ ผู้ช่วยแม่ครัว ผู้ช่วยคนสวน ผู้ช่วยทำความสะอาด ในจำนวนนี้เป็นผู้เสียหายกลุ่มผู้ใหญ่ที่อายุเกิน 18 ปี จำนวน 49 คน เด็กที่อายุระหว่าง 15 – 18 ปี ซึ่งประสงค์ทำงานภายในสถานคุ้มครองฯ จำนวน 73 คน ผู้เสียหายที่ทำงานภายในมีรายได้รวมทั้งสิ้น 1,218,275 บาท

สำหรับกลุ่มผู้เสียหายที่ไม่ประสงค์ทำงาน ส่วนใหญ่เนื่องจากปัญหาสุขภาพ เป็นกลุ่มเด็กที่อยู่ระหว่างการศึกษา เป็นกลุ่มผู้ติดตามผู้เสียหายและเด็กเล็ก เป็นต้น

ตารางที่ 24 สถิติการทำงานภายนอกและภายในของผู้เสียหาย

รูปแบบการทำงาน	จำนวนผู้เสียหาย (คน)	จำนวนรายได้รวม (บาท)
ภายนอกสถานคุ้มครอง	42	1,251,076
ภายในสถานคุ้มครอง	122	1,218,275
รวม	**164**	**2,469,351**

2.6.4 การเยียวยาชดเชยผู้เสียหายและพยานในคดีอาญา

ในปี 2565 กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ กระทรวงยุติธรรม ได้ดำเนินการช่วยเหลือเยียวยาผู้เสียหายในคดีค้ามนุษย์ ตามพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. 2544 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2559 รวมจำนวน 78 ราย เป็นจำนวนเงิน 1,693,900 บาท ซึ่งจำนวนเงินช่วยเหลือเยียวยาผู้เสียหายในคดีค้ามนุษย์เพิ่มขึ้นจากปี 2564 คิดเป็นร้อยละ 209.89 โดยผู้เสียหายที่ได้รับความเสียหายถึงแก่ชีวิตหรือร่างกายหรือจิตใจ ได้รับการพิจารณาเยียวยาตามพฤติการณ์และความร้ายแรงของการกระทำความผิด รวมถึงสภาพความเสียหายที่ผู้เสียหายได้รับ

นอกจากนี้ ในปี 2565 ได้มีการกำหนดแนวทางการเยียวยากรณีบุคคลต่างด้าวที่ตกเป็นผู้เสียหายในประเทศไทยทุกกรณีรวมถึงคดีค้ามนุษย์ ซึ่งไม่ว่าจะเป็นบุคคลสัญชาติใดเข้ามาในประเทศไทยโดยชอบด้วยกฎหมายหรือไม่ จะได้รับการคุ้มครองเยียวยาตามกฎหมายฉบับนี้อย่างเสมอภาคกันตามหลักสิทธิมนุษยชน พร้อมกันนี้ได้พัฒนาระบบการยื่นคำขอ โดยผู้เสียหายสามารถยื่นรับการช่วยเหลือเยียวยาผ่านช่องทางออนไลน์ได้ เพื่อให้ประชาชนได้เข้าถึงความยุติธรรมได้โดยง่าย สะดวก และรวดเร็ว

ตารางที่ 25 สถิติการช่วยเหลือเยียวยาผู้เสียหายในคดีค้ามนุษย์

ปี พ.ศ.	จำนวนผู้เสียหายที่ได้รับการช่วยเหลือเยียวยา	จำนวนเงิน
2564	51	546,620
2565	78	1,693,900

ข้อมูลโดย กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ

2.6.5 การช่วยเหลือผู้เสียหายกำหนดค่าสินไหมทดแทนเพื่อเรียกร้องจากผู้กระทำผิด

1) การกำหนดค่าสินไหมทดแทนของผู้เสียหายที่อยู่ในสถานคุ้มครอง

รูปแบบ	จำนวนผู้เสียหาย	จำนวนค่าสินไหมทดแทน
ค้ามนุษย์ทางเพศ	93	33,911,925
ค้ามนุษย์ด้านแรงงาน	16	
รวม	**109**	

2) การกำหนดค่าสินไหมทดแทนของผู้เสียหายที่อยู่นอกสถานคุ้มครอง

รูปแบบ	จำนวนผู้เสียหาย	จำนวนค่าสินไหมทดแทน
ค้ามนุษย์ทางเพศ	38	36,627,039
การผลิตหรือเผยแพร่สื่อลามก	14	
ค้ามนุษย์ด้านแรงงาน	43	
รวม	**95**	

2.6.6 การช่วยเหลือผู้เสียหายในการบังคับคดีให้เป็นไปตามคำพิพากษา

กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ได้ให้การช่วยเหลือผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์เพื่อบังคับคดีให้เป็นไปตามคำพิพากษา ตามมาตรา 15 แห่งพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีค้ามนุษย์ พ.ศ. 2559 ตั้งแต่ พ.ศ. 2559 - ปัจจุบัน ได้ดำเนินการให้ความช่วยเหลือ เพื่อบังคับคดีให้เป็นไปตามคำพิพากษา ดังนี้

ตารางที่ 26 สถิติการให้ความช่วยเหลือเพื่อบังคับคดีให้เป็นไปตามคำพิพากษา

<table>
<tr><td colspan="5">จำนวนคดี 159 คดี</td></tr>
<tr><td colspan="4">ออกหมายบังคับคดีแล้ว 112 คดี</td><td rowspan="4">อยู่ระหว่างขอออกหมายบังคับคดี 47 คดี</td></tr>
<tr><td colspan="3">ดำเนินการสืบทรัพย์แล้ว 70 คดี</td><td rowspan="3">อยู่ระหว่างสืบทรัพย์ 42 คดี</td></tr>
<tr><td colspan="2">พบทรัพย์สิน 22 คดี</td><td rowspan="2">ไม่พบทรัพย์สิน 48 คดี</td></tr>
<tr><td>ยึด/อายัด 4 คดี</td><td>อยู่ระหว่างยึด/อายัด 18 คดี</td></tr>
</table>

ข้อมูล โดยกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

2.7 การพัฒนาระบบการคุ้มครองช่วยเหลือผ่านเทคโนโลยี Mobile Application “PROTECT-U”

กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ยังคงให้บริการช่องทาง Mobile Application “PROTECT - U” เพื่อให้ประชาชนทั่วไปและประชาชนกลุ่มเสี่ยง เข้าถึงช่องทางการติดต่อเพื่อแจ้งเหตุการค้ามนุษย์หรือขอความช่วยเหลือในด้านต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ในปี 2565 มีจำนวนการดาวน์โหลดโมบายแอปพลิเคชั่นเพิ่มขึ้นจำนวน 941 ผู้ใช้งาน โดยในปี 2564 มีจำนวนการดาวน์โหลดเพียง 1,779 ผู้ใช้งาน และปัจจุบันมีจำนวน 2,720 ผู้ใช้งาน ซึ่งถือว่าเป็นปีที่มีจำนวนผู้ใช้งานเพิ่มขึ้นมากที่สุด เนื่องจากกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ได้มีความร่วมมือกับ UK Border force ในการประชาสัมพันธ์ผ่านช่องทางออนไลน์และป้ายโฆษณาในสถานที่สำคัญต่าง ๆ นอกจากนี้ยังสถิติที่น่าสนใจ เช่น การแจ้งข้อมูลที่อาจเกี่ยวกับการค้ามนุษย์ จำนวน 63 ครั้ง การเปิดอ่านแบบแจ้งสิทธิ 7 ภาษา จำนวน 3,323 ครั้ง การใช้งานล่ามเพื่อต่อต้านการค้ามนุษย์ จำนวน 280 ครั้ง และการเข้าดูผลิตภัณฑ์ผู้เสียหายฯ จำนวน 2,802 ครั้ง

ตารางที่ 27 จำนวนการใช้งาน Mobile Application PROTECT-U

จำนวนการใช้งาน PROTECT-U	2562	2563	2564	2565	รวม
จำนวนการดาวน์โหลด	783	720	276	941	2,720
การแจ้งข้อมูลการค้ามนุษย์	7	32	5	19	63
การเปิดดูแบบแจ้งสิทธิผู้เสียหาย	1,201	1,022	368	732	3,323
การขอล่าม	143	53	50	34	280
การประเมิน	40	11	6	4	61
ผลิตภัณฑ์ของผู้เสียหาย	904	1,047	267	584	2,802

ข้อมูล โดยกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

2.8 ความร่วมมือภายในประเทศและระหว่างประเทศในการพัฒนาประสิทธิภาพการคุ้มครองช่วยเหลือ

2.8.1 การจัดตั้งศูนย์ปฏิบัติการคุ้มครองสิทธิคดีค้ามนุษย์

กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ กระทรวงยุติธรรม ได้จัดทำโครงการ ค่าใช้จ่ายในการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ ด้วยกลไกสิทธิและเสรีภาพและสิทธิมนุษยชน ภายใต้งบประมาณ 3,923,600 บาท โดยจัดตั้งศูนย์ปฏิบัติการคุ้มครองสิทธิคดีค้ามนุษย์ จำนวน 2 แห่ง ในพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่ (สำนักงานยุติธรรมจังหวัดเชียงใหม่) และจังหวัดอุบลราชธานี (สำนักงานยุติธรรมจังหวัดอุบลราชธานี) ซึ่งเป็นพื้นที่เสี่ยงที่มีปัญหาการค้ามนุษย์จำนวนมาก รวมทั้งเป็นพื้นที่ติดชายแดนกับประเทศเพื่อนบ้าน ทำให้มีปัญหาเกี่ยวกับการค้ามนุษย์ข้ามชาติ โดยศูนย์ปฏิบัติการฯ จะดำเนินการตามแนวทางการขับเคลื่อนกลไกการส่งต่อระดับชาติ (NRM) โดยมุ่งเน้นการคุ้มครองช่วยเหลือและเยียวยาตามกฎหมายให้แก่ผู้เสียหาย พยาน และบุคคลที่อาจเป็นผู้เสียหายในคดีค้ามนุษย์ ให้ได้รับการคุ้มครองตั้งแต่รับเรื่อง

โดยไม่ต้องรอกระบวนการคัดกรอง การคัดแยก หรือความสมัครใจของผู้เสียหายในการเข้ารับการคุ้มครองในคดีค้ามนุษย์ และจัดฝึกอบรมให้ความรู้แก่ประชาชน โดยเฉพาะกลุ่มเสี่ยงที่อาจตกเป็นเหยื่อการค้ามนุษย์ เช่นกลุ่มแรงงาน กลุ่มเด็กและเยาวชน เป็นต้น เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับภัยอันตรายจากการค้ามนุษย์ สิทธิการคุ้มครองช่วยเหลือจากหน่วยงานภาครัฐ รวมทั้งการจัดหาเครือข่ายอาสาสมัครในพื้นที่ภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เพื่อเป็นเครือข่ายในการเฝ้าระวัง ชี้ช่องทางการเข้าถึงความคุ้มครองช่วยเหลือให้แก่ผู้เสียหายและเจ้าหน้าที่รัฐที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ ตลอดจนการให้คำปรึกษาให้แก่สำนักงานยุติธรรมจังหวัดทั่วประเทศ เพื่อพัฒนาประสิทธิภาพและสร้างมาตรฐานการคุ้มครองช่วยเหลือและเยียวยาทางกฎหมายให้แก่ผู้รับบริการโดยไม่แบ่งความแตกต่างทั้งด้านเชื้อชาติ อายุ เพศ ศาสนา และวัฒนธรรมตามหลักสิทธิมนุษยชนชน ทั้งนี้ การดำเนินการที่ผ่านมาตั้งแต่เริ่มจัดตั้งศูนย์ปฏิบัติการฯ (เดือนพฤศจิกายน 2565) มีผู้เสียหายที่เข้ารับการคุ้มครองช่วยเหลือและเยียวยาตามกฎหมายผ่านศูนย์ปฏิบัติการฯ แล้ว จำนวน 10 ราย ซึ่งศูนย์ปฏิบัติการฯ มีแผนดำเนินการที่จะสำรวจกลุ่มผู้เสียหายที่อยู่ในสถานที่คุ้มครองของหน่วยงานรัฐ และกลุ่มที่ไม่ได้อยู่ในสถานที่คุ้มครองของหน่วยงานรัฐ เพื่อให้ผู้เสียหายสามารถเข้าถึงสิทธิและบริการจากหน่วยงานภาครัฐได้ครอบคลุมทุกด้าน

2.8.2 การประชุมความร่วมมือทวิภาคีไทย - กัมพูชา ในการคุ้มครองช่วยเหลือผู้เสียหายในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา รัฐบาลแห่งราชอาณาจักรไทย และรัฐบาลแห่งราชอาณาจักรกัมพูชา ได้มีความร่วมมือในการพัฒนาขั้นตอนการปฏิบัติงานที่เป็นมาตรฐานในการคุ้มครองช่วยเหลือผู้เสียหายในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา เพื่อเป็นเอกสารขั้นตอนการปฏิบัติงานร่วมกัน ในการให้ความช่วยเหลือผู้เสียหายในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาระหว่างสองประเทศ โดยเริ่มพัฒนามาตั้งแต่ปี 2562 และมีการแลกเปลี่ยนข้อมูลกันผ่านช่องทางออนไลน์มาอย่างต่อเนื่อง ด้วยสถานการณ์โควิด – 19 ที่ไม่สามารถพบปะกันในรูปแบบเผชิญหน้าได้ ในปี 2565 จึงได้มีการประชุมความร่วมมือร่วมกันเพื่อรับรองและลงนามในเอกสารขั้นตอนการปฏิบัติงานที่เป็นมาตรฐานดังกล่าว โดยได้รับการสนับสนุนจากองค์กรระหว่างประเทศเพื่อการโยกย้ายถิ่นฐานให้สามารถดำเนินการได้ และมีแผนการดำเนินงานร่วมกันที่จะประชุมเพื่อจัดทำแผนปฏิบัติการ และศึกษาเรียนรู้กระบวนการยุติธรรมของสองประเทศร่วมกัน เพื่อให้การขับเคลื่อนการดำเนินการช่วยเหลือผู้เสียหายในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาระหว่างสองประเทศ มีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น

ภาพที่ 15 การประชุมไทย-กัมพูชา ในการคุ้มครองช่วยเหลือผู้เสียหายในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา

2.8.3 การประชุมระดับรัฐมนตรีของประเทศในอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง เพื่อต่อต้านการค้ามนุษย์ ครั้งที่ 5 (COMMIT Inter - Ministerial Meeting: IMM 5) ในหัวข้อ “การเสริมสร้างความเข้มแข็งอย่างยั่งยืนในความร่วมมือระดับพหุภาคีเพื่อต่อต้านการค้ามนุษย์” โดยในปี 2565 รัฐบาลแห่งราชอาณาจักรไทย เป็นเจ้าภาพในการจัดประชุมในรูปแบบ hybrid ร่วมกับประเทศสมาชิกในอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง ได้แก่ กัมพูชา จีน สปป. ลาว เมียนมา และเวียดนาม ซึ่งในการประชุมในครั้งนี้ ได้มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ในการดำเนินงานป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ของแต่ละประเทศ นอกจากนี้ ยังได้มีการนำเสนอการศึกษา การพัฒนากลไกการส่งต่อและให้ความช่วยเหลือผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ (Trans- national Referral Mechanism: TRM) ซึ่งโครงการพัฒนาสหประชาชาติ (UNDP) ได้สนับสนุนการศึกษาร่วมกับประเทศสมาชิกบางประเทศ เพื่อเป็นกรอบแนวทางสำหรับการช่วยเหลือคุ้มครองส่งต่อผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ระหว่างประเทศต่อไปในอนาคต และได้มีการแลกเปลี่ยนหารือร่วมกันในประเด็นการดำเนินงานเพื่อต่อต้านการค้ามนุษย์ภายใต้แผนปฏิบัติการความร่วมมือของประเทศในอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขงเพื่อต่อต้านการค้ามนุษย์ ระยะที่ 4 หรือ แผน SPA- IV แนวทางการดำเนินงานในการพัฒนาแผนฯ ระยะที่ 5 รวมไปถึงการเสริมสร้างความยั่งยืนของกระบวนการ COMMIT

ภาพที่ 16 การประชุมระดับรัฐมนตรีประเทศในอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง เพื่อต่อต้านการค้ามนุษย์ ครั้งที่ 5

3 ด้านป้องกัน

ในปี 2565 รัฐบาลไทย โดยกระทรวงแรงงาน ในฐานะหน่วยงานเจ้าภาพด้านการป้องกันการค้ามนุษย์ของประเทศไทย ยังคงพัฒนามาตรการและกลไกในการป้องกันไม่ให้คนไทยและคนต่างด้าวตกเป็นผู้เสียหายของกระบวนการค้ามนุษย์และการบังคับใช้แรงงาน ทั้งในประเทศและต่างประเทศ ตามนโยบายรัฐบาลและกระทรวงแรงงาน รวมไปถึงการบูรณาการเพื่อเสริมสร้างความตระหนักรู้เกี่ยวกับการเข้าถึงความช่วยเหลือ วิธีการและขั้นตอนการไปทำงานอย่างถูกต้องตามกฎหมายการตรวจสอบและคุ้มครอง โดยยึดมาตรฐานการปฏิบัติงานและกลไกการส่งต่อระดับชาติ และการเพิ่มศักยภาพเจ้าหน้าที่เพื่อให้เข้าใจถึงกระบวนการวิธีการตามกลไกการส่งต่อระดับชาติ เพื่อให้สามารถตรวจ คัดกรอง คัดแยก และช่วยเหลือคุ้มครองผู้ที่อาจเป็นผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์หรือการบังคับใช้แรงงาน ได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น โดยมีผลการดำเนินงานที่เป็นความก้าวหน้า ดังนี้

ผลการดำเนินงานที่สำคัญใน ปี 2565

1. การพัฒนากลไกการบริหารจัดการเพื่อป้องกันการค้ามนุษย์ให้สอดคล้องกับมาตรฐานสากล ในปี 2565 รัฐบาลไทยได้มีการดำเนินงาน ดังนี้

1.1 การพัฒนากฎหมาย กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานออกกฎกระทรวงคุ้มครองแรงงานในงานประมงทะเล พ.ศ. 2565 มีผลใช้บังคับเมื่อวันที่ 10 มีนาคม 2565 มีสาระสำคัญเป็นการกำหนดให้นายจ้างจัดทำสัญญาจ้างและจัดทำเอกสารการจ่ายค่าจ้างและค่าทำงานในวันหยุดเป็นภาษาไทยและภาษาที่ลูกจ้างเข้าใจ จ่ายค่าจ้างผ่านบัญชีธนาคารเท่านั้น และต้องจัดอาหารและน้ำดื่มที่ถูกสุขลักษณะและเพียงพอต่อการใช้ชีวิตบนเรือประมง ซึ่งการออกและบังคับใช้กฎหมายดังกล่าว จะเพิ่มการคุ้มครองสิทธิของแรงงานให้สอดคล้องกับอนุสัญญาการทำงานในภาคประมง (C188)

1.2 การจัดทำมาตรฐานการปฏิบัติงาน (SOP) เพื่อให้สามารถคัดกรองเบื้องต้นผู้ที่อาจเป็นผู้เสียหายจากการบังคับใช้แรงงานหรือบริการ และการค้ามนุษย์ด้านแรงงาน รวมถึงส่งต่อคดีได้อย่างเป็นรูปธรรม ซึ่งกระทรวงแรงงานได้มอบหมายหน่วยงานสังกัดกระทรวงแรงงานในพื้นที่ 76 จังหวัด นำมาตรฐานการปฏิบัติงาน (SOP) ไปบังคับใช้ รวมทั้งนำแบบตรวจคัดกรองเบื้องต้น (รบ.1) ไปใช้ในการตรวจคัดกรองแรงงานฯ ผลการดำเนินงานในปี 2565 พบว่า มีการตรวจคัดกรองเบื้องต้น จำนวน 1,073 ครั้ง แรงงาน จำนวน 8,399 คน พบผู้ที่อาจเข้าข่ายเป็นผู้เสียหายฯ จำนวน 3 คน ซึ่งหน่วยงานที่รับผิดชอบได้มีการส่งต่อคดีตามมาตรฐานการปฏิบัติงาน (SOP) แล้ว ปัจจุบันกระทรวงแรงงานได้ร่วมกับมูลนิธิ IJM ดำเนินการทบทวน/ปรับปรุงมาตรฐานการปฏิบัติงาน (SOP) ดังกล่าว ซึ่งการปฏิบัติงานตามมาตรฐานการปฏิบัติงาน (SOP) จะยกระดับการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ให้สามารถปฏิบัติงานในพื้นที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.3 การส่งเสริมสถานประกอบการนำแนวปฏิบัติการใช้แรงงานที่ดี (Good Labour Practice: GLP) ปัจจุบันมีสถานประกอบการเข้าร่วม จำนวน 42,016 แห่ง ลูกจ้าง จำนวน 2.3 ล้านคน โดยสถานประกอบการที่นำแนวปฏิบัติการใช้แรงงานที่ดี (GLP) จะช่วยยกระดับคุณภาพชีวิตของแรงงานไม่ให้ตกเป็นผู้เสียหายจากการบังคับใช้แรงงานหรือบริการ

2. การเพิ่มขีดความสามารถของเจ้าหน้าที่ในการบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์ ในปี 2565 รัฐบาลไทยได้มีการฝึกอบรมเพื่อเพิ่มขีดความสามารถของเจ้าหน้าที่ในการบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์ การคัดแยกผู้เสียหายร่วมกับทีมสหวิชาชีพ การดำเนินงานตามมาตรฐานการปฏิบัติงาน (SOP) และแผนปฏิบัติการว่าด้วยการส่งต่อระดับชาติฯ (NRM) จำนวน 12 โครงการ ผู้เข้ารับการอบรมฯ ทั้งสิ้นจำนวน 1,020 คน ซึ่งการฝึกอบรมฯ จะทำให้เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานเข้าใจข้อบ่งชี้ของการบังคับใช้แรงงานหรือบริการ การคัดแยกผู้เสียหาย เพิ่มความรู้ความเชี่ยวชาญในการปฏิบัติงาน สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3. การป้องกันการค้ามนุษย์ในบุคคลกลุ่มเสี่ยง

3.1 การป้องกันการค้ามนุษย์ในกลุ่มเปราะบาง (เด็ก สตรี ขอทาน) ในปี 2565 รัฐบาลได้มีมาตรการส่งเสริม รณรงค์ ตรวจสอบ และป้องกันปัญหาการค้ามนุษย์ในบุคคลกลุ่มเปราะบาง ซึ่งถือเป็นกลุ่มเสี่ยงต่อการตกเป็นผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ ได้แก่

- กระทรวงแรงงานได้มีการตรวจสถานประกอบการกลุ่มเสี่ยงต่อการใช้แรงงานเด็กจำนวน 941 แห่ง (จากทั้งหมด 30,453 แห่ง) พบการกระทำความผิด จำนวน 857 แห่ง โดยส่วนใหญ่เป็นความผิดฐานจ่ายค่าจ้างไม่ตรงกำหนด ไม่พบการกระทำความผิดฐานใช้แรงงานเด็กหรือการบังคับใช้แรงงานหรือบริการ
- กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬาร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง 21 หน่วยงาน ลงนามในบันทึกความเข้าใจ (MOU) ในการขับเคลื่อนโครงการส่งเสริมธุรกิจท่องเที่ยวที่ปลอดภัยและเป็นมิตรกับเด็ก (Child Safe Friendly Tourism Project)
- สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ได้อบรมให้ความรู้แก่เยาวชนเรื่องการละเมิดทางเพศ ยาเสพติดในสถานศึกษาภายใต้โครงการ DARE 2 CARE
- กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ได้มีการจัดระเบียบขอทานทั่วประเทศ จำนวน 363 ราย

3.2 การป้องกันการค้ามนุษย์ในกลุ่มแรงงานไทยไปต่างประเทศ โดยกรมการจัดหางาน ดำเนินการตรวจสอบ เฝ้าระวังและป้องกันผู้มีพฤติกรรมจะลักลอบไปทำงานต่างประเทศ ณ ด่านตรวจคนหางาน จำนวน 71,270 คน ระงับการเดินทาง จำนวน 383 คน ดำเนินคดีกับสายนายหน้าเถื่อน จำนวน 173 ราย โดยอยู่ระหว่างจับกุม (หมายจับ 1 คดี) ชั้นพนักงานสอบสวน จำนวน 119 คดี ชั้นอัยการ จำนวน 2 คดี ชั้นศาล จำนวน 1 คดี ส่วนใหญ่ดำเนินข้อหาจัดหางานให้คนหางานเพื่อไปทำงานต่างประเทศโดยไม่ได้รับอนุญาต

3.3 ในปี 2565 ประเทศไทยมีแรงงานต่างด้าว จำนวน 2,685,063 คนกรมการจัดหางานได้ดำเนินการการบริหารจัดการการทำงานของคนต่างด้าว เพื่อรองรับการฟื้นฟูประเทศภายหลังการผ่อนคลายมาตรการป้องกันและควบคุมโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 5 กรกฎาคม 2565 การจัดตั้งศูนย์พิจารณาอนุญาตให้อยู่ในราชอาณาจักร อนุญาตให้ทำงาน และออกเอกสารรับรองบุคคล (Certificate of Identity: CI) การส่งเสริมสถานประกอบการให้นำเข้าแรงงานต่างด้าวตาม MOU ปัจจุบันมีการนำเข้าแรงงานตาม MOU จำนวน 125,920 คน การตรวจสอบสอบสถานประกอบการ/นายจ้าง จำนวน 29,319 ราย แรงงานต่างด้าว จำนวน 364,578 คน พบนายจ้างกระทำความผิด จำนวน 1,044 ราย (เปรียบเทียบปรับ จำนวน 34 ราย อยู่ในชั้นพนักงานสอบสวน จำนวน 70 ราย) การช่วยเหลือแรงงานต่างด้าวร่วมกับภาคีเครือข่าย ณ ศูนย์ร่วมบริการช่วยเหลือแรงงานต่างด้าว จำนวน 10 แห่ง มีแรงงานต่างด้าวขอรับความช่วยเหลือ รวม 31,600 คน ส่วนใหญ่เป็นการขอแก้ไขข้อมูลทางทะเบียน คัดเอกสารหลักฐาน

3.4 แรงงานประมง ในปี 2565 มีแรงงานต่างด้าวภาคประมง จำนวน 67,590 คน มีการตรวจเรือประมง ณ ศูนย์ PIPO จำนวน 12,810 ลำ พบการกระทำความผิด จำนวน 63 ลำ ส่วนใหญ่เป็นความผิดเกี่ยวกับการไม่จัดเวลาพักระหว่างการทำงาน ไม่มีเอกสารการจ่ายค่าจ้าง และไม่มีเอกสารสัญญาจ้าง มีการบูรณาการตรวจเรือประมงทะเล จำนวน 207 แห่ง ลูกจ้าง จำนวน 3,317 คน ไม่พบการกระทำความผิด และในปี 2566 กรมประมงได้มีแผนดำเนินโครงการคัดกรองแรงงานต่างด้าวในภาคประมงทะเลตามกลไกการส่งต่อระดับชาติฯ (NRM) ใน 22 จังหวัดชายทะเล เพื่อตรวจคัดกรองแรงงานประมง ร้อยละ 100

ทั้งนี้ จากการที่รัฐบาลได้มีมาตรการส่งเสริม รณรงค์ ตรวจสอบ และป้องกันปัญหาการค้ามนุษย์ในบุคคลกลุ่มเสี่ยง ทั้งกลุ่มเปราะบาง (เด็ก สตรี ขอทาน) แรงงานไทยไปต่างประเทศ แรงงานต่างด้าว และแรงงานประมง ไม่ให้ตกเป็นเหยื่อจากการบังคับใช้แรงงานหรือบริการ และการค้ามนุษย์ด้านแรงงาน ทำให้ไม่พบการกระทำความผิดเกี่ยวกับการบังคับใช้แรงงานหรือบริการและการค้ามนุษย์ด้านแรงงานในการตรวจบุคคลกลุ่มดังกล่าว

3.1 การป้องกันการค้ามนุษย์ในกลุ่มเปราะบาง โดยเฉพาะกลุ่มสตรี เด็ก และขอทาน

รัฐบาลได้มุ่งเน้นการดำเนินงานเชิงบูรณาการในการป้องกันการค้ามนุษย์ในกลุ่มสตรีและเด็กโดยสนับสนุนการสร้างความตระหนักรู้และการรับรู้เกี่ยวกับการค้ามนุษย์ในรูปแบบต่าง ๆ ให้แก่ กลุ่มเปราะบาง โดยเฉพาะ เด็ก เยาวชน สตรี ขอทาน รวมทั้งส่งเสริมและพัฒนาทักษะทางอาชีพในกลุ่มสตรีกลุ่มเสี่ยงเพื่อป้องกันไม่ให้เกิดเหตุปัจจัยที่จะเข้าสู่การถูกกระทำหรือเป็นผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ และพัฒนา/อบรมเจ้าหน้าที่ให้มีศักยภาพและประสิทธิภาพ รวมถึงการตรวจคุ้มครองและป้องกันมิให้เกิดการใช้แรงงานเด็กในรูปแบบที่เลวร้าย และแก้ไขปัญหาผู้ทำการขอทานอย่างเป็นระบบเพื่อป้องกันการแสวงประโยชน์ในกระบวนการค้ามนุษย์ โดยมีผลการดำเนินงาน ดังนี้

(3.1.1) การป้องกันการค้ามนุษย์ในกลุ่มเด็กและเยาวชน ประกอบด้วยการดำเนินการดังต่อไปนี้

(1) การตรวจสถานประกอบกิจการกลุ่มเสี่ยงเพื่อป้องกันการใช้แรงงานเด็กในรูปแบบที่เลวร้าย

การป้องกันและแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ด้านแรงงานและการใช้แรงงานเด็กในรูปแบบที่เลวร้ายในปี 2565 กระทรวงแรงงาน โดยกรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานได้ดำเนินการตรวจสถานประกอบการที่เสี่ยงต่อการใช้แรงงานเด็ก แรงงานบังคับ แรงงานขัดหนี้ และการค้ามนุษย์ด้านแรงงาน จำนวนสถานประกอบการ 941 แห่ง แรงงาน 30,597 คน จากสถานประกอบการทั้งหมด 30,453 แห่ง แรงงาน 754,942 คน โดยพบการกระทำความผิด จำนวน 857 แห่ง ลูกจ้าง 27,989 คน มีคำสั่งให้นายจ้างปฏิบัติให้ถูกต้องตามกฎหมาย 852 คำสั่ง และดำเนินคดีทางพนักงานสอบสวน 5 คดี โดยพบการกระทำความผิด 3 ลำดับแรก ดังนี้ 1) เรื่องการจ่ายค่าจ้าง 2) เรื่องการจ่ายค่าบอกกล่าวล่วงหน้า 3) เรื่องการเก็บเงินประกันในการทำงาน

(2) โครงการบูรณาการการตรวจแรงงานในพื้นที่กลุ่มเสี่ยงในด้านการขจัดการใช้แรงงานเด็กในรูปแบบที่เลวร้าย (ชุดเฉพาะกิจ)

กระทรวงแรงงาน โดยกรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานได้ดำเนินการตรวจแรงงานตามโครงการบูรณาการการตรวจแรงงานในพื้นที่กลุ่มเสี่ยงในด้านการขจัดการใช้แรงงานเด็กในรูปแบบที่เลวร้าย ในลักษณะชุดเฉพาะกิจ มุ่งเน้นการตรวจสถานประกอบกิจการในพื้นที่ห่างไกล หรือสถานประกอบกิจการที่ไม่เคยได้รับการตรวจแรงงาน หรือผ่านการตรวจแรงงานมาเป็นระยะเวลานานเกินกว่า 5 ปีขึ้นไป ทั้งนี้ ได้ดำเนินการตรวจแรงงานสถานประกอบกิจการประเภทเครื่องนุ่งห่มในพื้นที่อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก ระหว่างวันที่ 5 - 8 กันยายน 2565 จำนวน 4 แห่ง ลูกจ้าง 804 คน จำแนกเป็นลูกจ้างคนไทย 29 คน ต่างด้าว 775 คน เจ้าหน้าที่ได้ตรวจคัดกรองตามแบบคัดกรองเบื้องต้น (รบ. 1) และตามแบบการตรวจแรงงาน ไม่พบการใช้แรงงานเด็กในรูปแบบที่เลวร้ายในรูปแบบต่าง ๆ โดยลูกจ้างทุกคนมีเอกสารระบุอายุตัวของลูกจ้างทุกคน ซึ่งเป็นผลมาจากการที่ภาครัฐได้เพิ่มโทษเกี่ยวกับการใช้แรงงานเด็กผิดกฎหมาย รวมถึงการเพิ่มโทษการบังคับใช้แรงงาน การค้ามนุษย์ด้านแรงงาน ประกอบกับการประชาสัมพันธ์สร้างความตระหนักรู้ของเจ้าหน้าที่และพนักงานตรวจแรงงานในพื้นที่อย่างเข้มข้น โดยให้ความตระหนักรู้เกี่ยวกับโทษของการใช้แรงงานเด็ก

ข้อเท็จจริง: กรณีหากพบการกระทำความผิดเกี่ยวกับการใช้แรงงานเด็ก หรือมีข้อร้องเรียนต่าง ๆ พนักงานตรวจแรงงานมีอำนาจเข้าตรวจสอบเกี่ยวกับการปฏิบัติตาม พระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2541 ในสถานประกอบกิจการเพื่อตรวจสอบ สอบถามข้อเท็จจริง และมีอำนาจเรียกบุคคลที่เกี่ยวข้องมาชี้แจง รวมถึงเอกสารหลักฐานต่าง ๆ และการกระทำอื่นเพื่อให้ได้ข้อเท็จจริงในอันที่จะปฏิบัติการให้เป็นไปตามกฎหมายดังกล่าว หากพบว่านายจ้างหรือสถานประกอบกิจการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย พนักงานตรวจแรงงานจะดำเนินการออกคำสั่งเป็นหนังสือให้นายจ้าง หรือสถานประกอบการปฏิบัติให้ถูกต้องตามกฎหมาย หากไม่ปฏิบัติภายในระยะเวลาที่กำหนดในคำสั่ง นายจ้าง หรือสถานประกอบกิจการนั้นต้องระวางโทษสูงสุดปรับตั้งแต่สี่แสนถึงแปดแสนบาทต่อลูกจ้างหนึ่งคน หรือจำคุกไม่เกินสองปี หรือทั้งจำทั้งปรับ

(3) การสร้างความตระหนักรู้ให้กับกลุ่มเสี่ยงที่จะถูกแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบจากสื่อลามกเด็กและการค้ามนุษย์ในรูปแบบทางเพศ โดยมีการดำเนินงาน ดังนี้

1) กระทรวงแรงงาน โดยกรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานได้ดำเนินการในการขจัดปัญหาการใช้แรงงานเด็กและแรงงานบังคับ ได้จัดพิธีประกาศแสดงเจตนารมณ์และลงนามบันทึกความเข้าใจ (MOU) การป้องกันและแก้ไขปัญหาการใช้แรงงานเด็กและแรงงานบังคับในสินค้าประเภทกุ้ง ปลา อ้อย และเครื่องนุ่งห่ม โดยกระทรวงแรงงานได้ลงนาม MOU กับภาคเอกชน 12 หน่วยงาน ได้ส่งเสริมสมาชิกผู้ประกอบการให้มีประกาศเจตนารมณ์และแสดงความมุ่งมั่นในการไม่ใช้แรงงานเด็กและแรงงานบังคับ ตลอดจนนำแนวปฏิบัติการใช้แรงงานที่ดี (GLP) ไปปฏิบัติ พร้อมทั้งติดตามการดำเนินการตามกรอบแนวทางที่สถานประกอบกิจการใช้ในการป้องกันการใช้แรงงานเด็ก แรงงานบังคับ ซึ่งมีลงพื้นที่เพื่อติดตามการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง ตั้งแต่ 29 มีนาคม 2564

ในปี 2565 ได้มีการติดตามและสนับสนุนการดำเนินการตามบันทึกข้อตกลงดังกล่าว **โดยการลงพื้นที่เยี่ยมชมกระบวนการผลิตและรับฟังผลการดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหาการใช้แรงงานเด็กและแรงงานบังคับ** โดยดำเนินการจำนวน 4 ครั้ง สถานประกอบการจำนวน 16 แห่ง ในพื้นที่ 7 จังหวัด ดังนี้ กาฬสินธุ์ อุดรธานี (โรงงานน้ำตาล 1 แห่ง และไร่อ้อย 4 แห่ง) สมุทรสาคร จันทบุรี (กิจการอาหารแปรรูปจากสัตว์น้ำและอาหารสำเร็จรูปสำหรับสัตว์ 1 แห่ง สมาคมกุ้งตะวันออกไทยรวมถึงฟาร์มเพาะเลี้ยงกุ้งที่เป็นสมาชิก 2 แห่ง) สุราษฎร์ธานี (กิจการอาหารแปรรูปจากสัตว์น้ำ 2 แห่ง สหกรณ์ผู้เลี้ยงกุ้งลุ่มน้ำท่าทอง รวมถึงฟาร์มเพาะเลี้ยงกุ้งที่เป็นสมาชิก 2 แห่ง) นครปฐม และเชียงใหม่ (กิจการตัดเย็บเสื้อผ้า 4 แห่ง) โดยได้เสนอแนะให้ผู้ประกอบการนำแนวปฏิบัติการใช้แรงงานที่ดี (Good Labour Practices: GLP) และมาตรฐานแรงงานไทย (Thai Labour Standard: TLS) ไปใช้ในสถานประกอบกิจการ รวมถึงแนะนำให้บริษัทสู่ระบบ TLS และได้มอบสื่อประชาสัมพันธ์ในการป้องกันการใช้แรงงานเด็ก และแรงงานบังคับ ให้กับผู้แทนองค์กรในกิจการสินค้าทั้ง 4 ประเภท ซึ่งสถานประกอบกิจการส่วนใหญ่ได้นำแนวปฏิบัติการใช้แรงงานที่ดี (Good Labour Practices : GLP) ไปใช้ในการบริหารจัดการ

2) จัดกิจกรรมวันรณรงค์ต่อต้านการใช้แรงงานเด็กโลก ในวันที่ 12 มิถุนายน ของทุกปี โดยการจัดกิจกรรมดังกล่าวในปี 2565 องค์การแรงงานระหว่างประเทศ (ILO) ได้กำหนดแนวคิดหลัก คือ “การคุ้มครองทางสังคมเพื่อยุติปัญหาการใช้แรงงานเด็ก (Universal social protection to end child labour)”

ที่มุ่งเน้นการทำงานเชิงบูรณาการ ของหน่วยงานภาคีเครือข่ายที่มีภารกิจเกี่ยวข้องกับการแก้ไขปัญหาการใช้แรงงานเด็กในรูปแบบออนไลน์ผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ (Zoom) มีผู้เข้าร่วมกิจกรรม ประกอบด้วย หน่วยงานภาครัฐ เอกชน ภาคประชาสังคม รวมถึงนายจ้าง ลูกจ้างในสถานประกอบกิจการจำนวน 820 คน ร่วมรับฟังนโยบายด้านการต่อต้านการใช้แรงงานเด็กจากผู้บริหารระดับสูงของกระทรวงแรงงาน และแสดงสัญลักษณ์ต่อต้านการใช้แรงงานเด็กของผู้เข้าร่วมกิจกรรม เป็นต้น

3) ชุดปฏิบัติการปราบปรามการล่วงละเมิดทางเพศต่อเด็กทางอินเทอร์เน็ต สำนักงานตำรวจแห่งชาติ (TICAC) ร่วมกับสำนักงานบริหารนโยบายของนายกรัฐมนตรี (สบนร.) จัดทำเว็บไซต์ช่องทางแจ้งเหตุในชื่อ “www.คลิปหลุดทำไง.com” เพื่อเข้าถึงประชาชนที่ต้องการแจ้งเหตุได้มากขึ้น โดยใช้สื่อของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ เพจข่าวประชาสัมพันธ์ต่างๆ และอินฟลูเอนเซอร์ ในการประชาสัมพันธ์ทำให้กระจายข่าวได้รวดเร็วยิ่งขึ้น โดยเปิดตัวเมื่อวันที่ 17 สิงหาคม 2565 เพื่อรับแจ้งเหตุล่วงละเมิดทางเพศ - สื่อลามกเด็กผ่านออนไลน์ ทั้งนี้ สามารถแจ้งเบาะแสหรือขอความช่วยเหลือได้ตลอด 24 ชั่วโมง

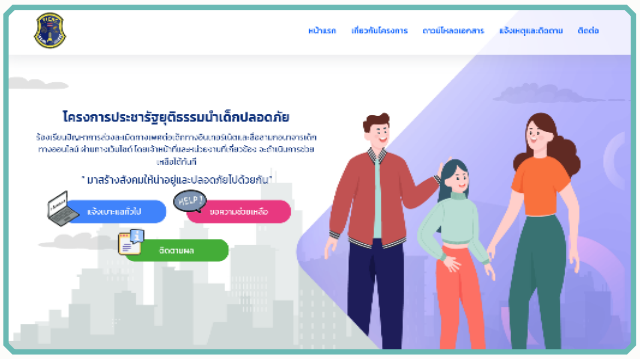

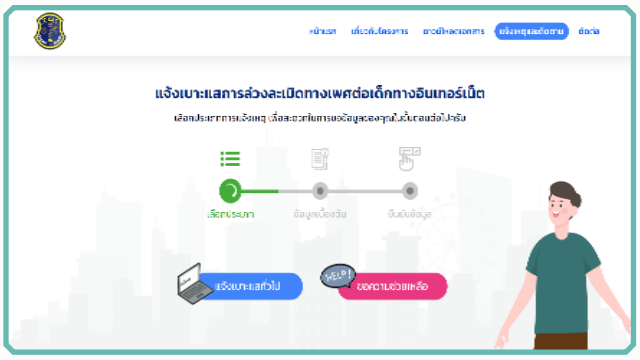

4) ชุดปฏิบัติการปราบปรามการล่วงละเมิดทางเพศต่อเด็กทางอินเทอร์เน็ต (TICAC) สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ดำเนินโครงการการป้องกันภัยการล่วงละเมิดทางเพศต่อเด็กทางอินเทอร์เน็ตในกลุ่มนักเรียนและนักศึกษา (Child Abuse Resistance Education: C.A.R.E) จัดชุดวิทยากรออกบรรยายให้ความรู้แก่นักเรียน ในโรงเรียนระดับประถมศึกษา และมัธยมศึกษา เพื่อให้เข้าใจและตระหนักถึงภัยการล่วงละเมิดทางเพศต่อเด็กทางอินเทอร์เน็ต โดยในปี 2565 มีการบรรยายไปแล้ว 473 ครั้ง

5) ชุดปฏิบัติการปราบปรามการล่วงละเมิดทางเพศต่อเด็กทางอินเทอร์เน็ต (TICAC) สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ดำเนินโครงการ D.A.R.E. 2 C.A.R.E. ซึ่งเป็นการต่อยอดโครงการครูตำรวจเพื่อป้องกันภัยยาเสพติดในสถานศึกษา (Drug Abuse Resistance Education: D.A.R.E.) ที่อยู่แล้วทั่วประเทศมาเพิ่มหลักสูตรการป้องกันภัยการล่วงละเมิดทางเพศต่อเด็กทางอินเทอร์เน็ตในกลุ่มนักเรียนและนักศึกษา (Child Abuse Resistance Education: C.A.R.E) เข้าเป็นหัวข้อบรรยาย โดยมุ่งเน้นไปในเชิงป้องกันปัญหาตั้งแต่ต้นทาง เสริมสร้างภูมิคุ้มกันการค้าประเวณีและสิ่งเสพติดในเด็กนักเรียนและนักศึกษาด้วยการให้ความรู้ การสร้างทักษะการตัดสินใจ และวิธีการปฏิเสธเมื่อถูกชักชวน ซึ่งตั้งแต่เดือนมิถุนายน 2565 เป็นต้องมามีการบรรยายให้ความรู้ไปแล้ว 22,022 ครั้ง ใน 18,371 สถานศึกษาทั่วประเทศ มีผู้เข้าฟังบรรยายทั้งหมด 666,036 คน

6) การป้องกันไม่ให้ผู้ที่มีประวัติการล่วงละเมิดทางเพศกับเด็กเข้ามาในประเทศ สำนักงานตำรวจแห่งชาติมอบหมายให้สำนักงานตรวจคนเข้าเมืองดำเนินการบันทึกข้อมูลบุคคลเฝ้าระวังบุคคลไม่พึงประสงค์ (Watch List) และบุคคลต้องห้าม (Black List) ซึ่งเป็นการป้องกันไม่ให้ผู้ที่มีประวัติการล่วงละเมิดทางเพศกับเด็กเข้ามาในประเทศไทย โดยได้รับข้อมูลจากการประสานงานจากหน่วยงานบังคับใช้กฎหมายต่างประเทศตามสถิติ ดังนี้

ตารางที่ 28 การดำเนินการกับคนต่างชาติที่มีพฤติการณ์ล่วงละเมิดทางเพศ อนาจาร หรือคนต่างชาติกระทำผิดเกี่ยวกับการค้ามนุษย์

ปี	ปฏิเสธการเข้าเมือง	เพิกถอนการให้อยู่ในราชอาณาจักร	ข้อมูลบุคคลเฝ้าระวังที่เกี่ยวข้องกับความผิดทางเพศที่ได้รับจากหน่วยงานต่างๆ
2560	1,264	29	16
2561	414	151	69
2562	648	21	43
2563	35	91	2
2564	2	1	79
2565	1	13	241
รวม	**2,364**	**306**	**450**

จากสถิติดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าประเทศไทยมีการประสานงานกับหน่วยงานบังคับใช้กฎหมายต่างประเทศอย่างต่อเนื่องโดยเฉพาะในกรณีการรับแจ้งข้อมูลเกี่ยวกับบุคคลที่เคยมีประวัติการกระทำความผิดทางเพศกับเด็ก รวมทั้งมีการปฏิเสธการเข้าเมืองและการให้อยู่ในราชอาณาจักรอย่างต่อเนื่องทุกปี

7) การร่วมลงนามบันทึกความเข้าใจ (MOU) ในการขับเคลื่อนโครงการส่งเสริมธุรกิจท่องเที่ยวที่ปลอดภัยและเป็นมิตรกับเด็ก (Child Safe Friendly Tourism Project)

เมื่อวันที่ 7 กันยายน 2565 รัฐบาลไทยขับเคลื่อนโครงการส่งเสริมธุรกิจท่องเที่ยวที่ปลอดภัยและเป็นมิตรกับเด็ก โดยร่วมกันพัฒนามาตรการที่เกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์และการแสวงหาประโยชน์ทางเพศจากเด็กทุกรูปแบบอย่างมีประสิทธิภาพ ส่งเสริมภาพลักษณ์ที่ดีให้กับอุตสาหกรรมท่องเที่ยวไทย และสร้างความเชื่อมั่นด้านความปลอดภัยให้แก่นักท่องเที่ยวไทยและนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ ทั้งมาตรการเชิงป้องกันและมาตรการจูงใจ การพัฒนาหลักสูตรอบรมให้ความรู้แก่บุคลากรในสถานประกอบการและนักศึกษาเกี่ยวกับการป้องกันการค้ามนุษย์และการแสวงหาประโยชน์ทางเพศจากเด็กทุกรูปแบบ การพัฒนามาตรฐานทางการท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้อง การส่งเสริมการสร้างแบรนด์ (Branding) และการใช้ตราสัญลักษณ์ที่เกี่ยวกับธุรกิจที่ปลอดภัยและเป็นมิตรกับเด็กให้เป็นที่รู้จักในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว การติดตามและประเมินผลการดำเนินงานของสถานประกอบการ และการประชาสัมพันธ์โครงการหรือแผนการต่อต้านการค้ามนุษย์และการล่วงละเมิดทางเพศเด็กของประเทศไทยบนสื่อโซเชียลต่าง ๆ รวมถึงการขยายการดำเนินการไปยังสถานประกอบการประเภทอื่นในห่วงโซ่อุปทานทางการท่องเที่ยว โดย 21 หน่วยงานที่ร่วมลงนามบันทึกข้อตกลง ได้แก่ สำนักงานปลัดกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา กรมการท่องเที่ยว สำนักงานปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กรมกิจการเด็กและเยาวชน กระทรวงมหาดไทย กระทรวงแรงงาน กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม สำนักงานตำรวจแห่งชาติ กรมบัญชีกลาง กรมสรรพากร การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สภาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย หอการค้าไทย สมาคมโรงแรมไทย มูลนิธิเพื่อความเข้าใจเด็ก (FOCUS) มูลนิธิเพื่อยุติการแสวงหาประโยชน์ทางเพศจากเด็ก (ECPAT Foundation) มูลนิธิศุภนิมิตแห่งประเทศไทยมูลนิธิวัฒนเสรี มูลนิธิรักษ์เด็ก และมูลนิธิเอ – ทเวนตี้วัน (A 21 Foundation)

(3.1.2) การป้องกันการค้ามนุษย์โดยสร้างความตระหนักรู้ในกลุ่มสตรี

มูลนิธิคณะภคินีศรีชุมพาบาลประเทศไทยร่วมกับชาลิสากรุงไทยแลนด์ จังหวัดหนองคาย จัดพิธีมอบป้ายศูนย์เฝ้าระวังความรุนแรงในชุมชน และรณรงค์เพื่อยุติความรุนแรงต่อเด็กและสตรี และการป้องกันการค้ามนุษย์ ประจำปี 2565

การดำเนินการตามโครงการพัฒนาและเสริมสร้างความเข้มแข็งคณะกรรมการเฝ้าระวังระดับชุมชน เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาความรุนแรงในเด็กและสตรี มูลนิธิภคินีศรีชุมพาบาล ที่มีการบริหารจัดการโดยชุมชนเพื่อชุมชน ซึ่งมีคณะกรรมการศูนย์เฝ้าระวังความรุนแรงในชุมชน จำนวน 5 ศูนย์ เพื่อคุ้มครองเด็กและสตรีจากความรุนแรงทุกรูปแบบ รวมทั้งการแสวงหาประโยชน์ทางเพศ และการค้ามนุษย์ ประสานงานและประชุมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โรงเรียน องค์กรชุมชน ผู้นำชุมชน องค์กรพัฒนาเอกชน รวมทั้งกลุ่มสตรีและเยาวชน เพื่อจัดตั้งหรือเสริมสร้างความเข้มแข็งคณะกรรมการเฝ้าระวังระดับชุมชน เพื่อเป็นกลไกในการป้องกันและแก้ไขปัญหาความรุนแรงในเด็กและสตรี เพื่อเสริมศักยภาพและจัดอบรมให้ความรู้แก่คณะกรรมการเฝ้าระวังในชุมชนเรื่องการแจ้งเบาะแส การรายงานและการส่งต่อเคส รวมทั้งการจัดประชุมรายไตรมาสเพื่อวิเคราะห์สถานการณ์ความรุนแรง หาแนวทางในการป้องกันและแก้ไขปัญหาความรุนแรงในเด็กและสตรีในชุมชน เพื่อจัดกิจกรรมรณรงค์สร้างความตระหนักในชุมชนร่วมกับคณะกรรมการเฝ้าระวังในชุมชนเรื่องสิทธิสตรี ความรุนแรงในครอบครัว กฎหมายและเรื่องอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งให้ความช่วยเหลือทางเทคนิคและสนับสนุนการทำงานของคณะกรรมการเฝ้าระวังในชุมชนอย่างยั่งยืน ทั้งนี้มีหน่วยงานเข้าร่วม จำนวน 40 หน่วยงาน โดยมีผู้เข้าร่วมงาน จำนวนทั้งสิ้น 1,300 คน

(3.1.3) การป้องกันการค้ามนุษย์ในผู้ทำการขอทาน

กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์มุ่งขับเคลื่อนการแก้ไขปัญหาผู้ทำการขอทานอย่างเป็นระบบเพื่อป้องกันการแสวงประโยชน์ในกระบวนการค้ามนุษย์ โดยดำเนินการจัดระเบียบขอทานทั่วประเทศ พบผู้ทำการขอทานทั้งสิ้น จำนวน 363 ราย ซึ่งมีสถิติเพิ่มขึ้นจาก ปี 2564 จำนวน 246 ราย หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 47.56 เนื่องจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา (COVID-19) ได้คลี่คลาย มีการเปิดสถานที่ท่องเที่ยว ซึ่งมีนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติเพิ่มมากขึ้น เป็นผลให้ผู้ทำการขอทานออกมาทำการขอทานในเมืองใหญ่และสถานที่ท่องเที่ยวมากขึ้นด้วย ดังนี้

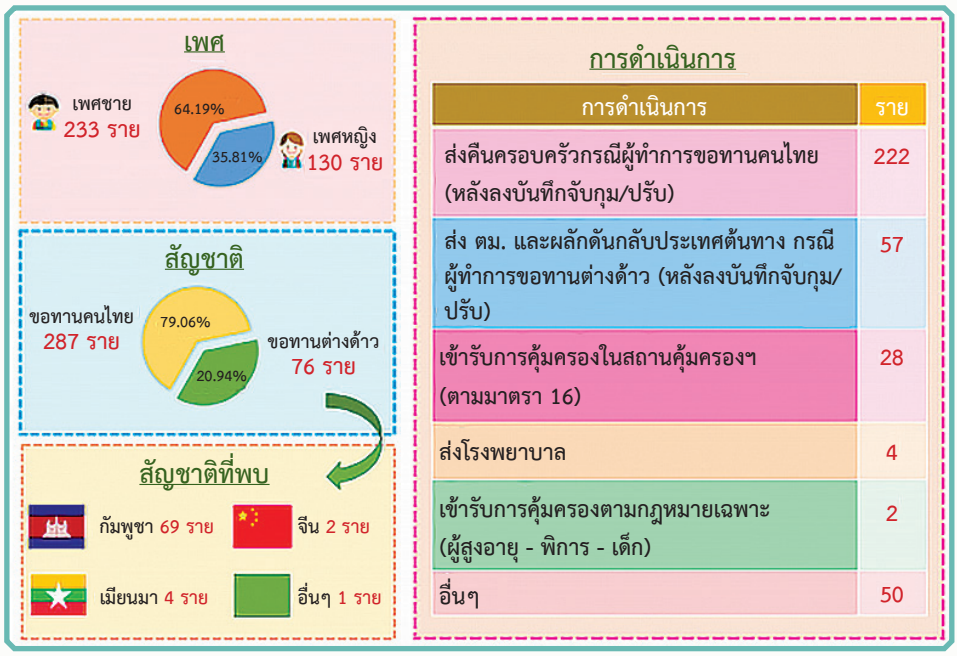

การดำเนินการ	ราย
ส่งคืนครอบครัวกรณีผู้ทำการขอทานคนไทย (หลังลงบันทึกจับกุม/ปรับ)	222
ส่ง ตม. และผลักดันกลับประเทศต้นทาง กรณีผู้ทำการขอทานต่างด้าว (หลังลงบันทึกจับกุม/ปรับ)	57
เข้ารับการคุ้มครองในสถานคุ้มครองฯ (ตามมาตรา 16)	28
ส่งโรงพยาบาล	4
เข้ารับการคุ้มครองตามกฎหมายเฉพาะ (ผู้สูงอายุ - พิการ - เด็ก)	2
อื่นๆ	50

นอกจากนี้ กระทรวง พม. ยังมุ่งเน้นการดำเนินงานในเชิงป้องกัน ดังนี้

(1) การขับเคลื่อนงานเชิงนโยบาย ได้แก่

- **การบังคับใช้กฎหมายพระราชบัญญัติควบคุมการขอทาน พ.ศ. 2559 และอนุบัญญัติจำนวน 6 ฉบับ** ประกอบด้วย การจำแนกลักษณะผู้กระทำการขอทานกับผู้แสดงความสามารถ หลักเกณฑ์วิธีการแจ้งและการมีบัตรประจำตัวเป็นผู้แสดงความสามารถ หลักเกณฑ์และวิธีการในการคัดกรองผู้ทำการขอทาน การไม่ส่งต่อผู้ทำการขอทานไปดำเนินการตามกฎหมายเฉพาะ การแจ้งของผู้ประสงค์จะแสดงความสามารถต่อเจ้าพนักงานท้องถิ่นและองค์ประกอบ คุณสมบัติและลักษณะต้องห้าม และการดำรงตำแหน่ง และการพ้นจากตำแหน่งของคณะอนุกรรมการควบคุมการขอทานจังหวัด

- **การจัดทำแผนปฏิบัติการตามแผนขับเคลื่อนการควบคุมการขอทาน ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2566 - 2570)** เพื่อใช้เป็นแนวทางการปฏิบัติงานให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของกฎหมาย ภายใต้วิสัยทัศน์ “มุ่งลดขอทาน สร้างสังคมให้เข้าใจ ด้วยระบบและกลไกที่มีประสิทธิภาพ” ประกอบด้วย 3 พันธกิจ 6 แผนขับเคลื่อน 15 กลยุทธ์ 27 โครงการ มุ่งเน้นการยกระดับมาตรการและแนวทางการควบคุม คุ้มครองและพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้ทำการขอทาน ตลอดจนกลุ่มเสี่ยงที่อาจเข้าสู่กระบวนการขอทาน การส่งเสริมและสนับสนุน

การแสดงความสามารถ การพัฒนาศักยภาพในการปฏิบัติงานและเสริมพลังความมุ่งมั่นในการปฏิบัติหน้าที่ การเพิ่มประสิทธิภาพในการสื่อสารต่อสังคมและกลุ่มเป้าหมาย การยกระดับมาตรการและกลไกสนับสนุนการปฏิบัติงาน และการยกระดับความร่วมมือของภาคีเครือข่ายเพื่อการป้องกันและแก้ไขปัญหาการขอทาน

(2) การขับเคลื่อนงานเชิงรุก ในการป้องกันปัญหาขอทาน ได้แก่

- **การบูรณาการภาคีเครือข่ายในการจัดระเบียบขอทานอย่างต่อเนื่องในทุกจังหวัด** แบ่งเป็น แผนการจัดระเบียบปกติประจำเดือน แผนการจัดระเบียบในงานสำคัญต่าง ๆ และแผนการบูรณาการจัดระเบียบผู้ทำการขอทานในเขตกรุงเทพมหานคร โดยมีหน่วยงานร่วมบูรณาการ ได้แก่ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หน่วยงานฝ่ายความมั่นคง องค์การเฟรนด์อินเตอร์เนชั่นแนล และหน่วยงานในสังกัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์
- **การเฝ้าระวังและพัฒนาคุณภาพชีวิตประชาชนในระดับพื้นที่เพื่อป้องกันกลุ่มเสี่ยงกลายเป็นคนไร้ที่พึ่งและผู้ทำการขอทาน** การขับเคลื่อนงานตามบันทึกข้อตกลง (MOU) ว่าด้วยความร่วมมือการพัฒนาระบบคุ้มครองคนไร้ที่พึ่งและขอทานในชุมชนร่วมกับเทศบาลนคร 30 แห่ง และเมืองพัทยา เพื่อเป็นเครือข่ายความร่วมมือในการขับเคลื่อนการเฝ้าระวัง คุ้มครองและพัฒนากลุ่มเป้าหมายในระดับพื้นที่ซึ่งเป็นเมืองเศรษฐกิจสำคัญ
- **การประสานความร่วมมือร่วมกับบริษัทแพลนบี มีเดีย จำกัด (มหาชน) ในการรณรงค์การประชาสัมพันธ์การขอทานผิดกฎหมายผ่านจอ LED 6 จุดสำคัญของกรุงเทพมหานคร** ระหว่าง 1 - 30 เมษายน 2565 บริเวณแยกศาลาแดง RCD ทองหล่อ ทางด่วนเฉลิมมหานคร แยกอโศกรัชดาภิเษก ถนนพระรามสี่ สะพานไทย - ญี่ปุ่น และถนนเยาวราช

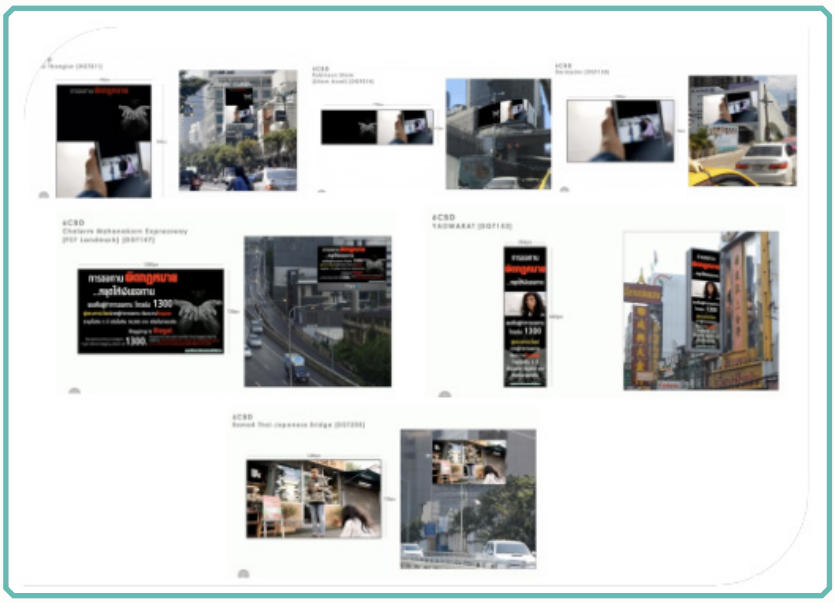

(3) การขับเคลื่อนงานป้องกันการแสวงหาประโยชน์จากผู้ทำการขอทาน กรณีผู้ทำการขอทานที่มาคู่กับเด็ก และไม่มีเอกสารพิสูจน์ความสัมพันธ์ ได้มีการดำเนินการตรวจสารพันธุกรรม (DNA) ซึ่งเป็นความร่วมมือระหว่างกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ และสถาบันนิติวิทยาศาสตร์ กระทรวงยุติธรรม โดยระหว่างการรอผลการตรวจสารพันธุกรรม (DNA) ผู้ทำการขอทานและเด็กได้เข้ารับการคุ้มครองในสถานคุ้มครองและพัฒนาคุณภาพชีวิต

ของกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ พบว่าระหว่างเดือนมกราคม - พฤศจิกายน 2565 มีผู้ทำการขอทานเข้าสู่การคุ้มครอง จำนวน 17 คน โดยมีเด็กติดตามมาด้วย จำนวน 20 คน ทั้งหมดมีสัญชาติกัมพูชา ทั้งนี้ ผลการตรวจสารพันธุกรรม (DNA) พบว่า มีความสัมพันธ์ทางสายโลหิตจริง จึงได้มีการรายงานผลไปที่สถานีตำรวจในท้องที่กระทำความผิด เพื่อประสานไปยังกองบังคับการตรวจคนเข้าเมือง และสำนักงานตรวจคนเข้าเมืองจังหวัด ดำเนินการส่งกลับประเทศต้นทาง

(4) การขับเคลื่อนงานเชิงพัฒนา เพื่อป้องกันผู้ทำการขอทานกลับมาขอทานซ้ำ ตลอดจนพัฒนาองค์ความรู้และกลไกให้เอื้อต่อการปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ได้แก่

- **การพัฒนากลุ่มเป้าหมาย** หลังจากการคัดกรอง หากพบว่าผู้ทำการขอทานที่เป็นกลุ่มเป้าหมายเฉพาะ ได้แก่ เด็ก หญิงมีครรภ์ ผู้สูงอายุ คนวิกลจริต คนพิการหรือทุพพลภาพ จะดำเนินการส่งต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องตามกฎหมายเฉพาะเพื่อเข้ารับการคุ้มครอง และเมื่อคัดกรองแล้ว พบว่า เป็นบุคคลที่ไม่สามารถประกอบอาชีพได้ ไม่มีญาติมิตรอุปการะเลี้ยงดู และไม่มีทางเลี้ยงชีพอย่างอื่น หรืออยู่ในภาวะยากลำบากจะเข้าสู่ระบบการคุ้มครองและพัฒนาคุณภาพชีวิตในสถานคุ้มครองและพัฒนาคุณภาพชีวิต ของกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ ซึ่งในกระบวนการพัฒนาศักยภาพมุ่งเน้นการฝึกทักษะอาชีพและทักษะชีวิต กิจกรรมบำบัดฟื้นฟูด้านสุขภาพจิต การปรับทัศนคติ และการเตรียมความพร้อมก่อนกลับสู่สังคม
- **การพัฒนาศักยภาพพนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติควบคุมการขอทาน พ.ศ. 2559 รูปแบบออนไลน์** ให้กับพนักงานเจ้าหน้าที่ฯ จำนวน 63 คน เพื่อเป็นกลไกในการควบคุม คุ้มครอง และพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้ทำการขอทานระดับพื้นที่
- **การส่งเสริมและพัฒนาผู้แสดงความสามารถ** มุ่งเน้นการแยกผู้ทำการขอทานออกจากผู้แสดงความสามารถ ตลอดจนมีการส่งเสริมให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และองค์กรภาคเอกชน เปิดพื้นที่แสดงความสามารถให้กับผู้แสดงความสามารถในที่สาธารณะแล้วจำนวน 1,187 พื้นที่ อันจะนำไปสู่การเปิดโอกาสในการมีงานทำการมีรายได้ และอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีศักดิ์ศรี ตลอดจนเป็นการป้องกันกลุ่มเสี่ยงไม่ให้เข้าสู่กระบวนการขอทาน โดยออกบัตรประจำตัวผู้แสดงความสามารถแล้ว จำนวน 1,458 คน ดังนี้

3.2 การป้องกันการค้ามนุษย์แรงงานไทยที่ไปทำงานต่างประเทศ

รัฐบาลโดยกระทรวงแรงงาน ได้กำหนดมาตรการดำเนินการเพื่อป้องกันการค้ามนุษย์แรงงานไทยที่ไปทำงานต่างประเทศ เพื่อแก้ไขปัญหาการลักลอบเดินทางไปทำงานอย่างผิดกฎหมาย ซึ่งอาจทำให้ผู้ที่ลักลอบเดินทางไปทำงานอาจจะตกเป็นผู้เสียหายของการค้ามนุษย์จากองค์กรข้ามชาติ รวมถึงถูกแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบในต่างประเทศ เพื่อให้แรงงานไทย คนหางาน และผู้ที่มีความประสงค์เดินทางไปทำงานในต่างประเทศ เข้าถึงข้อมูลการเดินทางไปทำงานในต่างประเทศอย่างถูกกฎหมาย กระทรวงแรงงานจึงได้ดำเนินการ ดังต่อไปนี้

3.2.1 การจัดส่งแรงงานไทยไปทำงานต่างประเทศ

กระทรวงแรงงาน โดยกรมการจัดหางานเล็งเห็นถึงปัญหาของการถูกแสวงหาประโยชน์ของแรงงานซึ่งเดินทางไปทำงานในต่างประเทศผ่านช่องทางไม่ถูกต้องตามกฎหมาย จึงได้จัดรณรงค์ประชาสัมพันธ์เพื่อป้องกันการหลอกลวงและลักลอบไปทำงานต่างประเทศ โดยดำเนินการเผยแพร่ความรู้เพื่อป้องกันการหลอกลวงและลักลอบไปทำงานต่างประเทศ โดยจัดทำสื่อประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อออนไลน์หอกระจายข่าว วิทยุชุมชน วิทยุประชาสัมพันธ์จังหวัด สื่อสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ เจ้าหน้าที่ออกประชาสัมพันธ์เคลื่อนที่ จัดประชุม/อบรม ชี้แจงผู้นำชุมชน ผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น คนหางาน นักเรียน นักศึกษาผู้ที่สนใจไปทำงานต่างประเทศ เพื่อให้มีความรู้ถึงวิธีการ ขั้นตอนการไปทำงานต่างประเทศที่ถูกต้อง และทราบถึงผลเสียและโทษของการไปทำงานต่างประเทศ โดยดำเนินการทั่วประเทศ จำนวน 628,177 คน

ทั้งนี้ กรมการจัดหางานได้กำหนดให้การเดินทางไปทำงานต่างประเทศโดยถูกกฎหมายทุกวิธีจะต้องผ่านการตรวจสอบและได้รับอนุญาตจากกรมการจัดหางาน มี 5 วิธี ได้แก่ บริษัทจัดหางานจัดส่งไป กรมการจัดหางานเป็นผู้จัดส่งไปทำงาน ผู้ที่จะไปทำงานติดต่อหางานเอง (ต้องแจ้งการเดินก่อนการเดินทางไม่น้อยกว่า 15 วัน) นายจ้างในประเทศไทยพาลูกจ้างของตนไปทำงาน และนายจ้างในประเทศไทยส่งลูกจ้างของตนไปฝึกงาน โดยในปี 2565 มีแรงงานไทยเดินทางไปทำงานต่างประเทศผ่าน 5 วิธี จำนวนทั้งสิ้น 63,437 คน

ภาพที่ 17 การจัดส่งแรงงานไทยไปทำงานต่างประเทศ

3.2.2 การคุ้มครองแรงงานไทยในต่างประเทศ

กระทรวงแรงงาน มีสำนักงานแรงงาน/ฝ่ายแรงงานไทยในต่างประเทศ 11 แห่ง ใน 10 ประเทศ ซึ่งเป็นหน่วยงานที่มีภารกิจให้ความช่วยเหลือและคุ้มครองสิทธิประโยชน์ของแรงงานไทยที่เดินทางไปทำงานในต่างประเทศ และแรงงานไทยที่เคยเดินทางไปทำงานต่างประเทศ รวมถึงทายาทของแรงงานไทยที่เคยไปทำงานต่างประเทศ ให้ได้รับสิทธิประโยชน์อันพึงมีพึงได้ตามกฎหมายของแต่ละประเทศ การประสาน ติดตามสิทธิประโยชน์ของแรงงานไทยในต่างประเทศ แรงงานไทยที่เดินทางไปทำงานต่างประเทศอย่างถูกต้องตามกฎหมายแต่ไม่ได้รับการปฏิบัติตามสัญญา เช่น ไม่ได้ทำงานในตำแหน่งที่ตกลงกันไว้ หรือไม่ได้รับค่าจ้าง หรือสิทธิประโยชน์จากการทำงานตามที่ได้ตกลงกันไว้ หรือไม่ได้รับการปฏิบัติตามกฎหมายแรงงาน ให้ความช่วยเหลือแก่แรงงานไทยและทายาทของแรงงานไทยที่ไปทำงานในต่างประเทศ ให้ได้รับสิทธิประโยชน์อันพึงมีพึงได้จากการทำงานในต่างประเทศทั้งก่อนการเดินทาง ระหว่างการทำงาน และกลับจากการทำงานในต่างประเทศ เพื่อติดตามสิทธิประโยชน์ทั้งที่เป็นตัวเงินและไม่เป็นตัวเงินอาทิ ค่าจ้างค้างจ่าย เงินคืนภาษี เงินบำเหน็จชราภาพ เงินประกันการเดินทางกลับ การให้ความช่วยเหลือกรณีเจ็บป่วยหรือเสียชีวิต แรงงานถูกจับกุม และแรงงานขาดการติดต่อ เป็นต้น สำนักงานแรงงานในต่างประเทศที่ดูแลสิทธิประโยชน์ของแรงงานไทยในต่างประเทศ มีผลการดำเนินงานที่สนับสนุนการป้องกันไม่ให้แรงงานไทยที่เดินทางไปทำงานต่างประเทศไม่ถูกเอารัดเอาเปรียบ คุ้มครองดูแลให้แรงงานไทยให้ได้รับสภาพการจ้างงานตามกฎหมาย ปลอดภัยตามหลักสากลที่เหมาะสม มีผลการดำเนินงาน ดังนี้

(1) การดำเนินงานการให้ความคุ้มครองแรงงานไทยในต่างประเทศ

1.1) การรับเรื่องร้องทุกข์ (สิทธิประโยชน์ตามกฎหมายแรงงาน สภาพการจ้าง สภาพที่พักอาศัย ด้านสุขภาพ ด้านคดี อื่น ๆ) จำนวน 13,578 เรื่อง ดำเนินการแล้ว 13,188 เรื่อง อยู่ระหว่างดำเนินการ 390 เรื่อง เนื่องด้วยเป็นการดำเนินการตามกระบวนการและขั้นตอนของทางการในแต่ละประเทศ

1.2) การติดตามสิทธิประโยชน์ที่เป็นตัวเงิน แรงงานที่ได้รับบริการจำนวน 4,012 คน เป็นจำนวนเงินรวม 174,250,671 บาท และการติดตามสิทธิประโยชน์ที่ไม่เป็นตัวเงิน อาทิ การให้บริการแปลภาษา ตอบข้อซักถาม การจ้างงาน กรณีเสียชีวิต กรณีฉุกเฉิน ติดตามแรงงานที่ขาดการติดต่อ การทดสอบทักษะ และความช่วยเหลืออื่น ๆ เป็นต้น มีจำนวน 7,087 คน

(2) กิจกรรมส่งเสริมการให้ความคุ้มครองแรงงานไทย

2.1) การตรวจเยี่ยมสถานประกอบการ นายจ้าง เพื่อสร้างความเข้าใจฝ่ายนายจ้างต่อการปฏิบัติอย่างเป็นธรรมต่อแรงงานไทย ในเรื่องสภาพการจ้างที่เหมาะสมตามหลักสากล

2.2) การตรวจเยี่ยมแรงงาน เพื่อรับทราบปัญหา ความต้องการความช่วยเหลือ อาทิ ติดตามค่าจ้างค้างจ่าย ค่าล่วงเวลา สภาพที่พัก สภาพการจ้างที่ไม่เหมาะสมที่อาจนำไปสู่การบังคับใช้แรงงาน การให้ความรู้เรื่องกฎหมายของประเทศที่ทำงานและกฎหมายแรงงาน ให้คำปรึกษาเรื่องสัญญาจ้าง สิทธิประโยชน์ และการดูแลสุขภาพ เป็นต้น และการตรวจเยี่ยมแรงงานไทยร่วมกับสถานเอกอัครราชทูต เพื่อให้คำปรึกษาด้านแรงงานในกิจกรรมสัญจร และการบริการทางการแพทย์

2.3) การประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารที่จำเป็นและมีประโยชน์ในการทำงานและการใช้ชีวิตในต่างแดน อาทิ ช่องทางออนไลน์ (Line/Facebook) ผ่านเครือข่ายอาสาสมัครแรงงาน องค์กร สมาคม สหภาพ รายการวิทยุ เป็นต้น

2.4) การตรวจสอบสัญญาการจ้างงาน เพื่อให้แรงงานไทยได้รับสิทธิประโยชน์ที่เป็นธรรม ไม่ถูกเอารัดเอาเปรียบได้รับการต่อสัญญาจ้างเพื่อรักษาสิทธิประโยชน์ไม่เป็นแรงงานผิดกฎหมาย จนนำไปสู่การเป็นแรงงานผิดกฎหมายและไม่ได้รับการคุ้มครองตามกฎหมาย

ภาพที่ 18 การคุ้มครองแรงงานไทยในต่างประเทศ

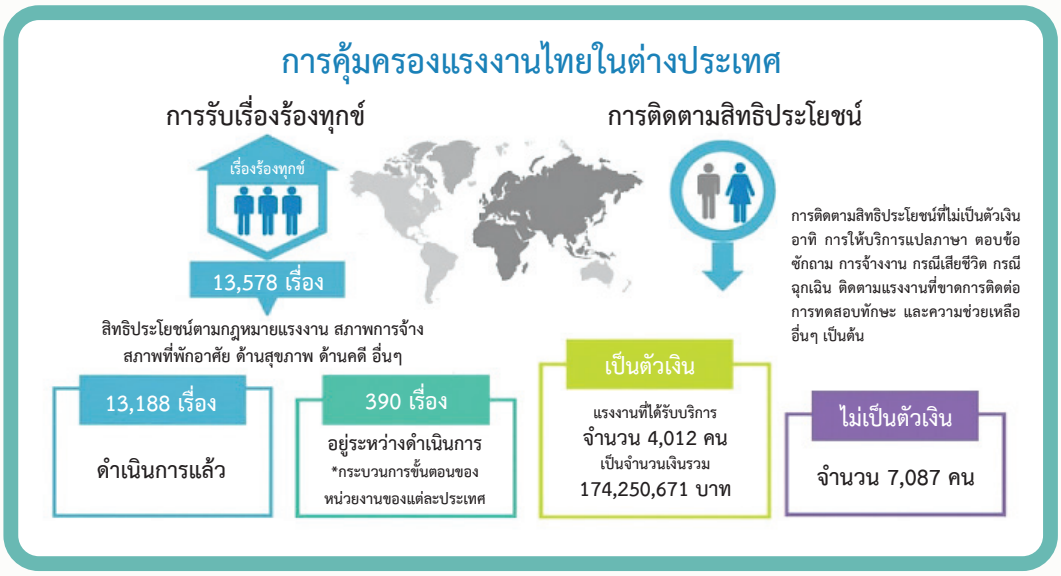

ภาพที่ 19 การบริการ “น้องสิทธิ” แก่แรงงานไทยในต่างประเทศ

3.2.3 การเฝ้าระวังและป้องกันผู้มีพฤติกรรมจะลักลอบไปทำงานต่างประเทศ

กระทรวงแรงงาน โดยกรมการจัดหางานดำเนินการตรวจสอบการเดินทางไปทำงานต่างประเทศของคนหางานคนไทยผ่านด่านตรวจคนหางานทั่วประเทศ ใน 19 จังหวัด จำนวน 25 ด่าน เพื่อป้องกันการเดินทางไปทำงานต่างประเทศอย่างผิดกฎหมาย โดยได้รับการประสานข้อมูลจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชน เช่น เจ้าหน้าที่

สายการบินพาณิชย์ สำนักงานตรวจคนเข้าเมือง สำนักแรงงานไทยในต่างประเทศ 12 แห่ง (สนร.) ความร่วมมือของเจ้าหน้าที่ตรวจคนเข้าเมืองแห่งสาธารณรัฐเกาหลีและจากประชาชนทั่วไป ฯลฯ โดยแต่ละหน่วยงานมีเกณฑ์ในการตรวจหาบุคคลที่มีพฤติกรรมเสี่ยง เช่น การเข้าสอบถามข้อมูลเบื้องต้นโดยตรงกับผู้เดินทาง ตรวจสอบประวัติการเดินทาง ตรวจสอบข้อมูลจากประเทศปลายทาง และการสัมภาษณ์เชิงลึกจากผู้เดินทาง เป็นต้น

โดยในปี 2565 ได้ดำเนินการตรวจสอบผู้มีพฤติกรรมจะลักลอบไปทำงานต่างประเทศ ณ ด่านตรวจคนหางานทั่วประเทศ จำนวน 71,270 คน ระงับการเดินทาง จำนวน 383 คน ทั้งนี้ ประเทศที่มีการลักลอบไปทำงานสูงสุด 5 ลำดับแรก ได้แก่ สหรัฐอาหรับเอมิเรตส์ สาธารณรัฐเกาหลีใต้ ราชอาณาจักรบาห์เรน ประเทศมาเลเซีย และรัฐสุลต่านโอมาน โดยให้ความรู้กับผู้ที่ถูกระงับการเดินทาง เพื่อลดความเสี่ยงที่ของการตกเป็นผู้เสียหายซ้ำของผู้ที่มีพฤติกรรมลักลอบไปทำงานในต่างประเทศ

3.2.4 การตรวจบริษัทจัดหางานและการโฆษณาจัดหางานให้คนไทยเพื่อไปทำงานต่างประเทศ ในปี 2565

(1) กระทรวงแรงงาน โดยกรมการจัดหางานดำเนินการตรวจสอบบริษัทจัดหางานให้คนไทยเพื่อไปทำงานต่างประเทศที่ได้รับอนุญาตจากกรมการจัดหางาน 132 แห่ง ไม่พบการกระทำความผิด นอกจากนี้ได้ตรวจพบและดำเนินคดีกับสายนายหน้าเถื่อน รวม 123 คดี เป็นผู้ต้องหา จำนวน 173 ราย โดยอยู่ระหว่างการจับกุม (หมายจับ) 1 คดี ชั้นพนักงานสอบสวน 119 คดี ชั้นอัยการ 2 คดี ชั้นศาล 1 คดี ข้อหาจัดหางานให้คนหางานเพื่อไปทำงานต่างประเทศโดยไม่ได้รับอนุญาต และหลอกลวงว่าสามารถหางานเพื่อไปทำงานต่างประเทศได้โดยการหลอกลวงได้ไปซึ่งเงินหรือทรัพย์สิน

ทั้งนี้ เพื่อให้การดำเนินคดีที่เกี่ยวข้องกับสายนายหน้าเถื่อนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะในสาธารณรัฐเกาหลีที่มีสถิติการลักลอบไปทำงานอย่างผิดกฎหมายเป็นจำนวนมาก มีคดีถึง 34 คดี รวมสายนายหน้าเถื่อน จำนวน 49 ราย กระทรวงแรงงาน โดยกรมการจัดหางาน จึงได้มีหนังสือถึงตำรวจภูธรภาค 3 ภาค 4 ภาค 5 และภาค 6 เมื่อวันที่ 19 ตุลาคม 2565 เพื่อเร่งรัดการดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิด โดยขณะนี้อยู่ระหว่างการตรวจสอบของพนักงานสอบสวน

(2) กระทรวงแรงงาน โดยกรมการจัดหางาน ดำเนินการการค้นหาเบาะแสและตรวจสอบบัญชีสื่อสังคมออนไลน์ (Facebook) ที่มีการโฆษณาการจัดหางานโดยไม่ได้รับอนุญาต จำนวนทั้งสิ้น 258 เรื่อง โดยดำเนินคดีแล้ว 72 คดี มีการแจ้งเตือนประชาชนให้รับทราบข้อมูลที่ถูกต้องในการเดินทางไปทำงานต่างประเทศอย่างถูกกฎหมาย จำนวน 145 โพสต์แจ้งเตือนทางสื่อออนไลน์ ทั้งนี้ อยู่ระหว่างการตรวจสอบ จำนวน 41 เรื่อง

(3) กระทรวงแรงงานร่วมกับกองบังคับการปราบปรามการค้ามนุษย์ (ปคม.) ได้ดำเนินการตรวจสอบข้อมูลผู้ที่พฤติกรรมที่อาจจะกระทำความผิดการโฆษณาการจัดหางานโดยไม่ได้รับอนุญาต โดยในปี 2565 ดำเนินการตรวจสอบข้อมูลร่วมกัน จำนวน 114 เรื่อง

เพื่อเป็นการป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดว่าด้วยการจัดหางานของสายนายหน้าเถื่อนและการโฆษณาจัดหางานทางสังคมออนไลน์ (Facebook) ที่ไม่ได้รับอนุญาต และได้จัดทำบัญชีรายชื่อผู้กระทำความผิดไว้เป็นฐานข้อมูล เพื่อเฝ้าระวังการกระทำความผิดซ้ำไม่ให้คนหางานตกเป็นผู้เสียหายเพิ่มขึ้นในอนาคตต่อไป เพื่อการข่าวและป้องกันการตกเป็นผู้เสียหายของคนหางานในอนาคต

3.3 การป้องกันการค้ามนุษย์แรงงานต่างด้าวที่ทำงานในประเทศไทย

การป้องกันการค้ามนุษย์แรงงานต่างด้าวที่ทำงานในประเทศไทยที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ด้านแรงงานในปี 2565 มีดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

3.3.1 การบริหารจัดการการทำงานของคนต่างด้าว

รัฐบาลไทยและกระทรวงแรงงานเล็งเห็นถึงความสำคัญของคุณภาพชีวิตของแรงงานต่างด้าวซึ่งเป็นผู้มีส่วนร่วมในการเสริมสร้างเศรษฐกิจของประเทศไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงวิกฤตโควิด - 19 ที่ผ่านมามีการดำเนินการบริหารจัดการการทำงานของคนต่างด้าวโดยการผ่อนผันให้คนต่างด้าวสามารถอยู่ในราชอาณาจักรและทำงานต่อไปได้อย่างถูกต้องตามกฎหมาย ตามมติคณะรัฐมนตรีในหลากหลายวาระ อีกทั้งพระราชกำหนดการบริหารจัดการการทำงานของคนต่างด้าว พ.ศ. 2560 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ได้กำหนดเกี่ยวกับการทำงานของคนต่างด้าวไว้ ดังนี้

มาตรา 49 กำหนดห้ามไม่ให้นายจ้างซึ่งที่นำคนต่างด้าวมาทำงานกับตนในประเทศ เรียกหรือรับเงินหรือทรัพย์สินอื่นใดที่เกี่ยวกับการนำคนต่างด้าวมาทำงาน ยกเว้นเป็นค่าใช้จ่ายที่เป็นความรับผิดชอบของคนต่างด้าวที่นายจ้างออกให้ไปก่อน (ค่าหนังสือเดินทาง ค่าตรวจสุขภาพ ค่าใบอนุญาตทำงาน หรือค่าใช้จ่ายลักษณะเดียวกันตามที่อธิบดีประกาศกำหนด) ซึ่งหากเป็นกรณีดังกล่าวนายจ้างสามารถหักได้จากค่าจ้าง ค่าล่วงเวลา ค่าทำงานในวันหยุดหรือค่าล่วงเวลาในวันหยุด โดยให้นายจ้างหักจากเงินที่คนต่างด้าวมีสิทธิได้รับตามอัตราที่จ่ายจริงได้ แต่ไม่เกินร้อยละสิบของเงินที่คนต่างด้าวได้รับในแต่ละเดือนในกรณีที่มิได้มีข้อตกลงว่านายจ้างจะเป็นผู้ออกค่าใช้จ่ายในการเดินทางให้ลูกจ้างและนายจ้างได้ออกค่าเดินทางให้ก่อน ให้นายจ้างหักจากเงินที่คนต่างด้าวมีสิทธิได้รับตามวรรคหนึ่งได้

มาตรา 131 กำหนดให้ผู้ใดที่ยึดใบอนุญาตทำงานหรือเอกสารสำคัญของคนต่างด้าวไว้ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ทั้งนี้ กรมการจัดหางานได้มีการเก็บค่าธรรมเนียมใบอนุญาตทำงานแรงงานต่างด้าว 3 สัญชาติ ที่เข้ามาทำงานในประเทศไทย ตามกฎกระทรวงกำหนดค่าธรรมเนียมและยกเว้นค่าธรรมเนียมการบริหารจัดการการทำงานของคนต่างด้าว พ.ศ. 2563 เพียงปีละ 900 บาท เท่านั้น อีกทั้งกรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน ได้กำกับดูแลให้แรงงานได้รับค่าจ้างตามกฎหมายแรงงานที่ได้มีการกำหนดให้นายจ้างต้องจ่ายค่าจ้าง ค่าทำงานล่วงเวลา ค่าทำงานในวันหยุดและค่าล่วงเวลาในวันหยุดไม่น้อยกว่าเดือนละ 1 ครั้ง ทั้งนี้ สำหรับแรงงานประมง นายจ้างจะต้องจ่ายค่าจ้างและค่าทำงานผ่านบัญชีธนาคารเท่านั้น

และในปี 2565 เพื่อเป็นการอำนวยความสะดวกนายจ้างและแรงงานต่างด้าวภายหลังจากวิกฤตดังกล่าว และเป็นการส่งเสริมให้แรงงานต่างด้าวทุกคนที่เดินทางมาทำงานให้สามารถทำงานและอยู่ในประเทศไทยได้อย่างถูกต้องและได้รับความคุ้มครองตามตามกฎหมาย กระทรวงแรงงานจึงได้มีมาตรการเพื่อรองรับภายหลังวิกฤตสถานการณ์แพร่ระบาดของโรคติดเชื้อโควิด - 19 ดังนี้

(1) จำนวนคนต่างด้าวที่ได้รับอนุญาตทำงานตามการพิจารณาคำขอและจัดทำทะเบียนคนต่างด้าวที่ยื่นขอรับใบอนุญาตทำงาน จำนวน 2,685,063 คน จำแนกได้ ดังนี้

1.1) แรงงานฝีมือ และอื่น ๆ จำนวน 246,269 คน

1.2) แรงงานประเภททั่วไป จำนวน 2,438,794 คน แบ่งประเภทการอนุญาต ดังนี้

- แรงงานที่ได้รับอนุญาตให้เข้ามาทำงานตาม MOU จำนวน 545,907 คน จำแนกเป็น กัมพูชา 114,696 คน ลาว 90,709 คน เมียนมา 340,366 คน เวียดนาม 136 คน
- แรงงานที่ได้รับอนุญาตให้ทำงานตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 29 ธันวาคม 2563 จำนวน 412,888 คน จำแนกเป็น กัมพูชา 107,643 คน ลาว 48,086 คน เมียนมา 257,159 คน
- แรงงานที่ได้รับอนุญาตให้ทำงานตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่13 กรกฎาคม 2564 จำนวน 952,221 คน จำแนกเป็น กัมพูชา 129,308 คน ลาว 39,594 คน เมียนมา 783,319 คน
- แรงงานต่างด้าวตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 28 กันยายน 2564 จำนวน 330,628 คน จำแนกเป็น กัมพูชา 73,110 คน ลาว 19,410 คน เมียนมา 238,108 คน
- แรงงานต่างด้าวตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 5 กรกฎาคม 2565 จำนวน 181,208 คน รวม 3 สัญชาติ

ภาพที่ 20 จำนวนคนต่างด้าวที่ได้รับอนุญาตให้ทำงานในประเทศไทย

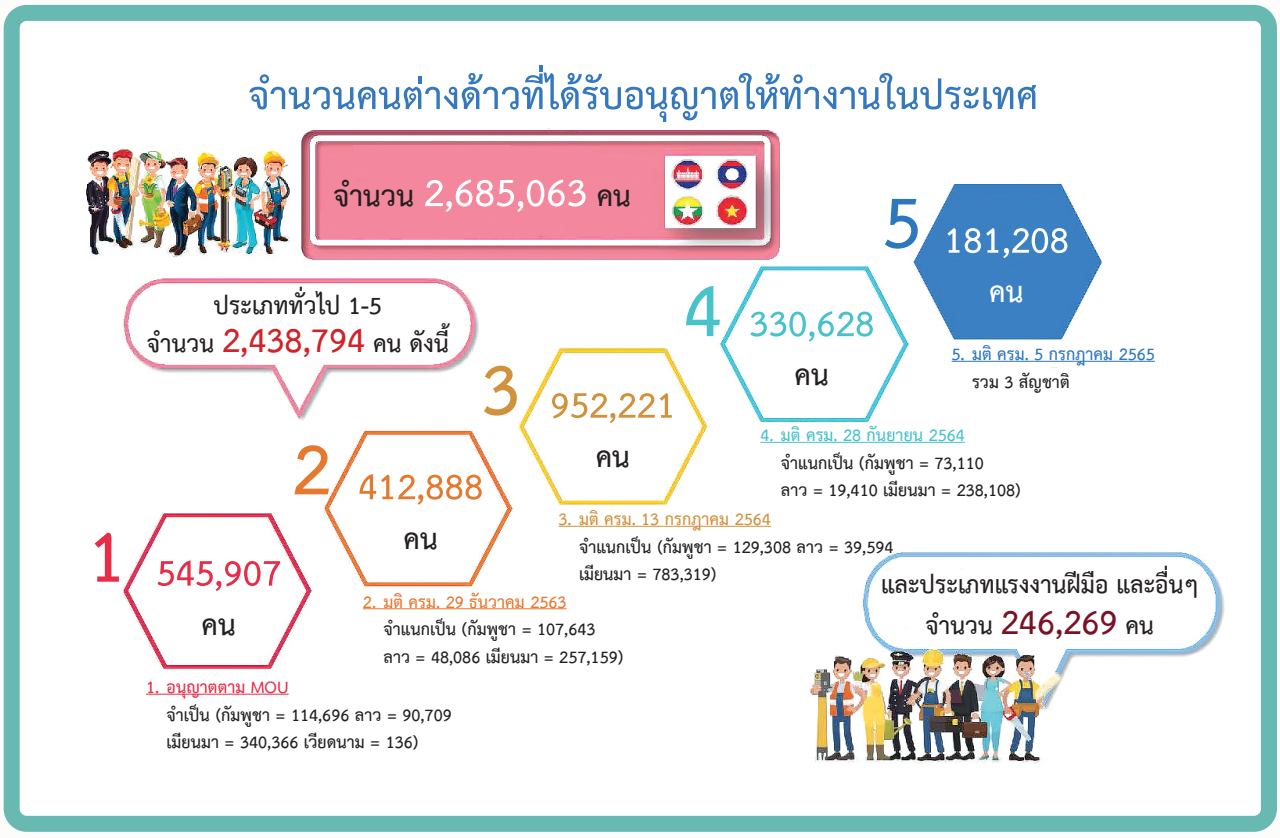

(2) การเพิ่มประสิทธิภาพการนำเข้าแรงงานต่างด้าวตามระบบ MOU

เพื่อให้นายจ้าง และสถานประกอบการมีแรงงานเพียงพอในการขับเคลื่อนกิจการและเศรษฐกิจของประเทศ เป็นการแก้ไขปัญหาการลักลอบเข้าเมือง สามารถควบคุมและป้องกันการแพร่ระบาดของโรคโควิด – 19 ได้อย่างเป็นระบบ และเพื่อให้แรงงานต่างด้าวได้เข้าสู่ระบบการจ้างงานที่ถูกกฎหมาย เกิดประโยชน์แก่ประเทศไทยทั้งด้านเศรษฐกิจ สาธารณสุข ความมั่นคง และระบบการจ้างงานของประเทศ กระทรวงแรงงานจึงได้บูรณาการทำงานร่วมกับกระทรวงสาธารณสุข สำนักงานตรวจคนเข้าเมือง กรมการปกครอง รวมถึงหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เสนอแนวทางการนำแรงงานต่างด้าวมาทำงานกับนายจ้างในประเทศตามระบบ MOU โดยเปิดให้นายจ้างยื่นคำร้องความต้องการ (Demand) ขอนำคนต่างด้าวเข้ามาทำงานในประเทศ เมื่อวันที่ 1 ธันวาคม 2564 โดยมีข้อมูลและจำนวนการนำเข้าแรงงานต่างด้าวตาม MOU กระทรวงแรงงาน โดยกรมการจัดหางานมีแผนฟื้นฟูภายหลังการระบาดของโควิด - 19 เมื่อสถานการณ์คลี่คลาย ตามแนวทางการนำเข้าแรงงานต่างด้าวตามระบบ MOU ซึ่งเป็นกระบวนการอย่างถูกต้องตามกฎหมาย โดยได้ดำเนินการเตรียมความพร้อมในการนำเข้าแรงงานต่างด้าวตาม MOU ดังนี้

1) รวบรวมข้อมูลความต้องการจ้างแรงงานต่างด้าวจากนายจ้าง/สถานประกอบการ ซึ่งปัจจุบันมีความต้องการแรงงานต่างด้าว จำนวน 401,615 คน

2) ตั้งคณะทำงานเตรียมการนำเข้าแรงงานต่างด้าวอย่างถูกกฎหมาย เพื่อร่วมกันพิจารณารายละเอียดเกี่ยวกับการนำเข้าแรงงานต่างด้าวตามระบบ MOU โดยให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดแนวทางการนำแรงงานต่างด้าวเข้ามาทำงาน โดยมีขั้นตอนทั้งหมด 8 ขั้นตอน ดังนี้

2.1 การยื่นแบบคำร้องนำคนต่างด้าวมาทำงานในประเทศ

2.2 การจัดส่งคำร้องความต้องการจ้างแรงงานต่างด้าว

2.3 การดำเนินการของประเทศต้นทาง (รับสมัคร คัดเลือก ทำสัญญาและทำ Name list)

2.4 การยื่นคำขอรับใบอนุญาตทำงานแทนคนต่างด้าว

2.5 การอนุญาตให้นำคนต่างด้าวเข้ามาทำงานกับนายจ้าง/สถานประกอบการในประเทศ

2.6 จุดผ่านแดน/ด่านตรวจคนเข้าเมือง (คนต่างด้าวแสดงหลักฐานประจำตัวตรวจลงตราให้อยู่ราชอาราจักร 2 ปี)

2.7 ศูนย์แรกรับเข้าทำงานและสิ้นสุดการจ้าง (ตรวจ Covid ตรวจสุขภาพ 6 โรค คนต่างด้าวเข้ารับการอบรม และออกใบอนุญาตทำงาน)

2.8 สำนักงานจัดหางาน (แจ้งเข้าทำงาน ภายใน 15 วัน ซื้อประกันสุขภาพตามที่กระทรวงสาธารณสุขกำหนด และนำมาแสดงต่อเจ้าหน้าที่) โดยการดำเนินการนำแรงงานต่างด้าวมาทำงานกับนายจ้างในประเทศตาม MOU จำนวนการนำเข้าแรงงานต่างด้าวตาม MOU รายละเอียดตามตารางต่อไปนี้

ภาพที่ 21 ตารางการนำเข้าแรงงานต่างด้าวตาม MOU

การนำเข้าแรงงานต่างด้าวตาม MOU

การนำเข้าแรงงานต่างด้าวตาม MOU	รวม (คน)	กัมพูชา	ลาว	เมียนมา
นายจ้างยื่นคำร้อง (Demand)	401,615	89,928	55,330	256,357
การยื่นขอใบอนุญาตทำงาน	166,807	31,747	22,209	112,851
รง. ได้รับอนุญาตทำงาน	125,920	24,640	16,351	84,929

3.3.2 การตรวจสอบบริษัทผู้รับอนุญาตนำคนต่างด้าวเข้ามาทำงานกับนายจ้างในประเทศ

ในปี 2565 กระทรวงแรงงาน โดยกรมการจัดหางาน ดำเนินการตรวจสอบบริษัทผู้รับอนุญาตนำคนต่างด้าวเข้ามาทำงานกับนายจ้างในประเทศ บริษัทที่ได้รับอนุญาตจากกรมการจัดหางานทั้งหมด จำนวน 263 แห่ง ทั้งนี้ ได้มีการตรวจสอบครบทุกบริษัทแล้ว ไม่พบการกระทำความผิด ซึ่งเป็นผลมาจากการเพิ่มความถี่ในการตรวจสอบและการบังคับใช้กฎหมายที่จริงจังของเจ้าหน้าที่จึงส่งผลให้บริษัทฯ มีความตระหนักรู้ถึงบทลงโทษเมื่อกระทำความผิด จึงทำให้สถานประกอบ/นายจ้างดำเนินการถูกต้องตามกฎหมายทุกขั้นตอนเพิ่มมากขึ้น

3.3.3 การตรวจนายจ้าง/สถานประกอบการ และแรงงานต่างด้าว

กระทรวงแรงงานได้ดำเนินการตรวจสอบสถานประกอบการ/นายจ้าง จำนวน 33,980 แห่ง/ราย แรงงานต่างด้าว จำนวน 458,968 คน ทั้งนี้ ได้ดำเนินคดีสถานประกอบการ/นายจ้าง จำนวน 1,093 แห่ง/ราย ดำเนินคดีแรงงานต่างด้าว จำนวน 2,222 คน จำแนกตามข้อหา ดังนี้

(1) ดำเนินคดีสถานประกอบการ/นายจ้าง จำนวน 1,093 ราย ในข้อหา

1) รับคนต่างด้าวทำงานโดยไม่มีใบอนุญาตทำงาน (มาตรา 9) จำนวน 340 ราย

2) ไม่แจ้งเข้า - แจ้งออก การทำงานของคนต่างด้าวภายใน 15 วัน จำนวน 749 ราย

3) ยึดใบอนุญาตทำงานหรือเอกสารสำคัญประจำตัวของคนต่างด้าว (มาตรา 131) จำนวน 2 ราย

4) มาตราอื่น ๆ จำนวน 2 ราย โดยผู้ถูกดำเนินคดีมีการดำเนินการ ดังนี้

- อยู่ในชั้นเปรียบเทียบปรับ จำนวน 348 ราย ถูกเปรียบเทียบปรับ จำนวน 348 ราย
- อยู่ในชั้นพนักงานสอบสวน จำนวน 745 ราย ถูกเปรียบเทียบปรับ จำนวน 12 ราย และอยู่ระหว่างดำเนินคดี จำนวน 733 ราย
- ค่าปรับ จำนวน 2,591,250 บาท

(2) ดำเนินคดีแรงงานต่างด้าว จำนวน 2,222 ราย ในข้อหา

1) คนต่างด้าวทำงานโดยไม่มีใบอนุญาตทำงาน จำนวน 1,980 ราย

2) คนต่างด้าวไม่แจ้งเข้าทำงานภายใน 15 วัน จำนวน 226 ราย

3) คนต่างด้าวไม่สามารถแสดงใบอนุญาตทำงานต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ในเวลาอันสมควร จำนวน 16 ราย

- อยู่ในชั้นเปรียบเทียบปรับ จำนวน 1,773 ราย ถูกเปรียบเทียบปรับ จำนวน 1,773 ราย
- อยู่ในชั้นพนักงานสอบสวน จำนวน 282 ราย ถูกเปรียบเทียบปรับ จำนวน 79 ราย และอยู่ระหว่างดำเนินคดี จำนวน 203 ราย
- อยู่ในชั้นศาล จำนวน 167 ราย ถูกเปรียบเทียบปรับ จำนวน 167 ราย
- ค่าปรับ จำนวน 10,930,100 บาท

ทั้งนี้ ไม่พบการกระทำความผิดเกี่ยวกับการบังคับใช้แรงงานหรือบริการ และการค้ามนุษย์ด้านแรงงาน อย่างไรก็ตามเมื่อกระทรวงแรงงาน โดยกรมการจัดหางาน พบการกระทำความผิดตามมาตรา 8 แห่งพระราชกำหนดการบริหารจัดการการทำงานของคนต่างด้าว พ.ศ. 2560 และที่แก้ไขเพิ่มเติม พนักงานเจ้าหน้าที่จะแจ้งความผิดแก่แรงงานต่างด้าวที่กระทำผิด และนำตัวส่งพนักงานสอบสวนเพื่อดำเนินคดีต่อไป ทั้งนี้ สำหรับกรณีแรงงานต่างด้าวที่เข้าเมืองผิดกฎหมาย พนักงานสอบสวนมีอำนาจในการสอบข้อเท็จจริงเพิ่มเติมเพื่อขยายผลขบวนการนำเข้าแรงงาน และกระทรวงแรงงานจะสนับสนุนข้อมูล ข้อเท็จจริง และพยานหลักฐาน เกี่ยวกับการสืบสวนสอบสวนการกระทำของขบวนการนำเข้าแรงงานต่างด้าวผิดกฎหมายในทุกกรณี

ภาพที่ 22 การตรวจสอบ/ดำเนินคดี ตามการจัดการบริหารแรงงานต่างด้าว

ผลการตรวจสอบและดำเนินคดี นายจ้าง/สถานประกอบการ และคนต่างด้าว ประจำปี 2565

นายจ้าง/สถานประกอบการ

ตรวจสอบ	32,452	ราย/แห่ง
ดำเนินคดี	945	ราย/แห่ง

คนต่างด้าว

ตรวจสอบ	432,457	ราย/แห่ง
ดำเนินคดี	1,938	ราย/แห่ง

ผู้ถูกดำเนินคดี (ราย/คน)	ผลการดำเนินคดี							ตม. ผลักดัน/ส่งกลับ	ค่าปรับ (บาท)	รวมค่าปรับ (บาท)
	จำนวน	ชั้นเปรียบเทียบปรับ		ชั้นพนักงานสอบสวน		ชั้นศาล				
		ปรับ	อยู่ระหว่างดำเนินการ	ปรับ	อยู่ระหว่างดำเนินคดี	ปรับ	อยู่ระหว่างดำเนินคดี			
นายจ้าง/สปก.	1,044	342	-	12	690	-	-	-	2,536,250	13,146,350
คนต่างด้าว	2,111	1,773	-	26	145	167	-	-	10,610,100	

3.3.4 สิทธิประโยชน์ของแรงงานต่างด้าวและการช่วยเหลือแรงงานต่างด้าวร่วมกับภาคีเครือข่าย

(1) สิทธิประโยชน์ของแรงงานต่างด้าวในระบบประกันสังคม

1.1) สำนักงานประกันสังคมให้ความคุ้มครองแรงงานข้ามชาติ และปฏิบัติต่อแรงงานทุกคนอย่างเท่าเทียมกัน โดยไม่เลือกปฏิบัติด้านสัญชาติ เพศ สถานะทางสังคม สอดคล้องตามหลักสากล โดยแรงงานข้ามชาติที่อยู่ในระบบประกันสังคมจะได้รับความคุ้มครองเหมือนแรงงานไทยทุกประการ ตามพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. 2533 และที่แก้ไขเพิ่มเติม และพระราชบัญญัติเงินทดแทน พ.ศ. 2537 และที่แก้ไขเพิ่มเติม โดยในปี 2565 มีการจ่ายสิทธิประโยชน์ให้กับผู้ประกันตนต่างด้าว 3 สัญชาติ จำนวน 318,297 ราย เป็นเงิน 722.28 ล้านบาท แบ่งเป็น 7 กรณี ได้แก่

1) เจ็บป่วย	27,146 ราย	เป็นเงิน	35.93 ล้านบาท
2) คลอดบุตร	23,310 ราย	เป็นเงิน	309.52 ล้านบาท
3) ทุพพลภาพ	166 ราย	เป็นเงิน	0.74 ล้านบาท
4) เสียชีวิต	722 ราย	เป็นเงิน	35.19 ล้านบาท
5) สงเคราะห์บุตร	246,502 ราย	เป็นเงิน	281.18 ล้านบาท
6) ชราภาพ			
- บำเหน็จ	212 ราย	เป็นเงิน	7.76 ล้านบาท
- บำนาญ	108 ราย	เป็นเงิน	0.50 ล้านบาท
7) ว่างงาน			
- ลาออก/สิ้นสุดสัญญาจ้าง/เลิกจ้าง	11,075 ราย	เป็นเงิน	31.95 ล้านบาท
- สุดวิสัย/โรคระบาด	9,056 ราย	เป็นเงิน	19.51 ล้านบาท

ภาพที่ 23 สิทธิประโยชน์ของแรงงานต่างด้าวจากกองทุนประกันสังคม

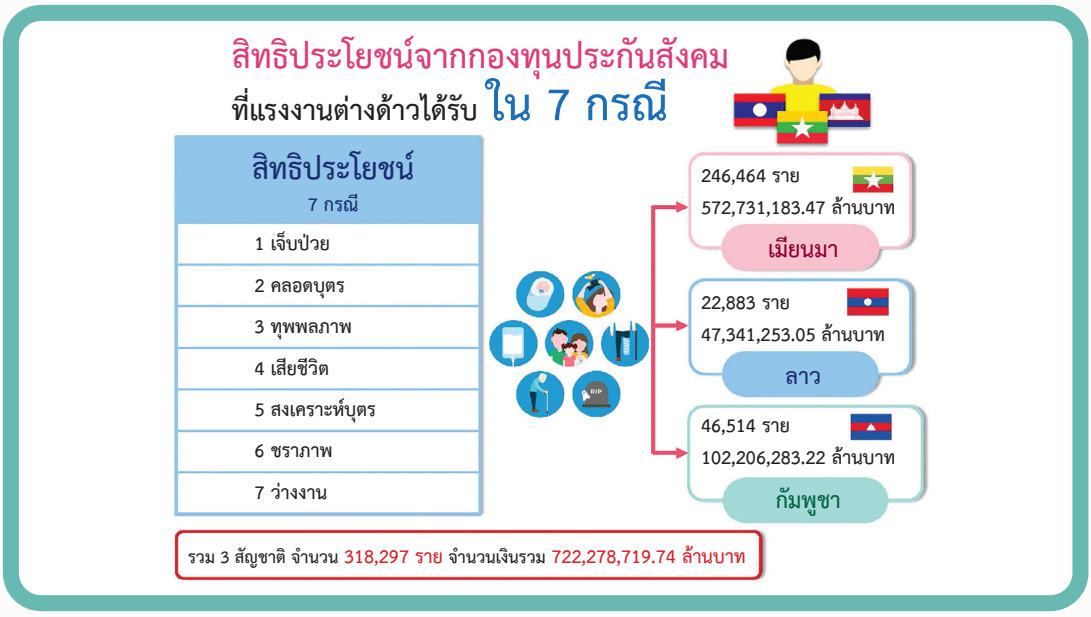

(1.2) สำหรับแรงงานต่างด้าวที่ไม่อยู่ในข่ายความคุ้มครองตามพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. 2533 และที่แก้ไขเพิ่มเติม หากประสบอันตรายหรือเจ็บป่วยจากการทำงาน พนักงานเจ้าหน้าที่จะดำเนินการออกคำสั่งให้นายจ้างจ่ายเงินทดแทนให้แรงงานต่างด้าวโดยตรง เป็นจำนวนเท่ากับลูกจ้างที่ขึ้นทะเบียนกองทุนเงินทดแทนตามพระราชบัญญัติเงินทดแทน พ.ศ. 2537 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ซึ่งเป็นกองทุนเงินทดแทนที่จัดตั้งขึ้นเพื่อเป็นทุนในการจ่ายเงินทดแทนให้แก่ลูกจ้างเมื่อลูกจ้างประสบอันตรายหรือเจ็บป่วยหรือถึงแก่ความตาย หรือสูญหายเนื่องจากการทำงานให้นายจ้าง โดยในปี 2565 มีจำนวนแรงงานต่างด้าวที่ได้รับสิทธิจากกองทุนเงินทดแทนให้กับแรงงานต่างด้าว 3 สัญชาติ จำนวน 8,720 ราย เป็นเงิน 95.02 ล้านบาท แบ่งเป็น 5 กรณี ดังนี้

1) เสียชีวิต	53 ราย	เป็นเงิน 45.75 ล้านบาท
2) ทุพพลภาพ	ไม่มีผู้ยื่นขอ	
3) สูญเสียอวัยวะ	10 ราย	เป็นเงิน 1.09 ล้านบาท
4) หยุดงานเกิน 3 วัน	2,555 ราย	เป็นเงิน 29.23 ล้านบาท
5) หยุดงานไม่เกิน 3 วัน	6,102 ราย	เป็นเงิน 18.95 ล้านบาท

ภาพที่ 24 สิทธิประโยชน์ของแรงงานต่างด้าวจากกองทุนเงินทดแทน

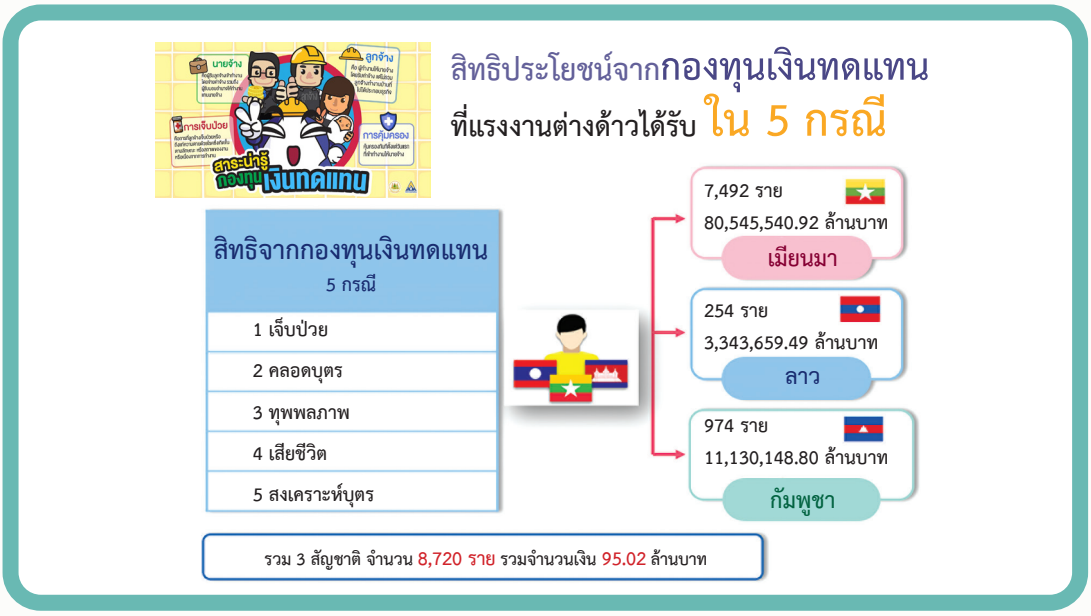

(2) การช่วยเหลือแรงงานต่างด้าวร่วมกับภาคีเครือข่าย

ศูนย์ร่วมบริการช่วยเหลือแรงงานต่างด้าว 10 แห่ง (สมุทรสาคร สมุทรปราการ ชลบุรี ระนอง สุราษฎร์ธานี สงขลา ตาก เชียงใหม่ นครราชสีมา และขอนแก่น) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อทำงานแบบมีส่วนร่วมกับองค์การแรงงานระหว่างประเทศ (ILO) องค์กรภาคประชาสังคม และองค์กรพัฒนาเอกชน (NGOs) เช่น องค์การระหว่างประเทศเพื่อการโยกย้ายถิ่นฐาน (IOM) มูลนิธิรักษ์ไทย มูลนิธิเพื่อสิทธิมนุษยชนและการพัฒนา (HRDF) เครือข่ายเพื่อสิทธิแรงงานข้ามชาติ (MWRN) คณะกรรมการสมานฉันท์ส่งเสริมคุ้มครองแรงงานข้ามชาติชาวพม่า (Workers: AAC – SCPM)

และองค์กรยองฉี่อู (YCO) โดยให้คำปรึกษา แนะนำ รับข้อร้องทุกข์ร้องเรียน ประสานส่งต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และให้ความช่วยเหลือแก่แรงงานต่างด้าวที่ประสบปัญหาจากการทำงานในประเทศไทย **ในปี 2565 มีแรงงานต่างด้าวขอรับความช่วยเหลือ รวม 31,600 คน** โดยจำแนกการให้ความช่วยเหลือสูงสุด 5 ลำดับแรก ได้แก่

1) แก้ไขข้อมูลทางทะเบียน คัดเอกสารหลักฐาน
2) เปลี่ยน/เพิ่มนายจ้าง
3) ประชาสัมพันธ์ให้ความรู้แก่แรงงานต่างด้าว เช่น ข้อมูลการป้องกันตนเองจากโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID – 19)
4) ออกใบอนุญาตทำงานแทนใบอนุญาตทำงานชำรุด/สูญหาย
5) เปลี่ยน/เพิ่มสถานที่ทำงาน/เปลี่ยนลักษณะงาน ตามลำดับ

3.3.5 การคุ้มครองสิทธิประโยชน์แรงงานตามแนวชายแดน

กระทรวงแรงงาน โดยกรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน ได้ดำเนินการตรวจแรงงานกลุ่มเสี่ยงตามชายแดนอย่างเข้มงวด เพื่อป้องกันการกระทำความผิดหรือการกระทำที่ไม่สอดคล้องกับกฎหมายคุ้มครองแรงงาน และเพื่อให้แรงงานต่างด้าวที่เข้ามาทำงานตามฤดูกาล ตามมาตรา 64 แห่งพระราชกำหนดการบริหารจัดการการทำงานของคนต่างด้าว พ.ศ. 2560 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ได้รับการคุ้มครองและได้รับสิทธิประโยชน์ตามกฎหมาย โดยในปี 2565 ได้ตรวจสถานประกอบกิจการกลุ่มเสี่ยงตามแนวชายแดนในกลุ่มเป้าหมายที่มีข้อบ่งชี้จากลักษณะของประเภทกิจการที่เข้าถึงยาก ห่างไกลชุมชน ขาดการตรวจสอบอย่างสม่ำเสมอ โดยมีสถานประกอบกิจการที่ผ่านการตรวจ จำนวน 636 แห่ง ลูกจ้าง จำนวน 19,825 คน ปฏิบัติไม่ถูกต้อง จำนวน 281 แห่ง ลูกจ้าง จำนวน 9,440 คน เจ้าหน้าที่ได้บังคับใช้กฎหมายโดยออกคำสั่ง จำนวน 278 คำสั่ง และดำเนินคดี จำนวน 3 คดี ส่วนใหญ่พบความผิดในข้อหาจ่ายค่าจ้างต่ำกว่าอัตราค่าจ้างขั้นต่ำ ไม่จัดทำเอกสารการจ่ายค่าจ้างและข้อบังคับเกี่ยวกับการทำงาน

3.3.6 การคุ้มครองสิทธิแรงงานต่างด้าวตามพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2541

กระทรวงแรงงาน โดยกรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน ได้ดำเนินการคุ้มครองสิทธิแรงงานต่างด้าวให้ได้รับสิทธิตามพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2541 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ดังนี้

(1) การจัดทำสื่อประชาสัมพันธ์ช่องทางการให้บริการของรัฐ กรณีแรงงานไม่ได้รับสิทธิประโยชน์ตามกฎหมาย 3 ภาษา และประชาสัมพันธ์ในช่องทางต่าง ๆ ของกรม เช่น เว็บไซต์กรม Line official รวมทั้ง ให้พนักงานตรวจแรงงานดำเนินการประชาสัมพันธ์ให้แรงงานต่างด้าวทราบผ่านเครือข่ายแรงงานต่าง ๆ รวมทั้งสื่อประชาสัมพันธ์ “ข้อบ่งชี้พฤติกรรมที่อาจเข้าข่ายการบังคับใช้แรงงาน” ประชาสัมพันธ์ให้สถานประกอบกิจการทราบ ส่งผลให้ปี 2565 มีแรงงานต่างด้าวแจ้งเบาะแสร้องเรียนกรณีไม่ได้รับสิทธิประโยชน์ตามกฎหมาย ดังนี้

1.1) การร้องเรียนให้ตรวจแรงงานกรณีนายจ้างฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2541 และที่แก้ไขเพิ่มเติม จำนวน 51 แห่ง ลูกจ้าง จำนวน 2,255 คน พนักงานตรวจแรงงานตรวจสอบข้อเท็จจริงและได้มีคำสั่งให้นายจ้างปฏิบัติให้ถูกต้อง ลูกจ้างได้รับสิทธิตามกฎหมายแล้ว

1.2) การยื่นคำร้อง (คร.7) เรียกสิทธิประโยชน์ที่เป็นเงินตามพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2541 และที่แก้ไขเพิ่มเติม จำนวน 3,309 คน กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานได้ให้ความช่วยเหลือตามอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายโดยลูกจ้างได้รับสิทธิประโยชน์เป็นเงินรวม 92,068,471.57 บาท

(2) การกำหนดกลุ่มเป้าหมายการตรวจแรงงานในสถานประกอบกิจการที่มีการจ้างแรงงานต่างด้าวทำงาน โดยปี 2565 มีสถานประกอบกิจการที่มีการจ้างแรงงานต่างด้าวผ่านการตรวจแรงงาน จำนวน 2,075 แห่ง แรงงานต่างด้าวได้รับการคุ้มครองสิทธิ จำนวน 115,994 คน

ทั้งนี้ ได้มีการคัดกรองเบื้องต้นเพื่อแสวงหาข้อบ่งชี้ของการบังคับใช้แรงงานตามมาตรฐานการปฏิบัติงาน (SOP) ไม่พบการกระทำความผิดเกี่ยวกับการบังคับใช้แรงงาน

3.4 การป้องกันการค้ามนุษย์ในแรงงานประมง

3.4.1 การบริหารจัดการแรงงานต่างด้าวในภาคประมง

(1) การปรับปรุงข้อมูลและจัดทำหนังสือคนประจำเรือสำหรับคนต่างด้าว (Seabook)

กรมประมงจัดทำหนังสือคนประจำเรือสำหรับคนต่างด้าว (Seabook) ตามมาตรา 83 แห่งพระราชกำหนดการประมง พ.ศ. 2558 ผ่านระบบการออกหนังสือคนประจำเรือสำหรับคนต่างด้าว ณ ประมงพื้นที่กรุงเทพมหานคร และสำนักงานประมงจังหวัด 22 จังหวัดชายทะเล โดยมีวัตถุประสงค์จัดเก็บข้อมูล และประวัติแรงงานต่างด้าวที่ทำงานบนเรือประมง เพื่อความมั่นคงในการบริหารจัดการแรงงานต่างด้าว และดูแลสวัสดิภาพของแรงงานต่างด้าวในภาคประมงให้ได้รับความปลอดภัยจากขบวนการค้ามนุษย์ซึ่งเอกสารที่ใช้ประกอบการยื่นขอรับหนังสือคนประจำเรือต่อกรมประมง กำหนดให้แรงงานต่างด้าวแสดงข้อมูลหนังสือสัญญาจ้างให้ทำงานในเรือประมงตามแบบที่กำหนดในประกาศกรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน เรื่อง กำหนดแบบสัญญาจ้างในงานประมงทะเล เพื่อใช้เป็นหลักฐานที่จะนำมาประกอบการจัดทำหนังสือคนประจำเรือ ซึ่งในหนังสือสัญญาจ้างให้ทำงานในเรือประมงจะให้ระบุเลขบัญชีธนาคาร เพื่อให้นายจ้างจ่ายเงินค่าจ้างผ่านช่องทางธนาคาร เพื่อให้เกิดความโปร่งใสในการจ่ายค่าจ้าง ป้องกันปัญหาการหักค่าจ้างอย่างไม่เป็นธรรม เพื่อยกระดับมาตรฐานการคุ้มครองแรงงานในภาคประมงให้เป็นมาตรฐานสากล เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาการใช้แรงงานประมงที่ผิดกฎหมายและการค้ามนุษย์ด้านแรงงานซึ่งเป็นนโยบายสำคัญและเร่งด่วนของรัฐบาล

ทั้งนี้ กรมประมงได้เร่งแก้ไขปัญหาขาดแคลนแรงงานบนเรือประมง โดยคณะรัฐมนตรีมีมติเมื่อวันที่ 14 มิถุนายน 2565 พร้อมทั้งออกประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี ลงวันที่ 18 กรกฎาคม 2565 เรื่อง การออกหนังสือคนประจำเรือตามกฎหมายว่าด้วยการประมง พ.ศ. 2565 และประกาศกระทรวงมหาดไทย ลงวันที่ 27 กรกฎาคม 2565 เรื่อง การอนุญาตให้คนต่างด้าวอยู่ในราชอาณาจักรเป็นกรณีพิเศษ สำหรับคนต่างด้าวสัญชาติกัมพูชา ลาว เมียนมา และเวียดนาม เพื่อทำงานกับนายจ้างในกิจการประมงทะเล ตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 14 มิถุนายน 2565 โดยประกาศทั้ง 2 ฉบับ มีผลบังคับใช้ในวันที่ 28 กรกฎาคม 2565 เพื่อกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการออกหนังสือคนประจำเรือ ตามมาตรา 83 แห่งพระราชกำหนดการประมง พ.ศ. 2558 เป็นที่เรียบร้อยแล้ว โดยมีรายละเอียดผลการดำเนินงานการปรับปรุงข้อมูลและจัดทำหนังสือคนประจำเรือสำหรับแรงงานต่างด้าว **จำนวนทั้งสิ้น 67,950 ราย โดยแยกตามสัญชาติเมียนมา จำนวน 52,676 ราย กัมพูชา จำนวน 13,927 ราย ลาว จำนวน 1,182 ราย เวียดนาม จำนวน 5 ราย และอื่น ๆ จำนวน 160 ราย**

ภาพที่ 25 การปรับปรุงข้อมูลและจัดทำหนังสือคนประจำเรือสำหรับคนต่างด้าว

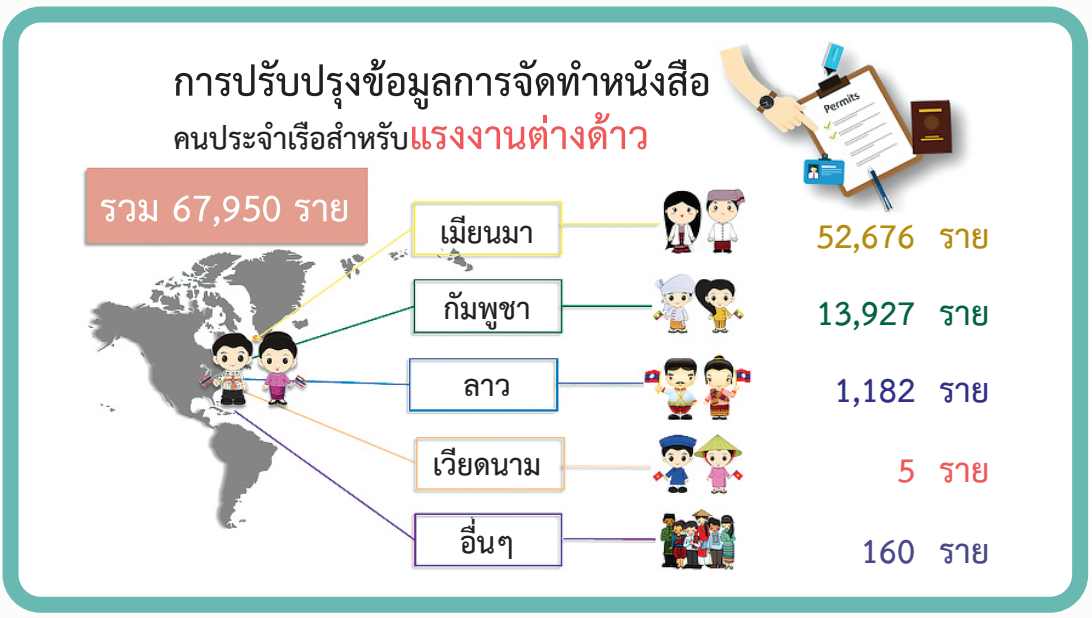

(2) การดำเนินการควบคุมเฝ้าระวังตรวจสอบแรงงานและเรือประมง

(2.1) การตรวจสอบเรือประมงหน้าท่าเทียบเรือ

โดยศูนย์ควบคุมการแจ้งเรือเข้า - ออก (Port In Port Out Controlling Center: PIPO) การตรวจสอบเรือประมงบริเวณหน้าท่าเทียบเรือเป็นภารกิจหลักของศูนย์ควบคุมการแจ้งเรือเข้า - ออก (PIPO) ซึ่งในปัจจุบันมีศูนย์ PIPO ครอบคลุมพื้นที่จังหวัดชายทะเล 30 แห่ง และจุดตรวจเรือประมงส่วนหน้า (FIP) 19 แห่ง โดยมีชุดสหวิชาชีพที่ศูนย์อำนวยการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล (ศรชล.) บูรณาการหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย กรมประมง กรมเจ้าท่า กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน กรมการจัดหางาน ซึ่งจะทำให้ตรวจสอบเรือประมงและบังคับใช้กฎหมายร่วมกันของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้อย่างมีประสิทธิภาพครบทุกมิติ ในการตรวจสอบแรงงานประมง ชุดสหวิชาชีพมีหน้าที่ตรวจสอบความถูกต้องของจำนวนบุคคล และเอกสารยืนยันตัวบุคคล เช่น หนังสือคนประจำเรือ ใบอนุญาตทำงานของคนต่างด้าว การตรวจสวัสดิการและความเป็นอยู่ของคนประจำเรือ เช่น อาหาร ชุดปฐมพยาบาล ยา น้ำดื่ม การรับ - จ่ายค่าจ้าง การจัดเวลาพัก นอกจากนี้ ยังมีการสัมภาษณ์แรงงานเพื่อรวบรวมเบาะแสการกระทำผิดอื่นด้วย เช่น การละเมิดแรงงาน การบังคับใช้แรงงาน การค้ามนุษย์ เป็นต้น

ผลการดำเนินงานตรวจสอบเรือประมงไทยที่แจ้งเข้าออก ณ ท่าเทียบเรือประมงของศูนย์ควบคุมการแจ้งเรือเข้าออก (PIPO) สามารถตรวจสอบเรือประมงได้ จำนวน 62,615 ครั้ง โดยมีแรงงานได้รับการตรวจสอบ จำนวน 42,817 ราย

(2.2) การบูรณาการตรวจเรือประมงกลางทะเล

กรมประมงได้จัดตั้งศูนย์ป้องกันและปราบปรามประมงทะเล เพื่อดำเนินการประสานงานคณะทำงานระดับจังหวัด ซึ่งประกอบด้วยพนักงานเจ้าหน้าที่จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ กรมการจัดหางาน กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน กรมเจ้าท่า สำนักงานตำรวจแห่งชาติ กรมการปกครอง กรมสอบสวนคดีพิเศษ

และศูนย์อำนวยการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล กำหนดวันออกปฏิบัติงานตรวจเรือและแรงงานในเรือประมงกลางทะเล ตามแผนงานการปฏิบัติงานที่ได้รับเป้าหมายในแต่ละจังหวัดซึ่งการออกปฏิบัติงานดังกล่าวใช้เรือตรวจการประมงทะเล ขนาด 60 – 70 ฟุต โดยมีการตรวจสอบการทำการประมง แรงงานประมง และเรือประมง หากพบว่ามีการดำเนินการไม่เป็นไปตามกฎหมาย พนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องจะเป็นผู้ดำเนินการกล่าวโทษ

ผลการดำเนินงานในปี 2565 บูรณาการตรวจเรือประมงและแรงงานในพื้นที่ชายทะเล 22 จังหวัด จำนวน 74 ครั้ง มีการดำเนินการตรวจเรือประมงในทะเล จำนวน 393 ลำ แรงงานที่ได้รับการตรวจสอบจำนวนทั้งสิ้น 4,990 ราย แบ่งเป็นแรงงานไทย จำนวน 2,073 ราย และแรงงานต่างด้าว จำนวน 2,917 ราย

3.4.2 โครงการคุ้มครองสิทธิแรงงานประมงทะเล

กระทรวงแรงงาน โดยกรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานได้ดำเนินการคุ้มครองแรงงานประมงทะเลไม่ให้ตกเป็นผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ด้านแรงงาน และได้รับสิทธิประโยชน์ตามกฎหมายคุ้มครองแรงงาน รวมทั้งเพื่อมิให้มีการใช้แรงงานเด็กในเรือประมงทะเล โดยมีกิจกรรม ดังนี้

(1) การตรวจแรงงานในภาคประมง ปี 2565

กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานดำเนินการตรวจคุ้มครองแรงงานดำเนินการตรวจคุ้มครองแรงงานในเรือประมง และการตรวจบูรณาการเรือประมงกลางทะเล ดังนี้

(1.1) ผลการตรวจคุ้มครองแรงงานในเรือประมงหน้าท่า (ศูนย์ PIPO) จำนวน 12,810 ลำ แรงงาน จำนวน 175,075 คน ทั้งนี้ ตัวเลขดังกล่าวอาจมีการตรวจซ้ำตามการแจ้งเตือนของศูนย์ปฏิบัติการ FMC ในกรณีที่มีการแจ้งเข้าหรือออกจากท่า โดยพบการกระทำความผิด จำนวน 63 ลำ แรงงาน จำนวน 753 คน พนักงานตรวจแรงงานได้ดำเนินการออกคำสั่ง 25 คำสั่ง และดำเนินคดี 38 คดี โดยมีพบการกระทำความผิด 3 ลำดับแรก ดังนี้ 1) เรื่องเวลาพักระหว่างการทำงาน 2) เรื่องเอกสารการจ่ายค่าจ้าง 3) เรื่องเอกสารสัญญาจ้าง

(1.2) ผลการตรวจบูรณาการแรงงานในเรือประมงทะเล (ตรวจกลางทะเลร่วมกับ กรมเจ้าท่า กรมประมง ดีเอสไอ กองทัพเรือ ตร. (ตำรวจน้ำ ปคม. ตม.) หรือหน่วยอื่นที่เกี่ยวข้อง จำนวน 244 แห่ง แรงงาน 4,103 คน ไม่พบการกระทำความผิด

ตารางที่ 29 การตรวจแรงงานบนเรือประมง และการตรวจบูรณาการเรือประมงกลางทะเล

การตรวจแรงงาน	จำนวน		พบการกระทำความผิดด้านแรงงาน		การดำเนินการของเจ้าหน้าที่				ดำเนินการสิ้นสุด	
					สอบข้อเท็จจริงเพิ่มเติม	ชั้นพนักงานสอบสวน	ชั้นอัยการ	ชั้นศาล	ออกคำสั่ง	ดำเนินคดี
	(แห่ง)	(คน)	(แห่ง)	(คน)	(แห่ง)	(คดี)	(คดี)	(คดี)	(คำสั่ง)	(คดี)
เรือประมง	12,810	175,075	63	753	-	-	-	-	25	38
บูรณาการตรวจกลางทะเล	244	4,103	-	-	-	-	-	-	-	-

(2) ประชุมคณะทำงานศูนย์บริหารจัดการแรงงานประมงจังหวัด จำนวน 22 ครั้ง เพื่อร่วมประเมินสภาพปัญหา วางแผน และปฏิบัติงานร่วมกันในการตรวจสภาพการจ้าง สภาพการทำงาน และการค้ามนุษย์ด้านแรงงานในเรือประมงทะเล โดยมีผู้แทนหน่วยงานที่เป็นคณะทำงานประกอบด้วย สำนักงานประมงจังหวัด สำนักงานเจ้าท่าภูมิภาค ที่ทำการตำรวจน้ำจังหวัด สำนักงานประชาสัมพันธ์จังหวัด กองทัพเรือ สำนักงานตรวจคนเข้าเมือง สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด และหน่วยงานในสังกัดกระทรวงแรงงาน โดยมีผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นประธานการประชุม

โดยในปี 2565 ได้พบปัญหาในการปฏิบัติงานในหลายประเด็น เช่น การกำหนดเป้าหมายการวางแผนการตรวจแรงงาน เนื่องจากสภาพภูมิประเทศที่แตกต่างและสภาพภูมิอากาศที่แปรปรวน ทำให้ต้องปรับเปลี่ยนวิธีการปฏิบัติงานให้เป็นตามสภาพและสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในพื้นที่ จึงได้มีการกำหนดประชุมคณะทำงานศูนย์ฯ เพื่อร่วมกันจัดทำแนวทางในการแก้ไขปัญหาเพื่อให้การปฏิบัติงานเกิดผลสัมฤทธิ์และมีประสิทธิภาพสูงสุดในการช่วยเหลือคุ้มครองลูกจ้างในเรือประมง

(3) มีผู้ประสานงานด้านภาษา/ล่ามเพื่อการสื่อสาร จำนวน 108 คน เพื่อดำเนินการร่วมตรวจแรงงานกับเจ้าหน้าที่ เพื่อให้ลูกจ้างต่างด้าวสามารถให้ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับสภาพการจ้างสภาพการทำงานในขณะที่มีการปฏิบัติหน้าของเจ้าหน้าที่ เช่น การตรวจแรงงาน การรับคำร้อง และการคัดกรองแรงงานตามมาตรฐานการปฏิบัติงาน (SOP) และสนับสนุนการดำเนินการตามกลไกการส่งต่อระดับชาติ (NRM) อีกทั้งเพื่อสร้างความไว้เนื้อเชื่อใจในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่

3.4.3 โครงการศูนย์ประสานแรงงานประมง และการบริหารจัดการแรงงานประมงผ่านโครงการศูนย์ประสานแรงงานประมง 22 จังหวัด

- กระทรวงแรงงาน โดยกรมการจัดหางานได้ส่งเสริมแรงงานประมงและนายจ้างให้มีความรู้ความเข้าใจและปฏิบัติได้ถูกต้องตามกฎหมายไม่ตกเป็นเหยื่อของการค้ามนุษย์ จำนวน 48,613 คน ผลการดำเนินการตรวจสอบเรือประมงไทยที่แจ้งเข้าออก ณ ท่าเทียบเรือประมงของศูนย์ควบคุมการแจ้งเรือเข้า - ออก (PIPO) ในปี 2565 สามารถตรวจสอบเรือประมงได้ ดังนี้ เรือเข้า จำนวน 127,885 เที่ยว เรือออก จำนวน 128,020 เที่ยว โดยมีแรงงานที่ได้รับการตรวจสอบดังนี้ แรงงานเข้า จำนวน 1,885,774 คน แรงงานออก จำนวน 1,878,500 คน (ตรวจสอบซ้ำตามจำนวนเที่ยวเข้า - ออก)
- กระทรวงแรงงาน โดยกรมการจัดหางานดำเนินการบริหารจัดการแรงงานประมงผ่านโครงการศูนย์ประสานแรงงานประมง 22 จังหวัด โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อแก้ไขปัญหาการขาดแคลนแรงงานในประเภทกิจการประมง รวมทั้งแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ในรูปแบบแรงงานประมง ส่งเสริมให้ผู้ประกอบการกิจการประมงได้ปฏิบัติตามกฎหมาย ให้ความคุ้มครองโดยการตรวจสภาพการจ้างงาน สภาพการทำงาน สภาพความเป็นอยู่ให้เป็นไปตามกฎหมายคุ้มครองแรงงาน รณรงค์ประชาสัมพันธ์ให้ผู้ประกอบกิจการประมง แรงงาน และส่วนราชการมีความตระหนักร่วมกันในการแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ในรูปแบบแรงงานประมงให้เป็นที่ยอมรับตามมาตรฐานสากล เพื่อให้มีการดำเนินการจ้างแรงงานต่างด้าวเข้ามาทำงาน และกลับออกไปประเทศต้นทางอย่างเป็นระบบ เมื่อแรงงานทำงานครบสัญญาจ้างหรือมีเหตุต้องเลิกจ้าง เพื่อให้มีการประชาสัมพันธ์ ภารกิจ บทบาท หน้าที่ของศูนย์ประสานแรงงานประมงอย่างทั่วถึง และเป็นที่รับรู้แก่บุคคลทั่วไป และเพื่อดำเนินการสนับสนุนนโยบายและมาตรการของรัฐ ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ตามมติคณะรัฐมนตรี

3.4.4 โครงการปฏิบัติการคัดกรองแรงงานต่างด้าวในภาคประมงทะเล ตามกลไกการส่งต่อระดับชาติ (National Referral Mechanism - NRM) 22 จังหวัดชายทะเล

ตามที่ประเทศไทยได้จัดทำแผนการปฏิบัติการว่าด้วยกลไกการส่งต่อระดับชาติ การบริหารจัดการคดีและช่วยเหลือคุ้มครองผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ และบังคับใช้แรงงานหรือบริการ พ.ศ. 2565 เพื่อเป็นการยกระดับมาตรฐานการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานด้านป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ในทุกขั้นตอนของกลไกลการส่งต่อระดับชาติ (NRM) กรมประมง ร่วมกับกระทรวงแรงงาน กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ และสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ได้ดำเนินการจัดทำโครงการปฏิบัติการคัดกรองแรงงานต่างด้าวในภาคประมงทะเลตามกลไกการส่งต่อระดับชาติ (NRM) วัตถุประสงค์เพื่อ

1. ตรวจคัดกรองเบื้องต้นในการแสวงหาข้อบ่งชี้ หรือมีเหตุอันควรสงสัยได้ว่าอาจเป็นผู้เสียหายจากการแสวงหาประโยชน์ด้านแรงงาน แรงงานบังคับ หรือการค้ามนุษย์ในกลุ่มแรงงานต่างด้าว
2. ควบคุม ตรวจสอบการทำงานของคนต่างด้าว และป้องกันปัญหาการค้ามนุษย์ในกลุ่มแรงงานต่างด้าวในภาคประมงทะเล

3.4.5 ประเด็นลูกเรือประสบอุบัติเหตุในเรือ และพลัดตกน้ำสูญหาย

ประเด็นเกี่ยวกับแรงงานประมงตกน้ำ กระทรวงแรงงานโดยกรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานได้ดำเนินการตรวจสอบข้อเท็จจริงกับนายจ้าง ลูกจ้าง พยานในที่เกิดเหตุ และประสานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ โดยพบว่ากรณีเกี่ยวข้องกับคดีแรงงาน จำนวน 9 คดี ซึ่งพนักงานตรวจแรงงานร่วมกับพนักงานสอบสวนได้ดำเนินคดีแล้วทั้งหมด และกรณีอื่น ๆ ส่วนใหญ่พบว่า เป็นการผลัดตกจากเรือซึ่งไม่ได้อยู่ในขณะปฏิบัติงานและได้รับการช่วยเหลือเยียวยาจากนายจ้าง/สำนักงานประกันสังคม/บริษัทประกันภัย (หากมี) เป็นที่เรียบร้อยแล้ว

3.5 การตรวจแรงงานกลุ่มเสี่ยง

การตรวจแรงงานในระบบ แรงงานกลุ่มเสี่ยง และสถานประกอบกิจการแปรรูปสัตว์น้ำ ปี 2565

กระทรวงแรงงาน โดยกรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานดำเนินการตรวจแรงงานในระบบ แรงงานกลุ่มเสี่ยงและสถานประกอบกิจการประเภทแปรรูปสัตว์น้ำในพื้นที่ 22 จังหวัดชายทะเล โดยมีการกำหนดกลุ่มเป้าหมายที่มีความเสี่ยงต่อการละเมิดสิทธิแรงงาน การใช้แรงงานเด็กในรูปแบบที่เลวร้าย และสถานประกอบกิจการกลุ่มเสี่ยงที่เข้าถึงยาก ขาดการตรวจสอบเป็นประจำอย่างสม่ำเสมอ เพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าวอย่างจริงจัง มีประสิทธิภาพและสร้างการบูรณาการระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เคารพต่อหลักสิทธิมนุษยชน จึงได้กำหนดนโยบายป้องกันและแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ด้านแรงงาน และปัญหาการใช้แรงงานเด็กในรูปแบบที่เลวร้าย พร้อมทั้งได้กำหนดกิจการที่เป็นกลุ่มเสี่ยง ได้แก่ กิจการเกี่ยวเนื่องประมงทะเล กลุ่มสินค้าประเภทอ้อย เครื่องนุ่งห่ม กุ้ง ปลา ฟาร์มเลี้ยงสัตว์ ฟาร์มหมู หรือฟาร์มเลี้ยงสัตว์ประเภทอื่น ๆ รวมทั้งกิจการที่เป็นห่วงโซ่การผลิตดังกล่าวทุกแห่ง กิจการก่อสร้าง งานที่เข้าข่าย 3D งานที่มีลักษณะสกปรก (Dirty) งานที่มีความยากลำบาก (Difficult) และงานที่เสี่ยงอันตราย (Dangerous) และสถานประกอบกิจการที่มีการแจ้งการใช้แรงงานเด็กอายุระหว่าง 15 – 18 ปี โดยมีผลการตรวจแรงงาน ดังนี้

(1) การตรวจแรงงานในระบบ มีผลการดำเนินงานทั้งสิ้น จำนวน 19,178 แห่ง ลูกจ้าง จำนวน 618,913 คน พบการกระทำความผิด จำนวน 5,703 แห่ง ลูกจ้าง จำนวน 202,491 คน โดยพนักงานตรวจแรงงานได้มีการบังคับใช้กฎหมายกับสถานประกอบกิจการที่กระทำความผิด ดังนี้

- ดำเนินการออกคำสั่ง 5,601 คำสั่ง และส่งพนักงานสอบสวนดำเนินคดี 19 คดี โดยพบการกระทำความผิด 3 ลำดับแรก ดังนี้ 1) เรื่องการจ่ายค่าจ้าง 2) เรื่องการจ่ายค่าบอกกล่าวล่วงหน้า 3) เรื่องการเก็บเงินประกันในการทำงาน

(2) การตรวจแรงงานกลุ่มเสี่ยง จำนวน 1,114 แห่ง ลูกจ้าง จำนวน 35,532 คน พบการกระทำความผิด จำนวน 1,026 แห่ง ลูกจ้าง จำนวน 32,871 คน โดยพนักงานตรวจแรงงานได้มีการบังคับใช้กฎหมายกับสถานประกอบกิจการที่กระทำความผิด ดังนี้

- ดำเนินการออกคำสั่ง 1,003 คำสั่ง และดำเนินคดี 6 คดี โดยพบการกระทำความผิด 3 ลำดับแรก ดังนี้ 1) เรื่องการจ่ายค่าจ้าง 2) เรื่องการจ่ายค่าบอกกล่าวล่วงหน้า 3) เรื่องการเก็บเงินประกันในการทำงาน

(3) การบูรณาการตรวจสถานประกอบกิจการแปรรูปสัตว์น้ำในพื้นที่ 22 จังหวัดชายทะเล โดยมีเจ้าหน้าที่ส่วนภูมิภาคในพื้นที่ จากกระทรวงมหาดไทย กระทรวงแรงงาน กระทรวงอุตสาหกรรม กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กรมประมง ฯลฯ โดยมีการบังคับใช้กฎหมายตามภารกิจของหน่วยงาน ทั้งนี้ มีการดำเนินการตรวจ จำนวน 120 แห่ง ลูกจ้าง จำนวน 16,572 คน พบการกระทำความผิด จำนวน 3 แห่ง ลูกจ้าง จำนวน 157 คน โดยพนักงานตรวจแรงงานได้มีการบังคับใช้กฎหมายกับสถานประกอบกิจการที่กระทำความผิด ดังนี้

- ดำเนินการออกคำสั่ง 25 คำสั่ง และดำเนินคดี 2 คดี โดยพบการกระทำความผิด 3 ลำดับแรก ดังนี้ 1) เรื่องวันหยุด วันลา 2) เรื่องการจ่ายค่าจ้าง 3) เรื่องอัตราค่าจ้าง

ตารางที่ 30 การตรวจแรงงานในระบบ แรงงานกลุ่มเสี่ยง กิจการแปรรูปสัตว์น้ำ

การตรวจแรงงาน	จำนวน		พบการกระทำความผิดด้านแรงงาน		การดำเนินการของเจ้าหน้าที่				ดำเนินการสิ้นสุด	
					สอบข้อเท็จจริงเพิ่มเติม	ชั้นพนักงานสอบสวน	ชั้นอัยการ	ชั้นศาล	ออกคำสั่ง	ดำเนินคดี
	(แห่ง)	(คน)	(แห่ง)	(คน)	(แห่ง)	(คดี)	(คดี)	(คดี)	(คำสั่ง)	(คดี)
ในระบบ	19,178	618,913	5,703	202,491	-	-	-	-	5,601	19
กลุ่มเสี่ยง	1,114	35,532	1,026	32,871	-	-	-	-	1,003	6
แปรรูปสัตว์น้ำในพื้นที่ 22 จังหวัดชายทะเล	120	16,572	3	157	-	-	-	-	25	2

<u>หมายเหตุ</u> สถานประกอบกิจการ 1 แห่ง หากปฏิบัติไม่ถูกต้อง อาจถูกออกคำสั่งและดำเนินคดีควบคู่กัน

3.6 การพัฒนากลไกการบริหารจัดการเพื่อป้องกันการค้ามนุษย์

3.6.1 การพัฒนากฎหมายสำคัญ

1) กฎกระทรวงคุ้มครองแรงงานในงานประมงทะเล พ.ศ. 2565

กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานได้ออกกฎกระทรวงคุ้มครองแรงงานในงานประมงทะเล พ.ศ. 2565 โดยมีสาระสำคัญ ดังนี้

(1) การกำหนดให้นายจ้างต้องจัดทำสัญญาจ้างเป็นภาษาไทยและภาษาที่ลูกจ้างซึ่งเป็นคนต่างด้าวเข้าใจได้

(2) การกำหนดให้นายจ้างที่มีลูกจ้างสิบคนขึ้นไปต้องจัดทำทะเบียนลูกจ้างเป็นภาษาไทยเก็บไว้ ณ สถานที่ทำงานของนายจ้างและลูกจ้าง

(3) การกำหนดให้นายจ้างจัดทำเอกสารเกี่ยวกับการจ่ายค่าจ้างและค่าทำงานในวันหยุดเป็นภาษาไทยและภาษาที่ลูกจ้างซึ่งเป็นคนต่างด้าวเข้าใจได้ และเมื่อมีการจ่ายค่าจ้างและค่าทำงานวันหยุดให้แก่ลูกจ้างโดยการโอนเข้าบัญชีธนาคารอย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้ง และให้นายจ้างจัดให้ลูกจ้างลงลายมือชื่อในเอกสารไว้เป็นหลักฐาน

(4) การกำหนดให้นายจ้างจัดให้มีอาหารและน้ำดื่มที่มีคุณภาพถูกสุขลักษณะและมีปริมาณที่เพียงพอให้เหมาะสมกับการทำงานและระยะเวลาการใช้ชีวิตบนเรือประมง

ทั้งนี้ เมื่อวันที่ 5 สิงหาคม 2565 กระทรวงแรงงานโดยกรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานได้ออกประกาศภายใต้กฎกระทรวงดังกล่าว เพิ่มเติม ในเรื่องดังต่อไปนี้

- กำหนดแบบสัญญาจ้างลูกจ้างในงานประมงทะเล โดยกำหนดให้นายจ้างจัดทำสัญญาจ้างเป็นหนังสือที่มีข้อความถูกต้องตรงกันจำนวนสองฉบับ และมอบให้ลูกจ้างเก็บไว้หนึ่งฉบับ เพื่อให้พนักงานตรวจแรงงานตรวจสอบ และสัญญาจ้างให้เป็นไปตามแบบที่อธิบดีกำหนด ซึ่งอย่างน้อยต้องจัดทำเป็นภาษาไทยและภาษาที่ลูกจ้างซึ่งเป็นคนต่างด้าวเข้าใจได้ ตามแบบสัญญาจ้างลูกจ้างในงานประมงทะเล (แบบ ปม.1)
- กำหนดแบบทะเบียนลูกจ้างในงานประมงทะเล ในกรณีที่นายจ้างมีลูกจ้างตั้งแต่สิบคนขึ้นไป ให้กำหนดให้นายจ้างจัดทำทะเบียนลูกจ้างเป็นภาษาไทยเก็บไว้ ณ สถานที่ทำงานของนายจ้างและลูกจ้าง เพื่อให้พนักงานตรวจแรงงานตรวจสอบ ตามแบบทะเบียนลูกจ้างในงานประมงทะเล (แบบ ปม.2)
- กำหนดแบบเอกสารเกี่ยวกับการจ่ายค่าจ้างและค่าทำงานในวันหยุด ตามแบบที่อธิบดีกำหนด ซึ่งอย่างน้อยต้องจัดทำเป็นภาษาไทยและภาษาที่ลูกจ้างซึ่งเป็นคนต่างด้าวเข้าใจได้ และเก็บไว้ ณ สถานที่ทำงานของนายจ้างและลูกจ้าง เพื่อให้พนักงานตรวจแรงงานตรวจสอบตามแบบเอกสารเกี่ยวกับการจ่ายค่าจ้างและค่าทำงานในวันหยุด (แบบ ปม.3)

หลักจากการออกประกาศฯ กระทรวงแรงงาน โดยกรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน จึงได้จัดการประชุมชี้แจงให้เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานในพื้นที่ 22 จังหวัดชายทะเล เมื่อวันที่ 15 กันยายน 2565 ทำความเข้าใจในการปฏิบัติตามกฎหมายร่วมกัน รวมถึงได้มีการกำชับสั่งการให้ปฏิบัติตามโดยเคร่งครัด และมอบหมายเจ้าหน้าที่กระทรวงแรงงานเข้าไปติดตามการทำงานเพื่อตรวจสอบปัญหาอุปสรรคในการปฏิบัติตามกฎหมายร่วมกับหน่วยงานภายใต้ทีมสหวิชาชีพ เช่น กรมประมง กรมเจ้าท่า เป็นต้น และผลการตรวจติดตามการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่พบว่าผู้ปฏิบัติหน้าที่ ณ ศูนย์ควบคุมการแจ้งเรือเข้า - ออก (PIPO) ได้มีการบังคับใช้กฎหมายอย่างเคร่งครัดและถูกต้อง โดยไม่พบการกระทำความผิดตามกฎกระทรวงดังกล่าว

2) การปรับปรุงแก้ไขร่างพระราชบัญญัติแรงงานสัมพันธ์ พ.ศ. .... และร่างพระราชบัญญัติแรงงานสัมพันธ์ในรัฐวิสาหกิจ พ.ศ. ....

กระทรวงแรงงาน โดยกรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน มีความพยายามที่จะปรับปรุงแก้ไขกฎหมายให้สอดคล้องกับอนุสัญญา ILO ฉบับที่ 98 ว่าด้วยสิทธิในการรวมตัวและเจรจาต่อรอง และฉบับที่ 87 ว่าด้วยสิทธิเสรีภาพในการสมาคม และการคุ้มครองสิทธิในการรวมตัว ปัจจุบันได้เสนอร่างฯ ต่อคณะรัฐมนตรีพิจารณา แต่เพื่อให้เกิดความสมบูรณ์ครบถ้วนตามข้อเรียกร้องขององค์การฝ่ายลูกจ้าง คณะรัฐมนตรีจึงขอให้กระทรวงแรงงานพิจารณาทบทวนในประเด็นการแก้ไขสิทธิของลูกจ้างในการยื่นข้อเรียกร้อง เพื่อให้ลูกจ้างมีสิทธิและความเข้มแข็งในการรวมตัวเจรจาต่อรองมากยิ่งขึ้น คุ้มครองกรรมการลูกจ้างจากการกลั่นแกล้งและจากการกระทำอันไม่เป็นธรรมจากนายจ้าง โดยปัจจุบันกระทรวงแรงงานอยู่ระหว่างพิจารณาดำเนินการ หากแล้วเสร็จจะได้เสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาต่อไป

3.6.2 การดำเนินการตามมาตรฐานการปฏิบัติงาน (SOP) การตรวจคัดกรองเบื้องต้นเพื่อแสวงหาข้อบ่งชี้สำหรับบุคคลที่มีเหตุอันควรสงสัยได้ว่าอาจเป็นผู้เสียหายจากการแสวงหาประโยชน์ด้านแรงงาน แรงงานบังคับ หรือการค้ามนุษย์ด้านแรงงาน

1) กระทรวงแรงงานได้มีการจัดทำมาตรฐานการปฏิบัติงาน (Standard Operating Procedure) การตรวจคัดกรองเบื้องต้นเพื่อแสวงหาข้อบ่งชี้สำหรับบุคคลที่มีเหตุอันควรสงสัยได้ว่าอาจเป็นผู้เสียหายจากการแสวงหาประโยชน์ด้านแรงงาน แรงงานบังคับ หรือการค้ามนุษย์ด้านแรงงาน ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551 และที่แก้ไขเพิ่มเติม มาตรา 6/1 เพื่อยกระดับมาตรฐานการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ และพนักงานตรวจแรงงาน เพื่อให้สามารถคัดกรองเบื้องต้นผู้ที่อาจเป็นผู้เสียหายจากการบังคับใช้แรงงานหรือบริการ และการค้ามนุษย์ด้านแรงงานรวมถึงส่งต่อคดีได้อย่างเป็นรูปธรรม และมีประสิทธิผล นำเสนอต่อคณะอนุกรรมการป้องกันการบังคับใช้แรงงานและการค้ามนุษย์ด้านแรงงาน ครั้งที่ 1/2565 เมื่อวันที่ 16 มีนาคม 2565 ซึ่งคณะอนุกรรมการฯ ได้มีมติเห็นชอบร่างฯ ดังกล่าวแล้ว และคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ (คณะกรรมการ ปคม.) ในคราวประชุมฯ ครั้งที่ 1/2565 เมื่อวันที่ 23 มีนาคม 2565 เห็นชอบให้กระทรวงแรงงานนำร่างมาตรฐานการปฏิบัติงานฯ ไปใช้เป็นแนวทางปฏิบัติไปพลางก่อน เพื่อทดสอบในการปฏิบัติจริง

ภาพที่ 26 การจัดทำมาตรฐานการปฏิบัติงาน SOP ตามมาตรา 6/1

การจัดทำคู่มือ มาตรฐานการปฏิบัติงาน SOP “การตรวจคัดกรองเบื้องต้น”

เพื่อหาข้อบ่งชี้ พฤติการณ์ ที่อาจสงสัยเป็นการใช้แรงงานบังคับหรือบริการ หรือการค้ามนุษย์ด้านแรงงาน

แบบ รบ. 1

แบบตรวจคัดกรองเบื้องต้น การบังคับใช้แรงงานหรือบริการ และการค้ามนุษย์ด้านแรงงาน กระทรวงแรงงาน (ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551 และที่แก้ไขเพิ่มเติม)

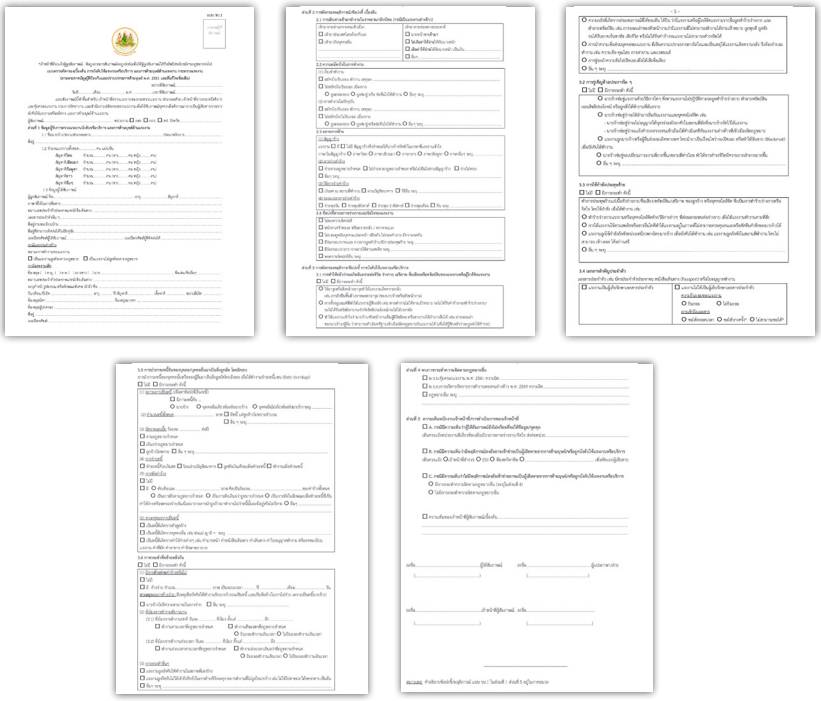

ภาพที่ 27 มาตรฐานการปฏิบัติงาน การตรวจคัดกรองเบื้องต้นเพื่อหาข้อบ่งชี้ /พฤติการณ์ ที่อาจสงสัยว่าจะเป็นผู้เสียหายจากการบังคับใช้แรงงานหรือบริการ และการค้ามนุษย์ด้านแรงงาน ตามมาตรา 6/1

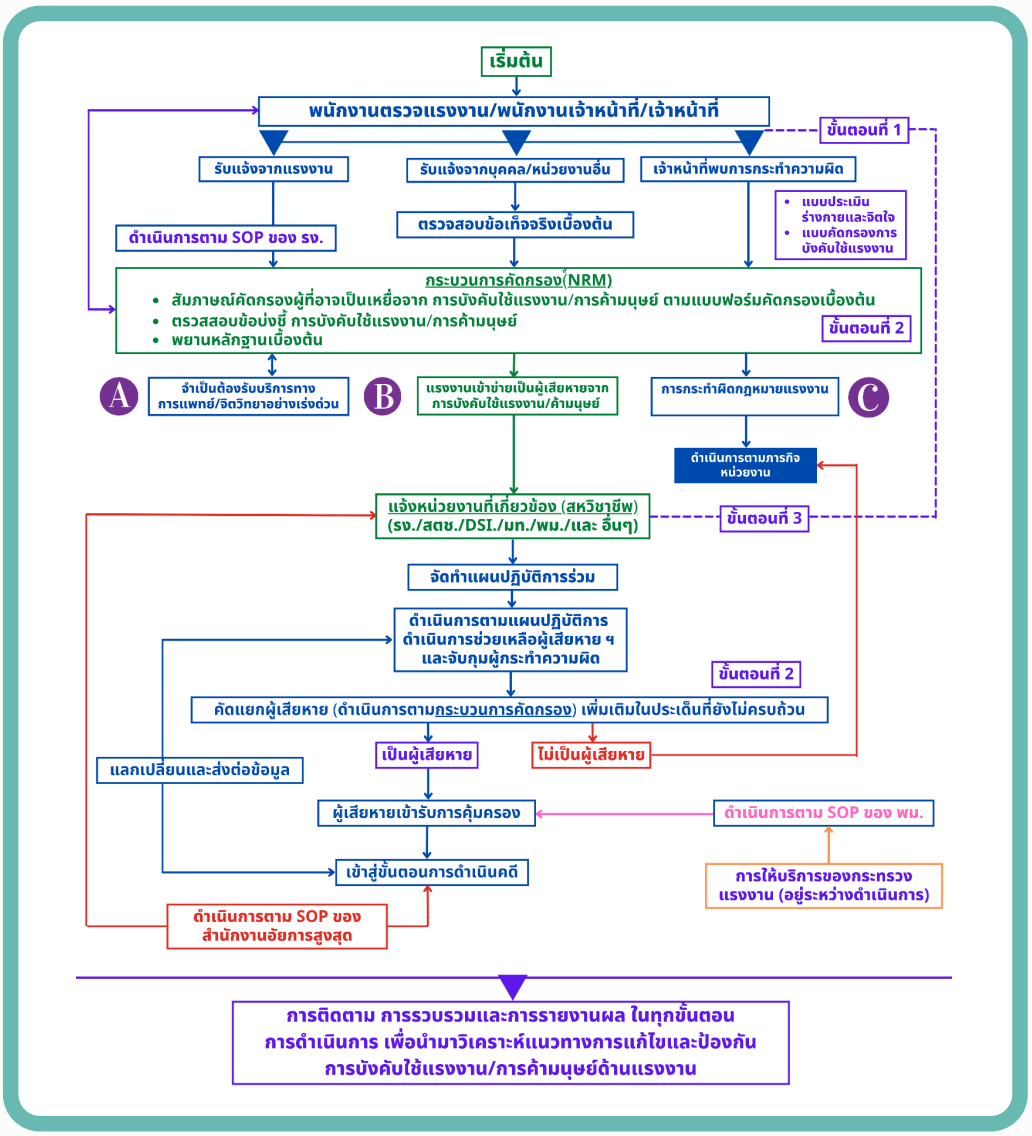

2) การตรวจคัดกรองเบื้องต้นตามมาตรฐานการปฏิบัติงาน (SOP) โดยใช้แบบคัดกรองเบื้องต้นฯ (แบบ รบ.1)

2.1) ภาพรวมการตรวจคัดกรองเบื้องต้นตามมาตรฐานการปฏิบัติงาน (SOP)

ในปี 2565 กระทรวงแรงงานได้นำแบบตรวจคัดกรองเบื้องต้นฯ (แบบ รบ.1) ไปตรวจคัดกรองในการตรวจบูรณาการ ทั้งหมด 1,073 ครั้ง ผู้ผ่านการคัดกรองรวม 8,399 คน จำแนกตามสัญชาติ ดังนี้ สัญชาติไทย จำนวน 1,714 คน สัญชาติเมียนมา จำนวน 4,616 คน สัญชาติลาว จำนวน 307 คน สัญชาติกัมพูชา จำนวน 1,715 คน สัญชาติเวียดนาม จำนวน 23 คน สัญชาติอื่น ๆ จำนวน 24 คน ทั้งนี้ พบผู้ที่อาจเป็นผู้เสียหายจากการบังคับใช้แรงงานหรือบริการ และการค้ามนุษย์ด้านแรงงาน จำนวน 13 คน จำแนกตามพื้นที่ ดังนี้ จังหวัดเชียงราย จำนวน 6 คน จังหวัดตราด จำนวน 1 คน จังหวัดสระแก้ว จำนวน 3 คน และจังหวัดนครสวรรค์ จำนวน 3 คน

2.2) การตรวจคัดกรองฯ ในพื้นที่ 22 จังหวัดชายทะเล

จากภาพรวมการตรวจคัดกรองทั่วประเทศ ทั้งหมด 1,073 ครั้ง ผู้ผ่านการคัดกรองรวม 8,399 คน โดยจำแนกเป็นการตรวคัดกรองในพื้นที่ 22 จังหวัดชายทะเล จำนวน 909 ครั้ง ผู้ผ่านการคัดกรองรวม 6,807 คน จำแนกตามสัญชาติ ดังนี้ สัญชาติไทย จำนวน 860 คน สัญชาติเมียนมา จำนวน 4,090 คน สัญชาติลาว จำนวน 148 คน สัญชาติกัมพูชา จำนวน 1,697 คน สัญชาติอื่น ๆ จำนวน 12 คน ทั้งนี้ พบผู้ที่อาจเป็นผู้เสียหายจากการบังคับใช้แรงงานหรือบริการ และการค้ามนุษย์ด้านแรงงาน จำนวน 1 คน ในพื้นที่จังหวัดตราด

3) การปรับปรุง “มาตรฐานการปฏิบัติงาน” การตรวจคัดกรองเบื้องต้น SOP

กระทรวงแรงงาน ร่วมกับมูลนิธิไอเจเอ็ม (International Justice Mission: IJM) จัดทำแผนการปรับปรุง “มาตรฐานการปฏิบัติงาน” การตรวจคัดกรองเบื้องต้น SOP โดยกำหนดให้มีการประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อซักซ้อมการคัดกรองแรงงานบังคับและค้ามนุษย์ด้านแรงงานตามมาตรฐานปฏิบัติงานการตรวจคัดกรองเบื้องต้นเพื่อแสวงหาข้อบ่งชี้สำหรับบุคคลที่มีเหตุอันควรสงสัยได้ว่าอาจเป็นผู้เสียหายจากการแสวงประโยชน์ด้านแรงงาน แรงงานบังคับ หรือการค้ามนุษย์ด้านแรงงาน (SOP) และกลไกการส่งต่อระดับชาติ (NRM) เพื่อรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากผู้ปฏิบัติงานระดับพื้นที่ในการคัดกรองผู้เสียหายจากการแสวงประโยชน์ด้านแรงงาน การบังคับใช้แรงงานหรือบริการ และการค้ามนุษย์ด้านแรงงานตามแบบคัดกรองเบื้องต้น รบ.1

- วันที่ 11 พฤศจิกายน 2565 ณ จังหวัดเชียงราย
- วันที่ 22 พฤศจิกายน 2565 ณ จังหวัดชลบุรี
- วันที่ 20 ธันวาคม 2565 ณ จังหวัดระนอง

เพื่อรับทราบปัญหา อุปสรรค และรับฟังข้อเสนอแนะ รวมถึงส่งเสริมการใช้แบบคัดกรอง รบ.1 ที่อยู่ระหว่างดำเนินการปรับปรุงให้เหมาะสมและสอดคล้องกับการปฏิบัติงานของผู้ปฏิบัติงานในระดับพื้นที่ และตอบสนองตามแผนปฏิบัติการว่าด้วยกลไกการส่งต่อระดับชาติ การบริหารจัดการคดี และการช่วยเหลือคุ้มครองผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ และการบังคับใช้แรงงานหรือบริการ พ.ศ. 2565

ภาพที่ 28 การปรับปรุง “มาตรฐานการปฏิบัติงาน”การตรวจคัดกรองเบื้องต้น SOP ครั้งที่ 1 ณ จังหวัดเชียงราย

ภาพที่ 29 การปรับปรุง “มาตรฐานการปฏิบัติงาน”การตรวจคัดกรองเบื้องต้น SOP ครั้งที่ 2 ณ จังหวัดชลบุรี

ภาพที่ 30 การปรับปรุง “มาตรฐานการปฏิบัติงาน”การตรวจคัดกรองเบื้องต้น SOP ครั้งที่ 3 ณ จังหวัดระนอง

จากการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการ การปรับปรุง “มาตรฐานการปฏิบัติงาน” การตรวจคัดกรองเบื้องต้น SOP ครั้งที่ 1 เมื่อวันที่ 11 พฤศจิกายน 2565 ณ จังหวัดเชียงราย ครั้งที่ 2 เมื่อวันที่ 22 พฤศจิกายน 2565 ณ จังหวัดชลบุรี และครั้งที่ 3 เมื่อวันที่ 20 ธันวาคม 2565 ณ จังหวัดระนอง ทีมงานได้รับทราบถึงสภาพปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอใน 2 มิติ คือ มิติการทำงาน และมิติการใช้แบบ รบ.1 ตาม SOP และผลจากการประชุมทั้ง 3 ครั้ง ทีมงานโดยกระทรวงแรงงานและมูลนิธิไอเจเอ็ม จะนำข้อมูลที่ได้จากการประชุมมาประมวลและสรุปผลสำหรับดำเนินการปรับปรุง “มาตรฐานการปฏิบัติงาน” การตรวจคัดกรองเบื้องต้นภายในปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 ต่อไป

3.6.3 โครงการยกระดับศูนย์บูรณาการการคัดแยก 10 จังหวัดนำร่อง ตามแผนปฏิบัติการว่าด้วยกลไกการส่งต่อระดับชาติ การบริหารจัดการคดี และการช่วยเหลือคุ้มครองผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ และการบังคับใช้แรงงานหรือบริการ พ.ศ. 2565

รัฐบาลได้กำหนดให้ 10 จังหวัดเป้าหมาย ได้แก่ จังหวัดเชียงใหม่ ตาก กาญจนบุรี สมุทรสาคร ประจวบคีรีขันธ์ ระนอง สงขลา สระแก้ว หนองคาย อุบลราชธานี เตรียมยกระดับศูนย์บูรณาการการคัดแยกเพื่อรองรับตามแผนปฏิบัติการฯ และจัดทำงบประมาณค่าใช้จ่ายสำหรับเตรียมความพร้อมสถานที่ เพื่อใช้เป็นสถานที่สำหรับให้ความช่วยเหลือคุ้มครองปลอดภัยเบื้องต้น และสำหรับใช้เป็นสถานที่เพื่อเป็นสถานที่รองรับ เพื่อคุ้มครองและคัดแยกในการแสวงหาข้อเท็จจริง รวมถึงการคัดแยกผู้เสียหาย การให้ความช่วยเหลือคุ้มครองสำหรับบุคคลที่อาจเป็นผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์และการบังคับใช้แรงงานหรือบริการ ตามแผนปฏิบัติการว่าด้วยกลไกการส่งต่อระดับชาติ การบริหารจัดการคดี และการช่วยเหลือผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์และการบังคับใช้แรงงานหรือบริการ พ.ศ. 2565 โดยขณะนี้กรมการปกครองได้รวบรวมคำของบประมาณของ 10 จังหวัดนำร่องดังกล่าวส่งให้สำนักงบประมาณเรียบร้อยแล้วซึ่งอยู่ในระหว่างการพิจารณาคำของบประมาณดังกล่าว

ภาพที่ 31 ศูนย์บูรณาการการคัดแยก 10 จังหวัดนำร่อง
ตามแผนปฏิบัติการว่าด้วยกลไกการส่งต่อระดับชาติ
การบริหารจัดการคดีและการช่วยเหลือคุ้มครองผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์
และการบังคับใช้แรงงานหรือบริการ พ.ศ. 2565

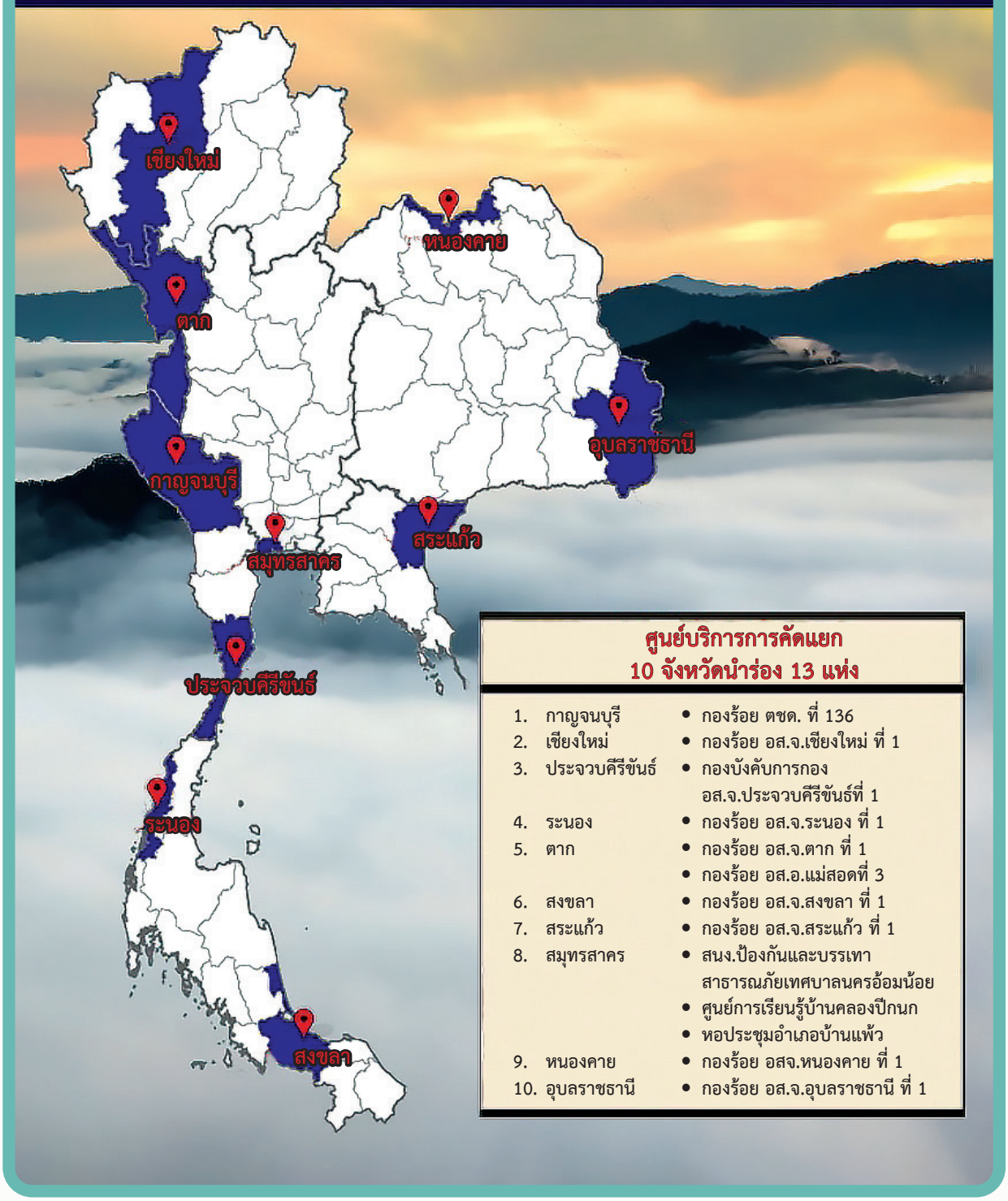

ศูนย์บริการการคัดแยก 10 จังหวัดนำร่อง 13 แห่ง

1. กาญจนบุรี	• กองร้อย ตชด. ที่ 136
2. เชียงใหม่	• กองร้อย อส.จ.เชียงใหม่ ที่ 1
3. ประจวบคีรีขันธ์	• กองบังคับการกอง อส.จ.ประจวบคีรีขันธ์ที่ 1
4. ระนอง	• กองร้อย อส.จ.ระนอง ที่ 1
5. ตาก	• กองร้อย อส.จ.ตาก ที่ 1 • กองร้อย อส.อ.แม่สอดที่ 3
6. สงขลา	• กองร้อย อส.จ.สงขลา ที่ 1
7. สระแก้ว	• กองร้อย อส.จ.สระแก้ว ที่ 1
8. สมุทรสาคร	• สนง.ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเทศบาลนครอ้อมน้อย • ศูนย์การเรียนรู้บ้านคลองปีกนก • หอประชุมอำเภอบ้านแพ้ว
9. หนองคาย	• กองร้อย อสจ.หนองคาย ที่ 1
10. อุบลราชธานี	• กองร้อย อส.จ.อุบลราชธานี ที่ 1

3.6.4 แผนปฏิบัติการด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2565 (ด้านป้องกัน)

3.6.4.1 กระทรวงแรงงานในฐานะหน่วยงานหลักด้านการป้องกันการค้ามนุษย์ของประเทศไทย มีการดำเนินงานในส่วนของการสร้างความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1) การรวบรวมแผนงาน/โครงการจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องประกอบการจัดทำแผนปฏิบัติการด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2566 - 2570 ด้านป้องกัน

2) งบประมาณจากกิจกรรม/โครงการ ตามแผนปฏิบัติการด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2565 ด้านป้องกันจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จำนวน 18 โครงการ งบประมาณรวม 88,184,910 บาท จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์
2. สำนักงานปลัดกระทรวงแรงงาน
3. กรมการกงสุล
4. กรมการจัดหางาน
5. กรมการปกครอง
6. กรมประมง
7. กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน
8. กรมอเมริกาและแปซิฟิกใต้
9. สำนักงานอัยการสูงสุด
10. สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ
11. กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร
12. ศูนย์พิทักษ์เด็ก สตรี ครอบครัว ป้องกันปราบปรามการค้ามนุษย์ และภาคประมง สำนักงานตำรวจแห่งชาติ (ศพดส.ตร.)
13. สำนักประสานความร่วมมือระหว่างประเทศ

3.6.4.2 รัฐบาลไทยมีแผนปฏิบัติการด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2561 - 2580 (แผนปฏิบัติการระดับชาติ) ใช้เป็นกรอบการดำเนินงานป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ของประเทศไทยระยะ 20 ปี ซึ่งสอดคล้องตามยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี ของประเทศไทย แผนปฏิบัติการดังกล่าวมีระยะเวลาดำเนินการแบ่งเป็น 5 - 10 - 15 - 20 ปี ซึ่งแผนปฏิบัติการฯ ในปี พ.ศ. 2561 - 2565 ได้หมดช่วงการบังคับใช้แล้วในปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 ปัจจุบันรัฐบาลไทยได้บูรณาการจัดทำแผนปฏิบัติการด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2566 - 2570 (ระยะ 5 ปี) โดยในขั้นตอนการจัดทำแผนปฏิบัติการดังกล่าว มีการประชุมเชิงปฏิบัติการร่วมกันระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐ องค์กรพัฒนาเอกชน องค์การระหว่างประเทศ ผู้เชี่ยวชาญด้านการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ และผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดทำแผนปฏิบัติการจากสถานศึกษา โดยมีการประเมินสถานการณ์ปัญหา

การค้ามนุษย์ปัจจุบัน การคาดการณ์แนวโน้มปัญหาการค้ามนุษย์ในอีก 5 ปีข้างหน้า การวิเคราะห์ SWOT Analysis ข้อเสนอแนะของสหรัฐอเมริกาในรายงานสถานการณ์การค้ามนุษย์ และข้อท้าทายจากการทำงานด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ 5 ปีที่ผ่านมา (ปี 2561 - 2565) เพื่อกำหนดแนวคิดในการแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ในปี พ.ศ. 2566 - 2570 ซึ่งรัฐบาลไทยได้จัดสรรงบประมาณรองรับการดำเนินงานภายใต้แผนปฏิบัติการฯ รวมทั้งได้รับการสนับสนุนงบประมาณดำเนินโครงการบางส่วนจากองค์การระหว่างประเทศ

แผนปฏิบัติการฉบับนี้ มีเนื้อหาหลักประกอบด้วยแนวทางการพัฒนา 4 เรื่อง คือ การดำเนินคดีและบังคับใช้กฎหมาย การป้องกันปัญหาการค้ามนุษย์ การช่วยเหลือคุ้มครองผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ และการบริหารจัดการระบบฐานข้อมูลการค้ามนุษย์ รวมทั้งมีกลยุทธ์รองรับการดำเนินงาน 9 กลยุทธ์ คือ 1) การพัฒนากฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินคดีค้ามนุษย์ 2) การบริหารจัดการคดีค้ามนุษย์ 3) เพิ่มขีดความสามารถของเจ้าหน้าที่ในการบังคับใช้กฎหมายอย่างมีประสิทธิภาพและทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมและในบริบทต่าง ๆ 4) การป้องกันและปราบปรามการทุจริต/คอร์รัปชันของเจ้าหน้าที่รัฐที่เข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์ 5) การบริหารจัดการแรงงานกลุ่มเปราะบางให้มีประสิทธิภาพเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ด้านแรงงาน 6) การสร้างความรู้ความเข้าใจ และความตระหนักถึงปัญหาการค้ามนุษย์แก่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย 7) บูรณาการความร่วมมือของภาคีเครือข่าย ทั้งในประเทศและระหว่างประเทศอย่างมีประสิทธิภาพ 8) การพัฒนากลไกและเพิ่มประสิทธิภาพการช่วยเหลือคุ้มครองผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์และกลุ่มเสี่ยงอย่างเป็นระบบ และ 9) พัฒนาระบบฐานข้อมูลการค้ามนุษย์ ให้มีประสิทธิภาพและครอบคลุมมากยิ่งขึ้น โดยบูรณาการระบบฐานข้อมูลในทุกมิติ และมีกลไกการขับเคลื่อนการดำเนินงานและติดตามประเมินผลแผนปฏิบัติการที่ชัดเจน ทั้งนี้อยู่ระหว่างการจัดทำรูปเล่มแผนปฏิบัติการฯ ฉบับภาษาอังกฤษ

3.6.5 การป้องกันเจ้าหน้าที่ของรัฐไม่ให้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์

ประเทศไทยได้มีการดำเนินการป้องกันและปราบปรามเจ้าหน้าที่รัฐทั้งที่ปฏิบัติงานอยู่ในประเทศและต่างประเทศไม่ให้เข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์ และหากพบการกระทำความผิดจะมีกระบวนการสืบสวนสอบสวนการกระทำความผิดโดยคณะกรรมการป้องกันเจ้าหน้าที่ของรัฐมิให้เกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์ ซึ่งมีรองนายกรัฐมนตรีเป็นประธานกรรมการ

3.7 การเพิ่มขีดความสามารถของเจ้าหน้าที่ในการบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์

3.7.1 การเพิ่มขีดความสามารถของเจ้าหน้าที่ในการบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์ โดยเฉพาะการนำแนวปฏิบัติตามมาตรา 6/1 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ฯ ไปใช้ในการคัดแยกผู้เสียหายอย่างมีประสิทธิภาพ ในปี 2565

กระทรวงแรงงาน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้จัดอบรมเพื่อเพิ่มขีดความสามารถของเจ้าหน้าที่ในการบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์ ผ่านหลักสูตรการฝึกอบรมต่าง ๆ เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจในข้อบ่งชี้ของการค้ามนุษย์ด้านแรงงาน การบังคับใช้แรงงาน รวมถึงการบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ การคัดแยกผู้เสียหายร่วมกับทีมสหวิชาชีพ การดำเนินงานตามมาตรฐานการปฏิบัติงาน (SOP) และกลไกการส่งต่อระดับชาติ (NRM) โดยในปี 2565 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้มีการฝึกอบรมฯ จำนวน 12 ครั้ง ผู้เข้ารับการอบรมฯ ทั้งสิ้น 1,020 คน ประกอบด้วยโครงการดังนี้

1.1) โครงการพัฒนาศักยภาพและส่งเสริมความรู้บุคลากรเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาการบังคับใช้แรงงานหรือบริการและการค้ามนุษย์ด้านแรงงาน รวมถึงการใช้แรงงานเด็กในรูปแบบที่เลวร้าย โดยกรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาศักยภาพของเจ้าหน้าที่ในการบังคับใช้กฎหมาย เสริมสร้างความรู้ ความสามารถ ทักษะ และพัฒนาสมรรถนะที่จำเป็นสำหรับการปฏิบัติงานเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ด้านแรงงานและการบังคับใช้แรงงานหรือบริการ รวมถึงการใช้แรงงานเด็กในรูปแบบที่เลวร้าย

- รุ่นที่ 1 ระหว่างวันที่ 5 - 7 มกราคม 2565 ณ ห้องประชุม ศ.นิคม จันทรวิทุร ชั้น 5 กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน โดยเป็นการอบรมออนไลน์ผ่านวีดิทัศน์ทางไกล (Video Conference) มีผู้เข้าร่วมการอบรม (พนักงานตรวจแรงงาน) จากหน่วยงานส่วนภูมิภาคและส่วนกลาง จำนวน 100 คน
- รุ่นที่ 2 ระหว่างวันที่ 28 กุมภาพันธ์ - 2 มีนาคม 2565 ณ ห้องประชุมกลุ่มงานพัฒนาทรัพยากรแรงงาน ชั้น 13 สำนักพัฒนามาตรฐานแรงงาน กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน โดยเป็นการอบรมออนไลน์ผ่านวีดิทัศน์ทางไกล (Video Conference) มีผู้เข้าร่วมการอบรม (พนักงานตรวจแรงงาน) จากหน่วยงานส่วนภูมิภาคและส่วนกลาง จำนวน 100 คน

1.2) โครงการยกระดับมาตรฐานการคัดแยกผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ด้านแรงงาน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเสริมสร้างประสิทธิภาพการตรวจแรงงานให้ผู้เข้ารับการอบรมมีความรู้ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่การคัดแยกผู้เสียหาย สาระสำคัญของกฎหมาย ฐานความผิด บทกำหนดโทษ และการบังคับใช้กฎหมายคุ้มครองแรงงาน และกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการบังคับใช้แรงงาน หรือบริการ และการค้ามนุษย์ด้านแรงงาน

- ระหว่างวันที่ 23 - 25 มีนาคม 2565 ณ ห้องประชุม ศ.นิคม จันทรวิทุร ชั้น 5 กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน โดยเป็นการอบรมออนไลน์ผ่านวีดิทัศน์ทางไกล (Video Conference) มีผู้เข้าร่วมการอบรม (พนักงานตรวจแรงงาน) ที่ผ่านการอบรมตาม**โครงการพัฒนาศักยภาพและส่งเสริมความรู้บุคลากรเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาการบังคับใช้แรงงานหรือบริการและการค้ามนุษย์ด้านแรงงาน รวมถึงการใช้แรงงานเด็กในรูปแบบที่เลวร้าย จำนวน 111 คน**

1.3) โครงการป้องกันและแก้ไขปัญหาการบังคับใช้แรงงานและการค้ามนุษย์ด้านแรงงานแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้เจ้าหน้าที่ภาครัฐที่เกี่ยวข้องมีความรู้ ความเข้าใจในสาระสำคัญของกฎหมาย ระเบียบแนวปฏิบัติการระบุตัวผู้เสียหายรวมถึงนโยบาย และประเด็นปัญหาอุปสรรค เพื่อยกระดับการบังคับใช้กฎหมาย การเสริมสร้างทักษะและพัฒนาสมรรถนะที่จำเป็นสำหรับการปฏิบัติงานร่วมกันเป็นทีมในรูปแบบสหวิชาชีพเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาการบังคับใช้แรงงานและการค้ามนุษย์ด้านแรงงาน โดยคำนึงถึงบาดแผลทางจิตใจของแรงงานในระหว่างการตรวจแรงงงานการสัมภาษณ์เพื่อคัดกรองและคัดแยกผู้เสียหาย แบ่งเป็นกิจกรรมภายใต้โครงการฯ ได้ ดังนี้

<u>กิจกรรมที่ 1</u> ยกระดับการบังคับใช้กฎหมายทีมสหวิชาชีพเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาการบังคับใช้แรงงานและการค้ามนุษย์ด้านแรงงาน จำนวน 2 รุ่น ได้แก่

- <u>รุ่นที่ 1 ภาคประมง</u> จัดอบรมระหว่างวันที่ 13 - 16 มิถุนายน 2565 ณ โรงแรมเซ็นจูรี่ พาร์ค กรุงเทพมหานคร ผู้เข้ารับการอบรม จำนวน 100 คน ประกอบด้วย ทีมสหวิชาชีพจากกรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน กรมการจัดหางาน กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ กรมประมง กรมการปกครอง ที่ปฏิบัติงานในพื้นที่ 22 จังหวัดชายทะเล
- <u>รุ่นที่ 2 ภาคบนบก</u> จัดอบรมระหว่างวันที่ 21 - 24 มิถุนายน 2565 ณ โรงแรม ดิ เอมเมอรัลด์ กรุงเทพมหานคร ผู้เข้ารับการอบรม จำนวน 100 คน ประกอบด้วย ทีมสหวิชาชีพที่ปฏิบัติ ณ สำนักงานสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานกรุงเทพมหานครพื้นที่ทุกพื้นที่ สำนักงานจัดหางานกรุงเทพมหานครพื้นที่ทุกพื้นที่ และทีมสหวิชาชีพที่ปฏิบัติงานกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ และหน่วยงานที่ปฏิบัติงานในพื้นที่ 18 จังหวัด ที่มีสถิติคดีและมีการจ้างแรงงานต่างด้าวทำงานจำนวนมาก

<u>กิจกรรมที่ 2</u> ติดตามการบังคับใช้กฎหมายทีมสหวิชาชีพเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาการบังคับใช้แรงงานและการค้ามนุษย์ด้านแรงงาน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อติดตามและรับทราบถึงปัญหาอุปสรรคในการดำเนินการการบังคับใช้กฎหมายของหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและแก้ไขปัญหาการบังคับใช้แรงงานและการค้ามนุษย์ด้านแรงงานนำไปสู่การพัฒนาและยกระดับการดำเนินงานให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล จำนวน 2 รุ่น ได้แก่

- <u>รุ่นที่ 1 ภาคประมง</u> จัดอบรมระหว่างวันที่ 6 - 8 กันยายน 2565 ณ โรงแรมเอส รัชดา เลเซอร์ กรุงเทพมหานคร ผู้เข้ารับการอบรม จำนวน 100 คน ประกอบด้วย ทีมสหวิชาชีพจากกรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน กรมการจัดหางาน กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ กรมประมง กรมการปกครอง ที่ปฏิบัติงานในพื้นที่ 22 จังหวัดชายทะเล
- <u>รุ่นที่ 2 ภาคบนบก</u> จัดอบรมระหว่างวันที่ 11 - 13 กันยายน 2565 ณ โรงแรมเซ็นจูรี่ ปาร์ค กรุงเทพมหานคร ผู้เข้ารับการอบรม จำนวน 97 คน ประกอบด้วย ทีมสหวิชาชีพที่ปฏิบัติ ณ สำนักงานสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานกรุงเทพมหานครพื้นที่ทุกพื้นที่ สำนักงานจัดหางานกรุงเทพมหานครพื้นที่ทุกพื้นที่ และทีมสหวิชาชีพที่ปฏิบัติงานกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ และหน่วยงานที่ปฏิบัติงานในพื้นที่ 18 จังหวัด ที่มีสถิติคดีและมีการจ้างแรงงานต่างด้าวทำงานจำนวนมาก

1.4) การฝึกอบรมพนักงานตรวจแรงงานในรูปแบบความร่วมมือกับองค์กร NGOs ภายใต้โครงการยกระดับการบังคับใช้กฎหมายแรงงานและกฎหมายอาญา เพื่อแก้ไขปัญหาการใช้แรงงานเด็กการใช้แรงงานบังคับและการค้ามนุษย์เพื่อการเปลี่ยนแปลงอย่างยั่งยืน (ATLAS) ขององค์การวินร็อค อินเตอร์เนชั่นแนล (Winrock International) ซึ่งได้รับการสนับสนุนทางด้านวิชาการและงบประมาณจากกระทรวงแรงงานสหรัฐอเมริกา (USDOL) โดยได้จัดสัมมนาเชิงปฏิบัติการ "เทคนิคการเป็นวิทยากรเพื่อถ่ายทอดหลักสูตร Enforcement Training Program (ETP) เพื่อสนับสนุนการแก้ไขปัญหาการใช้แรงงานเด็ก แรงงานบังคับและการค้ามนุษย์ ในระหว่างวันที่ 22 - 25 กุมภาพันธ์ 2565 ณ โรงแรมอีสติน แกรนด์ สาทร กรุงเทพมหานคร

1.5) โครงการอบรมเจ้าหน้าที่ด้านการตรวจสอบ ปราบปราม จับกุม และดำเนินคดีนายจ้าง/สถานประกอบการ และคนต่างด้าวผิดกฎหมายตามพระราชกำหนดการบริหารจัดการการทำงานของคนต่างด้าว พ.ศ. 2560 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2561 ประจำปีงบประมาณ 2565 โดยกรมการจัดหางาน ระหว่างวันที่ 22 – 26 สิงหาคม 2565 ณ โรงแรมโนโวเทล มารีนา ศรีราชา แอนด์เกาะสีชัง ถนนเจิมจอมพล ตำบลศรีราชา อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี โดยมีผู้เข้ารับการอบรมเป็นข้าราชการระดับชำนาญการลงมาสังกัดกรมการจัดหางานจากส่วนกลางและส่วนภูมิภาคประกอบด้วย สำนักงานจัดหางานจังหวัด สำนักงานจัดหางานกรุงเทพมหานครพื้นที่ 1 – 10 ทั้งสิ้นจำนวน 96 คน

1.6) โครงการสัมมนาเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพด้านการป้องกันและปราบปรามผู้เป็นภัยต่อคนงาน ประจำปีงบประมาณ 2565 โดยกรมการจัดหางาน จัดขึ้น ณ โรงแรม เดอะ พาลาซโซ เขตดินแดง กรุงเทพฯ โดยมีผู้เข้ารับการฝึกอบรมเป็นเจ้าหน้าที่สำนักงานจัดหางาน ภาคเหนือ ภาคกลาง ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สำนักงานจัดหางานกรุงเทพมหานครพื้นที่ 1-10 และกองทะเบียนจัดหางานกลางและคุ้มครองคนหางาน รวมจำนวน 80 คน

วัตถุประสงค์

- เพื่อเสริมสร้างทักษะความรู้ความสามารถด้านการป้องกันและปราบปรามผู้มีพฤติการณ์เป็นภัยต่อคนงานให้กับเจ้าหน้าที่ในสังกัดปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องให้ทันต่อสถานการณ์โดยเฉพาะการหลอกลวงคนหางานไปทำงานต่างประเทศผ่านทางระบบอินเทอร์เน็ตและเครือข่ายสังคมออนไลน์
- เพื่อประสานความร่วมมือกับเจ้าหน้าที่ในพื้นที่ในการรับข้อมูลหรือแจ้งเบาะแสผู้เป็นภัยต่อคนหางานที่กำลังมีพฤติการณ์หลอกลวงคนหางานในพื้นที่ของตนเองเพื่อแจ้งเบาะแสให้เจ้าหน้าที่ในพื้นที่อื่นได้รับทราบและหาทางป้องกัน ประสาทความร่วมมือกับคนหางาน ผู้นำชุมชน หรือประชาชนในการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารและรับเรื่องราวร้องทุกข์หรือรับแจ้งเบาะแสเกี่ยวกับพฤติการณ์หลอกลวงคนหางานผ่าทางระบบอินเทอร์เน็ต
- เพื่อรับทราบปัญหาและอุปสรรค รวมถึงการเปลี่ยนแปลงเรียนรู้ประสบการณ์ด้านการป้องกันการหลอกลวงคนหางานในพื้นที่จากผู้เข้ารับการฝึกอบรม
- เพื่อสร้างภาพลักษณ์ที่ดีแก่หน่ายงานภาครัฐในการป้องกันและแก้ไขคนหางานไปทำงานต่างประเทศ

1.7) โครงการอบรมเพื่อสนับสนุนกรมการจัดหางานในการดำเนินคดีค้ามนุษย์และแรงงานบังคับ โดยกรมการจัดหางาน ณ โรงแรมแกรนด์ เซ็นเตอร์พอยต์ ราชดำริ (Grand Center point Hotel Ratchadamri Bangkok) จำนวน 2 รุ่น รวมทั้งสิ้น 138 คน

รุ่นที่ 1 : ระหว่างวันที่ 29 - 30 พฤศจิกายน 2565 จำนวนผู้ร่วมอบรม 69 คน

รุ่นที่ 2 : ระหว่างวันที่ 1 - 2 ธันวาคม 2565 จำนวนผู้ร่วมอบรม 69 คน

วัตถุประสงค์เพื่อจัดอบรมให้ล่าม/ผู้ประสานงานด้านภาษาให้สามารถปฏิบัติหน้าที่ให้คำปรึกษา แนะนำ สนับสนุนการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ เป็นสื่อกลางเพื่อสื่อสารระหว่างแรงงานต่างด้าว นายจ้าง และสถานประกอบการเจ้าหน้าที่ ลดช่องว่างด้านภาษาที่เป็นอุปสรรคในการสื่อสารแรงงานต่างด้าว เพื่อให้แรงงานต่างด้าวที่เข้ามาทำงานในประเทศไทยได้รับความรู้ความเข้าใจข้อมูลเกี่ยวกับสิทธิประโยชน์ หน้าที่ และการคุ้มครองตามกฎหมายแรงงานประเทศไทย

1.8) โครงการอบรมหลักสูตรการฝึกอบรมเพื่อแต่งตั้งเป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ (ฉบับปี พ.ศ. 2565) กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานจัดอบรมหลักสูตรการฝึกอบรมเพื่อแต่งตั้งเป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ (ฉบับปี พ.ศ. 2565) จำนวน 1 รุ่น ผู้เข้าร่วมอบรม จำนวน 50 คน ระหว่างวันที่ 19 - 24 ธันวาคม 2565 ณ โรงแรมวังใต้ จังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยได้เพิ่มเติมเนื้อหาหลักสูตรแผนปฏิบัติการ NRM ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีความรู้และทักษะด้านการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ และการบังคับใช้แรงงานหรือบริการ รวมทั้งการให้ความช่วยเหลือผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ และการบังคับใช้แรงงานหรือบริการ ตามหลักกฎหมายและหลักสากล และให้ผู้ผ่านการฝึกอบรมได้รับการแต่งตั้งเป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ผู้เข้ารับการอบรมประกอบไปด้วยพนักงานตรวจแรงงานจากกรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน เจ้าหน้าที่จากกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ซึ่งปฏิบัติหน้าที่ด้านการค้ามนุษย์ในพื้นที่ 22 จังหวัดชายทะเล และเจ้าหน้าที่จากสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ซึ่งปฏิบัติหน้าที่ด้านการค้ามนุษย์ในพื้นที่ 22 จังหวัดชายทะเล

3.7.2 โครงการที่อยู่ระหว่างการดำเนินการเพิ่มขีดความสามารถของเจ้าหน้าที่ในการบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์ โดยเฉพาะการนำแนวปฏิบัติตามมาตรา 6/1 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ฯ ไปใช้ในการคัดแยกผู้เสียหายอย่างมีประสิทธิภาพ

เพื่อเป็นการยกระดับการเพิ่มขีดความสามารถรวมถึงดำเนินการเพิ่มสมรรถนะและทักษะของเจ้าหน้าที่และผู้เกี่ยวข้องกับการป้องกันและแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ กระทรวงแรงงาน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้มีการกำหนดโครงการและการอบรมในอนาคต จำนวน 5 โครงการ ดังนี้

1) โครงการที่อยู่ระหว่างขอรับการสนับสนุนงบประมาณรองรับการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการว่าด้วยกลไกการส่งต่อระดับชาติ การบริหารจัดการคดีและการช่วยเหลือคุ้มครองผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์และการบังคับใช้แรงงานหรือบริการ พ.ศ. 2565 โดยกระทรวงแรงงานได้ดำเนินการยื่นของบประมาณ รวมทั้งสิ้น 15,033,150 บาท รวม 4 โครงการ ทั้งนี้ ผ่านมติของคณะกรรมการ ปกค. ตามโครงการฯ ดังนี้

1.1) โครงการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาทักษะการคัดแยกผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ร่วมกับทีมสหวิชาชีพ โดยสำนักงานเลขานุการศูนย์บัญชาการป้องกันการค้ามนุษย์ด้านแรงงาน (สล.ศปคร.) (2,669,600 บาท) เป็นหลักสูตรจำนวน 3 วัน จำนวน 8 รุ่นๆ ละ 70 คน รวม 560 คน วัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับนโยบายการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์และการบังคับใช้แรงงานหรือบริการ รวมทั้งการให้ความช่วยเหลือผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์และการบังคับใช้แรงงานหรือบริการตามหลักกฎหมายและหลักสากล มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับมาตรฐานการปฏิบัติงาน (SOP) กลไกการส่งต่อระดับชาติฯ (NRM) และมีทักษะการคัดแยกผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ร่วมกับทีมสหวิชาชีพ

1.2) โครงการฝึกอบรมหลักสูตรเพื่อแต่งตั้งเป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ (พ.ศ. 2565) โดยสำนักงานเลขานุการศูนย์บัญชาการป้องกันการค้ามนุษยด้านแรงงาน (สล.ศปคร.) (4,000,000 บาท) จำนวน 8 รุ่นๆ ละ 50 คน รวม 400 คน (ผู้เข้ารับการอบรม 40 คน เจ้าหน้าที่โครงการ และวิทยากร 10 คน/รุ่น) วัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับนโยบายการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์และการบังคับใช้แรงงานหรือบริการ รวมทั้งการให้ความช่วยเหลือผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์และการบังคับใช้แรงงานหรือบริการตามหลักกฎหมายและหลักสากล ไปสู่การได้รับแต่งตั้งเป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551 และที่แก้ไขเพิ่มเติม

1.3) โครงการสนับสนุนภารกิจการตรวจคัดกรองเพื่อแสวงหาข้อบ่งชี้เบื้องต้นสำหรับบุคคลที่มีเหตุอันควรสงสัยได้ว่าอาจเป็นผู้เสียหายจากการแสวงหาประโยชน์ด้านแรงงาน แรงงานบังคับ หรือการค้ามนุษย์ด้านแรงงาน โดยสำนักงานเลขานุการศูนย์บัญชาการป้องกันการค้ามนุษย์ด้านแรงงาน (สล.ศปคร.) (7,311,600 บาท) โดยดำเนินการตรวจบูรณาการคัดกรองเพื่อแสวงหาข้อบ่งชี้เบื้องต้นเพื่อแสวงหาข้อบ่งชี้สำหรับบุคคลที่มีเหตุอันควรสงสัยได้ว่าอาจเป็นผู้เสียหายจากการแสวงหาประโยชน์ด้านแรงงาน แรงงานบังคับ หรือการค้ามนุษย์ด้านแรงงานในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค ดังนี้

1) ส่วนกลาง: กระทรวงแรงงานดำเนินการตรวจบูรณาการสถานประกอบการกลุ่มเสี่ยงตามแผนงาน และการตรวจตามข้อร้องเรียน ร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อ เช่น กระทรวงมหาดไทย กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กรมประมง สำนักงานตำรวจแห่งชาติ กรมสอบสวนคดีพิเศษ ครั้งละ 15 คน จำนวน 12 ครั้ง

2) ส่วนภูมิภาค: กระทรวงแรงงานดำเนินการตรวจบูรณาการสถานประกอบการกลุ่มเสี่ยงและการตรวจตามข้อร้องเรียน ร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น ปกครองจังหวัด สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด ตำรวจตรวจคนเข้าเมือง กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายใน ครั้งละ 15 คน จำนวน 24 ครั้ง

<u>วัตถุประสงค์</u> เพื่อตรวจคัดกรองแสวงหาข้อบ่งชี้สำหรับบุคคลที่มีเหตุอันควรสงสัยได้ว่าอาจเป็นผู้เสียหายจากการแสวงหาประโยชน์ด้านแรงงาน แรงงานบังคับ หรือการค้ามนุษย์ด้านแรงงาน ตรวจคัดกรองสถานประกอบการกลุ่มเสี่ยงโดยการนำมาตรฐานการปฏิบัติงาน (SOP) ส่งต่อคดี ตามกลไกการส่งต่อคดีระดับชาติ (NRM) กรณีพบผู้ที่อาจตกเป็นผู้เสียหาย

1.4) โครงการการอบรมเชิงปฏิบัติการว่าด้วยการปฏิบัติตามแผนปฏิบัติการว่าด้วยกลไกการส่งต่อระดับชาติ การบริหารจัดการคดี และการช่วยเหลือคุ้มครองผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์และการบังคับใช้แรงงานหรือบริการ พ.ศ. 2565 (1,051,950 บาท) โดยกรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน ได้ดำเนินการขอรับการสนับสนุนงบประมาณ เพื่อจัดโครงการการอบรมเชิงปฏิบัติการว่าด้วยการปฏิบัติตามแผนปฏิบัติการว่าด้วยกลไกการส่งต่อระดับชาติ การบริหารจัดการคดี และการช่วยเหลือคุ้มครองผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์และการบังคับใช้แรงงานหรือบริการ พ.ศ. 2565 สำหรับผู้บังคับบัญชาและพนักงานตรวจแรงงาน รวมทั้งสิ้น 190 คน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่ออบรมพนักงานตรวจแรงงานและผู้บังคับบัญชาให้มีความรู้ความเข้าใจในแผนปฏิบัติการฯ ดังกล่าว และเพื่อรองรับการตรวจแรงงานอย่างครอบคลุมโดยการตรวจจะดำเนินการตามแนวทางตามแผนปฏิบัติการฯ ดังกล่าวควบคู่กับคู่มือ SOP “มาตรฐานการปฏิบัติงาน” การตรวจคัดกรองเบื้องต้น เพื่อแสวงหาข้อบ่งชี้สำหรับบุคคลที่มีเหตุอันควรสงสัยได้ว่าอาจเป็นผู้เสียหายจากการแสวงหาประโยชน์ด้านแรงงาน แรงงานบังคับหรือการค้ามนุษย์ด้านแรงงาน ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551 และที่แก้ไขเพิ่มเติม มาตรา 6/1

3.8 การเพิ่มประสิทธิภาพช่องทางการร้องทุกข์ร้องเรียน และประชาสัมพันธ์สร้างการรับรู้

3.8.1 การจัดจ้างล่ามและผู้ประสานงานด้านภาษา ของกระทรวงแรงงาน จำแนกดังนี้

(1) กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานดำเนินการจัดจ้างเจ้าหน้าที่ประสานงานด้านภาษา/ล่ามแปลภาษาเพื่อการสื่อสาร จำนวน 108 คน

(2) กรมการจัดหางานดำเนินการจัดจ้างผู้ประสานงานด้านภาษา/ล่าม (เมียนมา กัมพูชา เวียดนาม) รวมจำนวน 42 คน ดังนี้

1) โครงการศูนย์ร่วมบริการช่วยเหลือแรงงานต่างด้าว ทั้ง 10 ศูนย์ ดำเนินการจัดจ้างแล้ว จำนวน 17 คน (เป้าหมาย 20 คน)

2) โครงการป้องกันการละเมิดสิทธิแรงงานต่างด้าวในกิจการประมง จัดจ้างแล้ว จำนวน 15 คน (เป้าหมาย 20 คน)

3) โครงการป้องกันการค้ามนุษย์ด้านแรงงานต่างด้าว จำนวน 5 คน (เป้าหมาย 5 คน)

4) โครงการศูนย์แรกรับเข้าทำงาน จำนวน 1 คน (เป้าหมาย 7 คน)

5) ล่ามประจำศูนย์ Call Center (1506 ต่อ 2) กรมการจัดหางาน ดำเนินการจัดจ้าง จำนวน 2 คน

6) โครงการบริหารจัดการแรงงานต่างด้าว จำนวน 2 คน

3.8.2 การให้บริการสายด่วน 1506 กระทรวงแรงงานพัฒนาช่องทางการให้บริการรับเรื่องร้องทุกข์ร้องเรียนและแจ้งข้อมูลข่าวสารแก่นายจ้าง/ลูกจ้างคนไทยและคนต่างด้าว ผ่านสายด่วน 1506 ในปี 2565 รายละเอียด ดังนี้

(1) สำนักงานปลัดกระทรวงแรงงาน จำนวน 4,585 ครั้ง ส่วนใหญ่เป็นการให้บริการเรื่องแรงงานต่างด้าว กรณีว่างงาน แรงงานไทยไปทำงานต่างประเทศ

(2) กรมการจัดหางาน จำนวน 116,382 ครั้ง ส่วนใหญ่เป็นการให้บริการเกี่ยวกับแรงงานต่างด้าว แรงงานต่างด้าวมีทักษะ จัดหางานในประเทศ

(3) กรมพัฒนาฝีมือแรงงาน จำนวน 1,323 ครั้ง ส่วนใหญ่เป็นการให้บริการเกี่ยวกับการฝึกอบรมออนไลน์ การฝึกอบรมอาชีพโดยตรงตามหลักสูตร รับรองความรู้ความสามารถ

(4) กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน จำนวน 62,457 ครั้ง ส่วนใหญ่เป็นการให้บริการเกี่ยวกับค่าจ้าง ค่าชดเชยเมื่อถูกเลิกจ้าง วันหยุด วันลา เวลาพักของลูกจ้าง

(5) สำนักงานประกันสังคม จำนวน 5,758,477 ครั้ง ส่วนใหญ่เป็นการให้บริการสิทธิประโยชน์กองทุนประกันสังคม สถานการณ์โควิด - 19 ตรวจสอบข้อมูลผู้ประกันตน

3.8.3 การให้บริการสายด่วน 1300

สถิติการรับแจ้งเหตุค้ามนุษย์ของศูนย์ช่วยเหลือสังคม สายด่วน 1300 พม. มีจำนวน 331 กรณี จำแนกเป็น ชาย จำนวน 139 ราย หญิง จำนวน 183 ราย ไม่ระบุเพศ จำนวน 9 ราย ถูกแสวงหาผลประโยชน์โดยมิชอบ จำนวน 154 กรณี จำนวนมากที่สุด ถูกบังคับหรือหลอกใช้แรงงาน จำนวน 72 กรณี ค้ามนุษย์ (ค้าประเวณี) จำนวน 71 กรณี รับแจ้งเหตุกรณีค้าประเวณี (สมัครใจ) จำนวน 24 กรณี ถูกบังคับขอทาน จำนวน 10 กรณี

ภายหลังการรับแจ้งเหตุ ศูนย์ช่วยเหลือสังคมดำเนินการรวบรวมข้อมูลเบื้องต้นบันทึกข้อมูลในระบบสารสนเทศของศูนย์ช่วยเหลือสังคม ลงพื้นที่โดยการเข้าร่วมคัดแยกผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ก่อนจะประสานส่งข้อมูลไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ กองบังคับการปราบปรามการค้ามนุษย์ กองต่อต้านการค้ามนุษย์ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ และกองคุ้มครองและดูแลผลประโยชน์คนไทยในต่างประเทศ กรมการกงสุล กระทรวงการต่างประเทศ เพื่อพิจารณาให้ความช่วยเหลือคุ้มครองในส่วนที่เกี่ยวข้องตามอำนาจหน้าที่ โดยศูนย์ช่วยเหลือสังคมได้ประสานส่งต่อไปยังหน่วยงานภายในและภายนอกกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ประกอบด้วย 1) กองต่อต้านการค้ามนุษย์ จำนวน 1 กรณี 2) กรมกิจการเด็กและเยาวชน จำนวน 31 กรณี 3) สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด จำนวน 80 กรณี 3) กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ จำนวน 9 กรณี 4) กองบังคับการปราบปรามการค้ามนุษย์และเจ้าหน้าที่ตำรวจพื้นที่ จำนวน 2 กรณี 5) กองกำกับการสวัสดิภาพเด็กและสตรี จำนวน 1 กรณี และ 5) กระทรวงการต่างประเทศ จำนวน 1 กรณี นอกจากนี้ นักสังคมสงเคราะห์ศูนย์ช่วยเหลือสังคม ได้เข้าร่วมสอบคัดแยกผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ จำนวน 34 กรณี และให้คำปรึกษาแนะนำผู้แจ้งเหตุ จำนวน 172 กรณี

3.8.4 การประชาสัมพันธ์ สร้างความตระหนักรู้

(1) ในปี 2565 กระทรวงแรงงาน โดยกรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานได้มีการเผยแพร่สื่อประชาสัมพันธ์เพื่อสร้างความตระหนักรู้เกี่ยวข้องกับการป้องกันปัญหาการบังคับใช้แรงงาน แรงงานเด็กและแรงงานบังคับ รวมถึงการแจ้งช่องทางแจ้งเหตุ เมื่อพบเห็นการกระทำอันเป็นการละเมิด

ภาพที่ 32 ข้อบ่งชี้พฤติกรรมที่อาจเข้าข่ายการบังคับใช้แรงงาน

(2) กระทรวงแรงงาน โดยสำนักงานเลขานุการศูนย์บัญชาการป้องกันการค้ามนุษย์ด้านแรงงาน ได้มีการจัดทำสื่อประชาสัมพันธ์เพื่อสร้างความตระหนักรู้ให้คนหางานผ่านการประชาสัมพันธ์ การรณรงค์ในรูปแบบสื่อวีดิทัศน์ “การค้ามนุษย์ใกล้ตัวกว่าที่คิด” โดยถอดบทเรียนจากผู้เสียหายที่ถูกหลอกลวงผ่านสื่อออนไลน์ไปเป็น SCAMMER ที่มีสถิติการถูกหลอกผ่านระบบออนไลน์ โดยมีจำนวนผู้เข้าชม (View) จำนวน 187,297 ครั้ง ยอดแสดงความรู้สึก (Like) จำนวน 1,859 ครั้ง และได้แสดงความเห็นเชิงป้องกัน (Comment) จำนวน 51 ครั้ง

3.9 ความร่วมมือในการป้องกันการค้ามนุษย์เพื่อให้สอดคล้องกับมาตรฐานสากล

3.9.1 แนวปฏิบัติการใช้แรงงานที่ดี (Good Labour Practices: GLP)

กระทรวงแรงงานกำหนดนโยบายส่งเสริมให้สถานประกอบการนำแนวปฏิบัติการใช้แรงงานที่ดี (GLP) ไปใช้ เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงสภาพการจ้างและสภาพการทำงาน ภายใต้มาตรการ 4 ไม่ 6 มี ได้แก่

หลักการที่ 1 / 4 (ไม่)	หลักการที่ 2 / 6 (มี)
ไม่มีการใช้แรงงานเด็ก	มีระบบบริหารจัดการด้านแรงงาน
ไม่มีการใช้แรงงานบังคับ	มีเสรีภาพในการสมาคม
ไม่มีการเลือกปฏิบัติ	มีโอกาสแลกเปลี่ยนความเห็นกับนายจ้าง
ไม่มีการค้ามนุษย์	มีสภาพแวดล้อมการทำงานที่ปลอดภัย
	มีการจัดการสุขอนามัยและของเสีย
	มีสวัสดิการที่เหมาะสม

ปัจจุบันมีสถานประกอบการได้รับการส่งเสริม GLP มาใช้จำนวน ทั้งสิ้น 42,480 แห่ง เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของแรงงาน จำนวน 2,445,194 ราย ซึ่งมีการจัดทำ GLP ใน 4 ประเภทกิจการได้แก่ ฟาร์มและสถานที่ฟักไข่สัตว์ปีก สถานประกอบกิจการทั่วไป อุตสาหกรรมอาหารทะเล และฟาร์มเพาะเลี้ยงกุ้ง

ภาพที่ 33 แนวปฏิบัติการใช้แรงงานที่ดี (Good Labour Practices: GLP)

3.9.2 ความร่วมมือกับองค์กรระหว่างประเทศ ที่สำคัญ ได้แก่

(1) ความร่วมมือกับ USDOL ผ่านองค์การ Winrock International โดยองค์การ Winrock International เป็นองค์กรภายใต้การสนับสนุนทางด้านวิชาการและงบประมาณจากกระทรวงแรงงานสหรัฐอเมริกา (United States Department of Labor – USDOL) โดยกระทรวงแรงงานได้รับความสนับสนุนด้านความรู้ วิทยากร และการถ่ายทอดความรู้และเทคนิคด้านการป้องกันการค้ามนุษย์ การบังคับใช้แรงงาน แรงงานเด็ก โดยกรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานได้มีความร่วมมือกับองค์กร Winrock International ดังนี้

1) สัมมนาเชิงปฏิบัติการภายใต้โครงการจัดทำคู่มือขั้นตอนการปฏิบัติงานและมาตรฐานการปฏิบัติงานในการดำเนินคดีการใช้แรงงานเด็กและการบังคับใช้แรงงาน จำนวน 3 ครั้ง ได้แก่

- ระหว่างวันที่ 13 - 15 ธันวาคม 2564 ณ จังหวัดเพชรบุรี
- ระหว่างวันที่ 27 - 29 ธันวาคม 2564 ณ จังหวัดนครนายก
- ระหว่างวันที่ 25 - 29 มกราคม 2565 ณ จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

2) สัมมนาเชิงปฏิบัติการ “เทคนิคการเป็นวิทยากรเพื่อถ่ายทอดหลักสูตร Enforcement Training Program (ETP) เพื่อสนับสนุนการแก้ไขปัญหาการใช้แรงงานเด็ก แรงงานบังคับและการค้ามนุษย์ ระหว่างวันที่ 22 - 25 กุมภาพันธ์ 2565 ณ โรงแรมอีสติน แกรนด์ สาทร กรุงเทพมหานคร

3) ความร่วมมือและสนับสนุนด้านวิชาการในการจัดทำ “คู่มือการดำเนินคดีสำหรับคดีแรงงานเด็กและแรงงานบังคับ” (Practitioner’s Guide on Investigation and Prosecution of Child Labor and Forced Labor Cases) ซึ่งได้มีการจัดประชุมเอกสารัตถ์ระดับชาติและเผยแพร่คู่มือดังกล่าวให้แก่หน่วยงานภาครัฐทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง เมื่อวันที่ 28 มิถุนายน 2565 ณ โรงแรมเซ็นทาราแกรนด์ บางกอกคอนเวนชั่น เซ็นเตอร์ เซ็นทรัลเวิลด์ กรุงเทพมหานคร

4) การหารือร่วมกันเพื่อจัดทำ (ร่าง) บันทึกความเข้าใจ (MOU) ในการลดความเปราะบางของแรงงานต่อการค้ามนุษย์ระหว่างกระทรวงแรงงาน กรมประมง และโครงการต่อต้านการค้ามนุษย์ในประเทศไทย ซึ่งสนับสนุนโดยองค์การเพื่อการพัฒนาระหว่างประเทศของสหรัฐอเมริกา (USAID Thailand Counter Trafficking in Persons) องค์การ Winrock International โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อดำเนินงานร่วมกันในลักษณะเป็นหุ้นส่วน (Partnership) ซึ่งองค์การ Winrock International และกรมประมงจะบูรณาการการทำงานร่วมกันเพื่อกำหนดแนวทางในการนำเทคโนโลยีการเชื่อมต่อในทะเล (Connectivity at Sea) ไปใช้กับจังหวัดที่มีการทำประมง และฝึกอบรมเจ้าหน้าที่รัฐที่เกี่ยวข้องกับเทคโนโลยีดังกล่าว รวมถึงกระทรวงแรงงานและกรมประมงในการทำงานร่วมกับองค์กรภาคประชาสังคม เพื่อส่งเสริมให้แรงงานเข้าถึงกลไกการร้องทุกข์ที่มีประสิทธิภาพ และจัดตั้งศูนย์ประสานงานและช่วยเหลือแรงงาน ณ ท่าเรือ เพื่อลดความเปราะบางของแรงงานต่อการค้ามนุษย์ ขณะนี้อยู่ในระหว่างการแก้ไขและปรับปรุงเนื้อหาของ MOU ดังกล่าว

(2) โครงการสิทธิจากเรือสู่ฝั่งภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (Ship to Shore Rights South East Asia) ใช้งบประมาณจากกระทรวงการต่างประเทศ โดยได้รับการสนับสนุนจากสหภาพยุโรปเพื่อศึกษาผลกระทบของโรคโควิด - 19 ต่อแรงงานประมงในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ส่งเสริมการโยกย้ายถิ่นฐานที่ปลอดภัย และปกติสำหรับแรงงานในภาคประมงและอุตสาหกรรมแปรรูปอาหารทะเลในประเทศไทย เสริมสร้างการประสานงานระหว่างผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในการส่งเสริมการโยกย้ายถิ่นฐานที่ปลอดภัย และการทำงานที่มีคุณค่าในภาคประมงและอุตสาหกรรมแปรรูปอาหารทะเลผ่านแนวทางบูรณาการองค์รวมสิทธิมนุษยชน และมีการฟื้นฟูกรอบภูมิภาค SEA Forum for Fishers เพื่อแก้ไขปัญหาสำหรับแรงงานในห่วงโซ่อุปทานของปลาและอาหารทะเลในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ในปี 2565 ได้มีการดำเนินการ ดังนี้

1) ประชุมสัมมนา Rough Seas: The impact of COVID - 19 on fishing workers in South-East Asia เมื่อวันที่ 27 เมษายน 65

2) ประชุมคณะกรรมการที่ปรึกษาโครงการฯ ครั้งที่ 3 และพิธีเปิดตัวรายงานการประเมินโครงการแนวปฏิบัติการใช้แรงงานที่ดีในอุตสาหกรรมอาหารทะเลของไทย (GLP) เมื่อวันที่ 16 มิถุนายน 65

3) การประชุมคณะกรรมการขับเคลื่อนภายใต้กรอบ South-East Asian Forum for Fishers (SEA Forum for Fishers) เมื่อวันที่ 18 สิงหาคม 65

4) การประชุม Fair Seas Labour Conference ณ เกาะบาหลี อินโดนีเซีย เมื่อวันที่ 5 - 8 กันยายน 65

(3) โครงการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิแรงงานข้ามชาติ (TRIANGLE In ASEAN) ใช้งบประมาณของ ILO โดยได้รับการสนับสนุนจากออสเตรเลียและแคนาดา มีผลการดำเนินงาน ดังนี้

1) การประชุมคณะกรรมการที่ปรึกษาโครงการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิแรงงานข้ามชาติ (TRIANGLE in ASEAN) ครั้งที่ 1/2565 เมื่อวันที่ 1 เมษายน 65 เพื่อรับทราบความคืบหน้าของการดำเนินการในเรื่องที่สำคัญ อาทิ การปรับปรุงกฎกระทรวงแรงงานฉบับที่ 14 และการทบทวนกฎกระทรวงคุ้มครองแรงงานในงานเกษตรกรรม พ.ศ. 2557 และเห็นควรผลักดันประเด็นที่น่าสนใจ อาทิ การลดค่าใช้จ่ายของแรงงานต่างด้าวในการเข้ามาทำงานในประเทศไทย การเสริมสร้างศักยภาพพนักงานตรวจแรงงานในการตรวจการทำงานของบริษัทจัดหางาน เป็นต้น

2) เผยแพร่รายงานสภาพการทำงานและการจ้างงานของแรงงานข้ามชาติในประเทศไทยในภาคเกษตร เมื่อวันที่ 20 พฤษภาคม 65

3) การประชุมสัมภาษณ์เก็บข้อมูลเกี่ยวกับสภาพการทำงานของแรงงานทำงานบ้านข้ามชาติในประเทศไทย เมื่อเดือนมิถุนายน - กรกฎาคม 65 เพื่อศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับสภาพการทำงานและการจ้างงานของแรงงานข้ามชาติ ในประเทศไทย

4) การประชุมคณะกรรมการที่ปรึกษาโครงการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิแรงงานข้ามชาติ (TRIANGLE in ASEAN) ครั้งที่ 2/2565 เมื่อวันที่ 24 พฤศจิกายน 65 เพื่อรับทราบความคืบหน้าในการดำเนินโครงการและรับรองแผนงานประจำปี 2566

(4) โครงการความปลอดภัยและยุติธรรม : สิทธิและโอกาสของแรงงานข้ามชาติสตรีในภูมิภาค (Safe and Fair) ใช้งบประมาณของ ILO โดยได้รับการสนับสนุนจากสหภาพยุโรปเพื่อให้หน่วยงานภาครัฐและองค์กรที่เกี่ยวข้องบูรณาการการทำงานไปในทิศทางเดียวกัน เพื่อส่งเสริมความคุ้มครองที่มีประสิทธิภาพแก่แรงงานข้ามชาติเพศหญิง รับประกันการโยกถิ่นฐานที่ปลอดภัยและปกติ รวมถึงป้องกันการค้ามนุษย์ และขจัดความรุนแรงและการล่วงละเมิดในโลกแห่งการทำงาน ในปี 2565 มีการประชุมคณะกรรมการที่ปรึกษา จำนวน 2 ครั้ง เมื่อวันที่ 21 มกราคม 2565 และ 25 กรกฎาคม 2565

ค. แผนการดำเนินงานระยะต่อไป

1. ด้านดำเนินคดีและบังคับใช้กฎหมาย

โดยเพิ่มมาตรการในการบังคับใช้กฎหมาย ดังนี้

1.1 เพิ่มความรวดเร็วและความถูกต้องในการสนับสนุนข้อมูลจากส่วนกลางให้กับเจ้าหน้าที่ระดับปฏิบัติการในพื้นที่

1.2 เพิ่มประสิทธิภาพในการตรวจสอบการกระทำความผิดการบังคับใช้แรงงาน การรวบรวมพยานหลักฐานเพื่อให้ผู้ที่บังคับใช้แรงงานได้รับการลงโทษตามกฎหมาย และขยายผลเพื่อให้ผู้ที่กระทำความผิดได้รับโทษทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องที่มีอัตราโทษสูงกว่า

1.3 ขับเคลื่อนการขยายผลยึดทรัพย์เพื่อนำไปสู่การเยียวยาผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ และการกำกับและติดตามการช่วยเหลือเยียวยาผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์

1.4 เร่งรัดการดำเนินคดีและการดำเนินการทางวินัยกับเจ้าหน้าที่รัฐที่เกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์

1.5 จัดทำแนวทางปฏิบัติในการรับฟังพยานหลักฐานโดยการศึกษาวิจัยจากแนวคำพิพากษาของศาลต่างประเทศในคดีแรงงานบังคับและคดีค้ามนุษย์ เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจ และเพื่อเป็นแนวทางในการพิจารณาพิพากษาคดีให้กับผู้พิพากษา

1.6 ดำเนินการป้องกันเชิงรุก การพัฒนาความรู้ความเข้าใจให้กับเจ้าหน้าที่ในระดับปฏิบัติการ ในการปฏิบัติต่อผู้เสียหายอย่างเหมาะสม โดยคำนึงถึงบาดแผลทางจิตใจของผู้เสียหายเป็นหลัก (Victim Centered Approach)

1.7 พัฒนาศักยภาพและเผยแพร่คู่มือของล่ามศาลในคดีค้ามนุษย์ ให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับคดีค้ามนุษย์ทั้งทางกฎหมายและภาษาที่ต้องใช้ในการปฏิบัติหน้าที่ โดยคำนึงถึงความหลากหลายทางภาษาของคดีค้ามนุษย์ที่ต้องใช้ล่าม

1.8 ติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ เพิ่มการรับฟังปัญหาจากการทำงาน และส่งเสริมสภาพแวดล้อมที่ดีในการทำงาน

1.9 ขับเคลื่อนกลไกการส่งต่อระดับชาติ (National Referral Mechanism) และเตรียมความพร้อมการนำมาใช้ซึ่งกลไกการส่งต่อระหว่างประเทศ (Transnational Referral Mechanism)

1.10 เพิ่มความร่วมมือกับภาคประชาสังคม ภาคเอกชน และผู้รอดจากการค้ามนุษย์ในการออกแบบนโยบายและขับเคลื่อนนโยบายที่สำคัญ

2. ด้านคุ้มครองช่วยเหลือ

2.1 ขับเคลื่อนกลไกการส่งต่อระดับชาติ (National Referral Mechanism) และระยะเวลาการฟื้นฟูและไตร่ตรอง (Reflection Period) โดยการติดตามการขับเคลื่อนของพื้นที่จังหวัดนำร่อง และจังหวัดอื่น ๆ การอบรมให้ความรู้แก่ผู้ปฏิบัติงานด่านหน้า (First Responder) ผู้มีหน้าที่คัดแยก (Competent Authority) ผู้จัดการรายกรณี (Case Manager) รวมถึงสร้างการรับรู้ช่องทางการแจ้งเหตุสำหรับชุมชน

2.2 การอบรมให้ความรู้สำหรับผู้ปฏิบัติงานที่คำนึงถึงบาดแผลทางจิตใจของผู้เสียหาย (Trauma Informed Care) สำหรับเจ้าหน้าที่สถานคุ้มครองของรัฐและเอกชน ให้ครบ 100 เปอร์เซ็นต์ รวมถึงผู้ปฏิบัติงานในการสัมภาษณ์คัดกรองคัดแยก

2.3 การพัฒนากรอบการประเมินสำหรับการให้อิสระในการเดินทางเข้าออกสถานคุ้มครอง และการใช้เครื่องมือสื่อสาร (Freedom of Movement) สำหรับผู้เสียหายกลุ่มผู้ใหญ่ รวมถึงพัฒนาขั้นตอนการปฏิบัติงานที่เป็นมาตรฐานของผู้ปฏิบัติงาน (Standard Of Practices : SOP) ในการคุ้มครองช่วยเหลือผู้เสียหายตามหลักการสากล

2.4 การอบรมให้ความรู้ผู้ปฏิบัติงานในการกำหนดค่าสินไหมทดแทน และการเขียนถ้อยแถลงผลกระทบของผู้เสียหาย (Victim Impact Statement) สำหรับผู้ปฏิบัติงานในสถานคุ้มครองของรัฐและเอกชน และผู้ปฏิบัติงานช่วยเหลือคุ้มครองผู้เสียหายภายนอกสถานคุ้มครองฯ

2.5 การประชุมคณะทำงานแก้ไขปรับปรุงประกาศคณะกรรมการบริหารกองทุนเพื่อการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ เพื่อกำหนดแนวทางและขั้นตอนการปฏิบัติ ลดความยุ่งยากซับซ้อนในการเข้าถึงเงินกองทุนเพื่อการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ของผู้เสียหาย

3. ด้านป้องกัน

3.1 การปรับปรุงมาตรฐานการปฏิบัติงาน (SOP) การตรวจคัดกรองเบื้องต้นเพื่อแสวงหาข้อบ่งชี้สำหรับบุคคลที่มีเหตุอันควรสงสัยได้ว่า อาจเป็นผู้เสียหายจากการแสวงหาประโยชน์ด้านแรงงาน แรงงานบังคับหรือการค้ามนุษย์ด้านแรงงาน ร่วมกับมูลนิธิไอเจเอ็ม และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องด้านการป้องกัน

3.2 การดำเนินการตามโครงการที่ขอรับจัดสรรงบประมาณรายจ่ายประจำปี พ.ศ. 2566 งบกลาง รายการเงินสำรองจ่ายเพื่อกรณีฉุกเฉินหรือจำเป็น จำนวน 5 โครงการ ได้แก่

3.2.1 โครงการฝึกอบรมหลักสูตรการฝึกอบรมเพื่อแต่งตั้งเป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ (ฉบับที่ พ.ศ. 2565)

3.2.2 โครงการสนับสนุนภารกิจการตรวจคดกรองเพื่อแสวงหาข้อบ่งชี้เบื้องต้น เพื่อแสวงหาข้อบ่งชี้สำหรับบุคคลที่มีเหตุอันควรสงสัยได้ว่าอาจเป็นผู้เสียหายจากการแสวงหาประโยชน์ด้านแรงงาน แรงงานบังคับหรือการค้ามนุษย์ด้านแรงงาน

3.2.3 โครงการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาทักษะการคัดแยกผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ร่วมกับทีมสหวิชาชีพ

3.2.4 โครงการการอบรมเชิงปฏิบัติการว่าด้วยการปฏิบัติตามแผนปฏิบัติการว่าด้วยกลไกการส่งต่อระดับชาติ การบริหารจัดการคดี และการช่วยเหลือคุ้มครองผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์และการบังคับใช้แรงงานหรือบริการ พ.ศ. 2565

3.2.5 โครงการปฏิบัติการคัดกรองแรงงานต่างด้าวในภาคประมงทะเล ตามกลไกการส่งต่อระดับชาติ (National Referral Mechanism – NRM) 22 จังหวัดชายทะเล

3.3 การเพิ่มศักยภาพบุคลากรที่ปฏิบัติงานในพื้นที่ 76 จังหวัด (อาสาสมัครแรงงาน/บัณฑิตแรงงาน) ให้มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องสัญญาณ/ข้อบ่งชี้ของแรงงานในพื้นที่ที่อาจถูกบังคับใช้แรงงานและสามารถแจ้งเบาะแสเบื้องต้นให้กับหน่วยงานในพื้นที่ได้ตามมาตรฐานการปฏิบัติงาน (SOP)

จัดทำโดย : กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์
พิมพ์ครั้งที่ 1 : กรกฎาคม 2566
พิมพ์ที่ : บริษัท โอ.เอส. พริ้นติ้ง เฮ้าส์ จำกัด

ผู้สนใจสามารถดาวน์โหลดหนังสือได้จาก QR Code
รายงานผลการดำเนินงานป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ของประเทศไทย
ประจำปี 2565

จัดทำโดย
กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์
กองต่อต้านการค้ามนุษย์
1034 ถนนกรุงเกษม แขวงคลองมหานาค เขตป้อมปราบศัตรูพ่าย กรุงเทพมหานคร 10100
โทรศัพท์ 0 2202 9077 โทรสาร 0 2202 9082
E-mail : secretariat.datip@m-society.go.th
www.e-aht.com